

TRACTATUS NOVVS
AVREVS ET SOLEMNIS
DE HAERETICIS.

CLARISSIMI FAMOSISSIMIQUE IVRISCONS.
DOMINI IOANNIS CALDERINI.

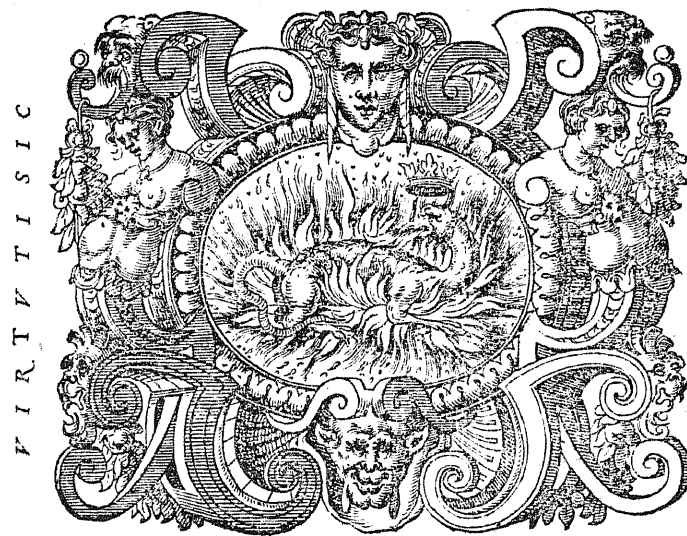
IN QVO OMNIA QVAE AD OFFICIUM
inquisitorum contra haereticam prauitatem spectant

ITA ORDINATE, SVBTILITER, ET
magistraliter in quadragintauno capitibus tractantur, vt nil ordinatius,
subtilius, & magistralius tractatum desiderari possit.

CFI ADIECTA EST NOVA FORMA PROCEDENDI
contra de heresi inquisitos, praxin totam exactissimam: complectens, Indicibus,
fiscalibus, & notarijs ipsius officij vtiles admodum & necessaria.

Cum summarijs, & Indicibus copiosissimis.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, ad Candentis Salamandræ Insigne.
M D LXXI.

TRACTATUS NOVVS
AVREVS ET SOLEMNIS
DE HAERETICIS.

CLARISSIMI FAMOSISSIMIQUE IVRISCONS.
DOMINI IOANNIS CALDERINI.

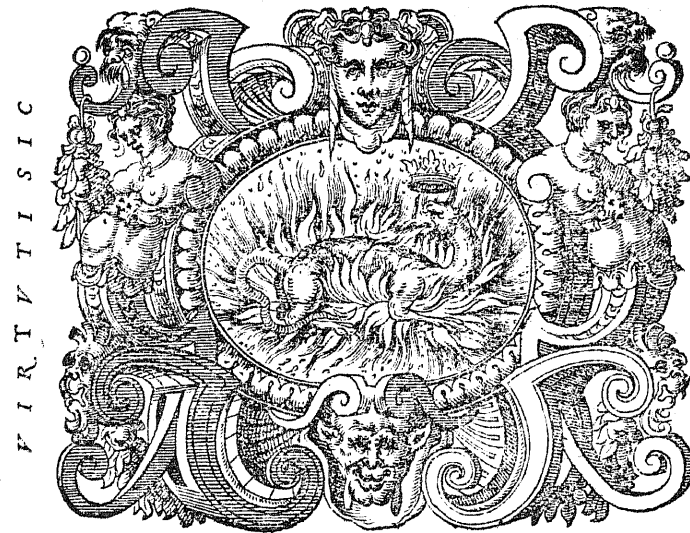
IN QVO OMNIA QVAE AD OFFICIUM
inquisitorum contra hæreticam prauitatem spectant

ITA ORDINATE, SVBTILITER, ET
magistraliter in quadragintauno capitibus tractantur, vt nil ordinatius,
subtilius, & magistralius tractatum desiderari possit.

CVI ADIECTA EST NOVA FORMA PROCEDENDI
contra de hæresi inquisitos, praxim totam exactissimè complectens, Indicibus,
fiscalibus, & notarijs ipsius officij utilis admodum & necessaria.

Cum summarijs, & Indicibus copiosissimis.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, ad Candentis Salamandræ Insigne.
M D LXXI.

2

DAMIANVS ZENARVS

LECTORIBVS S.

NON minima ijs debetur laus, qui, virtutis amore incensi, totos dies in litteris ponunt: ijs vero multo maior, qui ad hanc laudem alia extrinsecus petunt: ut iuuent scilicet litteratos viros, ijsque, quantum in ipsis est, opem ferant. Qui hanc laudem assequitur, ille inter homines & haberi, & dici vere maximus potest. nam, summum Deum imitans, ad archetypum quotidie propius accedit. Inter hos praecipue semper id in omni vita assidue & conatus, & assecutus est D. ROCHVS CATANEVS, Veronensis, Juris utriusque cognitione insignis, Protonotarius Apostolicus, Illustrissimi & Reuerendissimi Pontificii Legati in Venetorum Dominio Auditor: qui cum hoc praeclare sentiret, instructissimam librorum supellectilem non sibi solum, verum & studiosis omnibus comparauit. Nihil enim ille libentius agit, quam cum sua litteratis uiris communicat. Ideoque non solum mihi non denegauit, verum & liberalissime detulit, ut in vulgus ederem Calderini librum de haeticis, & formam procedendi contra eos: libros vere aureos, & ex quibus summam utilitatem homines capere possint. Magnae igitur ipsi Cataneo huiusce suae liberalitatis gratiae sunt agenda ab omnibus. & quamuis, qua est humanitate praeditus, non hoc spectat, ut nomen ex hoc consequatur, qui multis tamen nominibus celeberrimus

mus est, nostrum tamen ut munus persoluamus, quantum
 in nobis est, eniti debemus, ut tanto viro de tantis in nos
 meritis, si non omnino, (nam hoc quis prestare possit?)
 aliqua saltem ex parte, satisfactum a nobis esse homi-
 nes intelligant. Valet. Venetijs, Kal. Jan.
 M D LXX.

INDEX

3

INDEX MATERIARVM PRINCIPA- LIVM QVAE IN SINGVLIS CAPITIBVS PERTRACTANTVR.

V nde dicatur hæreticus & unde scismaticus.	cap.1.
Quot modis sumatur hæreticus & quis proprie dicatur hæreticus.	cap.2.
De credentibus hæreticorum & participantibus cum eis	cap.3.
De Defensoribus hæreticorum.	cap.4.
De fautoribus hæreticorum.	cap.5.
De receptatoribus hæreticorum.	cap.6.
Ex quibus indiciis extrinsecis detegatur error mentis ut per hoc hæreticus censeatur.	cap.7.
Per quos & contra quos posset procedi & pœna imponi super hoc crimine.	cap.8.
De modo procedendi super crimine hæresis tam contra comparentem quàm contra contumacem.	cap.9.
An Inquisitor possit carcerare & quando & quid de fugientibus uel tentantibus frangere carceres.	cap.10.
Quis admittatur ad accusandum uel deferendum de hoc crimine & an & quando inquisitor ex officio procedat.	cap.11.
Quot & quibus modis fiant probationes super hoc crimine.	cap.12.
Qui & quot testes admittantur in hoc crimine & an sint cogendi.	cap.13.
De Teste qui deponit falsum & postea retractat dictum suum.	cap.14.
De collationibus & Consiliis habendis per inquisitores & sententia & processu.	cap.15.
De hæreticis seu credentibus redeuntibus & detinentibus & relapsis, & quo modo & quando sint ad misericordiam recipiendi.	cap.16.
De pœnis fautorum & defensorum & receptatorum.	cap.17.
De pœnis hæreticorum & credentium & quomodo & quando traduntur iudici seculari.	cap.18.
An & quando Inquisitor possit pœnas pecuniarias imponere.	cap.19.
De pœnitentialibus pœnis quæ suspectis uel redeuntibus infliguntur.	cap.20.
An & quando Inquisitor possit pœnas remittere uel mutare.	cap.21.
De diuinatoribus & incantatoribus & consimilibus.	cap.22.
Quid de Confessione hæresim postea retractante & contradicente.	cap.23.
Quomodo & ad quid sit procedendum pro hoc crimine contra defunctum uel contra hæredes ipsius.	cap.24.

De confiscatione bonorum & quando & per quem fieri debeat & an possit ex gratia remitti & an filij possint ipsam impedire.	cap. 25
Quis dicatur fiscus quantum ad bona hæreticorum.	cap. 26
De reuocatis alienationibus & obligationibus factis per hæreticos.	cap. 27
Quæ pœnæ descēdāt ex delicto parentum in filios & in quos filios.	cap. 28
Quando & ad quem possit super hoc crimine appellari.	cap. 29
An inquisitor possit causas hæresis delegare & constituere sibi uicarios ge- nerales.	cap. 30
De impediētibz officium inquisitionis & de eorum pœnis.	cap. 31
De ijs qui iniuriantur inquisitoribus.	cap. 32
An inquisitus possit præcise compelli ut ad fidem redeat.	cap. 33
De occulto hæretico qui in foro pœnitentiæ suam detestatur errorem & a suo absoluitur sacerdote.	cap. 34
De existente publice in mortali peccato uidelicet usurarū uel simili.	cap. 35
An & ex quā causā possit inquisitor præcedere cōtra Iudæos.	cap. 36
De potestate inquisitori competente & de indulgentiis quæ per eos con- ceduntur.	cap. 37
An inquisitor possit damnatum de hæresi restituere ad honores & fa- mam.	cap. 38
De domo in qua hæretici fecerunt consolationem.	cap. 39
De præscriptione bonorum hæreticorum & de terrēno domus eorum de- structæ.	cap. 40
De formis sententiarum propter crimen hæresis proferendis.	cap. 41
Expliciunt capitula huius operis	

CLARISSIMI IURISCONSULTI

DOMINI IOANNIS CALDERINI,

inter primarios suæ ætatis celeberrimi, in quo materia hæ-
reticorum ita ordinate tractatur, ut nil facilius uel
utilius desiderari possit.

CAPVT PRIMVM.

Vnde dicatur hæreticus, & unde scismaticus.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæretici nomen unde descendat, & in hoc referuntur multorum opinio-
nes.
- 2 Hæretici nomen quid significet.
- 3 Hæretici diffinitio secundum Beatum Hieronymum, & ibi quomodo diffe-
rant hæresis & scisma.

- 1 **Q**UIA prius nosse oportet unde nomen hæretici de-
scendat. ff. de iust. & iure. l. j. in prin. Idcirco est scien-
dum, quod hæretici nomen descendit. seu hæreticus dici-
tur secundum quosdam ab erro & recto. Quia sit cō-
positum ex erret. recti. unde hæreticus id est errās a
recto siue a reſtitutione fidei catholicæ. Hinc est quod
hæreticus dicitur qui etiam læui argumento a ritu ca-
tholicæ fidei deuare, ut C. de hæreticis l. ij. in fin. Alij dicunt quod
hæreticus dicitur ab hærcisco hærciscis quod idē est quod diuido diuidis. i. di-
uisus. Inde hæresis. i. diuisio ab unitate fidei, nam & iudicium familiæ her-
ciscundæ inde sumptum exponitur sic. i. familiæ seu hæreditatis diuiden-
dæ. Et hæremita. i. diuisus & separatim morans ab alijs, & ista fuit opinio
Azonis in summa. C. eo. tit. in prin. ad quam facit vij. q. j. denique. & iij.
q. j. quod autem. Et hæc opinio potest iuuari quod dicitur, quod no-
men hæretici denotat sectionem seu diuisionem, prout probatur in tex-
tu in quadam extrauaganti Federici Imperatoris. Quæ incipit. Inconsu-
tilem tunicam, Quamuis & ibi dicatur quod hæretici quidam appellant se-

iplos patarenos. quia debeant pati mortem, & dicuntur a patior pateris, tanquam martires patientes pro illa ipsorum fide, quæ potius est perfidia appellanda. Alij dicunt quod hæreticus dicitur ab hæreo hæres, siue ad hæreo adhæres, & error, unde hæreticus id est hærens siue adhærens errori. Quia error per se non facit hæreticū, sed errori adhæreere hoc facit hæreticum, ut infra patebit. Omnes istæ opiniones tendunt ad unum veritatis finem, & ideo quælibet potest teneri, & quancunque teneas semper est dicendum exinde descendere nomen hæresis. Quamuis t̄ Hiero. in quadam sua epistola diffinierit, quod hæresis græce ab electione dicitur, quasi eligens, nā hæreticus eligit sibi illam opinionem quam putat meliorem, ut. 24. q. 4. hæresis. Quæ autem sit differentia inter hæresim & scisma, dic quod talis est differentia qualis est inter genus & species, nam scismaticus est ille qui est scisus & diuisus ab ecclesia, scisma enim idem est quod scissura, quæ denotat sectionem, seu diuisionem ut. 24. q. 1. Scisma, nec propterea omnis scismaticus est proprie hæreticus. statim cum diuiditur ab ecclesia, sed omnis hæreticus bene est scismaticus. Et sic hæreticus est genus & scismaticus est species. ut. 24. q. 3. Inter scisma & not.

CAPVT SECVNDVM.

Quot modis summatur hæreticus, & quis proprie dicatur hæreticus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hæreticus in iure quotupliciter summatur, & qualiter primo modo.
- 2 Ignorantia iuris an excuset errantem circa materiam hæresis.
- 3 Fideles quomodo teneantur circa articulos fidei, & pertinentibus ad religionem.
- 4 Dubiorum declaratio circa articulos fidei spectat ad sedem Apostolicam.
- 5 Hæreticus 2. 3. 4. 5. & sexto modo quis dicatur.
- 6 Hæreticus 7. 8. 9. & 10. modo qui sit.
- 7 Hæretici qui dicantur stricto & generali modo sumpti.
- 8 Inquisitores an possint se intrromittere circa iudæos, paganos, & alios infideles.
- 9 Sectæ hæreticorum stricto modo sumptorum quot sint, & quomodo differant.

HAERETICVS in iure summatur multis modis, siue hæreticorum genera sunt multa. Vno & primo modo dicitur hæreticus t̄ is qui male sentit & docet de fide, uidelicet de corpore Christi de Baptismate, de Peccatorum confessione, de Matrimonio, uel de aliis ecclesiæ sacramētis, & generaliter qui de aliquo prædictorum, uel de articulis fidei aliter prædicat, docet, uel sentit, quàm doceat & sequatur sacrosancta Ro. Ecclesia hæreticus dicitur, extra de Sū Tri. & si. ca. c. j. & ij. de hæreticis ad abolendam. In prin. 24. q. j. Hæc est fides. & uide extra de uerbo. sign. c. super quibusdam, in prin. nā omnino censetur hæreticus is qui non tenet id quod docet & sequitur sancta Ro. ecclesia. ut. xj. di. c. fin. & c. Nolite. extra de Summa Trini. & si. ca. c. j. li. 6. & facit quod no. per Bar. extra de Summ. Tri. & si. ca. in gl. magna super Rubrica. ueri articuli fidei qui habentur in simbolo credo in unum Deum seriose narrantur. De quibus articulis habetur in simbolo. Quicumque uult. Sed circa hoc t̄ quero antequam ad ulteriora procedam, si is qui deprehenditur errare, dicat se deductum fuisse in errorem per iuris ignorantiam, an excusabitur uel non, dic, quod si implicite tenet & sequitur id quod docet & prædicat sancta Ro. ecclesia licet explicando erret, motus quadam ratione naturali, ut quod pater sit maior & prior filio, tunc excusabitur ut extra de Summa. Tri. & si. ca. c. dānamus. in fi. ad quod 24. q. j. hæc est fides, & q. 3. dicit Apostol. At si implicite & explicite errat, non excusatur. Quia religio erga Deum est de iure quasi naturalis: ut. ff. de iustit. & iur. l. ueluti. & ignorantia iuris naturalis uel quasi naturalis non est tollerabilis, ut. ff. de Adult. l. si adulteriū. §. stuprum. C. de in ius uocan. l. ij. Item iste ignorat cultū fidei, quæ est publica non omnibus uere uel præsumptiue, nam secundum Apostolum ad Corin. 14. in omnem terrā exiuit sonus eorum. Et sic ignorans est in lata culpa, ut. ff. de uerbis sig. l. cedere. §. fina. l. late. & l. magnam. nam non excusatur, maxime cū potuerit facile consulere peritiores. ff. de bo. po. l. in bonorum. quis or. in bo. seruet. l. ij. §. fina. de iuris & facti igno. l. regula. §. sed iuris. Et patet, j. q. j. notandum. 3. 5. di. in prin. Et merito huic potest dici. Qui ignorat ignorabitur. 37. di. §. uult. 38. di. Qui causa. 15. q. 1. §. j. & ibi de hoc.

3 Debet t̄ ergo quilibet fidelis scire & tenere cultum & articulos fidei, saltem implicite tenendo quod tenet ecclesia, extra de Sum. Trini. ca. j. & ij. ex. eo. c. fidei. li. 6. Hac tamen distinctione habita. Quia Episcopi & maiores prælati debent hoc scire explicite. ita quod sciant omni poscenti de omnibus reddere rationem. 36. di. §. ecce. 38. di. omnes psallentes, cæteri uero clerici scire debent explicite, nō tamē sic districte, ut. 38. di. c. j. & ij. Cum se. Et est ratio, quia in prioribus requiritur scientia emi-

mens,

Hære-

- nens, In istis sufficit competens, ut extra de elect. Cum nobis olim. cum concor. laicis uero sufficit hoc scire implicite id est tenere quod tenet ecclesia, ut supra. probatur. Et uide per Innoc. dict. c. j. de Sum. Trini. su-
- 4 per quibus articulis si aliqua dubietas oriatur, eius declaratio est sed apostolicę reseruata ut extra de Baptismo. c. Maiores. Et quia supra fuit habita mentio de sacramentis ecclesię, uide quę & quot sint ecclesię sacramenta extra de translat. c. ueniens. uers. de ijs notatur in glo. Et aduerte ad id quod dixi de confessione peccatorum, nam de facto uidi dam nari quendam sacerdotem. pro eo quia dum esset fornicarius & nihilo minus quotidie celebraret, dicebat quod hoc licite faciebat, quia credebatur quod quando se parabat ad missam per appositionem sacrarum uestium cessarent sua peccata ita quod remaneret mundus donec staret sic paratus. Certe istud est prorsus hæreticum. Et Romana Ecclesia aliud tenet de remissione peccatorum uidelicet quod non conceditur nisi correcto, ut in regula iuris c. peccati uenia. Ad quam correctionem tria exiguntur. scilicet oris confessio, cordis contritio, & operum satisfactio. ut de pœnitentia. di. 3. c. perfecta. Et quod ibi no.
- 5 Secundo modo dicitur hæreticus is qui falsam de fide catholica opinionem gignit uel sequitur, ut 24. q. 3. hæresis. Et c. hæreticus. cum capitulis sequentibus. & inter istos, quo ad nomen posset differentia assignari. Nam gignēs errorem debet proprie appellari hæreticus, sed sequens errorem debet appellari credens errori ut dicitur infra. c. ex quibus indi ctiis &c. Est & alia differentia, quia ille qui gignit proprie dicitur hæresiarcha, sicut ille qui pertinaciter defendit errorem ut 24. q. 3. Qui aliorum. Tertio modo dicitur hæreticus. quicumque sacram scripturam aliter intelligit quàm Spiritus Sãctus flagitet, Et sic errat in expositione scripturę sacrę. ut. 24. q. 3. hæresis. & 27. di. relatum. cum similibus. Quarto modo dicitur hæreticus qui ex contemptu Romanę Ecclesię, uel summi pontificis transgreditur pręcepta sedis apostolicę, & ea contemnit seruare, Et etiam qui negligit & despicit seruare decretales, quasi uideatur contemnere clauas, ut xx. di. de libellis. xix. di. nulli. Quinto modo dicitur hæreticus is qui peruertit ecclesię sacramenta, ut est symoniacus qui uendit uel emit ecclesię sacramenta. j. q. j. eo quod pecuniam. v. q. j. sed licet. j. q. ult. per tot. Sexto modo dicitur hæreticus omnis qui quomodocunque ab unitate catholicę fidei & communionem fidelium est diuisus. 4. q. 1. Quod autem. & 7. q. j. denique. Et secundum hoc, largo modo omnis iudæus, gētilis, & scismaticus est hæreticus. Septimo modo est hæreticus, is qui dubitat de fide catholica, ut extra de hæreti. c. j. nam debemus, ut censetur fideles, firmiter credere & simpliciter confiteri, extra de summ. Trin. & fi.

- & fidei. c. firmiter. Et extra eo. c. fidei. li. 6. Accedat alia ratio ad probandum quod dubius in fide est infidelis. Nam dubitans non est in fide. Et qui non est in fide est contra fidem. Ut C. de Iudæis. l. Calicolarum. cōcor. extra de hæreticis. c. firmissime. Et ibi de hoc no. Octauo modo dicitur hæreticus qui Ro. ecclesię priuilegium ab ipso summo ecclesiarum capite conatur auferre. 22. di. c. j. Nono dicitur hæreticus is qui non recipit nec credit id quod prædicant quatuor sacrosanta concilia, ut C. de hæreti. l. Quicumque. Decimo dicitur hæreticus largo modo omnis qui præcisus est ab ecclesia, & secundum hoc excommunicatus dicitur hæreticus. ut 4. q. 1. c. ij. De ijs uariis modis hereticorum. no. 24. q. 3. Illi. c. Quia uero. de hereticis, in glo. uario modo. Et no. Bar. in dicto. c. firmissime. no. Gof fre. in summa. eo. tit. & no. Archid. extra. eo. c. 2. in prin. lib. 6.
- 7 Sed comprehendendo modo & generali omnes qui incidunt in errorem sub una quasi diffinitione, potest dici, quod hæreticus est ille qui a recto tramite & iudicio catholicę fidei detectus fuerit deuiare, ut C. de hæreticis. le. ij. in fi. uel aliter stricto modo & proprie hæreticus est qui falsam de fide catholica opinionem gignit uel sequitur, ut 24. q. 4. hæreticus. Et suprascriptum fuit. Sed uidetur quod præmissa omnia extendantur etiam ad iudæos, paganos, gētilis, & similes, Quia ij omnes tales deuiant a ritu catholicę fidei, & non tenent id quod tenet Sancta Mater Ecclesia. Et per hoc uidetur, quod Inquisitores possunt se intromittere de ipsis reducendis, cum eorum potestas extendatur contra hæreticos, Et isti omnes sunt hæretici, ut patet ex præmissis. Sed tamen dic quod supra dicta & infra dicenda intelligantur de christianis Baptizatis, & iam alligatis fidei, & postea errantibus. Nam alij non baptizati sunt extra ecclesiam, & ecclesia non intromittit se de eorum reductione, nisi uerbis & blanditiis seu rectis consiliis. 45. di. Qui sincera, Et. c. licet. Nam alligati fidei catholicę per baptismum cogendi sunt ipsam fidem colere & seruare, Nō alligati uero non sunt cogendi. ut extra de Bap. c. Maiores. §. sunt autem. uer. sed opponitur. Immo dicit canon, quod sicut homo libero arbitrio perit. Ita libero arbitrio conuertatur. ut. 45. di. ca. de Iudæis. Et secundum hoc debent intelligi iura extra de diuor. c. gaudemus. Ad quod extra. eo. c. contra christianos. lib. 6. Et faciet quod dicitur infra in Rubrica. An & ex qua causa possit procedi contra iudæos cap. 36.
- 9 Sectę autem illorum qui stricto modo & proprie dicuntur hæretici sunt quasi infinitę & tot quot sunt errores in quos incidunt, dum tamen scias quod incidentes in antiquos errores denominantur uariis uocabulis. Et suas determinationes quidam assumant a suo proprio auctore erroris, ut sunt Nestoriani, Ariani, Donatistę, Eutichiani, & similes. Quidam

dam uero alij assumunt suas denominationes ab ipsa causa, seu falsa opinionione, sui erroris, ut Arribati, Methagij, Accefalasiæ, & similes. Qui tamen omnes sub appellatione hæretici comprehenduntur. ut 24. q. 3. c. Quidam autem, usque in finem quæstionis. ex quibus autem causis quis hæreticus detegatur, statim infra latissime differetur.

CAPVT TERTIVM.

DE CREDENTIBVS hæreticorum, & participantibus cum hæreticis.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæreticis proximi qui sint, & qui dicantur credentes hæreticis.
- 2 Voluntas uerbo uel factis declaretur, non refert.
- 3 Credentes hæreticis censentur hæretici, & pari pœna cum hæreticis puniuntur.
- 4 Credens hæreticis dicitur qui plusquam semel inuit ad audiendum prædicationes hæreticorum.

Dictum est supra de hæreticis, sed illis proximi sunt credentes, defensores, fautores, & receptatores, & ideo de istis, & quolibet ipsorum est latissime differendum & primo de credentibus, & postea de cæteris successiue. Quod autem sunt proximi hæreticis omnes prædicti probant iura. extra de hæreticis. cap. excommunicamus §. credentes. & C. eod. tit. auth. credentes. Quæ fuit Federici Imperatoris. & habetur in decima coll. & approbata extra eo. tit. c. Inqui sitionis, in principio lib. 6. Credentes igitur dicuntur illi qui uerbis uel factis ostendunt se credere erroribus hæreticorum, & uerbis quidem ostendit quis se credere, quando dicit & profitetur se credere erroribus illorum, Nam per sua uerba & suam assertionem iudicatur credens, Quod ex uerbis detegitur intentio uoluntatis. ff. de supell. leg. l. Labeo. & facit quod dicitur, propria uoluntas in confessione monstratur. Et de consecr. dist. 4. cum pro paruulis. & cap. si qua mulier. 12. q. 2. Is autem. Factis uero detegitur quis esse credens hæreticorum dum id facit in quo exprimitur ipse error & credulitas erroris, ut puta. Quod ad hæreticos scienter uadit, & ad prædicationes eorum, uel exhibet eis reuerentiam secundum suos mores, uel recipit ab eis consolationem, imo uerius desolationem, uel communionem, uel manus impositionem, uel alia facit quæ participant

2 tinent ad ritum seu sectam superstitiosæ religionis illorum, nam talis dicitur esse credens, ut extra de hæretic. capitulo filij. lib. 6. Non enim refert an quis declaret uoluntatem suam uerbis an ipsis rebus & factis, ut ff. de legibus. l. c. de quibus. in fin. xx. q. 3. in quo progenitores. xj. q. 3. existimant. Et ex factis præsumitur de affectu, ut. C. de dolo. lege. dolum. ff. de excep. do. l. 1. in fi. de cond. instit. l. quidam testamento. in fine. extra de big. nuper. 3. 2. q. 5. Qui uiderit, & capitulo sicut enim. Immo plus est factum quam uerbo aliquid facere ad declarandam uoluntatem, ut extra de appell. c. 1. & dicto capitulo existimant. Concor. extra de confi. c. cum accessissent. & extra de regularibus capitulo. j. in fine. lib. 6. & signanter dixi quod quis detegitur credens ex factis in quibus exprimitur ipse error, nam si in ipsis factis non exprimeretur error non censeretur propterea credens. Hinc est quod quantuncunque quis publice persistat in peccato mortali, puta usurarum uel simili, non potest tamen contra eum procedi tamquam contra hæreticum uel credentem se non peccare, nisi alia sub sint. ut extra. eo. c. Accusatus. §. sane. lib. 6. & dicitur infra in titulo Rubricæ de existente publice in peccato mortali. cap. 35.

3 Et scias quod prædicti qui uere censerent credentes ex uerbis uel factis censentur hæretici. & pari pœna cum hæreticis puniuntur, ut extra de hæreticis cap. placet. §. finali. & de uerborum significa. super quibusdam. in prin. & dicitur infra de pœnis hæreticorum. sed circa hæc queritur. Pone quod aliquis uisitauit uel assortiauit hæreticum, uel ei præstitit alimoniam, Nunquid ex prædictis censetur credens uel hæreticus. Dic quod non, nisi talis foret relapsus, ut dicto capitulo. Accusatus. §. ille quoque. Sed reputabitur uel fautor, uel receptator, ut infra in sequentibus apparebit, Et per hoc ostendit se suspectum de hæresi, adeo quod erit sibi purgatio indicenda, ut extra de hære. c. excommunicamus. §. Quia uerbum & latius infra dicitur. Sed pone quod aliquis uadit scienter ad audiendum prædicationem uel dogma hæreticorum, Nunquid erit censendus credens? Dic quod sic si uerit ultra quod semel, cum par crimen & par culpa sit, prohibita discere & docere, ut. C. de mathematicis. l. culpa. nam. Ex binario actu uidetur crimine trahi ad consuetudinem. C. de epi. audi. l. Mæuio. uer. iis, ad quod extra de ui. & ho. cleri. c. monasteria. si uero tantum semel, & postea noluit ulterius redire ad audiendum uel discendum, tunc non iudicabitur credens, quia non uidetur approbasse quod postea euitauit, extra de præsump. c. ex studiis, ff. de ritu nup. l. plerique. & de diuortio. l. diuortium. Et de hoc no. Archi. extra eo. c. 2. lib. 6. Et quod dicitur quod uerba detegunt quis sit credens uel hæreticus, intellige uerum esse in eo quod scienter & aperte sciuit prolata, ut infra dicitur ea. ex quibus indiciis quis hæreticus detegitur.

De defensoribus hæreticorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Defensores hæreticorum quot modis dicantur.
- 2 Defensor hæresis, & defensor hæretici diuersimode puniuntur, & quomodo.
- 3 Defensor consanguinei an uideatur facere ratione sanguinis, uel in contemptum fidei.

- 1 **D**efensores dicuntur duobus modis, uno modo cum quis publice defendit errorem. Et talis dicitur hæreticus manifestus. ut extra de uer. sig. c. super quibusdam. immo non solum appellatur hæreticus, sed hæresiarcha, quasi sit uas erroris, & archa ad conseruandum errorem. ut. 24. q. 3. Qui aliorum. Alio modo dicitur defensor is qui non defendit errorem, sed hæreticum seu personam errantem ut non ueniat ad manus inquisitoris seu iudicis. Quam quidem defensionem personæ quis facit multis modis, præstando sibi auxilium ad suæ personæ defensionem, uidelicet tenendo familiam uolentem capere hæreticum, uel impediendo captionem illius, per obiectum sui corporis uel per coadunationem gentium & uiciniam, uel etiam cum solis clamoribus, uel iis similia faciendo, nam per talia dicitur quis defendere personam. ut. ff. ad fillani. l. j. §. excusatur, & l. cum dominus. eo. titu. & sicut primus dicitur defensor erroris, ita & iste proprie dicitur defensor hæretici. ut xj. q. v. Si quis cuiuslibet. & capit. Si forte. Et quasi per totum. & 27. q. i. Si custos.
- 2 Unde ¶ inter istos est differētia quoad pœnam, quia primus damnatur tã quàm hæreticus, ut dicto. c. super, sed iste alius defensor hæretici nõ damnaretur pro hæretico, quamuis insurgat hæresis suspitio contra eum, pp. quam est sibi purgatio indicenda ut de hoc & aliis sequentibus, & eorum pœnis infra probatur manifeste.
- 3 Sed ¶ quid si aliquis defendit consanguineum suum, an sic uideatur potius facere affectione sanguinis quàm contemptu fidei. Nam in dubio præsumetur hoc fecisse sanguinis affectione, ob istam notabilem præsumptionem sanguinis ut. ff. pro soto. l. merito. Certe dicunt quidam qd nihil sibi proderit ad uitandum pœnam, ut arg. 27. q. i. de filia. & ar. extra. eo. c. In eos, quod intellige uerum ut eximas a tota. Sed a tanta nõ eximitur, quia minus punietur. ut. ff. de recepta. l. si. nam quædã ratione sanguinis tollerantur, quæ non tollerarentur alias, ut dicta lege finali & ff. de suspec. tut. in l. tutor. & ibi not.

CAPVT

DE FAUTORIBVS HAERETICORVM

S V M M A R I V M.

- 1 Fautores hæreticorum tribus modis dicuntur, ommittendo, cooperando, & consulendo & id quomodo intelligatur.
- 2 Fautor hæretici dicitur, qui tenetur indicare & non indicat, & ibi quod omnes tenentur hæreticos indicare.
- 3 Facto seu cooperatione hæreticis fauere quomodo quis dicatur.
- 4 Hæreticis uerbis fauere quando & quomodo quis dicatur.
- 5 Ignorantia facti non est punibilis, quia etiam prudentissimos fallit.

- 1 **F**autores dicuntur tribus modis. Nam quandoque dicitur quis fauere hæreticis sola ommissione seu negligentia, aliquando cooperatione & facto, Aliquando cõsilio seu uerborum prolatione, de quorum singulis per ordinem differemus. Et certe commissione & negligentia dicitur quis fauere hæreticis dupliciter, uno modo in puniendo, alio modo in indicando, nam si is qui habet potestatem puniendi hæreticos scienter hoc negligit, uidetur fauere eis, & incidit in suspitionem hæresis, ut in se ipso uideatur errare. ut extra de hære. c. qui alium. de homi. sicut dignum. §. illi uero, negligere ergo, cum possis, peruersos nihil aliud est quam fauere, ut. ff. ad. l. aquil. l. scientiã. in prin. & de nox. lege in omnibus. extra de senten. excommu. Quantã. & 2. q. 7. negligere. 83. di. error. 23. q. 3. ostendit, Et dicit quod retores simili pœna puniuntur si facinora neglexerint uendicare. ut. C. de sa. & paganis. l. prima in fine. Nam non caret scrupulo societatis iniquæ qui, cum pot, manifesto facinori desinit obuiare. ut dict. c. Negligere. & dicto. c. error. & C. de commerciis mercatorum. l. ij. cum similibus.
- 2 In indicando ¶ uero uidetur id dicendum in eo qui tenetur hæreticum indicare, quia ille qui iurauit indicare hæreticum ad petitionem forte inquisitoris, qui quotidie exigit a multis hoc sacramentum. per c. excommunicamus. j. §. adiicimus. de hæret. si scienter hæreticum non indicat ipsum immo celat, per hoc potest censerī fautor, cum ad hoc ex debito tenetur 11. q. 3. Quisquis. Ad hoc facit 12. q. 5. Qui audit, & capit. hoc uidetur. Sed quid si is qui non iurauit indicare interogetur ab inquisitore de hæreticis & scienter eos celat, & recusat ipsos indicare, nunquid hoc censebitur fautor eorum, dic quod sic, quia iam illud est dictum, qd omnis

- omnis qui tenetur indicare ex debito, non indicando, celando scienter incidit in suspicionem fautoris, & illud constat aperte, quod quilibet christianus etiam sine iuramento tenetur ex debito indicare hæreticum, cum teneatur indicare in minoribus delinquentem, ut ar. ff. de iure fisci. l. ex quibusdam. §. Diuus. de offic. præsi. l. congruit. ad quod. ff. de condit. ob tur. cau. l. 4. §. placet. & q̄ ibi not. ueniat extra de furt. qui cum furem. in dicto cap. qui audit cum sequenti. 2. q. 5. & habetur expresse in quadam cōstitutione Innocētij Papæ quam edidit & incipit nouerit uniuersitas. §. Itē si quis hæreticos, ubi Papa præcipit omnibus indistincte q̄ sub excommunicationis p̄cena debeant quos sciuerint hæreticos inquisitori uel Episcopo uel saltem suo confessori indicare, sic quod possit ad inquisitoris notitiam peruenire, Et sic restat quod omnes scientes non indicantes ipsos censentur ex obstinatione & negligentia esse fautores, cum omnis ex debito teneatur per iura prædicta. Et maxime ubi constituti coram inquisitorē & iurati dicere ueritatem eam supprimunt celando scienter hæreticum, & committendo sic falsum, ut extra de falsis cap. j.
- 3 Facto seu cooperatione dicit aliquando quis fauere hæreticis, puta si eos scienter affotiauit, ipsos uisitauit, ipsos pauit seu alimoniam eis præstitit. Itē ille qui ad euadendū præstitit eis auxiliū & fauorē, non dico per obiectum sui corporis, ut per hoc differat a defensore, ut puta quia ministravit sibi ea per quæ tute fugiat & euadat. ut insti. de obliga. quæ ex delic. na. §. ope. ff. de furt. l. pignor. §. placet. & leg. in furti. §. recte. ad quod extra eo. de hæreticis. c. ut officium §. prohibemus. & c. accusatus. §. sacerdotes. 2. 3. q. 4. cum iniusta.
- 4 Verbis autem quis dicitur fauere, cum scienter excusat hæreticos publice, uel excessum eorum, & dum ipsis hæreticis scienter præstat consilium ut euadant. Item dum sciens ipsos hæreticos, fundit pro eis præces ne puniantur, nam ex prædictis & similibus dicitur quis fauere uerbis & consilio, prima duo. f. de excusatione & præstatione consilij probantur. 1. 1. q. 3. Timendo. & c. ita. & 2. q. 1. c. ult. & extra eo c. Accusatus. §. sacerdotes, lib. 6. Ver. istud enim concordat. & extra. eo. ca. si aduersus. Et accedat. C. de epi. & cle. l. quicumque. & merito dixi scienter, in omnibus supradictis, cum in omnibus delictis attendatur scientia & propositum, ut. ff. ad l. cor. de sic. leg. Diuus. & de furtis, qui iniuriæ. extra de senten. ex. cum uoluntate. ignorantia t̄n̄i facti non debet puniri, quia illa fallit prudētissimos. ut. ff. de iur. & facti ignorantia. l. ij. & extra de cle. excō. ministrante. c. apostolicę. ad quod extra de regu. iuris. c. ignorantia. l. 6. & succedat quod dicitur quod scientes non ignorantes ligat edictum. ut. ff. de decret. ab. ord. facien. l. si. cum simil.

CA-

DE RECEPTATORIBVS hæreticorum

S V M M A R I V M.

- 1 Receptatores hæreticorum qui dicantur.
- 2 Receptator hæretici an quis dicatur qui semel recepit, ad hoc ut puniri possit ut hæreticus, uel requiratur bina receptatio.
- 3 Archidiaconus reprehenditur quod aliena dicta sibi appropriauerit.

- 1 **R**eceptatores t̄ dicuntur illi qui scienter hæreticos recipiunt in suis domibus, & eos occultant ut sic euadant manus inquisitorum. Ita probatur. ff. de recept. l. e. j. & l. ij. Et ff. de offi. præsi. l. congruit. C. de ijs qui latro. per totum. Et maxime in l. j. ubi dicitur, quod grauius punitur qui scienter recepat & affotiat fugientē q̄ qui solum latitantem occultat. Sed circa hoc queritur an is qui recepta uerit tantum semel hæreticum propterea censeatur receptator, an exigatur quod bis uel sapius. Et dicas quod sufficit quod semel hoc fecerit, ut. ff. de Adult. l. Mariti. §. Quæstum. Ad hoc uide extra de p̄cenis. c. lælicis. l. 6. Si tamen receptatus erat consanguineus, mitior erit p̄cena, ut dixi superius in c. de defensoribus, in fine. De prædictis autem credentibus, defensoribus, fautoribus, & receptatoribus, plene nō. ex dictis Hostiensis in summa sua in eo. tit. & maxime in §. Qua p̄cena. Et plenius adhuc notat dominus Archidiaconus extra eo. c. ij. lib. 6. in suo apparatu.
- 3 Salua t̄ tamen reuerentia dicti domini Archidiaconi, illa non fuerunt sua uerba, sed ea habuit & transumpsit appropriando ea sibi ex quadam consultatione olim tradita inquisitoribus hæreticæ prauitatis per uenerabilem patrem dominum Guidonem, Qui postea fuit Papa. Et uocatus est Clemens quartus, & incipit quoniam illis, & exinde dominus Archidiaconus commentauit illud c. ubi plene differuit de prædictis.

CAPVT VII.

EX QVIBVS iudiciis & præsumptionibus extrinsecis detegatur error mentis, ut per hæc hæreticus censeatur aliquis.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæreticis ipsis credentes sunt in pari culpa, & ueniunt pari p̄cena puniendi.

B

2 Hære-

- 2 *Hæreticus detegitur duobus modis, ex uerbis & ex factis & id quomodo intelligatur ex uerbis.*
- 3 *Hæreticus ex factis quomodo quis detegatur.*
- 4 *Error cum consistat in animo non potest nisi per exteriora indicia constare.*
- 5 *Libros hæreticorum penes se tenens scienter, an censeatur hæreticus, & credens.*
- 6 *Hæreticus non est qui ad prædicandum hæreticis uadit, non ut ab illis instruat, sed ut illos instruat & reducat.*
- 7 *Hæreticus an sit qui per iocum, lubricum lingue, uel calore iracundia dixit aliquod uerbum hæreticum.*
- 8 *Ebrius proferens uerba hæretica an sit ut hæreticus puniendus.*

I Via hæreticus & credens hæreticorum ambulant paribus passibus seu sunt in pari culpa, & ob hoc ueniunt pari poena percutiendi, ut extra de hæret. c. placet, §. si ad quod. C. de epi. & cle. 1. si quenuquam, satis probabiliter de hæretico possunt dici, & in hæretico intelligi omnia quæ supradicta sunt serioius de credente, uidelicet quomodo quis detegatur credens erroris, ut per ea detegatur hæreticus, sed tamen inhærendo prædictis repetam aliqua circa hæreticum specialiter, ne hæc sub illa generalitate relicta uiderentur forsitan esse neglecta, ut ff. de iniur. Item apud §. hoc edictum. Accedat extra de hæreticis. c. si aduersus.

2 Dicte ergo quod hæreticus detegitur duobus modis, uno modo ex uerbis, alio modo ex factis. Ex uerbis detegitur hæreticus, puta quia dicit aperte uerba hæretica, seu quæ sapiunt hæresim manifeste. Quæ autem uerba sunt illa clare ostensum est supra capitulo. Quot modis summatur hæreticus. Nam ex sola professione uerborum seu confessione uerborum hæreticorum scienter & ex proposito facta ostendit quis se errare & hæreticum esse, quia propria uoluntas in confessione monstratur, & talis est intentio qualia uerba sonant, iura ad hoc latissime supra fuerunt allegata circa capitulum de credente.

3 Ex factis uero detegitur quis hæreticus, quia componit libros erroneos seu erronea continentem, ex hoc enim facto detegitur error suæ mentis, & conuincitur ex suis codicibus, ut extra de sum. Trin. c. damnamus. extra de hæreticis. c. fraternitatis. Itē quia recipit consolationem, uel uadit ad audiendum prædicationem, uel dogma hæreticorum, uel alia similia facit, per quæ detegitur ipsum errare, sicut multa dicta fuerunt supra in capitulo illo de credentibus. Qui credentes non discrepant ab hæreticis in excessu criminis, nec in poena, ut superius est probatum.

hoc

hoc solo posset inter eos differentia assignari, uidelicet quod hæreticus gignit errorem, & credens sequitur illum. Quasi hæreticus incipiat errare a se ipso, & credens adhæreat errori alterius, & sequatur illum. Et ad hoc uide supra capitulo. Quot modis summatur hæreticus, uers. eo modo. Ex ijs igitur probatur error mentis & intentio uoluntatis, nam euidentissima est facti probatio quæ non potest aliqua tergiversatione celari, ut secunda quæst. j. Quando autem. Et ibidem no. in gloss. non sedentis ueniat extra de accusat. euidencia.

4 Cum enim error consistat in animo & in mente non potest de eo constare nisi per extrinsecos, & per exteriora inditia ut extra de usuris, in Ciuitate. 32. distin. erubescant. 11. quæst. 3. aliorum. 2. q. 6. cōsuluiti. 41. di. in fin. ueniat ad finalē. ff. de condi. instit. lex quidam testamento. & ff. de acquir. re. do. le. naturalē. uers. in ijs cū sim. Quāuis enim quis nihil dicat uel neget sed taceat, tamen censeatur hæreticus, quando cunque appareat eum male de fide sentire, nam ex corde & ex mente iudicatur quis hæreticus, ut extra de hæret. c. j. 23. q. 3. hæresis. & capitulo, hæreticus. Et Deus est qui perscrutatur renes & corda, qui interrogat cor & audit in corde, & nihil ignorat ut 17. q. 1. §. an ergo, 14. q. 5. & quid. 16. q. 6. capitulo. j. & de iudiciis. capitulo. Nouit. Iudex tamen qui est homo non potest de corde iudicare nisi per hos actus extrinsecos, ut superius est ostensum.

5 Sed pone quis non edidit nec composuit librum erroris, uel erronea continentem, sed talem librum ab hæretico compositum scienter recipit, & eum tenet penes se, Nunquid per hoc censebitur hæreticus esse siue credens. Dic quod non, sed insurget uehemens suspitio hæresis contra eum, quia nullus dicit tales libros scienter suscipere uel tenere, immo is ad cuius manus perueniunt debet statim igne comburere, uel inquisitori seu Episcopo, hoc est ecclesiæ resignare, ut per ipsos comburantur, ut extra de summa Trinitate. capitulo. damnamus. in princip. & in fin. extra de hæret. capitulo fraternitatis. ueniat. C. de Epif. audi. lex. mathematicos. & C. de hæret. quando cunque. in fi. & arg. 5. q. 1. capitulo. j. & capitulo. si quis. Alioquin ex facto & hac sua retentione talium librorum, sicut ex aliis insurgit uehemens suspitio hæresis contra aliquem, uidelicet sicum hæretico conuersetur, si euitet communionem & conuersationē fidelium, si nunquam uadit ad diuina officia audienda, aut extra de hære. capitulo excommunicamus. §. Adiciamus. & eo. tit. c. accusatus. in prin. lib. 6. ubi nota. per Archi. super uerbo. Orta. propter hoc igitur non erit damnandus tanquam hæreticus, cum non probetur errare, per prædicta, uel per solam retentionem ipsius libri, sed per suspicionem exinde

B 2 ortam

ortam est sibi purgatio indicenda, in qua si defecerit erit tanquam hæreticus puniendus, ut late dicitur infra. capitulo. de pœnis defensorum.

6 Sed pone ꝑ q̄ quis uadat ad hæreticos, non ut instituat, sed potius ut eis prædicet, instituat, & reducat, Certe licet sit prohibitum publice disputare de fide catholica ut. C. de sum. Trin. & si. catho. le. nemo. ad quod. 23. q. 3. Cum quibus. tamen hoc non prohibetur nec propterea censetur infidelis, ut in q. 7. conuenientibus. 23. q. 4. Infideles. & 11. q. 3. Antecessor. ad quod extra de senten. excommunica. Responso. Et merito dictum fuit supra, scienter & ex proposito, Nec aliter ignorantia puniretur, quod fieri non debet quod probatum fuit supra in capitulo. de fauto. circa finem.

7 Sed pro declaratione hmoi. Quæro, ꝑ Aliquis nõ ex proposito sed ex lubrico linguæ, uel per iocum, seu per calorem iracundiæ protulit aliquod uerbum hæreticum, nunquid propterea tanquam hæreticus est damnandus, dic quod non, ut. ff. ad legem iul. maic. le. famosi. C. si quis imperat. maledixerit. le. j. 22. q. 2. Quod ait, Accedat. ff. de actio. & obligatio. l. obligationum substantia. in fin. ff. de ædil. ædict. l. sciendum. §. sciendum dictum. in fine. & ff. de regulis iuris. Quod calore. Et dicit canon, quod considerandum est qua ex mente non quo ex ore procedunt. 24. q. 2. Deus qui. ad quod extra de senten. excommu. cum non ab homine. Et ex prædictis liquet aperte q̄ si talia proferens foret furiosus uel non sanæ mentis q̄ non puniretur, ut extra de hæret. c. filij. li. 6. Ad quod extra de success. ab intestato. c. filij. nam satis ipso furore punitur. ut. ff. de offic. præsi. l. Diuus. cum sim.

8 Sed pone quod talia uerba hæretica proferens erat ebrius. ꝑ Nunquid puniretur pro hæretico? dixerunt quidam quod sic. Quia uidetur quod ante ebrietatem fuerit corruptus, Et quod nunc proferat ea quæ ante gerebat in corde, Et sic uidetur in priori proposito perdurare. ut extra de Baptismo. c. Maiores. §. fi. Sed certe bene potuisset fidelis postea in ebrietate existens male loqui de fide, Vnde non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse, Ideo tu benignius dic, q̄ non, sicut dicitur de furioso & alienato in mente. Nam ebrius dicitur alienatus in mente, ut extra de uita & ho. cle. c. A. crapula. Concor. ff. de pœnis. l. Respicendum. §. delinquant. ff. de re. mili. l. omne delictum. §. Quod per unum. Et dicit canon, quod non debemus attendere uerba sed mentem proferentis. 11. q. 3. Inter uerba. Et uere ebrius non est sanæ mentis tunc, Et ideo non dicitur mereri nec demereri. 15. q. 1. sane. 22. q. 4. Vnusquisque. poterit tantum aliquantulum corrigi propter præcedentem culpam nimiam potationis, ut extra de reliquiis & ueneratione sanctorum. c. j. & ibi uide.

CAPVT

CAPVT OCTAVVM.

PER QVOS & contra quos possit procedi & poena imponi pro hoc crimine.

S V M M A R I V M.

- 1 Crimen hæresis est grauisimum, & eius cognitio & punitio ad quem pertinet.
- 2 Potestas secularis quibus casibus se ingerat in crimine hæresis, & in pertinentibus ad hæresim.
- 3 Iudex ecclesiasticus habens potestatem in materia hæresis quis & quotuplex sit.
- 4 Episcopus & inquisitor possunt procedere contra quoscunque delinquentes sub sua iurisdictione.
- 5 Episcopus & inquisitor an & quo casu possint procedere contra hæreticum qui se dolose absentauit & mutauit domicilium.
- 6 Delinques in pluribus locis circa fidem an poterit de hæresi ubique puniri.
- 7 Absolutus uel punitus de crimine semel an & quo casu poterit iterum inquiri.
- 8 Relapsus quando quis censeri possit.
- 9 Episcopus an contra inquisitorem, & inquisitor an contra episcopum possit procedere super crimine hæresis.
- 10 Inquisitor an in causa hæresis contra Episcopum possit saltem ita cognoscere ut mittat negotium instructum ad Papam.

1 **S**ciendum est quod hoc crimen hæreseos est crimen grauisimum & eius cognitio ꝑ & punitio pertinet ad iudicem ecclesiasticum, sicut dicitur de quolibet alio ecclesiastico crimine. 6. q. 2. c. 1. 12. q. 2. nulli liceat. extra de iudiciis. c. Nonit, & de usuris. Quoniam. extra. Et no. extra de foro compet. c. licet. in gloss. Iste est ergo. Et per hoc dicitur quod secularis potestas siue iudex laycus nõ intrinset se, uel suam non exercebit iurisdictionem contra hæreticos, ne detrabere uideatur iurisdictioni ecclesiasticæ, & non ponat falcem suam in alterius messem, per dicta iura. Ad quod extra de elect. uenerabilem. & est casus extra de hæret. c. ut officia. §. prohibemus. lib. 6.

2 Hoc ꝑ tamen quod dicitur q̄ secularis potestas nõ se intrinset & c. Intellige uerum esse præterquam in infra scriptis casibus. uidelicet si per iudicem ecclesiasticum fuerit requisitus, Quia tunc ipse iudex laycus se intrinset & parebit mandatis iudicis ecclesiasticæ, ut extra de hæret. c. ad abo-

lendam. §. præfenti. & §. laycus. & in eo. titu. c. placet. §. damnati. Item se poterit in remittere circa executionem post confiscationem honoru, quatenus tamen per iudicē ecclesiasticū fuerit requisitus, ut extra. c. uer- gentis. & extra eo. c. Cum secundum leges. li. 6. Restat ego q̄ omnis iurisdictionis est ecclesiastici iudicis in crimine memorato.

Sed quæro quis est iudex ecclesiasticus. Et dic quod est duplex, uidelicet diocesanus, hoc est Ep̄s qui est ordinarius iudex in sua diocesi, & est inquisitor alius qui fuerit ad hoc per sedem apostolicam deputatus, & sic sunt duo, Quorum unus, uidelicet inquisitor habet iurisdictionē delegatam in tota prouincia sibi decre. Alius, uidelicet Episcopus habet ordinariam contra non exemptos suæ diocesis, & contra exemptos in sua diocesi existentes, habet etiam iurisdictionem delegatam à Papa. Ista probantur extra de hære. c. per hoc. & ca. ut officium. lib. 6. extra de hæret. c. ad abolendam. in fi. Et isti duo iudices possunt simul ambo & diuisim & separatim procedere contra hæreticos, ut patet in dicto. ca. per hoc. Quod intellige esse uerum citando re & uerbo, ut uocando capi faci- endo, & arretando personam, & committendo eam custodiæ, & for- mando inquisitionem, & faciendo processum, & recipiendo probatio- nes & testes, & iis similia faciendo. At non torquere personam, & duro carceri mancipare, qui magis ad pœnam esse uideatur quam ad custo- diam, uel diffinitiuam sententiam proferre diuisim. Immo in ijs arduis unus habet communicare processum cum alio, & eius participare con- siliū super eo ut patet in textu in compilatione Clemen. extra de hæ- ret. c. j. Et concor. extra eo. c. ut commissi. lib. 6. sic et ambo prædicti si- mul faciant custodiri carceres hæreticales, seu hæreticorum, Et ambo cu- stodes apponent, & claues tenebunt. ut in dicto capit. j. in Clemen.

4 Liqueat igitur ex prædictis q̄ isti duo iudices possunt procedere su- per hoc crimine contra quascunque personas, non solum extates de sua diocesi uel prouincia, sed etiam contra alienigenas & forenses delinquentes ibidem. sicut dicitur in alijs criminibus. ut. ff. de offi. præf. le. 3. & in q. 6. placuit. extra de rap. c. j. Et clare patet, C. ubi de crimine agi- oport. uidelicet. le. j. Et auth. Qua in prouincia. Quantuncunque illi ef- sent etiam exempti. ut super. fratres & religiosos. Cum iste reatus om- nem exceptionem & dignitatem excludat. ut. C. ubi Sena. uel clarif. leg. j. in fi. Ita probatur extra de hæret. ut officium. §. denique. Et c. ut com- missi. uer. & contra. li. 6. Immo ipsi religiosi sunt grauius puniendi. ut eo. c. Accusatus. §. fi. li. 6.

5 Sed circa hoc quærit, pone aliquis sciens quod Episcopus uel inqui- sitor intendit procedere de hæresi contra eum ratione domicilij rece- dit

dit de loco & se absentat & alibi suam mansionem firmat, An ille Episco- pus sine inquisitor poterit procedere de hæresi contra eum? Dic quod si ille erat iam citatus non dicitur mutare forum istius, cum iam sit præue- tus. ut. ff. de iurisd. om. iudi. l. Cum quædam puella. Et extra de foro com- pe. c. proposuisti. si uero non erat citatione præuentus, tunc non proce- detur contra eum per illum Episcopum uel inquisitorem ratione domi- cilij, sed procedetur per illum uel alium in cuius prouincia uel diocesi deliquit, ratione delicti, ut dicta auth. qua in Prouincia. & locus erit re- missioni, quia omnino remitteretur ad suum iudicem coercendus, ut in auth. ut nulli iudicum. §. si quis uero comprehensorum. 3. q. 6. §. primo. & ita tenuit & determinauit. d. Clemens. Papa. 4. in quadam eius consti- tutione quæ incipit. Quoniam illis. §. Qua autem. de qua habita fuit mē- tic supra, Sed salua reuerentia tanti domini iudex delicti non remitte- ret ad iudicem domicilij, sed ipse puniret, per dictam legem. 3. ff. de of- fi. præf. cum simi. superius allegatis. Nam potius è contrario uideretur qd̄ ad iudicem delicti sit facienda remissio. ut. ff. de accus. l. si cui. §. fin. & dicto. §. si quis uero. & quod dicitur quod iudex delicti imponet pœ- nam, intellige uerum esse de pœna temporalis, nā spiritualis, uidelicet pœ- nitentia quæ imponitur confitenti imponi debet per proprium sacerdo- tem. ut extra de pœnitentiis. & remis. C. omnis. Et not. 16. q. 1. c. j. glo. uniuersaliter. & ibi uide. de hac autem remissione fienda plene nota. In- nocenti. & Hostien. extra de rap. c. j. & d. Ioannes Andreas in compilatio- ne Clement. extra de re. iudi. c. Pastoralis. in glo. sed nunquid.

6 Sed pone q̄ aliquis deliquit in pluribus locis, dic q̄ in omnibus po- terit conueniri, & etiam puniri, illa tamen pœna quæ esset iterabilis, ut sunt pœnæ pœnitentiales, & aliæ super bonis, de quibus pœnis infra dicitur. Ita determinauit idem d. Clemens in constitutione prædicta, & ibi dicit q̄ secus est ubi pœna non esset iterabilis, prout patet dicit ipse lippis & consoribus. Et super hoc aliquid non allegat, sed quamuis illa consultatio seu constitutio omnimode sit seruanda, tamen bonum est eā iuris allegationibus adiuuare. Vnde potest dici quod ubi is intantum excesit in diuersis locis q̄ pro suo crimine ueniat pœna hæretici puniendus, potest in quolibet ipsorum locorum conueniri de hoc crimi- ne, quia sortitur forum in quolibet illorum, ut supra est dictum, sed si pu- nitur in uno non punietur in alio, quia pœna hæretici est talis quæ non potest iterari, prout plene dicitur infra in c. de pœnis hæreticorum. Et hoc casu est intelligenda gloss. quæ est. ff. de furtis, l. uulgaris, & incipit imo uideretur, ubi dicitur quod quodocunque quis pluralibus uicibus committit adulterium eum uxore alterius, tamen non punitur nisi semel.

Nam hoc contingit, quia pro adulterio imponitur poena mortis, quae non potest iterari. At ubi quis taliter circa haeresim sepius & diuersis locis excessisset quod non esset tamquam haereticus puniendus sed dicitur quod ueniret poenis poenitentialibus coercendus, tunc in quolibet praedictorum locorum etiam punietur, cum hoc casu poena ualeat iterari, ut patet infra de poe. def. & c. nam in talibus iterata delicta iterationem poenae cumulant & inducunt. ut. ff. de poenis. l. Relegati. in fin. de iure patr. l. j. Et unum delictum non minuit poenam alterius. ut. ff. de priuat. delict. l. Nunquam plura. Et de regu. iur. l. nunquam. Maxime cum ponamus quod iste excesserit in pluribus locis, & sic separatim, & non ex intervallo. unde non insurgunt eius crimina ex eodem facto, primo quinimo ex diuersis, quia saepius hoc commisit, Et ex quolibet ipsorum factorum nouus resultat excessus, uidelicet quia noua committit offensam in contumeliam creatoris, & in omnium iniuriam. per. l. Manicheos. C. de haereticis. & ideo non est mirum si pro qualibet iniuria uenit puniendus, Quia idem esset in quolibet alio excessu lauiori. ut. ff. de iniur. l. praetor dixit. §. si plures. ff. ad. l. acquil. l. illud. §. si. Accedat. C. de episcopali audi. l. nemo. §. ijs ergo cum infinitis. simil. accedat extra de iudic. c. cum non ab homine.

- 7 Et si dicatur quod semel punitus uel absolutus de crimine amplius inquiratur super eo, cum tamen de delicto eiusdem hominis non sit saepius inquirendum. ut. ff. nau. caup. sta. l. licet. in fi. extra de accusa. c. de criminibus. Et dicit canon quod diuina clementia non patitur crimina semel dimissa uenire amplius in ultionem. ut de poen. distin. 4. diuina. dico quod non obstat, quia illa sunt infligenda eo casu quo crimen est per omnia idem, Quod non est in casu propositae quaestionis, cum quaeratur de crimine quod resultat ex pluribus factis & excessibus separatim & in diuersis locis, ac etiam ex intervallo commissis, prout supra clarissime est ostensum.
- 8 Immo plus est dicendum, quod si iste post impositam sibi poenitentiam in uno loco iteret delictum postea in alio, grauiatur eius conditio, adeo quod censeri potest relapsus, cum quo nulla est misericordia habenda, ut dicitur plene infra de haereticis & credentibus redeuntibus, sed pone aliquis post commissum crimen se absentat uel aufugit de loco in quo deliquit, & in quo poterat conueniri ratione delicti, ut sic differat iste casus ab eo quod fuit dictum supra. eo. cap. uerf. sed. Nunquid inquisitor poterit procedere contra hunc absentem, uidetur quod non, per legem. ff. de poenis. l. absentem. Sed dic quod sic, & erit speciale in hoc crimine, ut extra de dolo & contu. c. ueritatis. Et quomodo procedi debeat contra talem absentem statim dicitur infra in capitulo. de modo procedendi. Ibi uide hoc.

Sed

- 9 Sed pone quod inquisitor uult procedere contra episcopum uel episcopum contra inquisitorem super hoc crimine, nunquid poterunt, & quamquam quidam dicant quod episcopus potest procedere contra inquisitorem, cum haec potestas & iurisdicatio sit tributa sibi contra exemptos, & non exemptos, & positos in quacunque dignitate, ut supra probatum est. Tamen inquisitor non poterit procedere contra episcopum, quia ob honorem & reuerentiam episcopalis dignitatis causas haeresis contra episcopos sibi sedes apostolica referuauit, sed possunt & debent inquisitores ipsi sedi apostolicae nuntiare, licet contra episcopos. Casus est de hoc extra de haereticis. c. inquisitores. lib. 6.
- 10 Et circa hanc quaestionem quaeritur an inquisitor possit saltem cognoscere, ut sic mittat negotium instructius ad Papam. De hoc uide per Ioannem Monachum in d. c. Inquisitores. in fi. si uero crimen haeresis obijciatur summo Pontifici uiuenti uel mortuo, Quis de hoc cognoscat, uide plene per dict. Archidia. extra de haereticis. cap. in fidei. libr. sexto. & patet. xl. distinct. si Papa. Ad quod concor. xxj. distinct. Nunc autem.

CAPVT NONVM.

DE MODO Procedendi super crimine haeresis tam contra comparentem quam contra contumacem.

S V M M A R I V M.

- 1 Procedendi modus contra haereticos qualis esse debeat.
- 2 Procedendi modus contra contumacem in causa haeresis.
- 3 Forma procedendi contra citatum comparentem in crimine haeresis.
- 4 Confessus in crimine haeresis poterit super socijs interrogari, & quid operetur in hoc casu dictum socij contra socium.
- 5 Forma procedendi contra citatum comparentem & negantem in causa haeresis.
- 6 Torqueri an, & ex quibus quis possit in crimine haeresis.

MODVS

MODVS autem procedendi contra hæreticos, credentes, fautores, defensores, receptatores, & alios de hæresi suspectos uidetur multum arbitrarius, Quia circa prædicta & alia quæ pertinent ad negotium inquisitionis potest & debet procedi

1 † simpliciter & de plano absque Aduocatorum & subditorum strepitu & figura, extra de hæreti. ca. si aduersus, extra eod. cap. si. in princ. lib. 6. ueruntamen de iure, & consuetudine, & ex more officij inquisitor ante omnia faciet in scriptis redigi delationem sibi factam & depositionem testium contra quemcunque de hoc crimine, & rediget in scriptis per notarium seu publicam personam in præsentia saltem duarum religiosarum ac discretarum personarum, ut probatur extra de hæret. c. ut officij. §. ueruntamen. lib. 6. Deinde postea faciet delatum uel notificatum tanquam suspectum citari coram se. Et tunc aut iste citatus comparebit coram eo, aut erit contumax.

2 Tunc † dic q̄ aut crimen est plene probatum contra eum, aut non est plene probatum, si est plene probatum tunc inquisitor poterit illum quæ tuncunque absentem condemnare. contra legem absentem. ff. de pœnis. Et erit speciale in hoc crimine, ut extra de dolo & contu. veritatis. 86. distin. Tanta. Et not. Archid. extra eod. c. ut commissi. in glo. Qualiter procedi, & insuper faciet ascribi & anotari eius bona, cum hoc casu ueniant confiscanda, ut dicitur infra capitulum de confiscatione bonorum, Ad quod. C. & ff. de require. reis. si uero crimen non erit plene probatum, tunc ex sua contumacia saltem insurgit statim uehemens suspitio contra eum, si tamen in citatione fuerit expressum q̄ ueniat ad respondendum de fide, uel se excusandum super inquisitione hæresis formata contra eum, Et sic cum de eius contumacia constiterit, poterit excommunicare etiã non facta alia monitione, nec alia contumacia expectata. In qua excommunicatione si steterit per annum animo indurato, tunc illa uehemens suspitio transit in uolentam præsumptionem, seu suspitionem, & tanquam hæreticus poterit condemnari. Iste est casus extra de hæreti. ca. cū contumacia. lib. 6. Et uide q̄ no. d. Archi. eo. tit. c. Accusatus. in princ. super uerbo, uehemens, & super uerbo, Orta. ad quod concor. extra de pœnis. grauem. lib. 6. extra de hæret. c. excommunicamus. j. §. j. & extra de præsump. c. irritans ueniat. C. de hæreti. Auth. Gazaros. & auth. credentes. Quæ sunt approbata. ut extra eod. ca. ut inquisitionis. in princ. lib. 6. & si talis absens dederit fidei iussores, poterit eis indici pœna pecuniaria. ut ff. de custo. re. l. si quis reum.

3 † Si uero citatus uenerit, præstabit cautionem de parendo mandatis ad arbitrium inquirentis, & si non cauerit, poterit carcerari, ut infratit. seq.

seq. in princ. Et interrogabitur super inquisitione formata de treritate dicenda, & tunc aut confitebitur, aut negabit, & si sponte suum detestetur errorem, & petat misericordiã, recipiatur per inquisitorẽ uel episcopũ. Indicta tam sibi purgatione condigna ad arbitriũ ipsius inquirentis. ut extra de hæreti. c. Ad abolendam, & extra de purga. cano. c. inter sollicitudines. In qua purgatione si defecerit, tanquam hæreticus punietur, ut dict. capit. inter sollicitudines. in fin. & extra de præsumptio. capit. literas.

4 Et † in hoc casu quando confitetur, inquisitor poterit ab eo petere si habet socios eiusdem criminis, & quos, & ubi. per id quod habetur extra de hæreti. c. excommunicamus. §. Adijcimus. & C. de mal. & Mathe. l. fin. licet in alijs criminibus talis interrogatio non debeat fieri. ut. C. de accusa. l. si. in fi. Et quantum ad alios istius assertio non habetur pro plena probatione, sed facit indicium. ut extra de confe. c. j. inquisitor tamẽ causę prospiciat quando eum recipit ad misericordiã, qđ ille uere redeat & non fictę, ut ex. de hæret. cap. ut officium. §. si uero. lib. 6. Ad not. xlv. distin. sunt nanque. Et cap. disciplinam. de pœniten. distin. 2. cap. i. cum siml.

5 Si uero † non confiteatur, immo aperte negat se illa de quibus inquiritur dixisse uel fecisse, & petat copiam inquisitionis & testium propter quos inquisitor motus est ad inquirendum, Certe copia erit sibi danda sicut dari debet in alijs criminibus in quibus imminet minus periculum, quam inquisitis, ut extra. de accusa. c. qualiter & quando. §. debet, cū concor. suis. Si tamen inquirens uiderit q̄ ex tali datione copiarum posset propter personas forte testium periculum imminere (quod totum relinquatur discretioni & conscientiã inquirentis) tum non dabit copiam, ut extra de hæreti. c. si. li. 6. Sed dicet inquisitor illi, quod debeat sibi dare in scriptis nomina illorum quos habet suspectos, & causas suspitionis, Puta inimiciã, uel conspirationis, & similes per quas testes in hoc crimine repelluntur, de quibus dicitur infra capitulo. Qui testes admittuntur. Et si inquisitor inuenerit quod iste det pro suspectis illos qui promouerunt inquisitionem, uel qui probant crimen, & etiam inuenerit q̄ iste probet illas causas legitimas suspitionis, detractũ intelliget fidei ipsorum testium, & alijs probationibus non extantibus absoluet ipsum inquisitum, Alioquin procedet & condemnabit ex dictis illorum. Et ita seruat generalis consuetudo officij inquisitionis in hoc puncto.

6 Sed pone † q̄ facta est aliqua probatio contra inquisitum non tamen plena, puta per unum bonum testem bonæ famæ & opinionis. Ipse interrogatus omnino negat contenta in inquisitione, Nunquid poterit torqueri

queri & cogi ad confitendum sicut fit in alijs criminibus. ut. ff. de quæstio-
nibus. l. 1. post prin. l. de minore. §. tormenta. Et C. de quæst. l. milites. §.
oportet. Dic q̄ torqueri poterit per inquisitorē uel episcopum, & in hoc
casu intelligas extra eod. c. j. post prin. in cōpilatione Clementis. Et con-
cord. 2. q. 1. in primis. 25. dist. Ante. extra de uerb. sig. ca. cum in contem-
platione. Nam semper diximus q̄ atrocius agitur cum illo qui conui-
ctus per testes confiteri recusat. ut. C. de malefic. & Mathe. l. & si excep-
ta. Si uero confitetur se dixisse, sed est pertinax in errore, Tunc dicitur in-
fra in cap. de pœnis hæreticorum. & in c. de hæret. seu credentibus & re-
deuntibus.

CAPVT. X.

AN INQUISITOR possit carcerare, &
quando, & quid de fugientibus uel tractanti-
bus frangere carceres.

S V M M A R I V M.

1. Inquisitor quo casu possit de hæresi inquisitos carcerare.
2. Carceratio ad pœnam aliquando fit & quando. & quo casu inquisitor si-
ne episcopo, & episcopus sine inquisitore possint aliquem carce-
rare.
3. Carceratus ad custodiam frangens carceres, fugiens, uel frangere & fue-
re attentans an, & qua pœna puniatur.
4. Carceratus ad pœnam in crimine hæresis, fugiens condemnatur ut hereti-
cus, quia defecit in purgatione sibi iniuncta.
5. Inquisitor qui semel condemnauit aliquem in pœnam carceris, an possit se
intromittere in puniendo ipsum fugientem à carceribus.

1. **I**nquisitor ꝑ potest de iure inquisitos de hæresi carcerare dua-
bus de causis, una ad custodiam, Alia ad pœnam. Ad custo-
diam fit incarceration ex infra scriptis causis, Nam unus corā
ipso præsentatur, is contra quem inquiritur, siue inquiratur
de causa læui, & excessu qui possit committi fideiussori, & ipse non det
fideiussores, siue inquiratur de causa detestabili & graui crimine, & exte-
probationes iam factæ contra eum, uel ipse iam est confessus crimen,
ita q̄ ueniat puniendus pœna hæretici, In quo casu non esset committē-
dus

us fideiussoribus, uel quia forsam inquisitor nondum plene est instru-
ctus qua pœna iste ueniat puniendus, & per hoc uult q̄ ipse ex uinculis
causam dicat, & custodiat in carcere donec in primo casu det fideiuf-
sore, uel in secundo casu, donec declaretur qua pœna ueniat puniendus,
uel an forsam ueniat absoluentus. Quibus omnibus casibus reus potest
interim detineri ut. ff. de custo. re. l. j. & l. si confessus, & l. Diuus. & certe
tunc decenter carcerabitur ex prædictis causis ad custodiam & non ad
pœnam, ut. ff. de custo. re. l. j. & ff. de pac. l. aut damnū. §. ualent. C. de
pœnis. l. incredibile, cum simi. & scias, quod in casu in quo recipentur
fideiussores, ipsi non astringent se ad pœnam corporalem, ut. ff. ad mu-
nic. l. libertus. §. si. & ff. ad. l. Aquil. liber homo. Sed ad pœnam pecunia-
riam ad arbitrium inquisitoris, ut de custo. re. l. si quis reum. C. de fide-
iuss. si barbatorem. Az. secundum primam lecturam.

2. Ad ꝑ pœnam autem fit carceratio quandoque, Nam potest inquisi-
tor damnare reum duro carceri; uel detrudere in arctum Monasterium
in perpetuum uel ad tempus in pœnam & afflictionem sui corporis.
id est detestationem sui criminis, & non erit ista proprie pœna hæretici,
quia illa est certa & determinata a iure, ut infra cap. de pœnis hæretico-
rum. Et erit quædam purgatio, & pœna principalis, ut patet infra de
pœnis pœnitentialibus. Nam intrusio in Monasterium & in carcera-
tio sunt ut per hæc ille intrusus uel incarceratus peniteat ibi, & per hoc
appareat. An ambulet in tenebris uel in luce, & ostendantur in eo signa
pœnitentiæ & correctionis non fictæ & ne ipse qui est pecus morbosum
inter homines persistens inficeret alios, & ita sunt intelligenda iura, ex-
tra de hæreti. c. plane. §. si quis autem. extra eo. ca. ut commissi. lib. 6. ubi
de hoc per Archid. Et de pœnis. Quamuis. libr. 6. & ita patet in textu q̄
ex ijs duabus causis inquisitor incarcerat scilicet ex causa custodiæ, & ex
causa pœnæ seu pœnitentiæ. extra eod. cap. j. In compilatione clemen-
tis. In hoc tamen est differentia, Quia carcerare ad custodiam potest
episcopus sine inquisitore, & inquisitor sine episcopo. Sed ad pœnam
non potest unus sine alio, ut ibi expressè habetur in textu.
3. Sed pone ꝑ carceratus tantūmodo ad custodiam fregit carcerem &
auffugit, uel conspirauit & tentauit de fugiendo, ita quòd non stetit per
eū quominus fugeret, Quid erit, dic q̄ id quod in alijs criminibus, Sed
in alijs criminibus hoc est tenendum, quòd captus frangens carcerem
& auffugiens punitur pœna capitis si postea capiatur. ut. ff. de effractor.
l. j. in prin. At solum conspirans uel tentans punitur eatenus ut habeat-
ur pro conuicto de eo crimine pro quo erat captus. ut. ff. de custo. re.
leum. Et in auth. de coll. §. Prohibemus. unde per dicta iura potest dici
quòd

quod multo fortius captus pro hæresi fugiens uel attentans frangere carcerem pro conuictio habeatur, ut tanquam hæreticus damnetur.

- 4 De eo fuerit qui erat detrusus in carcerem uel monasterium ad penam seu penitentiam peragendam, & aufugit, uel attemptauit fugam, ita quod non stetit per eum, nulla est dubitatio quod pro hæretico possit damnari, nam deficiens in purgatione iniuncta damnatur pro hæretico, ut extra de præsump. c. literas. & de purga. cano. c. Inter sollicitudines. in fin. nec est mirum, quoniam per hoc in eo præsumitur conuersio seu confessio ficta, & materia ueteris erroris recondita, & ex post facto oportet sibi ueterem errorem placuisse. Nam exitus acta probat ut de penit. distin. 2. si quis in die. 2. q. 2. Qui ait. 2. q. 1. Cum per belicam. Et ueniant dicenda infra de confesso postea retractante.

- 5 Sed circa hoc posset opponi, inquisitor imponit sibi semel penam aut penitentiam, & sic functus est officio suo. Quomodo potest se amodo intromittere hunc iterum condemnando contra iura. ff. de re. iudi. l. iudex. Et extra de officio delegati in literis. maxime cum dicatur esse iudex delegatus, ut extra de hæret. c. per hoc. lib. 6. Et post sententiam ultra annum non uideatur extendi iurisdictio delegati. ut extra de officio delegati. c. Quærenti. Sed dico quod non obstante hac oppositione inquisitor poterit damnare istum iterum, & hoc duplici ratione. prima. Quia ex isto nouo facto & ex ista noua fuga oritur noua & uiolenta suspitio hæresis contra istum, per iura præmissa. Ex qua uiolenta præsumptione orta ex isto nouo facto reincident in potestatem & iurisditionem inquisitoris, Et ob hoc potest ab eo iterato damnari, ut patuit satis plene supra in capitulo. Ex quibus inditiis. Et in capitulo de modo procedendi. Secunda ratione, quia illa quæ supra allegantur, quod postquam iudex tulit sententiam non habet se amplius intromittere quia functus est suo officio, loquitur in casu in quo sententia diffinitiuam fuisse lata per eum. Sed in casu propositæ quæstionis impositio penitentialis penæ non est sententia diffinitiuam, prout patebit infra in capitulo. de formis sententiarum ferendarum contra damnatos. Et quod dicitur de lapsu anni non obstat, cum & illud loquatur de diffinitiuam, Et loquatur etiam in executione primæ sententiæ, sed in casu nostro non exequitur primam sententiam sed propter nouum factum & nouum excessum nouam & grauiorem penam infligit, ut patet ex prædictis.

CAPVT XI.

Quis admittatur ad accusandum uel deferendum de hoc crimine, & an & quando inquisitor ex officio procedit.

S V M M A R I V M.

- 1 Accusare & deferre an quilibet possit in causa hæresis.
- 2 Inquisitor potest omnes publice monere ut sibi deferant hæreticos.
- 3 Inquisitor an, nullo deferente, possit ex sola fama procedere contra aliquem in crimine hæresis.

1 **V**IDE TVR quod si quilibet indistincte admittatur ad accusandum & deferendum alium de hæresi, Nam idem est in crimine læsæ maiestatis ut ff. ad l. Iul. l. furiosi. & C. ad l. Iul. maiest. l. quisquis & idem in crimine simoniæ ut extra de simonia. c. tanta. ergo in hoc maximo crimine multo magis, cum longe sit maius diuinam quam temporalem lædere maiestatem extra de hæreti. c. uergentis. Et hoc crimen est publicum, & eius accusatio competit cuilibet de populo, quia in omnium fertur iniuriam quod in diuinam religionem committitur, ut C. de hæreti. l. Manicheos, & habetur expresse in quadam constitutione Federici Imperatoris, Quæ incipit. inconfutilem Dei nostri circa finem.

- 2 Immo inquisitor potest admonere omnes publice & generaliter super cultu fidei, Et quod si sciant aliquos errare debeant sibi deferre. ut extra de hæreti. c. excommunicamus. §. adiicimus. Ad quod concor. extra de sponfal. cum in tua. & qui ma. accu. non pos. circa finem. Et. ff. de off. præsi. l. congruit. Et si aliquis sic aliquem errantem & non defert, nec prodit illum, incidit in excommunicationem & suspensionem hæresis ut est dictum supra in c. de reuatore.
- 3 Sed pone quod nullus comparet accusator uel delator, sed tantum fama publica laborat contra aliquem quod est hæreticus uel quod quotidie conuersatur cum hæreticis uel quod nunquam uadit ad diuina officia quid fiet? dic quod inquisitor uel Episcopus poterit procedere & inquirere contra talem ex suo officio quia fama succedit loco accusatoris ut extra de accusat. c. qualiter & quando. & c. inquisitionis. unde merito potest procedi contra talem. ut dicto. §. adiicimus & in eodem. c. §. qui autem. Ad quod

quod 13. q. 3. is qui & plene no. de hoc per Archid. c. Accusatus in prin. de hære. li. 6. Super uerbo ortat. Immo inquisitor uel Eps hoc scientes, si negligerent contra ipsum procederent & enim punire inciderent in suspensionem hæresis pro se ut extra de hæret. Qui alium. & dictum fuit supra in capitulo de fauore. testes autem non sic indistincte admittentur ut statim infra capitulo. 13. ostendetur qui & quot testes admittantur.

CAPVT XII.

Quot & quibus modis fiant probationes super hoc crimine.

S V M M A R I V M.

- 1 Probationes contra hæreticum ex quibus sumantur, & quomodo fieri possint.
- 2 Confessio ex qua probatur crimen hæresis contra aliquem potest fieri tribus modis, ut ibi.

Probationes autem contra hæreticum possunt fieri multis modis. primo ex ipsa facti euidencia, ut quia deprehenditur in ipso facto erroris, uidelicet composuisse libros erroris, uel prædicare seu defendere errorem; Nam tunc suo facto conuincitur, quia euidencia patratæ sceleris probatione non indiget accusatoris. ut extra de accusat. Euidencia. Et quæ ibi nota. Et ad hoc potest uidere dicta supra in capitulo. de credentibus. Secundo modo potest fieri probatio per testes, ut extra de testi. c. in omni negotio. Et extra de hæret. c. accusatus. §. licet. lib. 6. Qui tamen testes admittantur, & quibus credatur. dicet infra in capitulo proximo formato super hoc specialiter. Tertio modo fit probatio per confessionem, Nam per propriam confessionem quis conuincitur in delictis, ut. C. quorum ap. non reci. l. ij. ff. de uerbo. re. l. si confessus. Et de quæsti. l. j. §. si quis ultro. cum in fin. sim.

- 2 Et ista confessio ex qua probatur hoc crimen contra aliquem potest fieri tribus modis, uno modo uere ore proprio. xv. q. 6. c. j. & ij. Aliis duobus modis præsumptiue. uidelicet per facti euidenciam, ut 28. di. priusquam. Item per fugam & contumaciam. ut 3. q. 8. decreuimus. & extra de præsump. c. Nullus dubitat. & ibi nota. Quarto modo potest probari per instrumentum, ut puta si aliquis fecisset confici instrumentum, quod il-

le præ-

le prædicauerit, uel docuerit errorem, uel similia fecerit. Nam crimina quandoque probantur per instrumenta ut dicta. l. 2. quorum appellata. non reci. Et no. C. ad. l. acquil. contra negantem. & ff. ad turpill. in senatus. iis modis sunt probationes in hoc crimine, ut probant iura prædicta, & patet extra de uer. sig. c. super quibusdam & concor. extra de re. si. spol. c. cum ad sedem. uer. Nos prioris, & quod ibi no. & C. de rei. nen. Cum sunt uerius.

CAPVT XIII.

Qui & quot testes admittantur in hoc crimine & an sint cogendi.

S V M M A R I V M.

- 1 Testes qui admittantur, & qui repellantur in crimine hæresis.
- 2 Hæreticus an possit aliquem accusare de aliquo alio crimine, uel fere testimonium in aliquibus causis.
- 3 Exceptiones quæ & quot sint ex quibus testis repellitur in causa hæresis.
- 4 Exceptio contra personas uel dicta testium post eorum depositionem in causa hæresis an sit releuans, committitur arbitrio inquisitoris.
- 5 Testes singulares an & quando probent in causa hæresis contra hæreticum.
- 6 Accusator quare indistincte admittatur, secus sit in teste.
- 7 Delator an possit testificari in causa quam defert.
- 8 Inquisitor an possit cogere aliquem ad testificandum.

Dictum est supra quod probatio debet fieri per testes, unde uidentum est merito subsequenter, qui testes in hoc crimine admittantur & qui etiam repellantur, circa quod dicas, quod inquisitor uel Episcopus potest & dicitur recipere omnes testes cuiuscunque conditionis indistincte in detestationem huius criminis, & in fauorem fidei, ut extra de hæret. c. in fidei. lib. 6. & ideo licet in aliis criminibus non admittantur criminosi, ut extra de testi. c. ueniens. Tamen in hoc crimine admittentur infames, uiles, criminosi, excommunicati, & etiam socii eiusdem criminis, ut ibi patet, hinc est, quod etiam hæreticus admittitur ad testificandum contra hæreticum, siue per accusationem, siue per inquisitionem procedatur. Ita no. ibi. d. Archid. in dicto capitulo in fidei. Quod dictum probatur in re. 2. q. j. si quis cum militibus. extra de symo. c. 2. & hoc idem notauit d. Clemens Papa IIII. in sua

C consulta-

consultatione quæ incipit. Quoniam illis. §. v. & patet in tex. in constituto Federici Imper. quæ incipit patarenorum. §. adiicimus.

- 2 An autem hæreticus possit aliquem accusare de aliquo alio crimine, uel ferre testimonium in aliquibus causis. Dic qd accusare non poterit fidelem. ut. 2. q. 7. Non potest. & c. pagani. Ad quod extra de iudi. intelleximus. Testificari autem an possit in aliis criminibus, olim distinguebatur. 2. q. 7. si hæreticus & c. plerunque. Sed hodie dic qd non admittitur, duplici ratione, prima quia excommunicat, ut infra de pœnis pœnitentialibus. c. 20. & sic repellitur, extra de testi. c. ueniens. 2. in fi. secunda, quia est in peccato mortali. ut extra de testi. c. super eo. cum sim.
- 3 Duæ sunt tamen exceptiones quæ opponi possunt contra personas testium, & pp quas testes repelluntur anteq̄ deponant, & si deposuerint omnino detrahatur eorum fidei, & in totum. uidelicet si probentur esse conspiratores uel inimici capitales, ut extra de accusat. c. Repellantur. & c. cum oporteat. & in auth. de testi. §. si uero odiosi. coll. 7. Aliæ uero exceptiones legitimæ pnt opponi contra testes, seu contra eorum dicta postq̄ deposuerunt, & sic excipi poterit contra eos qd deposuerint falsum. extra de testi. c. ex tenore. Item qd sunt singulares. ut extra de testi. c. ex tenore. & de testi. cogen. c. literas. Item qd sunt cōtrarij, uarij, uel obscuro, uel similes. ut extra de hæreti. c. Accusatus. §. licet. & §. si. li. 6. ueniat extra de sen. & re. iudi. c. cum. I. & A. & de simo. Tanta & c. pertuas.
- 4 Oppositis igitur huiusmodi exceptionib. cōtra personas uel dicta testium post depositionem eorum in arbitrio inquisitoris seu iudicis remanebit an sit standum dictis illorum, uel non. ut dicto. c. in fidei. & concord. ff. de testi. l. 3. Ibi. tu magis scire potes & c. Nam sicut detraheretur fidei testium in aliis iudiciis, sic & in isto. ut extra de hære. c. si. §. cessante. lib. 6. Nec est mirum si per prædicta fidei testium detrahatur, cum in hoc crimine sicut in aliis probationes debeant esse luce meridiana clariores, ut. C. de probat. l. sciant. & qd no. in d. c. ueniens. Immo fuit opinio d. Archid. extra de hæreti. c. ut officiū. In glo. aliquorum. qd in hoc crimine non sufficiant duo testes. sed requirantur plures. ut ibi no. & sic restat qd multis ex causis potest excludi testis & detrahi fidei suæ.
- 5 Sed pone qd duo testes uel tres deponunt contra hæreticum, unus su per uno articulo, alter super alio, uel unus dicit eum dixisse quædam uerba hæretica, Alius dicit eum dixisse alia uerba hæretica, Nunquid iste dandus erit, & uideatur quod non, cum isti testes sint singulares. ut extra de elec. c. in Genesi. & c. bonæ. cum sim. Sed dic qd si generaliter inquiratur de hæresi contra eum quod condemnabitur ad dictum istorū, Quia omnes isti testes probant eum tendere ad unam nequitiam sceleris hęc resim.

- resim. & concordant ad unum effectum seu finem, & hoc sufficit. ut. C. de hære. l. Arriani. & C. de pœnis. l. qui sententiam ubi uero non inquire retur generaliter de hæresi contra eum, sed specialiter super certo articulo siue super certa specie, tunc testes isti Possent dici singulares, & non crederetur eis per dicta iura, Ad quod facit extra e. o. c. placet. & qd not. ff. de testi. ob carmen. §. si Testes.
- 6 Sed quæ est ratio qd indistincte omnis admittitur accusator, & nulla exceptione repellitur, & in teste secus sit, ratio est in præp̄to, quia ad dictum testis proceditur ad sententiam condemnatoriam ut. C. de pœnis. qui sententiam. ff. de offi. præsi. l. illicitas. §. ueritas. Sed ad dictum accusatoris non proceditur ad sententiã, sed solum ad inueniendum ueritatem, quia non statim est cēsendus reus qui potuit accusari. ut. C. de accusa. l. si. ita not. extra qui ma. accu. pos. c. a nobis. Cum ergo maius periculum sit in teste q̄ in accusatore, ideo cum ipso cautius est agendū. ut ff. de carbo. ædic. l. j. §. sed & quis. & C. de appell. l. aditos, cum sim.
  - 7 Sed nunquid idem qui defert uel accusat poterit esse testis, uideatur qd non, quia uideretur esse testis in re propria, quod iura reprobant, ut. ff. de testibus. l. nullus. & C. eo. l. omnibus. & extra de testibus. c. de cetero. sed dic qd potest, & ita seruat generalis consuetudo officij inquisitionis & iura cōtraria loquuntur ubi causa & res esset propria ipsius testis, adeo qd ad ipsum spectaret commodum uel incommodum, & quod sua inter sit ob hoc. Quod quidem non est in proposita quæst. cum hoc crimen sit publicum, & petatur coerceri iniuria illata oibus in contumeliam creatoris, ut C. de hæreti. l. Manicheos. Nec intersit istius accusatoris & testis quantum ad commodum uel incommodum. nisi ut iste accusatus retrahatur a peccato. & ob hoc potest fungi persona duorum, ut extra de testi. super eo. de spons. cum in tua. & c. ad dissoluendum, & extra qui Matri. accu. pos. c. uideatur.
  - 8 Sed pone inquisitor procedit contra aliquem, & uult qd aliquis deponat ut testis, ille recusat uenire, uel deponere, Nunquid poterit cogi per inquisitorem, uidebatur qd non, ut extra de testibus cogend. c. dilectorum, Et qd ibi no. Sed dic qd cogi poterit, & est speciale in crimine isto. ut extra de hære. c. excommunicamus. §. adiicimus. Nec excusaretur uoto uel iuramento in contrarium emisso, nec etiam priuilegio, quia licet ueritas quandoque possit celari hosti uel persecutori alterius, nunquam tamen est celanda inuestiganti ueritatem. ut 2. q. ne quis. l. i. q. 3. ne quis. nec foret seruandum iuramentum uel uotum tale. 2. q. 4. in malis. & extra de testibus cogendis. c. peruenit. & c. fin.

De teste qui deponit falsum, uel postea retractat dictum suum.

S V M M A R I V M.

- 1 Testis deponens falsum coram inquisitore an & à quo possit puniri,
- 2 Testis falsus, seu falsum deponens quis dicatur.
- 3 Testis obscure deponens coram inquisitore poterit ab eo repeti ut clare deponat.
- 4 Testis qui semel deposuit coram inquisitore an poterit redire ad retractandam suam depositionem.

1 **S**I testis deponit falsum coram inquisitore, & quaeratur quomodo ex hoc debeat puniri, & per quem, dic quod contra similem testem duplex est uia puniendi, una ordinaria, uidelicet legis Corneliae de falsis, & ista infligitur per iudicem competentem & ordinarium iudicem deponentis, si accusabitur coram eo, ut ff. ad l. Cornel. de falsis. l. eos. Alia est uia arbitraria & extraordinaria pro motu iudicis, cuius aures uiolauit, dum esset ingressus secretum ipsius, ut C. de testi. l. Nullum. & ita not. ff. de testi. l. qui falsa. unde in hoc casu punietur testis per inquisitorem, In cuius examine & iudicio noscitur deposuisse falsum testimonium. Et poena quae infligitur in hoc casu per eum erit arbitraria pro motu inquisitoris, cum non inueniatur a iure de terminata. ut ff. de extra. crim. l. r. §. explicatores. Et extra de offic. dele. c. de causis. & si uidebitur sibi imponere poenam pecuniariam huic testi falso, poterit, ut extra de poenis. c. 2. & extra de haereti. c. r. in prin. in compilatione Clementis. De hac tamen impositione poenae pecuniariae latius dicetur infra, in c. An & quando inquisitor possit poenas pecuniarias imponere & c.

2 Quis autem dicatur falsus testis, seu falsum testimonium deponens, dic quod falsus est ille qui deponit mendacium exprimendo falsum, & etiam ille qui supprimit seu celat ueritatem. Casus est extra de fals. c. j. & temper intellige quando fit scienter & dolose, Quia sine dolo falsum non committitur, ut C. de fals. l. Nec exemplum. Sed pone quod ipse testis in suis dictis uacillat coram inquisitore, quid fiet? Dic quod inquisitor poterit eum ponere ad torturam, sicut etiam in alijs criminibus uacillans torquere-

tur.

tur. ut ff. de quaestionibus. l. ex libero. & l. de minore. §. tormenta. Nam & inquisitor qui est iudex ecclesiasticus potest torquere, dummodo sanguinem non eliciat, ut extra de uerb. sig. c. Cum in contemplatione. Ad quod concor. 2. q. ult. ijs a quibus. Et extra de rap. in Archiepiscopatu. & c. j. post prin. in compil. Clementis.

Sed pone quod testis deposuit etiam coram inquisitore ita obscure & ita confuse quod per eius dicta non potest bene elici ueritas. Quid erit? Dic quod inquisitor poterit eum secundo uocare & examinare ut clare deponat, ut extra de testibus. c. per tuas, & c. cum clamor. ar. ff. de quaest. l. Repeti. cum simi.

4 Sed pone quod testis primo deposuit in negotio fidei coram inquisitore, postea uenit ad inquisitorem & reuocat & retractat dictum suum expresse, dicens quod ex typo malitiae & fraudis primo deposuerat falsum, & modo dicit quod ea quae deposuit non sunt uera, & dicit contrarium primo dicto. Nunquid stabitur primo dicto uel reuocationi secundae, & circa hoc dicas, quod si testis primo deposuit pro fide contra haereticum propter reuocationem ipsius factam ex interuallo non enervatur primum dictum ipsius, licet suae fidei aliquantulum detrahatur, Quia ex quo potuit loqui parti inquisitae praesumitur corruptus, & ex subornatione uenire ad reuocandum, & sic suae reuocationi non statuitur, ut extra de praesump. cap. literas. de testibus. c. cum causam. 2. & de testi. cog. c. praeterea, & ibi not. per Inno. Ad quod concor. in auth. de testibus. §. Quoniam, coll. 7. si uero prius deposuerat pro haeretico seu ad defensionem inquisiti, & postea retractat & uult deponere contra eum, Certe stabitur secundo dicto & retractationi ipsius, Nisi appareat quod modo secundo deponat ex odij fomite, uel ex animi lauitate, ut extra de haereti. c. accusatus. §. licet. li. 6. Et ratio huius diuersitatis est fauor fidei, & detestatio criminis, ut ibi patet. Et in eo. titu. cap. in fidei. Nec propterea tollitur quin iste testis qui confitetur se deposuisse falsum ueniat puniendus per inquisitorem, Quia eum poterit punire, prout supra circa principium. huius capituli. est ostensum.

CAPVT XV.

De collationibus & consilijs habendis per inquisitores in sententia & processu.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitor quid facere debeat ut salua iustitia procedere possit contra haereticum.

C 3

Inqui-

- 2 *Inquisitores quare in procedendo debent requirere consilia peritorum, assignatur ratio.*

I **V**IA inquisitores ut plurimum sunt iuris ignari, & possent facilliter sic decipi ex procesibus, & absoluerent condemnandum uel damnarent forsitan absolendum, idcirco ꝑ ut in talibus procedant semper salua iustitia, debent circa occurrentia processus communicare consilia peritorum in iure. Quia licet ꝑꝑ ommissum ordinem iudicarium non uitietur processus, ut extra de hæreti. c. fin. in prin. li. 6. Tamen circa sententiam non est iustitia uiolanda, & ob hoc iura disponunt, ꝑ siue sit inquisitor, siue episcopus, uel eius uicarius eps inq̄sitori cõmunicet processum, & alter alterius exquirat cõsiliu in grauib; & arduis, ut in torquendo, uel damnando, ut in compil. Clementis, extra. eod. cap. j. in princip. & si ipsi discordant inter se, quia unus non uult alteri consentire in condemnando, tunc negotium instructum remittatur ad papam, ut extra eo. c. per hoc. lib. 6. & hoc in condemnando sed in absoluendo, ubi unus processit sine alio separatim, Tunc is qui cognouit potest solus absoluere alterius consilio petito, licet consensu non habito, ut no. domi. Ioan. Andrea. in dict. cap. i. in glo. terciu. & in glo. sed nunquid, & de hac participatione consilij dicitur in capitulo. An & quando inquisitor possit pœnas remittere. Item etiam est statutum a iure ꝑ aduocent ad se peritos in iure, & alios religiosos & literatos & peritos in sacra pagina, & isti tales ad hoc uocati sunt cogendi uenire & consulere in prædictis. Ita probatur extra de hæret. c. ut commissi. lib. 6 & si propter iuris dissonantiam uel propter uarias doctorum opiniones dubietas remaneret, erit sedes apostolica consulenda, ut extra qui filij sint legitimi. c. per venerabilem. & extra eod. c. super eo. lib. 6. & dic ꝑ isti exhibebunt suum consilium gratis, nihil petendo, sed inquisitor de sua p̄uida discretione faciat eis solui, nã recte possunt salarium recipere gratis oblatum eis dẽ, ut no. do. Arch. in d. c. ut commissi, ubi expr̄sse dicit, ꝑ Medici quantumcunque scientia præditi & alij literati non sunt ad talia consilia conuocandi.

- 2 Et rō ꝑ quare iura imponunt inquisitoribus ꝑ exquirant hæc consilia, esse potest, Quia in tanto crimine est procedendum cum magna cautela, ut extra eod. cap. inquisitionis. lib. 6. §. uerum. Et quæ cum maiori consilio sunt maiori firmitate nituntur, ut. C. de repud. l. Non est dubium. extra de offic. dele. c. prudentia. §. illa. xx. dist. de quibus, & accedat quod dicitur, ubi maius est periculum ibi cautius est agendum. ut ff. de carbo. edic. l. j. §. sed & si quis. cum simi. Et ueniat ad simile. ff. de af. fess.

fess. l. j. & extra de appel. Cum speciali. & ꝑ not. extra de off. dele. c. super questionum. §. uerum. in glo. & ideo.

CAPVT XVI.

De hæreticis seu credentibus, & de pœnitentibus, & relapsis, quomodo & qualiter sunt ad misericordiam recipiendi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Hæreticus conuictus an recipiatur ad misericordiam.*
- 2 *Hæreticus pertinax quis dicatur.*
- 3 *Relapsus quis dicatur, & quot modis.*
- 4 *Relapsus ficta quot modis quis dicatur.*
- 5 *Hæreticus quis & quando ad misericordiam recipiatur.*
- 6 *Hæreticus an admittatur ad misericordiam, si eam non petat statim, sed solum ante sententiam.*
- 7 *Hæretico redeunti quid profit receptio.*
- 8 *Episcopus uel inquisitor quomodo debeant se habere cum redeunte ad pœnitentiam.*
- 9 *Clericus hæreticus rediens & receptus an debeat deponi, uel suspendi à diuinis.*

- 1 **D**ictum fuit supra ꝑ quis conuincitur de hæresi multis modis, Nunc ꝑ est uidendũ an conuictus recipiatur ad misericordiã, Circa quod est sciendum, ꝑ conuictorum hæreticorum Quidam sunt pertinaces in suis erroribus, Quidam sunt relapsi, & Quidam statim redeunt ad fidem orthodoxã & petunt misericordiã de comisissis, & de isto ultimo qui redit & petit misericordiã infra in fi. latius differetur, sed de ijs duobus alijs uideamus, quia diuersimode cum ipsis est agendum. Et primo de pertinace, eo tamẽ semper retento ꝑ id quod dicitur de hæretico intelligatur etiam dici de credente, Quia sunt pares in scelere & in pœna, ut extra de hæret. c. placet. & merito, quia quos par facinus coinquinat, & coquat eos par pœna conuenit ut. C. de hæret. & Manich. l. quamquam. & dictum fuit supra in c. de credentibus.
- 2 Circa ꝑ pertinacem igitur est sciendum ꝑ hoc uerbum pertinax, conponitur ex duabus scilicet ex per & tenax tenacis, unde pertinax id est ual

de tenax, & pertinaciter id est, ualde tenaciter. Ita no. ff. de suspic. tu. l. 3. §. tutores. Illa enim præpositio, per, habet augere id cui adiungitur, sicut patet in hoc uerbo pernoctare, & de off. præsi. illud, simile in præpositio nē, de, ut. ff. de pœ. l. j. in prin. Ex hoc ergo patet, q̄ pertinax hæreticus si ue credens est ille qui cōuictus tenaciter defendit illum errorem, nec uult illū cognoscere, ac detestari, ac redire ad ecclesiæ unitatem immo recusat hæresim abiurare uel se purgare ad arbitrium inquisitoris uel episcopi. Ita probatur 24. q. 2. Qui in ecclesia, & extra de hæret. c. ad abolendā. §. laycus. de uer. sig. super quibusdam. in prin. & de hæret. c. excommuni camus. §. si quis uero ex ijs, & not. de hoc Archi. extra eod. c. 2. in princ. libr. 6.

3 Relapsus dicitur † quandoque uere & quandoque ficte, uere relapsus dicitur ille qui per confessionem uel ueram probationem primo fuit cōuictus de hæresi, & ipsam abiurauit, Deinde postea re incidit in errorem illum primarium, secundum dominum Io. Andreæ, uel quemcunque alium errorem, secundum dominum Archid. prout uotant ipsi ambo extra de hæret. cap. accusatus. post prin. libr. 6. Et certe opinio d. Archi. est tenenda, quia inuatur ualidioribus rationibus; ut ibi patet, & maxime quia non refert quo genere erroris quis in hæresim relabatur. Nam semper tendit ad unam nequitiam sceleris, & ad unum finem scilicet de uiandā fide catholica. ut. C. de hæret. Arriani. in prin. Et dicitur, hæretici diuerforum errorum habent facies diuersas, sed caudas adinuicem colligatas, quia de uanitate conueniunt in id ipsum, ut extra de hære. c. placet. & exinde dicitur relapsus quasi secundo lapsus, Nam hæc monosyllaba reiterationem inducit, ut ff. de uerb. signifi. l. uerbum redolendi. cum simil.

4 Fictē autem † relapsus dicitur quis duobus modis, uno modo quando non fuit conuictus de hæresi, sed pp uehementem suspicionem quæ erat contra eum abiurauit, & post abiurationem re incidit in errorem, secundo modo dī quis fictē relapsus econtra Videlicet quando prius fuit conuictus de hæresi & abiurauit, deinde postea non re incidit uere in errorem, sed incidit in uehementē suspicionē hæresis, ut uidelicet, quia habet cōuersationem cum hæreticis, quia eos uisitat, uel associat scienter, uel eis præstat alimoniam, euitat consortium fidelium, non uult audire diuina, uel similia facit de quibus dictum fuit supra in c. ex quibus indiciis. ij. enim duobus modis dicitur quis fictē relapsus, quia ad hoc ut dicatur uere relapsus debet constare de primo & secundo lapsu, & in istis casibus solum de uno lapsu uere & de alio per præsumptionē ut supra patet aperte hæc autem dicta de relapsis probantur extra de hære. c. Accusatus.

tus. §. cum uero. lib. 6. & ibi loquitur de uere relapso, & infra eod. ca. in prin. loquitur de primo qui est fictē relapsus. & in eo. c. §. ille quoque. loquitur de secundo qui etiam dicitur fictē relapsus, & prædicta loquuntur in quadam constitutione clarius Alexandri Papæ, quæ incipit, quod super. ex qua sumptum fuit dictum. c. Accusatus.

5 Iis igitur † taliter peroratis nunc ueniamus ad secundā partem rubricæ. uidelicet. Quis, quō, & quando ad misericordiā recipiatur, & in hoc nihil est dicendum de primo. s. pertinace, quia ille non redit, immo in suo errore persistit, ut supra est ostensum, sed circa alios redeuntes sic uideatur esse dicendum quia aut hæreticus siue credens uult redire, & petit misericordiam post sententiam & postq̄ est damnatus, aut ante sententiam & condemnationem, si post sententiam & condemnationē, per quam esset damnatus de hæresi, ante tamen executionem redit & petit misericordiam, quia post executionē pœnarū frustra misericordiam petetur, & tunc recipiendus erit ut euitet pœnas animæ. s. pœnam gehennalē, & ut admittatur ad ecclesiastica sacramenta, & absoluaatur ab excommunicatione, qua tenebatur astrictus, si modo ostendat signa ueræ pœnitentiæ, sed quo ad euitandum corporalem uel temporalem pœnam, nullatenus admittetur, quantum ad hoc tarde uenit qui sententiam expectauit. Iste est casus extra de hære. c. super eo. libr. 6. Et clare patebit ex ijs quæ statim infra dicentur, & quando & cui etiam præter crimen hæresis sit audientia deneganda no. 24. di. in nomine domini. in glo. hic habes. Si uero uult redire ad ecclesiæ unitatem, & petit misericordiam ante condemnationem & sententias, & tunc si in ipso rei primordio cum incidit in errorem, uel ēt statim eū deprehenditur in errore, uel inquiritur contra eum, ipse confitetur & detestatur suum errorem, & humiliter petit misericordiam recipiendus est omnino, si mō inquisitor uiderit eum ex puro corde & fide uera, non ficta redire, ut extra de hæret. c. ut officium. §. prouiso. lib. 6. de pœni. dist. 3. Inter hoc. de consecra. di. 4. ostenditur. 27. di. quod interrogasti. i. q. i. sicut ficti. Et merito dēt recipi per inquisitorē iste talis Quia ecclesia nō claudit grām redeunti. C. de sum. Tri. & fi. cath. l. fi. & d. c. super eo. Deus enim non uult mortem peccatoris sed ut magis conuertatur & uiuat. ut habetur Ezech. 18. capitulo. & habetur transumptum in canon. 23. q. ulti. ijs & quibus, immo anteq̄ condemnet debet inquisitor insistere blanditiis & certis consiliis ut ille redeat. ut. i. q. 7. c. uenientibus. ueniat xxvj. q. vj. Cognouimus. i. q. 7. si quis omnem. & in auth. ut non luxurient. cōtra naturam post prin. coll. 6. Nam pœnitentibus uenia est concedenda. ut. C. de hæret. l. Manicheos. de pœni. distinctio. 3. Ad hoc. 45. distincti sunt

sunt nanque. & capitulo. disciplinam. ubi not.

6 Si uero non statim uult redire, nec statim ab initio petijt misericordiam, sed postea in processu temporis ante tamen sententiam, in hoc an debeat recipi sunt opin. na d. Arch. uidetur expresse. tenere quod illi demum sunt recipiendi qui sponte redeunt, non coacti, & illos dicit sponte redire qui misericordiam petunt infra tempus gratiae, quando non sunt praeventi per alium accusantem, & allegat ipse. ff. ad senatusconsultum Tertul. leg. 2. §. si Mater. uers. Quid ergo. & potuisset allegare. ff. de iure fiscali. ad dicto. in prin. & C. ad l. iul. maie. l. quisquis. idem dicit ipse si res est adhuc omnino integra, ut quia non sunt corporaliter capti, nec probationibus ad huc conuicti, nam & ijs casibus non uiderentur sponte redire, sed metu detentionis & probationum. & allegat. ff. de opt. legata. l. mancipiorum, optime faceret ad hoc. ff. de iureiur. eum qui. C. de non numero. pec. Auth. qui contra propriam, dicens ipse quod post dicta est dignus uenia. ut C. de ijs qui latro. l. si. & ita secundum eum debet intelligi 24. distin. c. ulti. pro ut no. ipse d. Arch. extra de haeret. c. ut commissi. lib. 6. super uerbo, obediens, quam tamen opinionem non dixit ex se, sed eam habuit ex ijs quae recitauit. d. Clemens iij. in quadam sua consultatione quae incipit, quoniam illis, de qua fuit habita mentio supra in fi. ca. de retractoribus. sed certe ista opinio est nimis rigorosa, & secundum ipsam sequeretur absurdum. uidelicet quod non posset mitius agi cum isto uolente redire quam cum pertinace, cum iste esset omnino damnandus sine spe ueniae sicut pertinax damnaretur, & directo uidetur illi opinioni contradicere tex. extra de haeret. c. ad abolendam. & c. placet, in quibus dicitur expresse quod haeretici possunt recipi post deprehensionem erroris, & in dicto. c. super eo. solummodo denegatur quod recipiantur haeretici redeuntes post recidiuam, uel postquam sunt damnati, ergo quando cunque ante misericordiam alij uolentes redire erunt recipiendi, & ideo arbitrio inquisitoris uel episcopi relinquatur recipere uolentes ante sententiam redire, & haec potestas uidetur attributa eis tam recipiendo quam mitigando poenas redeuntibus, per quandam extrauagantem constitutionem Innocentij Papae, quae incipit, super extirpatione, quae quamuis non sit in libris, tamen potest allegari & seruari, cum non sit caeteris contraria sed potius iuri consona, ut extra eo. c. fi. li. 6. unde secundum hoc inquisitor uel Episcopus ex suo arbitrio & pro suo motu recipient redeuntes ante sententiam, & ita seruat generalis consuetudo officij inquisitionis.

7 Modo si uideamus quid proderit redeunti si recipiatur, & quomodo procedatur cum ipso redeunte recepto, & certe ex quo redit tali tempore quod recipitur, hoc est ante sententiam, non solum proderit sibi ad salutem

salutem animae, sed etiam ad salutem corporis, uidelicet ut non damnetur postea poenis haeticorum, & ut euitet poenas corporales seu legales quae ueniunt haeticis infligendae, nam in hoc prodest si recipiatur, ut dicto. c. ad abolendam. & c. placet. extra eo. & c. super eo. superius allegatis. Quae autem sint istae poenae quae ueniunt haeticis infligendae, infra c. de poenis haeticorum late dicitur.

Circa uero ipsum redeuntem sic se habebit inquisitor uel etiam Episcopus, quia ante omnia caute prospiciet si ille redit ex puro corde & uera fide non ficta, ut supra est dictum, & si uiderit ipsum uere redire, benigne & gratiose cum recipiet, Considerabit tamen an iste rediens sit relapsus uel non, siquidem inuenerit ipsum esse relapsum uere uel ficte faciet ipsum detrudi in arctum monasterium ad perpetuam poenitentiam peragendam. Ut extra de haeret. c. ad abolendam. §. illos & c. placet. & c. si qui autem. uel hodie dicitur extra eo. c. super eo. li. 6. uidelicet ut relapsus rediens recipiatur ad ecclesiastica sacramenta quod ad salutem animae, non autem ut temporales poenas euitet, ut patet in dicto. cap. super eo. si uero non erat relapsus, tunc non esset in monasterio perpetuo detrudendus, sed aliter pro motu & arbitrio inquisitoris erit purgatio indicenda, nam si inquisitori uidebitur, faciet ipsum haesim abiurare, & si ille recusaret uelle abiurare, non esset recipiendus, immo esset tanquam haeticus condemnandus. ut extra de haeret. c. excommunicamus. §. si quis uero ex ijs. Item poterit eum per alias poenitentiales poenas purgare, faciendo eum ieiunare, sanctorum limina uisitare, errorem suum etiam in publico detestari, & similia eidem iniungere pro suo arbitrio & prout melius nouerit expedire, & si ipse in hac purgatione deficeret, foret tanquam haeticus puniendus. Ista probantur extra de proba. literas. Et extra de purgatione cano. c. inter sollicitudines, & d. c. ad abolendam. §. praesente. Ad quod concord. 24. q. 4. dixit Apostolus. poterit insuper ipse Episcopus uel inquisitor exigere ab ipso redeunte cautionem & fidei iussores sub poena pecuniaria deparendo mandatis, & poenam exigere si non pareat, ut patet in extrauaganti Innocent. quae incipit, super extirpatione quae fuit supra proxime allegata, poterit etiam poenam pecuniariam imponere, & alias poenitentias iniungere, prout dicitur infra in c. An inquisitor possit poenas pecuniarias imponere & cap. de poenitentialibus poenis & c.

9 Sed pone si ipse qui sic redit & recipitur est clericus. Quid erit. An poterit deponi, dicitur quod non deponetur ab officio uel beneficio. ut 24. quae. 6. dixit Apostolus. Et not. dist. 21. Nunc autem in gl. sed uidetur in fi. sed poterit suspendi ad tempus. & ita no. d. Arch. extra de haeret. ca. ut commissi. lib. 6. super uerbo, consilio. Quando autem & per quem clericus

clericus deponatur, dicetur infra ca. de pœnis hæreticorum & credentium, & ibi uide de hoc. Item an rediens ad unitatem ecclesiæ id est renuntians suæ hæresi, possit recipi in episcopalem dignitatem, & an ceteri clerici redeuntes ab hæresi possint in suis omnibus recipi, uide plene. j. q. 7. per totum.

CAPVT XVII.

DE pœnis fautorum, defensorum, & receptatorum.

V M M A R I V M.

- 1 *Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum an sint hæretici, uel de hæresi suspecti.*
- 2 *Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum quibus pœnis afficiantur, & quando puniri possint ut hæretici.*
- 3 *Excommunicatus persistens in excommunicatione per annum quas penas incurrat de iure ciuili.*

- 1 **I**STI tres scilicet fautores, defensores, & receptatores satis proximi sunt hæreticis, & credentibus. Sed tamen non sunt tales, nec puniuntur pœnis paribus cum eisdem, & primo est sciendum, quod propter fautoriam, & defensionem, ac etiam receptionem insurgit uehemens suspitio contra tales, & propter hanc suspitionem poterit inquiri contra ipsos, ut patet per iura quæ inferius allegantur, & 3. q. 3. ij qui. & propter hanc suspitionem poterit eis purgatio iudici ad arbitrium inquisitoris, uel episcopi, ut plene dicitur infra capitulo de pœnis pœnitentialibus in qua purgatione si defecerint, tanquam hæretici poterunt damnari, ut extra de hæret. c. excommunicamus. j. §. qui autem. extra de præsump. c. literas. & extra de purgat. cano. c. inter sollicitudines. Et dictum fuit supra in tractatu cuiuslibet prædictorum.
- 2 **I**sti tales subiacent pœnæ exteriori ipso iure ut extra eo. c. sicut ait. Quia excommunicatione postquam per inquisitorē uel episcopum fuerint ex dicta causa nodati, si in ea persistant per annum, tanquam hæretici sunt damnandi. Et ita probatur C. de hæret. Auth. credentes. quæ fuit Federici Imperatoris. Et est approbata, ut extra de hæret. c. inquisitionis. lib. 6. Et habetur in tex. extra eo. c. excommunicamus. j. §. credentes. Et insuper postquam fuerint ex hac causa excommunicatione nodati, subiacent aliis pœnis,

pœnis, quia sunt infames. & intestabiles actiue & passiue, & eis omnes actus legitimi sunt penitus interdicti. Vt patet in dicto. §. credentes. Item nullum beneficium ecclesiasticum assequi possunt. ut extra de hæreti. c. ij. Quod incipit. Quicumque. & c. statutum. lib. 6. item non sunt tradendi ecclesiasticæ sepulturæ, si tales decedant, ut dic. c. Quicumque. in prin. & dicto. c. sicut ait.

- 3 **I**tem alia pœna est talibus infligenda de iure ciuili. Quia tales sic excommunicatione nodati in excessu persistentes sunt baniendi, & in perpetuum relegandi, publicatis omnibus eorum bonis, prout traditur in quadam constitutione Federici Imperatoris, quæ incipit, Parharenorum. Et est seruanda, ut extra de hæreti. c. ut inquisitionis. lib. 6.

CAPVT XVIII.

De pœnis hæreticorum, & credentium, & quomodo & quando traduntur iudici seculari.

S V M M A R I V M.

- 1 *Pœna hæreticis & ipsis credentibus debita quæ & quotuplex sint.*
  - 2 *Matrimonium an & quomodo dissoluatur si alter coniugum labatur in hæresim.*
  - 3 *Hæretici bona confiscantur & quomodo confiscatio locum habeat.*
  - 4 *Sententia declaratoria iudicis an sit necessaria super confiscatione bonorum hæretici.*
  - 5 *Confiscatio bonorum in crimine hæresis ut locum habeat quæ requirantur.*
  - 6 *Inquisitor uel Episcopus quid seruare debeant in puniendo clericum hæreticum.*
  - 7 *Clericus hæreticus quando sit degradandus & tradendus curiæ seculari.*
  - 8 *Inquisitor tradito clerico curiæ seculari non potest amplius se intromittere.*
- 1 **P**OENÆ quæ hæreticis, & credentibus infliguntur sunt multe, Et quædam infliguntur eis a iure, & ipso facto, & quedam ueniunt ab homine infligendæ, a iure canonico infliguntur istæ, quæ primo sunt statim cum in hæresim incidunt excommunicati, ut extra de hæret. c. ad abolendam. in prin. Et c. excommunicamus. §. credentes. Quod quidem intelligunt quidam esse uerum non solum si sunt hæretici

hæretici manifesti sed etiam si sunt omnino occulti. Vt not. in compilatione Clementis. extra eo. c. j. circa fi. in glo. hic patet aperte, & not. de hoc per d. Archidia. extra de Sum. Trinita. & fi. ca. fidei. de senten. ex. commu. c. cum quis. lib. 6. Item omnes eorum fideles liberantur, & omnino obligatio eis quæ sita dissoluitur. extra eo. c. fi. item in filiis dissolutum uinculum patriæ potestatis, ut extra eo. cap. 2. §. fin. lib. 6. & ipsi filij fratres & sorores talium debent eos deserere, ut 28. q. 1. infidelis.

Immo plus quia cum eis dissoluitur seruitus coniugalis, nã ubi quis recedit a cultu fidei orthodoxæ, & in hæresim collabatur, coniux non tenetur sibi cohabitare, & potest petere ut iudicio ecclesiæ separatur ab illo, & pro hac fornicatione spirituali fiet thori separatio. sicut fieret pro carnali. ut. 28. q. 1. c. simili modo. & c. idolatria. usque in fi. & eadem causa & q. 2. c. fi. Et habetur extra de diuor. c. quanto. & c. ex literis. Ad quod 12. q. 2. si quis. Et si talis hæreticus post lapsum redierit ad ecclesiæ unitatem, tunc si non erant separati iudicio ecclesiæ alter coniux tenetur omnino redire ad illum, si uero erant iam per sententiam separati, tunc erit in electione illius qui in fide remansit an uelit redire ad coniugem, uel religionem intrare, quia non posset in seculo remanere, nec alium accipere illo uiuente qui est modo conuersus, cum ipse dicatur per poenitentiam esse sanatus. ut 32. q. 1. quod autem. & ita debet intelligi extra de diuor. c. de illa, & c. quanto. extra de conser. coniug. c. fi. item sunt infames, intestabiles actiue & passiue, nec habent alicuius rei commercium, item non possunt creati rectores seu iudices ciuitatum uel locorum, item omnes actus legitimi eis interduntur a iure, item non possunt aliquod ecclesiasticum beneficium obtinere, item si tales decedant non sunt tumulandi in cimiterio sed eis denegatur ecclesiastica sepultura. hæc omnia probantur per diuersa iura ut dicto. §. credentes. & extra eo. c. 2. in prin. & in fi. & c. statutum. 2. lib. 6. Et C. de hæret. l. Manicheos. Et auth. credentes. C. de Apostatis. l. 2.

- 3 Item eis talia pœna infligitur a iure, quia statim commisso scelere id est statim eum incidunt in errorem uel hæresim ipsi perdunt omnia eorum bona, & ipso iure confiscantur. Nam hoc contingit in crimine læsæ maiestatis. ut. C. ad l. iul. maie. l. quisquis. & l. si. accedat. ff. de donation. l. donationes. Et in quibusdam aliis criminibus. ut C. de incestis nup. l. c. ancillis. de rapt. uir. l. j. ff. de public. & uectiga. l. commissæ. cum sim. unde multo fortius in hoc maximo crimine, ut extra de hæret. c. uergentis. Ad quod concor. 6. q. 1. Si quis. dominus tamen Din. intelligebat ista iura taliter, uidelicet quod statim commisso crimine perderet administrationem suarum rerum & potestatem disponendi super eis, Dominium uero.

uero non perderet ipso iure, sed demum per sententiam confiscationis & publicationis, ita notauit. ff. de iure si. le. imperator noster. Sed hodie uidetur dicendum quod statim commisso crimine perdit ipso iure etiam dominium, ut extra de hæret. ut inquisitionis. §. prohibemus. Et est casus extra de hæret. Cum secundum leges. lib. 6. quamuis de mero iure civili in bonis hæreticorum olim aliter dicebatur. ut. C. eo. l. Manicheos. & l. Quicumque. Et de hoc notat Gof. in summa. eo. tit. 2. & 3. col. item desinant posse bona aliqua possidere, & per consequens præscribere. ut 23. q. 7. per totum. 8. di. Quo iure. iuncto. c. Sine possessione. de regul. iur. lib. 6.

- 4 Circa hæc tamen bonorum confiscationem de qua supra præmittitur. Sciendum est quod licet bona ipso facto seu ipso iure confiscata intelligantur commisso crimine hæresis, tamen necessaria est sententia declaratoria iudicis super ipsa confiscatione & ademptione bonorum, quæ sententia declaratoria olim fiebat in terris ecclesiæ per iudicem ecclesiasticum, uidelicet Episcopum uel inquisitorem, in aliis uero terris imperij fiebat per iudices & Principes seculares, prout claret aperte in c. uergentis. de hæret. Sed hodie indistincte index ecclesiasticus ubique facit hanc declarationem super confiscatione bonorum, & index secularis se non intromittit ante sententiam ecclesiastici iudicis super hoc crimine, nec etiã super confiscatione uel executione confiscationis nisi quatenus per ecclesiasticum iudicem fuerit requisitus, cum hoc sit sibi penitus interdictum, ut extra de hæret. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. & c. cum secundum leges. in fi. lib. 6.

- 5 Et aduertendum est quod hæc pœna confiscationis seu ademptionis bonorum uendicat sibi locum solummodo in illis quos constat fore hæreticos, uel qui de hæresi sunt damnati. ut dicto. c. ad abolendam. & extra de uerbo. significatio. super quibusdam. Non autem in aliis qui sunt sola suspitione notabiles, sicut sunt fautores & similes, ut probatur extra eo. c. accusatus. §. porro. & §. in eo. Ab homine uero ueniunt infligendæ aliæ pœnæ, & quædam eis ueniunt infligendæ de iure canonico. Quædam uero de iure civili. De iure canonico index ecclesiasticus fert sententiam contra hæreticum per quam iudicat ipsum fore hæreticum. & eum tanquam hæreticum damnat illum relinquens iudicio secularis potestatis puniendum pœnis quæ puniunt hæreticos secundum canonicas sanctiones, & sic tali sententia lata relinquit illum damnatum sic iudici seculari. ut extra de hæret. c. ad abolendam. §. præfenti. & §. laycus. & c. placet. §. damnati. Et clarius patet infra de formis sententiarum. Et hoc est uerum ubi talis damnatus esset laycus.

6 Sed ubi esset clericus debet attendere diligenter inquisitor, An uelit illum solummodo deponere ab officio & beneficio. An uelit etiam quod ipse degradetur ut sic relinquatur puniendus per iudicem secularem, nā ubi uellet ipsum deponere & priuare solummodo officio & beneficio. Ipse inquisitor per se poterit hoc facere requisito cōsilio Episcopi dicecesani uel eius Vicarij, ut extra de hæret. c. ut commissi. §. priuandi. lib. 6. Vbi uero deberet degradari, tunc quando depositio ab officio & beneficio fuisset facta per inquisitorem ut supra, degradatio relinquatur Episcopo, & olim faciebat ipsam degradationem Episcopus suus conuocatis & præsentibus alijs pluribus Episcopis, sed hodie fieri potest per ipsum solum Episcopum sine aliquibus alijs Episcopis, conuocatis tantum Abbatibus & alijs prælatis, & uiris religiosis & literatis, ut patet extra de hære. c. j. lib. 6.

7 Et si quærat quando erit degradandus & tradendus iudici seculari. Dic quod quando transiit in profundum omnium malorum, & prorsus ostendit se incorrigibilem, ut extra de iudi. cū non ab hoīe. cū sim. Nec credas quod iudex ecclesiasticus manualiter tradat iudici seculari puniendos, sed post suam damnationem & sententiam declarat ipsos fore ex toto priuilegio clericali, & pro hoc eos relinquit dicto iudici seculari & sub eius iurisdictione, supplicans tantum quod agat misericorditer cū eisdem, ita patet extra de uerbo. significatio. c. Nouimus. & extra de pœnis. degradatio. lib. 6.

8 Iis expeditis iudex ecclesiasticus non intromittit se amplius de persona sed iudex secularis illum punit secundum canonicas sanctiones. Circa quod est uidendum quæ sunt illæ pœnæ quæ sunt infligendæ damnatis de hæresi secundum legitimas sanctiones seu de iure ciuili, & in hoc dic, quod olim erant aliæ pœnæ, ut C. de hæret. l. quicumque. in fi. Et extra eo. c. placet. §. damnati. Sed hodie indistincte illi qui per iudicem ecclesiasticum sunt damnati de hæresi, quales sunt pertinaces & relapsi quod non petunt misericordiam ante sententiam, sunt damnandi ad mortem per seculares potestates. Et per eos debent comburi seu igne cremari. Ita patet in quadam constitutione Federici Imperatoris, quæ incipit, commissi. §. item mortis. Et in alia constitutione eiusdem quæ incipit, inconsutilem. §. Contra tales. Et id post eum declarauerunt Innocentius & Clemens. iij. in quadam constitutione extrauaganti quæ incipit, statui-mus. §. si quando. Quæ omnes constitutiones sunt seruandæ. ut extra de hærec. c. ut inquisitione. in prin. & c. fi. in fi. lib. 6. istæ sunt pœnæ quæ damnatis de hæresi infliguntur, sed de pœnitentialibus pœnis quæ infliguntur redeuntibus uel suspectis, statim infra dicetur.

CAPVT

CAPVT XIX.

An & quando inquisitor possit pœnas pecuniarias imponere.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitor an & quo casu possit aliquem condemnare in pœnâ pecuniariâ.
- 2 Purgatio relicta inquisitoris arbitrio potest ab eo in pecuniariam uel aliam pœnam mutari.
- 3 Inquisitores ex qua potestate possint punire pœna pecuniaria, & an tali pœna clerici puniri possint.

1 circa impositionem pœnæ pecuniariæ est dicendum quod si inquisitor damnat aliquem tanquam hæreticum non potest condemnare in certa pecuniæ quantitate, duplici ratione, prima, quia ex quo damnat eum tanquam hæreticum omnia bona sua sunt illi auferenda, unde ex quo auferit ei totum frustra quæritur de auferendo sibi partem, seu aliquid ultra illud. Secunda est, quia ex quo damnat eum de hæresi & tanquam hæreticum, non potest mitigare pœnas commutando eas in pecuniam, quia contra hæreticos pœnæ sunt determinatæ a iure, & sunt certæ, unde non est in potestate iudicis seu inquisitoris ipsas conuertere uel commutare in pecuniam, nam facti quid est quæstio est in potestate iudicis, sed pœnæ impositio est in potestate legis seu iuris. ut ff. de uerbo. significatio. l. illud. §. j. Et. l. si qua pœna. melius. ff. ad turpill. l. j. §. j. uer. Nam ut Papinianus. Et sic hoc casu non poterit immutare pœnam a iure determinatam in pecuniam, per iura prædicta. Eo maxime quia inquisitor est delegatus, ut extra eo. c. per hæc. lib. 6. Et immutatio pœnæ a iure statutz non potest fieri per delegatum, sed deum per delegantem id est Papam qui potest super ipso crimine dispensare, ut extra de pœnis. c. ij. & ibi no. si uero inquisitor non condemnat tanquam hæreticum, sed uult inobedientem punire, uel suspectum seu redeuntem corrigere & purgare, tunc poterit indicare mulctam. i. pœnâ pecuniariam, sicut posset pro suo motu alias pœnas iniungere, ut infra titulo sequenti. Cum iis casibus pœna non inueniatur a iure determinata, immo relinquatur talis purgatio arbitrio inquisitoris. ut extra de hære. c. ad abolendam. §. præsentis. & c. excommunicamus. j. §. j. & §. adiicimus. & de purga. cano. c. inter.

- 2 Cum igitur relinquatur arbitrio iudicis seu inquisitoris ista purgatio,

D io,

tio, certe pro suo motu imponet pœnam pecuniariam uel aliam, ut extra de officio delegat. c. de causis. Et ad hoc. ff. de effract. l. j. §. expilatores. Et potest in hoc casu intelligi extra eo. c. 2. circa. prin. uel in inquisitoribus. Et in compilatione Clemen. ibi, ubi dicit. Quibusuis modis illicitis & cœt. ergo a contrario sensu modis licitis, sicut s̄ præmittitur, bene possunt pœnas pecuniarias exigere, & ita tenetur in glo. Caucat tantum ne uolens imponere pœnam pecuniariam auferat sibi omnia, quia hoc non licet, ut dicitur infra de confiscatione bonorum, & fuit dictum supra cap. proximo. uersu. aduertendum, circa medium, hanc autem pœnam pecuniariam non imponet inquisitor ita improuide, sed tunc demum quando uidet q̄ talis pœna magis timetur, & magis etiã dolet quã alia pœna penitentialis, ut puta quia purgandus est diues, & cupidus, & dolet cordialiter de pecunia soluenda, nam tunc merito imponet sibi pecuniariam pœnam, ut extra ut lite non contest. Quoniam frequenter. in si. 2. 3. q. 4. ca. cum dicta, & eadem causa. q. v. prodest. Item si propter cupiditatem & auaritiam diutius est s̄neratus, postea reddidit se suspectum, dicendo q̄ facere usuram non esset peccatum, puniatur in perditione pecuniarum, cum deliquerit in ipsa acquirenda, ut sic puniatur in eo in quo deliquit, ut extra de iure patro. pastoralis. cum sim. Et hac eadem ratione si purgandus expendit circa quantitatem & in sustentationem & alimoniam hæreticorum poterit puniri, ut tantundem conferat in opera pietatis.

- 3 Et hæc potestas pœnæ pecuniariæ est attributa inquisitoribus in quadam extrauaganti Innoc. Papæ, quæ incipit, super extirpatione, ubi expressè dicitur q̄ possunt pœnas pecuniarias imponere & expendere in sustentatione sui officij & in fautoribus fidei, quamuis hodie in eorū priuilegiis cõtineatur & est inductum etiam consuetudine, quod certã partem istarum pœnarum ipsi cameræ Romanæ ecclesiæ, tenentur resignare. Sed quæro nunquid istæ pœnæ pecuniariæ possunt imponi clericis & dic, quod aut habent tantummodo bona ecclesiæ aut habent propria etiam, primo casu non possunt, quia non debent diminui bona ecclesiarum, ut extra de hæret. c. 2. §. Hæc scienter, in compilat. Clemen. nam delictum personæ non debet in damnum ecclesiæ redundare, ut extra de regul. iur. capitulo. delictum. libr. 6. si uero habeant propria, tunc poterit imponi super illis, quia ratio prædicta prohibens cessat omnino.

CAPVT

CAPVT XX.

De penitentialibus pœnis quæ suspectis uel redeuntibus infliguntur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Pœna quæ iniungi possunt pro arbitrio inquisitoris uel episcopi contra hæreticos.*
- 2 *Usurarius asserens usuram non esse peccatum poterit puniri etiam ad restitutionem usurarum.*
- 3 *Inquisitor in imponenda pœna penitentiali debet considerare personam penitentis.*
- 4 *Purgandus si deficit in purgatione non implendo penitentias sibi iniunctas potest ut hæreticus damnari.*

Atissime dictum est supra de pœnis hæreticorum & credentium, qui de hæresi omnino damnantur tanq̄ hæretici, ut puta quia redeunt & petunt misericordiam, uel quia non sunt hæretici sed solum suspecti quod illis iniungi debent penitentialis pœnæ, seu indici purgatio per inquisitorem uel Episcopum prout dictum fuit supra de hæreticis credentibus redeuntibus & c. Et in capitulo de pœnis fautorum & c. & semper in iure huiusmodi penitentiæ impositionis & purgationis iniunctio relinquitur arbitrio inquisitoris uel Episcopi, ut patet extra de hæret. c. ad abolendam. §. præsentis. c. excommunicamus. §. adiicimus. Et de purgatione ca. c. inter. cum sim.

- 1 Ideo merito est uidendum quæ sint istæ pœnæ quæ pro motu inquisitoris uel Episcopi possunt iniungi, & quidem iste penitentialis pœnæ sūt multæ, & omnes tendunt & imponuntur aut ad afflictionem corporis tantum, aut ad salutem animæ tantum, aut ad salutem animæ & afflictionem corporis simul, ut infra patebit, prima igitur penitentialis pœna quam imponere poterit pro suo motu, est abiuratio hæresis, de hac habetur dicto. c. ad abolendam, & extra eo. c. Accusatus. libr. 6. Et si ille recuset hæresim abiurare, non uidetur uere redire. nec uidetur uere correctus, & ideo tanq̄ hæreticus est damnandus, ut extra de hæret. cap. ad abolendam. §. laycus. & c. excommunicamus, §. si quis uero ex ijs. Item incarcerationio, seu detrusio in monasterium in perpetuum uel ad tempus quæ sunt ad penitentiam peragendam, hoc est ut ibi peniteat, & per hoc

D 2 possint

possint apparere in eo signa uerę pœnitentię, & an ambulet in tenebris an in luce, & ne ipsum pecus morbo suam persistens inter homines interficeret alias oues sanas. de hoc habetur extra de hæret. capitulo. placet. §. si qui autem. extra eo. capitulo. ut commissi. lib. 6. & in compilat. clemen. extra eo. capitulo primo. & deinde fiunt ut supra in capitulo an inquisitor possit carcerare. Item indictio seu imposio pœnæ pecuniarię quando & quomodo possit imponi, supra capitulo proximo dictum fuit, dum tamen illud non ommittatur, quod loco pecuniarię pœnæ uel sub illo colore non auferantur omnia bona ipsi redeunti, ut ibi dicitur, & dicitur infra capitulo. de confiscatione bonorum, item ut faciat edificari ecclesiã, uel hospitale, ut induat pauperes, uel faciat alia opera pietatis, ut in auth. de ecclesiasti. titu. §. si quis autem edificationem non habens. coll. ix. & ita intelligi debet extra eod. capitulo. Accusatus. §. si uero pro iis. libr. 6. item si talis male locutus fuit de fide, uel per sua uerba ostendit se in aliquo male de fide sentire, faciet cum publice in truiuis, uel prædicationibus recognoscere, & detestari suum errorem, item si olim fuerat in deuotus & minus catholicus, ut quia nunquam uisitabat ecclesias, nunquam audiebat diuina officia, nunquam ieiunabat, nec seruabat mandata ecclesię, iniungi sibi poterit, ut ieiunet tot diebus in hebdomada, ut qualibet die uisitet ecclesiam, ut etiam assidue audiat diuina officia, ut uisitet limina Apostolorum & aliorum sanctorum.

- 2 Item si diutius fuerat sceneratus, & reperiatur eum dixisse usuram non esse peccatum, poterit puniri ut exactas usuras restituat, & amplius non sceneretur, ita intelligitur quod not. extra eod. dicto capitulo. Accusatus. §. de quæstionibus. Nec est mirandum si inquisitor imponit pœnitentiam restitutionis tali, Quia ex quo ipse incidit in errorem, dicendo usuram non esse peccatum, uel aliter, inquisitor poterit procedere contra eum, & si ille redit & conuertitur habet agere pœnitentiam de commissis, sed confessio & pœnitentia non esset sibi fructuosa. eo remanente in peccato mortali, ut extra de pœnitent. & re. capitulo. quod quidam. ut ergo perfecte prosit, iniungit sibi restitutionem earum, de qua tamen restitutione se amplius non intromittet, ut dicto. §. de quæstionibus, nisi quod si ille restitutionem recusaret earum quæ manifeste debentur, inquisitor poterit procedere contra eum tanquam contra deficientem in purgatione, ut infra eod. titu. circa fin. Item si publice fuit detestatus fidem catholicam, uel publice ostendit se infidelem, imponi sibi poterit ut ad tempus portet crucem magnam & patentem assutam ad pannos superiores
in signum

in signum conuersionis & detestationis erroris, sic & alias similes pœnitentias imponere poterit inquisitor per quas is qui est purgandus taliter se corrigat quæ præteritæ contradictionis rebellio. per uirtutem sequentis obedientiæ ualeat expiari, ut extra de noui. ope. nun. c. 2. in fin. & per quas delinquens puniatur in eo in quo deliquit, & per quas is qui fuerat infidelis ostendat se nunc esse fidelem, & per quas is qui ostendit se corruptum ostendat se nunc esse correctum, & per quarum obseruationem eius infamia conuertatur in famam, & omne eius scandalum sopiatur, ita debent intelligi prædicta capitula superius allegata. c. ad abolendam. §. possunt & c. excommunicamus. §. aduicimus. & c. inter sollicitudines. uers. in pœnam & c. quæ dicunt quæ purgationes huiusmodi indicuntur ad arbitrium Episcopi uel inquisitoris, prout in eis patet. & accedat extra de pœn. c. manifesta. extra de immunitate ecclesiarum. c. fi. Ad quæ extra de iure patro. c. pastoralis. & de præbendis. pro illorum.

- 3 Ad unum tantum debet aduertere inquisitor, quod quamuis eius arbitrio relinquat quod imponat pœnitentialem pœnam, & dicatur quod illa sit potius imponenda quæ magis timeatur. ut 23. quæstione 4. ea uindicta. & ea. causa & quæstio. 5. prodest. Ad quod extra ut lite non contesta. quoniam frequenter in fin. Tamen consideret personam, & secundum conditionem suæ personæ imponat pœnam seu pœnitentiam, & talem quam credat fore uerisimiliter implendam, non deserendam ab illo, ut. 50. distinctio. pœnitentes. Et accedat quod not. extra de cohab. cle. capitu. clericos. Item ultra præmissas pœnas potest aliam pœnam pœnitentialem imponere nedum Episcopus sed etiam inquisitor, si modo purgandus sit clericus, qui potest eum suspendere ad tempus ab officio & beneficio. ut 22. distinctio. Nunc autem in gloss. Sed uidetur. in fi. & fuit dictum supra de hæreticis seu credentibus redeuntibus & c. Et not. d. Archidiaconus eo. tit. ut commissi. lib. 6. super uerbo concilio. Illæ sunt pœnitentiales seu purgatoriæ pœnæ de quibus multa iura faciunt mentionem.

- 4 Et scias quod si purgandus deficit in purgatione, quia pœnitentias seu pœnas sibi iniunctas non adimplet, potest tanquam hæreticus damnari, ut extra de hæreti. capitulo. excommunicamus. §. si quis uero ex iis, & extra de præsump. capitulo. literas. & de purgatione, capitulo. primo. Et capitulo. inter sollicitudines. in fin. Sed quid si iste purgandus fuerit impeditus in adimplendo pœnitentiam iniunctam multitudine, temporis austeritate, uel aliquo iusto impedimento, dic quod excusatur. ut de excusat. tuto. le. si cum ipse. & l. non solum. §. fina. si quis caut. l. 2. §. iij. Si uero potest sibi ali-

quid imputari, ut puta quia potuit praeuenire impedimentum, tunc non excusatur. ut ff. si quis cau. l. ij. §. si quis autem. cum concor. Et semper intelligas quod eo casu quo fuit impeditus, nihilominus postea iniuncta sibi poenitentiam adimplebit, quia illud praeceptum continuit in se duo, videlicet quod ageret poenitentiam, & quod intra diem, unde licet dies sit transacta, tamen durat praeceptum de poenitentia adimplenda, ut ff. de arb. l. Celsus. extra de do. & contu. cum duplici. si vero eas purgationes sibi iniunctas humiliter adimpleuerit, tunc ad tollendam omnem infamiam or tam contra eum poterit per inquisitorem publice in praedicationibus pronuntari viri boni testimonij, ut extra de purga. ca. c. ex tuarum. l. 5. q. 5. Ad hoc. c. j. & ij. q. 5. & c. omnibus. Sed quid si in purgatione defecerit morte praeventus, de hoc dic ut infra in ca. quae poenae in filios descendant, ubi de hoc plene dicetur.

CAPVT XXI.

An & quando inquisitor possit poenas remittere uel eas mitigare seu mutare.

S V M M A R I V M.

1. Inquisitor non potest remittere, mitigare, uel mutare poenam determinatam a iure, quae non dependet ab eius arbitrio.
2. Inquisitor in poenis aliter procedit contra laycos, & aliter contra clericos.

I Circa hunc articulum est dicendum quod quando inquisitor poenam imposuit damnando aliquem tanquam haereticum quod poenam huiusmodi non poterit remittere uel mutare, quia illa est poena a iure determinata, quae non dependet ex arbitrio inquisitoris, & per talem damnationem dicitur sententiam diffinitiuam protulisse, & sic definit esse iudex, unde amplius se non intromittet. ut extra de of. dele. c. in literis. & ff. de re. iudi. l. iudex. Et plene dictum fuit supra in capitulo an & quando inquisitor possit poenas pecuniarias imponere, in princ. Sed si non condemnauerat tanquam haereticum, sed tanquam suspectum de haeresi, uel redeuntibus poenitentiales poenas imposuerat, de quibus poenis poenitentibus supra proximo capitulo dictum fuit. Tunc illas poterit mitigare, & immutare, ut extra de haere. c. ut commissi. §.

si. §. illorum. lib. 6. Concor. etiam de uot. & uo. re. c. j. & lxxxij. di. placet: in si. nec mirum, quia istae poenae sunt arbitrariae ut supra proximo capitulo fuit dictum. Et per earum impositionem non definit ipse esse iudex cum talis impositio poenae non sit diffinitiuam sententiam, sed potius iniunctio poenitentiae, & praeceptum seu mandatum purgationis. ut patet extra eo. ti. placet. §. si quis. Et de purga. ca. inter sollicitudines. cum sim.

2. Et hanc mutationem seu mitigationem poenae aut inquisitor uolet facere circa laycos, aut circa clericos, si circa laycos, poterit inquisitor, consilio petito licet non obtento consensu episcopi, cum istud sit de lae uibus, nec consistat in condemnando, quia tunc secus esset, ut dictum fuit supra in capitulo de collationibus & consiliis &c. si uero circa clericos tunc requireret consilium, & expectabit consensum Episcopi in commutatione praedicta, ita uidentur intelligenda iura quae de hoc loquuntur, extra eo. c. per hoc. & in compilatione Clemen. eo. tit. c. j. Ita not. d. Archid. in dicto capitulo ut commissi. super uerbo, consilio, quando autem quis habeat petere & sequi consilium alterius non extra de elect. c. cum in ueteri.

CAPVT XXII.

De diuinatoribus, & incantatoribus, & similibus.

S V M M A R I V M.

1. Inquisitores de quibus non se intromittant, licet sint proximi haereticis.
2. Diuinatores, sortilegi, incantatores, idolatrae, & magici qui sint, & unde dicantur, & eorum finis qui sit & nu. 3.
4. Arioli Aruspices, Augures qui sint, & unde dicantur.
5. Diuinatoria ars a iure punitur, & ab ecclesia reprobatur.
6. Haereticum est, credere quod aliquid sit diuinum praeter Deum, uel quod aliquid fieri possit uel mutari ab alio quam a Deo.
7. Sortes quando sint licitae uel non sint.
8. Salutem non licet sperare ab alio quam a Deo.
9. Astrologi, nigromantes, & similes tendunt ad unam sceleris nequitiam, & ueniunt pariter cohercendi.
10. Inquisitores quando se intromittant contra magos & nigromantes.
11. Corpus mortuum alicuius miracula facientis non canonizati & non scripti catalogo sanctorum an & quando liceat uel non liceat uenerari.

12 *Diuinatores incantatores, & similes quibus pœnis puniantur. tam de iure canonico, quam in foro, seculari & nu. 13.*

I Via s̄ est dictū de hæreticis, & quibus pœnis ueniāt puniendi per Episcopum uel inquisitorem, nunc t̄ merito est uidendum de quibusdam qui proximi sunt hæreticis, & tamen inquisitores non introrunt se de ipsis indistincte, circa quod est sciendum quod quidam sunt diuinatores, quidam incantatores, quidam fortilegi, quidam idolatræ. Quidam magici seu mathematici, Et primo pro declarationem dicendorum uidendum est quis sit unusquisque isto rum, ut per hoc notetur differentia inter eos. Secundo ad quem finem tendunt isti, & in quo est conuenientia inter ipsos. Tertio quis est iudex ad hæc talia punienda. Quarto quæ pœnæ ueniunt talibus infligenda. Redeo igitur ad primum.

2 Diuinatores t̄ dicuntur a diuinare. Quia diuinatores sunt qui simulāt se fore plenos diuinitate seu Deos, & ex quadam astutia fraudulenta ostendunt se scire futura. incantatores sunt illi qui suam artem uerbis per agunt, ut quia dicunt in suis uerbis fore supra naturalem quodammodo potestatem, ita patet de prædictis duobus 26. q. 4. c. j. Sortilegi sunt qui sub nomine fictæ religionis per quasdam quas uocant sortes suorum apostolorum diuinationis scientiam profitentur, aut quaruncunque scripturarum inspectione futura promittunt, ut 25. quæstio. 1. c. j. & eadem causa & q. 5. c. aliquanti. Idolatræ sunt illi qui adorant idola, uel ea uenerantur, seu eis faciunt holocausta siue sacrificia, ut 26. quæst. 2. illud. & 50. dif. plurimos, & 28. q. 1. idolatria, & C. de pagan. & sacrif. & temp. eorum. per totum. Magici siue Mathematici sunt illi qui non solum conantur uaticinari futura, & scire omnino occulta, sed per quandam magicam artem, puta faciendo imagines cereas, uel aliter conantur corpus alicuius torquere seu cruciare, & aliquam aliam personam in suam uel alterius turpiter flectere uoluntatem, ut. C. de malefic. & mathemat. l. eorum, & quasi per totum.

3 Et isti t̄ omnes effectualiter ad hoc tendunt uidelicet ad diuinandum, & prædicendum futura, seu prorsus occulta, uel ad faciendum seu consequendum aliquid præter potestatem & permissum Dei, siue ab alio quàm à Deo, prout ex inferioribus clare patebit, ad quod uigesima sexta quæstione secunda. illud. Et denominantur prædicta uariis modis, prout sunt uariæ opiniones eorum,

4 Nam quidam t̄ ex eis, ut sunt Arioli, adorant idola, & in eorum aris faciunt sacrificia ut consequanter quod optant, & recipiunt responsa

sponsa Dæmonum. Quidam autem ut sunt Aruspices respiciunt ad dies & horas, ut sciant quid per singula tempora sit agendum. Quidam autem alij, ut sunt Auspices & Augures in suis agendis intendunt ad uolatus uel uoces animalium, uel etiam ex eis quæ hominibus impro- uise occurrunt dicunt se præmeditare futura. De iis & aliis sim. habetur C. de malefic. & mathemat. l. nullus. & l. nemo. 26. quæstione 4. igitur.

Et hæc t̄ quidem omnia & iis similia sunt a iure uetita, & ab ecclesia improbata. Non enim licet alicui diuinare, ut C. de malefic. l. nullus. Nam hoc ultra potestatem hanc uere transcendit, cum sit proprium solius Dei, ut uigesima sexta quæstione prima. capitulo primo. Et extra ut ecc. bene capitulo primo. Ad quod. ff. si certum petatur. l. Cum ad præsens. cum se. Item non licet collere uel adorare idola uel Dæmones seu aliqua elementa uel solem lunam aut stellas siue planetas, nec etiam arbores nec aliqua animalia uel corpora aliqua animata uel inanimata præter unum Deum, in quem solum est credendum ut patet in simbolo fidei; credo in unum Deum, & probatur uigesima sexta quæstione quinta. Non licet. uigesima secunda quæstione prima. considera. Item non licet credere quod aliquis possit suis magicis artibus aliquid facere sine permissu & nutu Dei, cum omnia quæ fiunt aut suo iusto iudicio fiunt, aut saltem ipse suo permissu fieri sinat, ut uigesima sexta quæstione secunda. Quicunque. in medio.

6 Hæreticum t̄ enim est credere quod aliquid sit diuinum præter Deum, uel quod aliquid fieri possit uel mutari ab alio quàm a Deo, qui est creator omnium, ut patet in dicto simbolo, & in Ioanne. capitulo primo. & patet uigesima sexta quæstione quinta. capitulo. Episcopi. & dicto capitulo. quicunque. Item non licet dæmones adorare uel ab eis responsa recipere, ut uigesima sexta quæstione secunda. ij. qui. & capitul. illos. Item non licet uti fortibus indistincte, seu fieri sortilegos.

7 Circa hoc tamen talis est distinctio adhibenda. Quia quædoque sortes sunt licitæ, & quandoque illicitæ. licitæ sunt quæ fiunt quodammodo ex causa necessitatis, puta causa dirimendi aliquas contentiones seu discordias, ut probatur in Mathia. Et probatur. xxj. di. cler. Ad quod ueniat. ff. de iudic. si cum ab eo. familiae hærciscun. l. si quæ. & C. communia de legat. l. si cum duobus. in prin. Illicitæ uero sortes sunt quæ fiunt per magicas incantationes, uel ad exercendas aliquas uanitates, seu ad præsciendum aliqua futura, uel ad inquirendum aliqua prorsus occulta. Hæc autē dicta de licitis & illicitis fortibus probantur. 26. q. 2. c. j. & c. non exemplo. Et eadem causa. q. v. cap. aliquanti. Et ca. sortes. 23. q. 1. si per fortia- rios.

rios. Ad quod extra de sortil. per totum. Item non licet nobis in nostris agendis attendere uel inspicere curlum stellarum planetarum, Quia debemus omnia quæ agimus uerbo uel opere in nomine Domini nostri Iesu Christi facere. Et Deo gratias agere ut habetur in actibus Apostolorum. ca. 7. & ad collosenses. c. 2. Et patet. 26. q. v. non licet, & q. 2. cap. illos.

8 Item ¶ non licet sperare nostram salutem ab alio quam a Deo qui est omnium uera salus & uera sapientia, & qui ab alio suam salutem expectat non est fidelis sed infidelis, non est sanus sed est æger, Non est sapiens sed est demens, & decipitur a Dæmone, qui eum inducit & allicit ut faciat eum participem & consotem suæ perditionis. xxvj. q. 2. Qui sine. Ad quod 26. di. §. hunc etiam, & ex hoc concluditur quod nigromantia proprie non potest dici scientia, & est penitus improbata ut patet in d. c. Qui sine, in fi. Sed quid de astrologia, Certe illa est una de septem sciētij liberalibus nec prohibetur a iure, ut ff. de iniur. l. item apud. §. si quis astrologis. Quod patet ibi, quia separatur ab illis diuinationibus, sed tantum inter canonicos abiit in disuetudinem, Ne propter nimiam assiduitatem traherentur ad ydolatriam, ut xxvj. quæst. 2. cap. for. in fine.

9 Quia igitur prædicti ¶ omnes tendunt ad unam nequitiam sceleris, ut supra est ostensum, & sunt omnes prorsus similes, & ueniunt pariter cohærendi, ut 26. q. 5. per totum. Et maxime in c. si quis episcopus. Ad quod concor. C. de malefic. & Math. l. Nullus, & l. Nemo, dicendum est quod unus sit iudex omnium prædictorum, & iste iudex erit episcopus loci ex sua ordinaria potestate, ut 25. q. 5. c. contra ydolorum, & c. episcopi, & c. peruenit, hæc enim sunt crimina ecclesiastica quæ sunt episcopis reseruaata, ut no. in d. c. contra ydolorum. Ad quod facit extra de pœni. & remiss. cap. 2. Et probatur aperte in quadam extrauaganti Bonifacij pæ. Quæ incipit, inter cunctas.

10 Inquisitor autem ¶ cui est solummodo commissa iurisdictio in causis hæresis non intromittet se de istis indistincte, sed tantum quando excessus talium saperet hæresim manifeste, ut puta quia tales dicunt se posse suis magicis artibus præscire futura, Quod quidem est proprium solius Dei, ut supra dictum est, uel quia uadunt ad aras ydolorum & dæmones colunt, & recipiunt ab eis responsa, uel quia adorant solem, lunam, uel stellas, planetas, uel aliqua elementa, seu etiam aliqua corpora terrena, dicentes & credentes se posse consequi ab alio quam a Deo, uel aliquid fieri præter nutum Dei, per quem omnia facta sunt & fiunt, & præter quem nihil potest esse diuinum ut supra est dictum, uel etiam quia di-

cant

cant & teneant aliqua alia tanquam uera & licita, Quæ tanquam uana falsa & illicita sunt ab ecclesia reprobata, Et hoc constat manifeste sine dubietate Inquisitori. Nam certe in ijs casibus cōtra tales inquisitor suā iurisdictionem poterit exercere, cum ista sapiant hæresim manifeste, ut probant iura præmissa, & ita debet intelligi extra de hære. c. Accusatus. §. sane. li. 6. secularis uero potestas se intromittet de talibus circa corporalis pœnæ impositionem, prout infra dicitur.

11 Sed pone ¶ quod alij uenerantur & adorant aliquod corpus hominis uiuentis uel defuncti, dicentes ipsum esse sanctum & facere miracula, Quod tamen nondum erat canonizatum ab ecclesia, seu annexum cathalogo sanctorum, Quid erit? Nunquid tales licite faciunt, & per quem poterunt prohiberi. Dic quod si ipsi uenerantur & adorant credentes illud corpus posse aliquod præter Deum seu nutum Dei, quod sapiunt hæresim, & per inquisitorem poterunt cohærceri, ut supra in simili est ostensum, sed si id faciunt credentes ipsum habere ex suis meritis gloriam apud Deum, & ex hoc credant quod possit suis precibus a Deo pro ipsis gratias impetrare, Isti tales non sunt hæretici, & contra eos non habebit se intromittere inquisitor. Quia uere per hoc ipsi non deprehenduntur errare in fide, licet possint deprehendi errare in sancto, & de hoc nihil ad inquisitorem, ut d. c. Accusatus. §. sane. immo fuit opinio Hostien. & Innocentii extra de reliquijs & ueneratione sanctorum. c. j. in fi. Quod liceat unicuique in secreto orare defunctum quem reputat fuisse bonum & esse saluum, quod pro eo fundat præces ad Deum, ut ibi patet in commentis ipsorum, sed tamen si isti publice. & palam uenerantur & adorant non canonizatum male faciunt, & debent ab huiusmodi ueneratione abstinere donec canonizetur & per ecclesiam approbetur. Et si non abstineant debent & possunt per suum episcopum penitus cohærceri quod faciunt reprobata publice fieri, ut xj. q. 3. si quis hominem, extra de reliquijs & uener. sanctorum. ca. 1. & 2. Nec excusarentur propterea quod uiderent miracula de tali homine, quia illa quandoque fiunt Dæmonis potestate, qui conatur & quotidie satagit populum decipere, ut 26. q. 5. c. placet & c. fi. Et circa hanc materiam uide quod no. domi. Ioan. Andr. extra de reliquijs & uener. sanctorum. cap. 1. libr. 6. in glo. Quæ incipit solus propter.

12 Restat modo ¶ uidere de ultimis. uidelicet de pœnis illorum diuinorum incantatorum & similium de quibus supra est dictum, & circa hoc uideatur dicendum, quod ubi excessus talium sapit hæresim manifestam quod ipsi tanquam hæretici puniuntur, & pœnæ hæreticorum sunt determinatæ a iure, ut supra patet de pœnis hæreticorum. At ubi eorum excessus non sapit

peret

peret hæresim manifeste, tunc nihilominus eis est pœna multiplex infligenda, & quædam pœna infligitur de iure canonico. & per iudicem ecclesiasticum, & quædam de iure ciuili, & per iudicem secularem, ut contingit in crimine hæreseos propter quod uariæ pœnæ a diuersis iudicibus infliguntur, ut supra patuit de pœnis hæreticorum.

- 13 Pœnæ igitur quæ talibus infliguntur de iure canonico sunt istæ, Nam primo talia faciens incurrit mortale peccatum, & ob hoc est sibi eucharistia deneganda, ut extra de sortil. c. j. & per totum, & de conse. di. 2. ca. pro dilatione. Itē talia exercens & ad eum concurrens est infamis, ut d. c. pro dilatione. in fi. Ad quod. ff. de ijs qui not. in fa. l. 2. §. ait prætor, & 2. q. 8. Quisquis. Quæ quidem intellige esse uera, si modo crimen tale sit notorium, alias non, ut de conse. di. 2. c. Non prohibeat, & c. se. Accedat extra de offi. ordi. cap. 2. Item cum talia exercente nullus debet conuersari sub pœna anathematis. Nec eum in sua domo recipere, ut 26. q. 5. c. 1. & c. si quis Ariolos. Et hæc certe non est parua pœna, sed magna, conuersari inter homines & eorum carere suffragijs, ut. C. de aposta. l. ij qui sanctam. Item talia exercens potest ab uxore, fratribus, fororibus, & filiis dimitti. ut. 28. q. 1. non solum. & c. si infidelis. Item est admonendus ut talia deserat, & nisi desistat est excommunicandus, ut. 26. q. 1. non oportet, & c. Aliquantum, & c. sortes. & c. si quis clericus. Item poterit alia pœna arbitraria pro motu episcopi castigari, ut 26. q. 1. peruenit, & c. contra ydolorum. & c. episcopi & c. si quis episcopus, & c. Quicumque. & c. Nec mirum, & quasi per totum. Pœnæ uero quæ talibus infliguntur per iudices seculares secundum canonicas sanctiones sunt istæ, quia patiuntur ultimum supplicium, hoc est pœnam mortis, ut C. de malef. & mathe. l. Nemo. et l. Nullus. et l. si. Item confiscantur omnia sua bona, ut. C. de sacri. paga. l. 1. Multa alia possent dici circa præmissa, sed pro nunc sufficiant supradicta.

CAPVT XXIII.

QVID de confessio hæresim, postea retractante, & contradicente.

S V M M A R I V M.

- 1 Confessus hæresim, & suam confessionem postea retractans non dicitur conuersus uere, sed fidele.

Hæreticus

- 2 Hæreticus est & ut hæreticus puniendus qui persistit in negatione, & defecit in penitentia & purgatione sibi iniuncta.

N superioribus dictum fuit quod is qui recognoscit & confitetur suum errorem recipietur ad misericordiam si eam petat, & in dicitur sibi purgatio. Sed pone aliquis post confessionem erroris, & post indictam sibi pœnam, dicit publice quod non errauit, quod non excessit, & quod fuit confessus fuit confessus propter metum expensarum, uel propter metum maioris pœnæ, & sic nunc negat & retractat id quod prius fuerat confessus, Quid erit de isto? Dic quod per hanc suam retractionem & negationem supradictam non uidetur uere sed fidele fuisse conuersus, ut de pœn. di. 3. c. penitentia, cum. c. se. Et præsumit quod materia primi erroris fuerit per eum recondita & calide paliata, ut de penitentia di. 2. ca. j. fac. quod no. Archid. in simili extra eod. c. ut commissi, super uerbo in carcerem. Impenitens enim uidetur persistendo in tali retractione, uidelicet ex quo suum crimen primum modo confiteri recusat, ut de pœn. di. j. c. econtra. Et ca. sequenti in fin. Et sibi ipsi uidetur placuisse in errore primario, quæ iusta remissio debet expiare. 24. q. 2. Quod ait. C. de iudic. Rem non nouam. §. patroni. Et sequentia declarant præcedentia, ut. C. de adul. l. si qui adulteri j. 24. q. j. c. circa fine.

- 2 Imo uidetur quod talis in hac negatione persistens defecisse in penitentia & purgatione sibi iniuncta, & ideo est tanquam hæreticus puniendus, ut extra de præsump. litteras. in fi. Et de purga. canonica. Inter sollicitudines. in fi. Cum. n. sit demum ei misericordia indulgenda qui redit ex puro corde, ut extra. eo. c. ut officium. §. prouiso. li. 6. & peccati uenia non conceditur nisi correcto. ut extra de regu. iur. peccati uenia. Et primaria confessio non debuit sibi profuisse, eum modo eam contemnat & detestetur. arg. extra de usuris. c. quia frustra, & C. de aposta. l. ij qui sanctam. Vnde si in prima sua confessione abiurasset, posset modo censerī fieri re lapsus, & si in sua negatione persisteret, posset tanquam pertinax hæreticus condemnari.

CAPVT XXIII.

QVOMODO, & quando sit super hoc crimine procedendum contra defunctum, uel hæredes ipsius.

S V M-

- 1 Inquiri an possit contra mortuum in causa hæresis.
- 2 Crimen quando dicatur extinctum morte in causa hæresis.
- 3 Inquisitio de hæresi ad quem effectum formetur contra mortuum.
- 4 Hæretici cadaver sepultum in cimiterio an & quando possit exhumari.
- 5 Inquisitio de hæresi infra quantum tempus contra defunctum possit formari.

Priusquam ad alia procedatur, postquam visum est quomodo de hoc crimine accusantur & damnantur uiuentes. Nunc merito est uidentum. † An super eo procedi possit contra mortuum, & uideatur quod non, quia crimina extinguuntur morte quo ad temporales pœnas. ut 24. di. Quorundam, mortuis enim est ignoscendum, non iniungendum. xxvj. q. 7. c. j. Ad quod C. si reus uel accusator mortuus fuerit l. j. & ij. ff. de accus. ex indiciorum, cum sim. Sed dic contra, quia mortuus poterit accusari, & contra eum poterit inquiri et post mortem, nec obstant iura prædicta, quia speciale est in hoc crimine, ita patet 24. quæstio. 2. sane. & quasi per totum. C. de hæreti. l. Manicheos. extra eo. si quis episcopus. & extra eo. c. filij. li. 6. nec mirum, quoniam id est in crimine læsæ maiest. ut C. ad l. iul. maie. l. fin. unde multo fortius in isto, ut extra de hære. c. uergentis.

- 2 Quod tamen intellige † esse uerum ubi dicitur defunctum fuisse hæreticum uere, ita quod bona eius uenerint confiscanda, nã si solù dicitur suspectus de hæresi, tunc eius crimen est extinctum morte, ut extra eo. c. Accusatus. §. porro. Et dicas, quòd quãdo procedere uolet inquisitor super crimine defuncti, faciet citari eius hæredem ad defensionem, cù eius hæredis interfit propter conferuandã famã & memoriã defuncti, & propter bona quæ sibi ueniunt auferenda, itẽ ex alia causa interest hæredis, ubi ipse hæres erat filius defuncti. in hoc enim interest tunc ipsius filij hæredis, quia ubi Pater damnatur de hæresi quædam pœnæ descendant in filios, ut infra patebit, in c. Quæ pœnæ descendant &c. Item filijs, quandoque auferuntur bona defuncti, quandoque non, ut infra subiicitur, & latius in sequenti. dicitur. Item fit iniuria hæredi si defunctus exhumatur, ut ff. de acquir. hæred. l. pro hærede. §. fin. Et ut C. de sepulcro uiolato. l. qui sepulcra. in prin. 13. q. 3. animæ. unde nimirum ex prædictis si citandus est hæres, cum sententia eum tangat. per l. ff. de re iudic. de unoquoque cum

cum infamis sim. Ad quod extra de appell. c. per tuas, & de consti. c. ecclesia. in fine.

- 3 Sed quæro † in eo casu in quo procederetur contra mortuum, ad quem effectum procedatur contra personam defunctam, & dic q̄ multiplex erit effectus, primus, quia damnabitur eius memoria. ut præallegato. cap. si quis episcopus. in fi. Et d. l. Manicheos. & d. l. fi. supra proxime allegata. Et C. de episc. & cler. Quoniam uenerabilis. & etiam poterit excommunicari, quandoque ipse sit mortuus. ut d. c. sane. xxij. q. ij. Nam & quandoque in excommunicatione decedens absoluitur, ut extra de senten. ex com. A nobis. ij. licet talis excommunicatio foret superflua, cum ipso iure fuerit excommunicatus, ut fuit dictum supra in ca. de pœ. hæreticorũ. secundus effectus erit, bonorum adeptio. Nam propter bona proceditur super crimine post mortem, ut patet in iuribus supra in princip. allegatis. Et C. si pendente appellatione. l. quamuis, & not. in d. c. a nobis. 2. in glo. puta in hæresi. & patet in constitutione quadam Federici imperatoris. Quæ incipit, inconstitilem, & extra eo. c. accusatus. §. in eo. & sic auferentur bona defuncti. Quod intellige esse uerum nisi ipsa bona essent pœnes filios illius, Qui filii essent fideles & catholici, & ea possedissent per quadraginta annos uel ultra, & ille defunctus de cuius crimine nunc queritur reputabatur catholicus tempore quo decessit. Nam iis & alijs (de quibus dicitur infra de proscriptioe bonorum) concurrentibus isti filii erunt tuti præscriptione, quo ad bona defuncti, ut extra de præscri. c. fi. lib. 6.
- 4 Erit † & tertius effectus, Quia si talis reperitur in cimiterio tumulatus. Inquisitor faciet ipsum exhumari. Nam sicut tradi non debuisset ecclesiasticæ sepulturæ si uiuens fuisset damnatus, ut extra de hæret. c. ij. lib. 6. Ita si post mortem reperitur talis cui communicari non potuerit in uita, exhumandus erit, ut extra de sepulturis. c. sacris. cum suis concor. Quod est uerum si modo eius ossa poterunt discerni ab ossibus fidelium. ut d. cap. sacris. Ad alium autem effectum non inquiritur super crimine mortui, cum aliæ pœnæ non possint ei infligi, ut patet supra in capitulo de pœn. hæret.
- 5 Sed quæro † infra quantum tempus post mortem poterit inquiri super crimine defuncti, Dicunt quidam q̄ infra quinquennium tantum a tempore mortis, ut C. de aposta. l. si quis defunctus. C. ne de statu defuncti. per totum. Alii dicunt quòd usque ad uiginti annos. ut C. de falsis. l. quærela. Alii dicunt q̄ in fauorem fidei & detestationem huius maximi criminis inquiri poterit sine temporis præfinitione, Cum nulla iura inueniantur quæ in hoc crimine præfiant tempus, & nos debemus erubescere

scere dum agimus sine lege, ut. C. de colla. Illam. & extra ne sede vacante ca. ij. prius tamen uidetur tutior. Forma autem ferendæ sententiæ in defunctum ponetur infra in capitulo de forma sententiæ.

CAPVT XXV.

DE confiscatione bonorum, & quando & per quem fieri debet, & an possit ex gratia remitti, & an filij possint eam impedire,

S Y M M A R I V M.

- 1 Bona quo casu ueniant confiscanda in crimine hæresis.
- 2 Inquisitor an & quo casu possint facere gratiam hæretico super bonis.
- 3 Filij hæretici an possint impedire confiscationem bonorum.
- 4 Bona patris damnati de hæresi quibus casibus non auferantur filiis.
- 5 Vxor hæretici an & quo casu perdat dotem.

I circa bonorū confiscationē scire debemus, quod solummodo bona illorū quos constat uere esse uel fuisse hæreticos ¶ ueniunt confiscanda, non autem illorum qui solū forent de hæresi suspecti, ut extra de hæret. c. Accusatus. §. porro. Nam ex quo tales recipiuntur ad misericordiam, bona sunt eis dimittenda, ut statim dicitur. Et ipsa bonorum cōfiscatio fit ipso iure statim cōmissio crimine, ut extra eo. c. cum secundū leges. li. 6. sed tamen necessaria est sententia super crimine, & super ipsa cōfiscatione est necessaria quædā declaratoria iudicis. Quæ sententia super cōfiscatione olim in terris ecclesiæ ferrebatur per iudicem ecclesiasticum in aliis uero terris per principes seculares ut extra eo. c. uergentis. Sed hodie indistincte ista declaratoria super confiscatione bonorum formatur ubique per iudicē ecclesiasticum, qui indicat de ipso crimine. Et insuper confiscationis executio seu bonorū occupatio fit etiam per iudicē ecclesiasticū. & sic per episcopū uel inquisitorē, & index secularis nō intronnet se nisi quatenus fuerit per illum requisitus, ut extra de hæret. c. inquisitionis. §. prohibemus. lib. 6. & d. c. cum secundum. §. si. & hæc plene fuerunt dicta supra de pœnis hæreticorum. & ibi uide.

Sed

Sed an inquisitor ¶ possit facere gratiam super bonis. dic qd si dātat hæreticū eo qd non redit intra tēpus gratiæ, quod non potest sibi facere gratiā, quia ista pœna ademptionis bonorum infligitur de iure dānatis de hæresi, & ideo non potest per iudicē remitti, quia pœna determinata a iure non relinquitur arbitrio iudicantis, ut patet supra in capitulo. An & quando inquisitor possit pœnas pecuniarias imponere. Sed ubi inquisitus uel accusatus redit & recipitur ad misericordiam, tunc inquisitor potest, si uult, gratiam facere super bonis, ut extra de hæret. c. uergentis. immo hodie habet de necessitate inquisitor redeuntibus facere gratiam & dimittere bona, quia ex quo recipiuntur, bona non sunt eis auferēda, ut extra eo. c. accusatus. §. porro. Et ibi not. per Archid. qui allegat in aut. ut cum de app. cogno. §. generalem. uer. si uero, cum seq.

3 Sed pone teo casu quo inquisitor non pōt uel nō uult grām facere super bonis, si ille de cuius bonis agit habeat filios, an poterunt ipsi impedire ademptionē bonorū, cū ipsi sint Christiani & fideles, dicētes forte quod ipsi remanerent absque hæreditate paterna sine sua culpa, & certe quicquid dicāt iura ciuilia in aliis criminibus, ff. de iure patro. de ui. de bonis damnatorū. l. cū Ratio. uel etiā in isto crimine hæreseos. ut. C. de hæreticis. l. Manicheo s. & l. cognouimus. & auth. idē de Nestorianis. propter quæ iura fuerunt uariæ opinionēs in hoc puncto inter canonistas ut patet in capitulo. uergentis. Et maxime super glo. hic expresse habes & c. Tamen tu dicas qd filij non poterunt impedire confiscationē uel ademptionē bonorū in toto uel in parte, Immo quantuncunq; ipsi sint catholici bona paterna ab ipsis auferentur propter patris delictū ut dicto. c. uergentis. in si. extra eo. c. cū secundū leges. lib. 6. & habetur expresse in quādā constitutione Federici Imperatoris, quæ incipit, Gazaros. Et in alia eiusdem, quæ incipit, commissi, & sunt approbatæ extra eo. c. ut inquisitionis. in prin.

4 Fallit autē hoc ¶ qd bona non auferantur filiis etiā si pater dānetur de hæresi, in duobus casibus, primus est quando ipsi filij sponte reuelassent delictū patris. ut. C. ad. l. iul. maie. quisquis. Et habetur in dicta constitutione Federici, quæ incipit. Cōmissi. §. cæterū. uerf. nec quidē. Secundus est casus quando ipsi filij tanto tēpore possedissent bona qd ea præscripsissent, iis concurrentibus quæ habentur extra de præscrip. c. si. lib. 6. & fuit dictū supra in proximo capitulo præcedenti, & scias qd statim cum Episcopus & inquisitor uiderit qd uerisimiliter bona ueniant publicāda faciet annotari ipsa & describi, & demū coget scientes ad ipsa indicāda. ut C. de bonis proscriptis. l. si quis inter. C. de iure deli. l. si. §. licentia. Et C. de iis qui ad eccle. confu. l. præsentis. §. sicubi. cum sim.

E

Sed

3 Sed quid de uxore hæretici an perdet ipsa suam dotem, id est quod in dicitur, nisi ipsa cum hæretico scienter contraxisset, ut extra eo. c. de cur. lib. 6.

CAPVT XXVI.

Quis dicatur fiscus quantum ad bona hæreticorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Potestas secularis non se intromittit in bonis hæretici confiscatis, nisi fuerit requisitus a iudice ecclesiastico.
- 2 Fiscus in causa hæresis quis hodie sit quo ad bonorum confiscationem applicationem.

1 Vomodocunque in propria significatione intelligatur fiscus, prout in glo. C. de iure fisci. l. 2. super Rubrica. non est hic curandum, quia hic aliter accipitur, Et si secularis potestas se non intromittit super bonis nisi quatenus per ecclesiasticum iudicem fuerit requisitus, ut extra eo. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. & c. secundum. §. si. lib. 6. Dic ergo quod unum olim cauebatur & aliud hodie obseruatur, olim enim per Innocen. & Clemen. iiii. fuerat cautum in quadam eorum constitutione quæ incipit statuumus. §. teneatur in super. iuxta si. constitutionis. quod inquisitores deberent diuidere bona hæreticorum confiscata in tres partes, & unam partem darent ciuitati seu communitatis illius in qua hæreticus damnatur, aliam autem secundam partem darent potestati & officialibus secularibus qui faciebant executionem contra hæreticum & super bonis ipsius, Tertiam uero partem tenerent ad sustentandum incumbentia suo officio inquisitionis, & ubi contrarium non ostenderetur ista constitutio deberet omnino seruari, ut extra eo. c. si. in si. lib. 6.

- 2 Hodie tamen dicunt inquisitores quod ista consuetudo est per disuetudinem abrogata, & dicunt quod per apostolica rescripta fiscus in hoc casu aliter declaratur, nam dicunt quod Romana ecclesia erit & est fiscus quantum ad ista bona, & quod ipsa Romana Ecclesia uult quod dimidia dictorum bonorum designetur suæ cameræ, & alia dimidia remaneat officio inquisitionis pro incumbendis tollerandis, & ita de consuetudine obseruat.

CAPVT

CAPVT XXVII.

De reuocandis alienationibus & obligationibus factis per hæreticos

S V M M A R I V M.

- 1 Alienatio bonorum facta ab hæretico an retrahatur post eius mortem si constat ipsum in uita fuisse hæreticum.
- 2 Confiscatio bonorum hæretici per quem iudicem fiat.
- 3 Pretium an sit restituendum emptoribus a quibus bona hæreticorum auocantur per confiscationem.

1 Inuens & mortuus damnatur de hæresi & bona ipsorum confiscantur & auferuntur ipsis hæreticis damnatis uel eorum hæredibus ut supra latissime est ostensum, quod quidem in dubio intelligitur de bonis quæ per ipsos possidentur.

- 1 Sed pone si aliquis stetit in hæresi & fuit hæreticus per decem annos puta, interim multas obligationes contraxit, multa bona alienauit, nunc autem ipse uiuens uel etiam post mortem damnatur de hæresi, & detegitur retro fuisse hæreticus per tantum tempus, nunquid illa alienata reuocantur, & an dicantur illæ alienationes non tenuisse super suis bonis, & quicquid dicatur per doctores circa damnatos ex aliis criminibus in l. post contractum. ff. de dona. tamen dicendum est circa hoc crimen, quod bonorum obligatio non tenuit, & alienata etiam possunt per inquisitionem seu fiscum a possessoribus reuocari, & ideo est, quia a die commissi criminis, seu a die quo incidit in hæresim bona eius fuerunt ipso iure confiscata, & delata in fiscum, & ex tunc fuit sibi interdicta a iure omnis administratio, & sic alienatio & obligatio hoc enim dicitur in crimine læsæ maiestatis. ut. C. ad. l. iul. maie. l. quisquis. §. emancipatio. & §. donationes. & l. si. Multo ergo fortius in hoc immanissimo crimine, ut extra eo. c. uergentis, & patet extra eo. c. cum secundum lib. 6. Quamuis incorporatio in fiscum demum fiat post sententiam inquisitoris per quam damnatur illum de hæresi, & declarat bona confiscata fuisse ut. ff. de iure fisci. l. imperator noster, & ibi per Dyn. & plene fuit dictum supra de pœnis hæreticorum, & ibi uide.
- 2 Et ista incorporatio seu executio confiscationis fiet per iudicem ecclesiasticum, hoc est per episcopum, uel per ipsum inquisitorem, uel per

E 2 iudicem

iudicem laicum si de hoc per episcopum uel inquisitorem fuerit requisitus & non alias. ut dicto. c. cum secundum. §. fi. & extra eo. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. lib. 6. cum igitur ex die criminis commissi bona fuerint confiscata, & ei fuerit administratio a iure interdicta, non est mirum si facta per eum super dispositione bonorum post commissum crimen & interdictam administrationem non tenent & ueniunt retractanda ut dicta. l. post contractum. ubi de hoc per Dy. C. de donat. inter uirum & uxo. l. donationes. cum sim. de hoc no. Archid. in dicto. c. cum secundum. circa fin.

- 3 Sed de illo dubitabatur, prædicta uendicabunt ne sibi locum indistincte in ijs quæ acquisierunt titulo emptionis, an prærium sit restituendum emptoribus a quibus bona ipsa reuocantur, idem dominus Arch. indistincte dicit quod non. Sed benignius potest distingui secundum Dy. quia aut extat prærium seu aliquid loco prærij, aut est consumptum, si est consumptum non restituetur, & in hoc casu loquatur d. Archid. et opinio sua. si uero extat adhuc, tunc bonæ fidei emptori restituetur & non alij, ut. ff. de ijs quæ in fraude credi. l. si debitor. & l. se. & multis aliis iuribus posset hæc opinio probari, sed sufficiat remittere ad notata per Dy. in l. si debitor. superius allegata.

CAPVT XXVIII.

Quæ poenæ descendant ex delicto parentum in filios,
& in quos filios.

S V M M A R I V M.

- 1 Poenæ ex delicto patris an transeat in filios ex crimine hæresis.
- 2 Poenæ ademptionis bonorum quo casu non habeat locum in filiis inquisitorum pro crimine hæresis.
- 3 Filij suspectorum de hæresi propter fauoriam, receptationem, & similia, an sint inhabiles ad obtinenda beneficia.
- 4 Poenæ poenitentiales quæ infliguntur hæreticis an & quando transeant in eorum filios.
- 5 Poenæ personales hæretico iniunctæ an & quo casu in filios transeant.
- 6 Bona matris hæreticæ confiscata an auferantur ab eius filiis.
- 7 Poenæ. l. quisquis. c. ad leg. iul. maiest. quo casu habeat locum in filios.
- 8 Nepotes hæretici nati ex filia an excusentur a poenis inflictis eorum patris

truis circa confiscationem bonorum.

- 9 Poenæ confiscationis bonorum hæretici an habeat locum in filiis legitimis tantum, uel extendatur etiam ad illegitimos, & quoscunque alios.
- 10 Filiatio quomodo probetur.

Regulariter poenæ non transeat in filios ex delicto patris. ut. ff. de poenis. l. si poenæ. & l. crimen. Sed in hoc crimine secus est, ut infra patebit, unde ad declarationem huius membri est ante omnia attendendum, quod quidam damnantur in uita uel post mortem de hæresi, & tanquam hæretici. Quidam recipiuntur ad misericordiam impositis eis poenitentialibus poenis, Quidam uero sunt solummodo suspecti, & eis indicitur purgatio & poenæ purgatoria. Quidam sunt alij qui nulla indicta purgatione decedunt in ipsa suspitione hæresis. Et quidem in filios illius qui damnatur de hæresi descendit triplex poenæ, prima est ademptionis bonorum, quæ omnino priuantur successione paterna, prout plene fuit dictum supra de confiscatione bonorum. Secunda, quia fiunt inhabiles ad succedendum ex testamento uel ab intestato quibuscunque aliis consanguineis uel extraneis. ut. C. ad. l. iul. maie. l. quisquis. post prin. Et 24. q. 2. Sane iniuncta cum. c. uergentis. extra eo. ti. Tertia poenæ est quia fiunt inhabiles ad aliquod beneficium ecclesiasticum uel etiam publicum officium obtinendum. ut extra de hæresi. c. 2. §. hæretici. & c. statutum ij. lib. 6. Aliæ autem poenæ quæ imponuntur hæreticis non infliguntur filiis eorum, cum sit scriptum quod iustitia iusti & iniquitas impij semper sit super eum, & alibi non portabit pater iniquitatem filij neque filius iniquitatem patris. ut. 24. q. 3. c. j. & per totum. & præmissæ poenæ descendant in filios, quia expresse inuenitur iure cautum ut in iuribus superius allegatis.

- 2 Filiis uero illorum qui redeunt & recipiuntur ad misericordiam quæ tuncunque fuerint hæretici, uel filiis illorum qui fuerunt suspecti, & decesserunt indicta eis purgatione, uel etiam non indicta, quia quantum ad hoc omnes isti paribus passibus ambulant, non imponitur poenæ ademptionis bonorum, quia & ipsis non essent auferenda, quod autem redeuntibus & reincorporatis ecclesiæ & illis qui solummodo sunt suspecti non auferantur bona patet extra de hæresi. c. Accusatus. §. porro. & sc. & ibi no. per d. Arch. qui allegat tex. in auid. ut cum de appellatione cognoscitur §. generalem. uersu. si uero. cum se. Et sic in filios talium non descendit prima poenæ. l. ademptionis bonorum, item in ipsos filios redeuntium uel solummodo suspectorum non descendit secunda poenæ uidelicet quod fiunt inhabiles ad succedendum consanguineis uel extraneis, nam ex quo

non priuantur successione paterna propter uitium patris, multo minus debent priuari propter eius uitium aliorum successioneibus, per argumentum de quo magis uidetur inesse & non inesse nec & de quo minus. ut C. de sacro. fan. ecclesijs. auth. multo magis. & c. uergentis. extra eo. & c. cu secundum. extra eo. lib. 6. Tertia uero poena. s. q. filij haereticorum sunt inhabiles ad beneficium ecclesiasticum uel publicum officium obtinendum, nec modo habet locum in filijs haereticorum qui redierunt ad ecclesiam unitatem & fuerunt recepti & incorporati ecclesiae, ut extra eo. c. statutum. ij. lib. 6. §. hoc sane.

3 Sed in filijs eorum qui fuerunt solummodo suspecti, puta propter factorem, defectionem, reprobationem, uel similia, bene habet locum dicta poena ut non possint ecclesiastica beneficia obtinere. Si modo isti parentes suspecti decesserunt tales, nam si rediissent ad misericordiam & fuissent recepti imposita eis poenitentiali poena, & completa poenitentia decessissent, uel etiam poenitentia non perfecta, tunc ad filios haec poena non transiret, ut d. c. statutum. §. si. & extra eo. c. 2. de haeretici. lib. 6.

4 Viso igitur de poenis damnatorijs haereticorum quae transeunt ad filios & quando. Nunc subsequenter est uidendum de poenis poenitentialibus seu purgatorijs, quae sunt plures, ut patet supra in capitul. de poenitentialibus poenis & c. quae & quando transeant in filios defunctorum est uidendum, & dicas, quod aut illae poenitentiae iniunctae erant tales quae possunt per alium explicari cum sumptu, aut sunt tales & ita uere personales quae etiam cum sumptu non possunt per alium explicari, in primo casu, puta si poenitentiae iniunctae erant defunctis ut facerent aedificari ecclesiam uel hospitale, uel ut maritarent uirgines pauperes, uel ut soluerent poenam pecuniariam, uel ut restituerent usuras, uel ut facerent alia qua alia bona pietatis opera sumptuosa, Tunc si is cui talia essent iniuncta ante ea impleta decedat, filij & haeredes ipsius habebunt ipsa de bonis temporalibus adimplere.

5 Et id dicunt quidam in quibusdam personalibus quae possunt per alium explicari, sicut est ieiunare, & orare, nam ieiunia cognatorum, & orationes sanctorum liberant seu soluunt animas defunctorum. ut 26. q. 7. Ab infirmis. & 13. q. 3. Animae, at ubi istae poenitentiae essent mere personales ita quae non possunt per alium explicari, ut est audire theologiam, audire singulis diebus missam, abiurare & detestari errorem, confiteri qualibet hebdomada, certe tales poenitentiae non transirent ad filios uel haeredes, immo seruantur purgatorio, nam mortuis est indulgendum non iniungendum, 26. q. 7. c. j. & dicta poena debet tenere suos auctores. ut C. de poenis. sancimus. Et extra de ijs quae fiunt a maiori parte capituli. c.

Quasi-

Quasi. nam in impositione talium poenitentiarum non solum habitus fuit respectus ad salutem animae, sed etiam ad affligendam personam & ideo a persona ipsa non est recedendum. C. de caduc. tollen. l. j. §. ne autem. Et secundum hanc distinctionem est intelligendum extra eo. ca. Accusatus. §. si uero. lib. 6. Et quae ibi per d. Arch. plene notatur.

6 Sed quae ost supra dictum est, quod quaedam poenae transeunt ad filios propter delictum patris, dicas quae prima poena uidelicet ademptionis bonorum tranlit ad filios quo ad bona ipsius matris, puta si mater eius damnetur de haeresi, bona eius confiscabuntur & auferentur filiis eorum, sicut & eis auferentur propter delictum patris bona paterna, nam licet in iure poenae imponantur haereticis, & dicatur quae confiscantur bona haereticorum in masculino genere non habita expressa mentione de faemino sexu, tamē id erit in faemino sicut & in masculino, ut paribus poenis puniantur propter haeresim, & in se & in filiis quo ad ademptionem bonorum, quia in impositionibus harum poenarum masculinum profertur a lege, & ideo comprehendet ipsum faemininum. ut de poen. dist. 1. Si quis cum telo. & ff. de iurisdic. om. iudi. si quis id quod. Et nota. ff. de uerbo. sig. l. j. per glo. & per doctores. & in hoc casu intelligo glo. quae est. C. ad. Liul. maie. quisquis. quae incipit. Et non quae minus. ubi dicitur quae eisdem poenis puniuntur filij propter delictum matris sicut propter delictum patris, sed quo ad secundam poenam per quam filij fiunt inhabiles ad succedendum quibuscunque personis, secus est dicendum, licet ipsa glo. indistincte uideatur uerificare in omnibus poenis descendendis in filios ob delictum patris & matris. Sed male diceret late loquendo, ut intelligeremus quae propter delictum matris filij fierent inhabiles ad succedendum alijs.

7 Nam primo textus illius legis quisquis hoc non probat. cum tantum afficiat illa poena filios laborantes morbo paterno, de iure nouo nulla habita mentione, & nos non debemus poenam odiosam extendere. ut. ff. de lib. & posth. cum quidam. extra de regul. iur. o dia. lib. 6. maxime quod utrobique non est idemptitas rationis, cum magis timeatur in filiis uitium paternum quam maternum, quia dicitur quae saepe solet filius similis esse patri. ff. de aedil. edic. quod si nolit. §. mancipia. Ad quod extra de renunt. nisi cum pridem. §. personae. Et alibi dicitur quod in solo statu personae consideratur in filio conditio matris, in caeteris uero extra statum consideratur conditio patris. ut C. de rei uend. l. partum. & ff. de statu ho. l. cu legitime. Ad quod extra de conuers. coniuga. c. si. Et habetur expresse per casum, quia ubicunque filiis imponitur poena propter delictum parentum se per intelligitur de linea paterna non materna. ut extra de poenis. ubicunque. lib. 6. nisi expresse dicatur de linea materna ut ibi patet. Tertia uero

E 4 poena

pœna per quam filij hæreticorum sunt inhabiles ad obtinendum beneficium ecclesiasticum uel officium publicum afficiet bene filios, quæ hoc expresse cauetur in iure, extra eo. c. statutum. ij. lib. 6. Sed in hoc erit differentia, quæ ubi filij puniuntur ex delicto patris magis extenditur pœna uidelicet in primam & secundam generationem, & in casibus quibus pœna transit in filios ex delicto patris pœna non transit ultra primum gradum filiorum, ut dicto. c. statutum.

8 An autem nepotes hæretici nati ex filia excusentur a pœnis cum attrahant hæreticum in secundo gradu ex linea materna siue suæ matris, An uero includantur quo ad pœnas cum sint in secundo gradu ex descendentiibus hæretici, uide per dominum Io. An. in dicto. c. statutum. Sed circa præmissa quæro, supra fuit dictum quod filij hæreticorum sunt inhabiles ad succedendum propinquis uel extraneis, ad quem dicemus nos ergo debere peruenire successionem delatam istis filiis, & dicas quod aut querimus de successionem propinquorum, aut extraneorum, si de successionem propinquorum, isti filij hæreticorum ab illa sunt penitus alieni, nam illis non apprehendunt nec tenent, & ideo habebunt alij uenientes ab intestato, ut ff. de iis quæ pro non scriptis habent. l. iij. & ff. de pœnis. quædam, si uero de successionem extraneorum, certe dicit textus in illa. l. quisquis. C. ad l. iul. maie. quod filij talium successionem extraneorum non capiunt, & sic eam apprehendunt sed non tenent, & ideo hoc casu ab eis auferrentur per fideum tanquam ab indignis, ut ff. de inoff. te. l. Papinianus. §. meminisse. C. de iis quibus ut indignis. l. hæreditati. ad quod ueniat. ff. de uer. signi. l. aliud est capere. cum sim. Sed eo præsupposito quod propter delictum parentum quædam pœnæ transeunt in filios ut supra est clare probatum.

9 Quæro modo nunquid ista intelligantur in filiis legitimis tantum, an uero in omnibus, ut sic etiam ad illegitimos illæ pœnæ descendant, & certe quantum ad pœnas quæ ueniunt infligendæ filiis propter delictum matris non curio an ipsi filij sint ex matrimonio an non, cum quo ad matrem omnes pro legitimis habeantur nisi mater foret Illustris, ut. C. ad senatusconsultum. offic. l. si qua. Sed circa pœnas quæ descendant ex delicto patris, est videndum, & in hoc dicendum est quod ubi queritur de pœna non succedendi patri, quod ista transit ad illegitimos, duplici ratione, prima quia bona illius patris deferuntur in filium ut supra fuit dictum, secunda quia huiusmodi filij illegitime nati non succedunt, ut in auth. qui mo. na. c. si. sui. §. filium. coll. 7. & idem in alia pœna inhabilitatis ad ecclesiastica beneficia obtinenda, & si prius foret catholicus, tamen illæ illegitime natus propter defectum suorum natalium est prorsus inhabilis, ut supra de fil. præl. c. si. & extra de renunt. nisi cum pridem. §. per personam. In certis uero

uero pœnis quæ descendant in filios, quantumcunque in propria significatione appellatione filij intelligatur ille qui est natus ex legitimo matrimonio. ut ff. de iis qui sunt sui uel alii. iur. l. filium. Tamen quo ad præmissa id intelligendum est de filiis illegitimis, alias enim resultaret absurdum uidelicet quod plus iuris & beneficii haberet luxuria quam castitas quod esse non debet. ut in auth. de restitu. Et ea quæ parit in xi. mense. §. sim. colla. iij.

10 Et si queratur quo modo ostendatur hunc fuisse filium hæretici cui sit illegitimus, nec possit ostendi per matrimonium, dic quod sufficit quod ille hæreticus uocabat hunc filium, & eum tenebat ut filium, pro ut not. extra de filiis presby. cap. Michaeli. Et patet extra de probatio. capitul. per tuas.

CAPVT XXIX.

QUANDO & ad quem possit super hoc crimine appellari.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio an olim daretur, & nunc detur à sententia inquisitoris diffinitiuæ.
- 2 Appellatio an detur ab interlocutoria & a grauiamine in causa hæresis.
- 3 Appellatio à processu Episcopi ad quem deuoluat in causa hæresis.

1 **Q**UONIAM a sententia inquisitionis poterat appellari sicut a quolibet sententia cuiuscunque iudicis, Nam sic statutum fuerat regulariter, quod quilibet grauiatus posset appellare, ut C. de appell. l. i. & in maioribus. 2. q. 6. c. 2. & c. placuit, extra de appell. c. ut debitus, & per totum. extra de appell. c. cordi. li. 6. sed postea super uenit ius nouissimum per quod iste articulus declaratur, Nam diffinitiuæ sententia condemnatoria non potest damnatus appellare, Quia iam cõstat ipsum esse hæreticum, & hæreticus damnatus non habet beneficium appellandi, & in hoc casu est intelligenda constitutio Federici Imperatoris, Quæ incipit, commisi. §. omne in super proclamationis, Ita intelligitur etiam extrauagans constitutio Innocentij papæ, quæ incipit. No- uerit

uerit uniuersitas. §. Item proclamationes. Ita etiam patet extra de hære. c. ut inquisitionis. lib. 6.

Sed si pendente ꝛ processu quis indebite opprimatur, bene poterit a grauamine appellare, Quia ante sententiam nondum constat ipsum hæreticum esse, & esse talem q̄ ei sit ademptum beneficium appellandi, Quod quidem beneficium demum admititur hæreticis, & sic communi iure ut quilibet alius a grauamine appellabit, per iura supra in principi. all. Ita enim d. Archi. in d. c. ut Inquisitionis. circa fi. Sed eo casu quo appellabitur ab inquisitoris processu ad quem appellabitur, dic quod ad Papam qui ipsum dicitur delegasse, sicut dicitur in alijs appellationibus q̄ fiunt a iudicibus delegatis. ut ff. de appell. l. Imperatores. in prin. & quis & a quo appelletur. l. j. C. de appellat. l. præcipimus. §. hinc. & extra de offi. deleg. c. super quæstionum. §. porro. extra de appell. ca. dilecti filij prior. Nec dicat aliquis quod inquisitor uideatur datus uel delegatus a suo magistro ordinis uel priore prouintiali aut a suo Ministro generali uel prouintiali ut per hoc uideatur ad aliquem ipsorum tanquam ad delegantem appellari, Quia ille Magister ordinis uel prior prouintialis quo ad prædicatores, seu generalis uel prouintialis minister quo ad minores non dat neque delegat iurisdictionem, cum in se nõ habeat, sed solum habet a Papa ministerium eligendi seu nominandi inquisitorem, & per hoc uideatur datus a Papa. non ab eo, ut ff. quod cuiusque uniuers. no. l. Item eorum. §. si decuriones. Ad quod. ff. de offi. eius cui. man. est iurisdic. l. & si prætor. cum sim. & probatur extra de hæreti. c. per hoc. lib. 6.

3 Si uero appelletur a processu ꝛ episcopi, & quæras ad quem sit appellandum, dic q̄ aut ille contra quem procedit episcopus erat exceptus, aut sic cognoscebat contra eum ex iurisdictione ordinaria, prout fuit dictum supra in cap. per quos possit procedi &c. In primo casu appellandum est ad Papam qui dicitur delegans, sicut de inquisitore est dictum. In secundo uero casu quando scilicet cognoscit ex ordinaria iurisdictione, tunc potest appellari ad proximum superiorem, puta ad metropolitanum, uel etiam omissis medijs ad ipsum Papam, sicut in alijs casibus, ut extra de appellatio. capit. si duobus &c. & capitu. dilecti filij prior. Et 2. quæstio. vj. Quotiens, & cap. ad Romanam. licet de iure ciuili secus esset, ut. C. de appellation. lege præcipimus. & ff. eod. lege Imperatores.

CAPVT

CAPVT XXX.

AN inquisitor possit causas hæresis delegare & constituere sibi Vicarios generales.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores sunt delegati Papæ.
- 2 Inquisitores quomodo & quæ possint subdelegare.

1 **V**idetur quod inquisitores possint delegare causas pro suo motu, & constituere sibi generales uicarios, Quia ꝛ certum est q̄ ipsi sunt delegati Papæ, ut supra proxime est probatum, per c. per hoc. extra eo. lib. 6. sed delegatus Papæ seu Principis potest delegare. ut. C. de iudic. l. A iudice. extra de offi. deleg. Cum super quæstionum. cum sim. ergo non remanet dubitatio circa istud, & ita generaliter uidetur intelligere dominus Ioannes Andreæ eo. ca. ut commissi. in prin. li. 6. Et in compil. Clemētis. c. 2. in prin. in d. ti. in gl. Quod est infra.

2 Sed alij aliter ꝛ dicunt uidelicet. quod potestas subdelegandi inquisitoribus arctius sit restricta, uidelicet. quod possint subdelegare & committere receptiones denominationum, formationes inquisitionum, citationes personarum, & examinationes testium, &c. præparatoria seu media litis. Non autem sententias. Et hoc per quandam extrauagantem constitutionem Clementis Papæ. Quæ incipit, licet ex omnibus. §. ut ergo commissi. Quæ fuit per Urbanum primum approbata, & ita ut plurimum ab inquisitoribus de consuetudine in multis partibus obseruatur, licet prima opinio ualida sit de iure redacta in compilatione librorum.

CAPVT XXXI.

DE impediens officium inquisitionis, & de eorum pœnis.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores possunt se intromittere contra impediens eorum officium.

mpe-

- 2 *Impedientes officium inquisitionis incidant in suspicionem hæresis, seu fautoria, & excommunicationem incurrunt.*
- 3 *Iudex potest punire excessus commissos circa eius officium.*
- 4 *Statuta impediencia officium inquisitionis non ualent.*
- 5 *Pœna contra impediencia officii inquisitionis est arbitraria inquisitorii.*

Item inquisitorum ꝑ potestas & iurisdictione sit delegata ad causas solummodo hæresis, seu quæ pertinent ad fidem, ut extra de hæreticis, c. ꝑ hoc, & c. Accusatus, §. de questionibus, & per hoc non uideatur posse suam iurisdictionem extendere ad alia non commissa, iuxta illud, sibi non commissa iudex non attendet, ut 25 q. 2. amputato. Et C. si a non competente iudice, l. 1. & per totum. Tamen si aliquis impediens uerbis uel factis inquisitorem circa executionem sui officii, ipse inquisitor poterit contra talem impediens procedere, & eum punire, & hoc probatur etiam multis modis.

2 Et primo, quia ꝑ tales impediens officium incidant in suspicionem hæresis seu fautoria, & excommunicationem incurrunt, ut extra de hæreticis, c. ut inquisitionis, §. si, & c. ut officium, §. denique, l. 6. Et dictum fuit supra de fautoribus. Cum ergo inquisitores habent suam iurisdictionem contra hæreticos & contra suspectos de hæresi, non est mirum si contra impediens suam iurisdictionem extendunt. Secundo, quia si non possent punire impediens, iam non possent suum officium explicare, Unde ut possint liberius explicare, recte poterunt punire impediens, quasi eis ex hoc uideatur esse commissum. Nam quotiens aliquid alicui demandatur, & omne id sine quo illud nequeat expediri demandatum dicitur, ut ff. de iurisd. om. iudi. l. ii. Et est casus extra de offi. deleg. c. 1. & c. præterea, & c. pastoralis. Tertio, quia ex quo mandata est inquisitori iurisdictione, uidetur etiam ei mandata coherctio, ut ff. de offi. eius cui man. est iurisdictione, l. si. Immo recte faciunt si impediens puniunt, quia tepentur defendere suam iurisdictionem pœnali in iudicio, ut ff. de offi. præsi. l. obseruandum.

3 Quarta est, quia iudex ꝑ potest punire excessus commissos circa eius officium, Et ideo nimirum si inquisitores punient delinquentes circa eorum officium impediendo ipsos inquisitores siue officium ipsorum, ut C. de testi. l. nullum, & ff. de pœnis, l. moris. Et extra de offi. dele. c. præterea. Quod autem ipsi inquisitores hoc possint, habetur textus expressus extra eod. c. ut officium, §. denique. Et in quadam extra uaganti constitutione Clementis quarti quæ incipit, licet ex oibus, §. cæterum. Ex qua fuit sumptus dictus, §. denique. Quæ quauis non sit in libris, tamen ex quo est iuri con-

ri consona in fauorem fidei, & in sustentationem officii, erit seruanda, ut extra eo. c. si. in fi. lib. 6.

5 Nam & ꝑ propter dictum fauorem cassantur & remouentur omnia statuta ciuitatum per quæ posset dictum officium impedi, & puniuntur condentes, ut extra eod. c. statutum ciuitatis, lib. 6. Et admonentur omnes rectores & potestates, ꝑ circa executionem dicti officii, quâdo fuerint requisiti debeant inquisitoribus præstare consilium, auxilium, & fauorem, ut extra eo. ca. excommunicamus, §. moneatur, & extra eo. c. ut officium, §. statuimus, lib. 6.

6 Pœna ꝑ uero quam inquisitores imponunt impediens, erit arbitraria pro motu eorum, consideratis personis & qualitate facti, prout dicitur lex aut facta, ff. de pœnis, quæ est canonizata de pœnit. dist. 2. c. si. Et hoc ideo, quia non inuenitur determinata a iure, & sic relinquitur eorum arbitrio, ut ff. de effract. l. j. §. explicatores. Et quod not. extra de offi. deleg. ca. de causis, & dictum fuit supra, An & quando inquisitor possit pœnas pecuniarias imponere, in princ.

CAPVT XXXII.

De ijs qui iniuriantur inquisitoribus.

S V M M A R I V M.

- 1 *Inquisitor an possit punire inferentem iniuriam sibi uerbis uel factis.*
- 2 *Crimen commissum in inquisitorem uidetur tangere ecclesiam.*
- 3 *Iniurians inquisitori grauius punitur quam iniurians alteri priuatae personæ.*

SI aliquis iniuriatur inquisitori uerbis uel factis, fuit sæpius disputatum, An ipse ꝑ idem inquisitor possit procedere contra illum, & eum punire, si potius uelit illum punire quàm petere a competente iudicio & ordinario illius quod eum puniat, & dixerunt quidam quod non poterit, & hoc duplici ratione, prima, quia in hoc excederet finem mandati, & procederet super ijs quæ non tangunt hæresim, & sic super non commissis, ut supra, ca. proximo. fuit dictum, secunda, quia inquisitor est delegatus, ut extra eod. c. per hoc, lib. 6. Et ubi fit iniuria iudici delegato, iudex ipse delegatus nõ punit sed delegas, ut extra de pœnis, c. dilectus. Et ibi de hoc plene no. per Inno.

Sed

- 2° Sed in favorem fidei & officij dicerem quod ijs non obstantibus ipse idem inquisitor potest procedere contra iniuriantem, Quia hoc crimen commissum in inquisitorem uidetur tangere ecclesiam, ut. 2. q. 7. si quis ab episcopo. Ad quod extra de verb. sig. c. ex parte. Et insuper, quia iniuria sibi illata, maxime dum est in actu explicandi officium, non uidetur sibi facta prætextu suæ priuatæ personæ, sed prætextu & in contemptum seu impedimentum officij, ut extra de foro compet. ca. 2. de senten. excom. Cum consideres. c. si. de malefic. ca. j. Et ibi uide. & facit extra de pœn. romana. lib. 6. Vnde nimirum si ipse idem cognoscet & punit de prædictis, & pœna erit arbitraria, prout supra proximo. cap. in fine fuit dictum.
- 3° Hoc tamen scias quod talis iniurians grauius puniretur quam si alteri priuatæ personæ iniuriam intulisset, ut. ff. de iniurijs. l. iudici. & ff. de pœn. l. aut facta. j. cum siml.

CAPVT XXXIII.

AN hæreticus possit præcise compelli ut ad fidem redeat.

S V M M A R I V M.

- 1 Baptizatus & fidei catholicae alligatus compellendus est ipsam seruare & collere.
- 2 Seueritate disciplinae compellendi sunt illi quos Dei timor non reuocat.
- 3 Inquisitor uel Episcopus an se debeant amplius ingerere in reducendo hæreticum post sententiam condemnatoriam contra ipsum.

N superioribus dictum fuit quomodo episcopus & inquisitor possunt damnare nolentem ad fidem orthodoxam redire, & quomodo & quando possunt etiam recipere redeuntem, Sed de isto quæritur, aliquis incidit in hæresim, & monitus per episcopum uel inquisitorem non deserit errorem, nec redit, unde episcopus uel inquisitor non uult libenter damnare, quia potius uult uitam quam mortem, & ob hoc uisus est eum instruere cum monitorijs uerbis ex diuina scriptura, & eum reducere blanditijs & rectis consilijs, prout tenetur facere. i. q. 7. c. conuenientibus. Et quia hoc non possunt, uellent eum cogere,

- gere, & præcise compellere omnibus remedijs ut ad fidem catholicam rediret, & suum detestaretur errorem. Quæritur nunquid possit.
- 1 Et expressè dicas quod sic, antequam damnetur, Quia ex quo talis fuit baptizatus & fidei alligatus catholice, compellendus est ipsam obseruare & colere, ut extra de baptismo. c. maiores. §. sunt autem. uers. op ponitur. & hoc ad exemplum frenetici, qui ligatur per medicum, & lætargici quem Medicus excitat torquendo, ut. 5. q. 5. Non omnis. & etiam ad exemplum filii deuii qui rediretur per patrem, & ad exemplum discipuli qui reducit per magistrum, & ad hoc tenetur ex debito sui officij Episcopus & inquisitor, ad exemplum Pastoris qui suas oues custodit, & deuias recolligit & reducit. 26. q. 6. c. 1. Quod quidem facient carcerando, ligando, torquendo corpus, ut. 23. q. 5. ad fidem, ut sic ipse inuitus, timendo id quod non uult pati, relinquat animositatem, & compellatur ignorantiam suam agnoscere & fidei ueritatem, & timens respuat falsum de quo contendebat, & sequitur uerum quod primitus nesciebat. Ita probatur. xxij. q. vj. cap. quod errauerat, cum sequenti, usque in fin.
  - 2 Et sic quos Dei timor non reuocat saltem compescat seueritas disciplinae, ut. C. de emenda. propinquorum. l. j. & extra de elec. c. cum in curiis. §. clerici sane. de uita & hon. clerico. c. vi. clerici. Ita no. & plene dominus Archi. extra de hæret. c. ii. post prin. lib. 6. & ibi uide. Nec enim ipsi hæretici possunt dolere uel conquæri nisi de se ipsis, quia ob suam perfidiam talia patiuntur, ut. 23. q. 4. displicet. & c. Quando uult Deus. Et ad hoc facit quod dicitur quod studium Prælatorum debet esse ut Christi inimicos districta ultione corrigant & castigent, ut. 26. q. 5. peruenit. & cap. contra ydolorum. concor. extra de offic. ordi. c. irrefragabili. cum siml.
  - 3 Postquam uero prædicti episcopus uel inquisitor damnassent hæreticum, non instaret amplius ad ipsum reducendum, quia iam est relictus iudicio seculari, Et ecclesia non habet amplius quid faciat circa eum, extra de iudic. Cum non ab homine. in fin. Et ex quo eiectus est extragremium ecclesie non intromittet se ecclesia amplius de eo, quia nihil ad ecclesiam de ijs qui foris sunt. ut extra de diuor. ca. gaudemus, & de hoc no. extra de hæret. ad abolendam. §. præsentis. in gloss. sed uidetur. & facit extra eo. c. super eo. li. 6. Et quod fuit dictum supra in ca. de hæret. seu credentibus redeuntibus.

DE occulto hæretico qui in foro pœnitentiæ
suum detestatur errorem, & a suo abso-
luitur sacerdote.

S V M M A R I V M.

- 1 *Clementia diuina non patitur quod crimina semel dimissa ueniant in suam amplius ultionem.*
- 2 *Hæreticus restitutus, ad pœnitentiam per confessorem quas pœnas emittet, & quas non.*
- 3 *Criminoso duplex debetur pœna, spiritualis, & temporalis à duobus iudicibus irrogatur.*
- 4 *Pene quæ debeantur in foro exteriori illi qui hæresim sacerdoti confessus est.*
- 5 *Criminis dispensatio ei permittitur qui de eo habet cognitionem.*

Liquis occulte incidit in errorem seu hæresim, deinde dum assumeret pœnitentiã a proprio sacerdote contulit secum de ista sua uarietate credendi, & sacerdos ille dixit eidem quod ipse erat hæreticus tenendo & sequendo illum errorem, & reduxit eum ad tramitem ueritatis, & fecit quod ipse fuit pure confessus & detestatus illum errorem coram ipso confessore, & confessor ipse iniunxit sibi pœnitentiam & absoluit eum. Postea procedente tempore iste fuit delatus inquisitori uel Episcopo de errore, siue tanquã hæreticus, & dum proceditur contra eum, iste dicit quod de hoc crimine & errore fuit pure confessus & etiam absolutus a proprio sacerdote, modo quæritur quid iuris, & certe quantuncquẽ posset dici quod iste foret liberatus a pœna gehennæ si in hoc decederet, quia a Deo esset sibi huius peccati uenia tribuenda, cum fuerit emendatus & correctus tam per contritionem cordis quã per confessionem oris, & etiam per satisfactionem pœnitentiæ sibi iniunctæ, quæ pœnitentia est perfecta. ut de pœna di. 3. perfecta.

- 1 Et etiam, quia diuina clementia non patitur quod crimina semel dimissa ueniant in suam amplius ultionem, ut de pœna di. 4. diuina, Tamen non erit immunis a temporalibus pœnis, & sic poterit accusari & puniri, Nam licet quis per pœnitentiam restitatur gratiæ, non tamen digni

tati seu pristina potestati. ut de pœna. dist. 6. c. j. Et 15. q. 5. c. præsbyter. Ex hoc enim crimine hæresis imminet duplex pœna, una. i. spiritualis & æterna, uidelicet gehennæ, & alia temporalis, sicut immineret ex aliis criminibus quæ per iura puniuntur, ut puta ex crimine homicidij, adulterij falsi, & furti, & similibus.

- 2 Vnde ꝑ quamuis istæ pure confessus esset restitutus per pœnitentiam gratiæ, ita quod non immineret æternalis pœna gehennæ, non tamen esset restitutus quo ad pœnas alias temporales. sicut patet in eo qui commisit furtum, nam propter pœnitentiam non remittitur sibi pœna. ut ff. de furt. l. Qui ea mente. simile in raptore. ut. ff. ui. bo. rapt. l. non prodest. Et patet in fornicatione carnali, de qua etiam post pœnitentiam potest mulier accusari. ut. 33. q. 2. Admonere. Vnde in hac fornicatione spirituali idem est. Et ad hoc facit quod not. Dy. in simil. extra de regulis iuris. ca. peccati uenia. lib. 6.
- 3 Immo ꝑ plus dicimus, quia sicut pro criminibus immineret duplex pœna, una spiritualis, & alia temporalis, ita & duplex erit iudex, unus qui imponet pœnam temporalem, ut est iudex loci in quo delictum committitur, seu etiam iudex ordinarius delinquentis, ut dictum fuit supra per quos possit procedi. Alter uero est qui imponet pœnitentiam, ut per eam liberetur a pœna æternali & spirituali, & iste erit proprius sacerdos delinquentis, cum alius non possit hunc absolvere a peccato nisi super hoc haberet priuilegium, uel saltem uoluntatem proprii sacerdotis, ut extra de paroch. c. nullus. & de pœnit. & remis. c. omnis. uer. si quis. & facit optime quod no. 16. q. 1. capitu. primo. in glo. uniuersaliter. Et ibi uide.
- 4 Et sic concluditur ꝑ quod iste sustinebit alias pœnas tali pœnitentia non obstante. Et pœnæ quæ imponentur isti erunt pœnæ pœnitentiales & purgatoriæ, de quibus dictum fuit supra in c. de pœnitentibus pœnis. Quæ pœnæ infliguntur redeuntibus, ut ibi dixi. & insuper ab excommunicatione, quæ fuit ligatus statim cum incidit in errorem, prout fuit dictum supra in capitulo de pœnis hæreticorum circa principium. Nec poterit dici quod quantum ad hoc sibi profit absolutio sacerdotis, quia non est iudex huius criminis, cum potestas cognoscendi puniendi & absoluen- di de hoc crimine sit. solummodo episcopis & inquisitoribus attributa, ut dixi supra in c. per quos & contra quos sit de hoc crimine procedendum. & ideo confessio habita coram sacerdote, uel absolutio ab eo facta non impediet processum sui iudicis competentis. ut extra de iudi. per totum.
- 5 Nec enim poterit dici ꝑ quod per sacerdotem fuit cum ipso dispensatum, & fuerit sibi pœnitentia imposta & peracta. Quia dispensatio cri-

minis ei demum permittitur qui de eo potest cognoscere, ut extra qui si sint legi. c. lator. Ad quod ueniat. 50. disti. domino sancto. Et quod ibi no. Et hæc dispensandi, & corrigendi, ac redeuntes recipiendi potestas olim fuerat solis Episcopis attributa ut. 50. disti. plures. licet hoc hodie sit Episcopis & inquisitoribus pariter concessum, ut supra est dictum, & per hoc quod istis conceditur cæteris omnibus denegata intelligitur. 27. di. quanto. & extra de præsump. nonne. ff. de iudi. cum prætor. & ideo merito exigetur quod per illum uel illos dispensetur qui uelit & possit eum illo dispensare. ut extra de præsump. c. ex tua. & extra de scismat. c. fraternitatis. & quod ibi not. Et hoc uidi de facto, & ita fuit determinatum.

CAPVT XXXV.

De existente publice in mortali peccato, uidelicet usu
rarum uel simili.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitor non potest se intromittere in criminibus in quibus non sit saltem suspitio hæresis.
- 2 Inquisitor potest procedere contra existentes publice in peccato mortali, quia suspectos se reddunt de hæresi, ut in exemplis ibi.

D Propterea quod quis publice fæneratur, adulteratur, & blasphematur, & similia committit, non potest nec debet inquisitor procedere contra eum, nisi orta esset suspitio hæresis contra ipsum, ita probatur extra de hæreticis. c. Accusatus. §. de quaestionibus. & est ratio quod inquisitoribus sunt solummodo commissæ ea quæ tangunt hæresim uel fidem, unde ad alia non commissæ non possunt extendere manum suam, cum iura dicant quod iudex non commissæ non attentet ut 25. q. 2. Amputator. Et ueniant quæ dicta sunt supra proximo capitulo. Et hinc est quod se de incantatrici bus non intromittunt, ut in eodem. c. Accusatus. §. sane. nisi talia possent ad hæresim trahi, ut ibi patet, & fuit dictum supra in capitulo. de diuinatoribus.

- 2 At ubi tales existentes publice in peccato mortali reddunt se suspectos de hæresi, tunc procedi poterit contra eos, ut uerbi gratia, aliquis publicus usurarius, uel publicus fornicarius, seu blasphemator, dicit illud non esse peccatum uel nihil, sed ipse consortium fidelium fugit, nunquam assumit penitentiam,

tiam nunquam uadit ad audiendum diuina officia, nunquam ecclesiastica recipit sacramenta, uel aliqua mandata ecclesiæ non obseruat, non ieiunat, non abstinet se ab esu carniū prout præcipit ecclesiæ, uel iis similia negligit siue facit, certe ex iis indiciis oritur hæresis suspitio contra eum. Et ex hoc poterit inquisitor procedere contra eum, ut extra de hæreticis. c. excommunicamus. §. Adiciamus. de purg. ca. in fi. Et facit quod fuit dictum supra cap. de credentibus. uers. & signanter. Et in capitulo. ex quibus indiciis.

CAPVT XXXVI.

An & ex qua causa possit inquisitor procedere
contra iudæos.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores an possint se intromittere contra iudæos.
- 2 Iudæi quo casu subiaceant iudicio inquisitionis.
- 3 Iudæi ratione delicti efficiuntur de foro ecclesiæ & subiacent officio inquisitorum.
- 4 Iudæi delinquentes circa officium inquisitionis quibus pœnis puniantur.
- 5 Dictum illud, nihil ad nos de ijs qui foris sunt, quomodo intelligatur.

D E illo sæpius dubitatur, an inquisitor possit procedere contra iudæos, & eos punire, & ex qua causa, & dixerunt quidam indistincte quod inquisitores se non intromittent de iudæis, quia nihil ad eos de iis qui foris sunt ut 45. dist. qui sincera. & c. de iudæis. t. q. 3. inter uerba. & 2. q. 1. multi. extra de diuor. c. gaudemus. Sed circa hoc aliter est dicendum, eo tamen præsupposito pro constanti, quod iudæi inuiti non sunt cogendi uenire ad fidem catholicam, nec ad suscipiendum baptismum, nec sunt etiam reuocandi a suis bonis consuetudinibus, ut extra de iudæis. c. sicut. & c. consuluit. nisi blanditijs & rectoris consilijs, ut 45. di. qui sincera. & c. licet. & c. de iudæis. ad quod 28. q. 5. Ad fidem. & de hoc redditur in canone ratio. Quia sicut homo ex libero arbitrio perit, ita ex libero arbitrio debet conuersi, ut patet in dicto. c. de iudæis.

- 2 Hoc autem pretento indubie dicas, quod aut iudæus deliquit circa contemptum fidei orthodoxæ, uel impedimentum officij inquisitionis, aut deliquit circa fidem eorum, aut aliter deliquit penitus extra ista, primo casu

quando deliquit circa fidem nostram, scilicet condemnando & uilipendendo eam, aut etiam committendo aliquid in contumeliam saluatoris & contemptum ipsius, puta uituperando ecclesias, uel altaria, seu etiam sacra ornamenta ecclesiarum uel similia, item etiam cum impedit inquisitionem circa explicationem sui officij, certe inquisitor poterit contra ipsum iudæum procedere & ipsum punire, quia ipsi inquisitori est commissio de fensio fidei Christianæ. ut ex de hæret. c. accusatus. §. sane. & c. ut officij, in prin. & §. denique. & c. ut inquisitionis. lib. 6. Immo si sciat aliquem peccare circa fidem & non corrigit, per suam negligentiam incidit in suspitionem hæresis seu fautoris, ut plene dictum fuit supra in c. de fautore.

3 Nec est mirum si iis casibus inquisitor habet iurisdictionem in tales, quia ratione sui delicti effecti sunt de foro ecclesiarum, & de iurisdictione ipsius. ut extra de iud. nouit. Et facit extra de iudæis. c. & si iudæos. & de hoc etiam no. eo. tit. iudæi siue. in glo. Sed quid ad nos. præterea si dicemus quod inquisitor non posset eos punire, iam sequeretur quod iudæi essent melioris conditionis quam Christiani, & iam ex sua nequitia exemptionis præmiū obtinerent, quod esse non debet. ut ar. ff. de pct. hæret. l. si a patre. §. si prædo. Quod ui aut elam. l. 3. §. feruus. & ff. de neg. ge. siue hereditaria. in fi. Ad quod extra de translat. episcop. inter corporalia. §. sed neque. cum sim.

4 Sed circa hoc quæritur, quomodo puniet eos inquisitor, cum non possit eis pœnitentiales & spirituales pœnas imponere prout imponeret Christianis, dic quod poterit eis alias pœnas imponere, uidelicet interdictione Christianis ne aliquid communicent istis iudæis. ut extra de iudæis. c. ita quorundam. in fi. in d. c. & si iudæos. & dicto. c. ad hoc. Nam hæc est pœna grauisima conuersari inter homines & hominum carere suffragijs. ut. C. de aposta. leg. 2. Item & pœnam pecuniariam imponendo. ut extra de iudæis. postulasti. Item & alia pœna corporali, uidelicet carcero, uel uerberando. ut extra de rapt. c. in hoc. 45. dist. qui sincera. in glof. sed nonne. in fine. Et scias tamen quod in præmissis casibus seu prædictis excessibus iudæi sunt per seculares potestates pœnis grauioribus puniendi. ut. C. de iudæis. l. iudæos. & l. iudæi. & l. fi. extra eo. in c. in nonnullis. in fi. In secundo uero casu quando delinquant circa fidem eorum, puta quia fœnerantur, uel negligunt obseruare mandata legis moysæ, dic quod ecclesia non intromittit se de hoc, nisi id quod faciunt contra fidem suam redundet ad damnum & perniciem Christianorum, sicut est extorquere usuras a Christianis, quia tunc licet inquisitor non possit de hoc se intromittere, cum eius iurisdictione sit limitata ut eam non exercent nisi in ijs quæ pertinent ad defensionem fidei, ut supra dicitur, tamen episcopus dicece-

diocesis qui est iudex ordinarius poterit ipsos iudæos corrigere, & à talibus cohærere, ut extra de usuris. c. post miserabilem.

5 Et ad hoc quod dicitur quod nihil ad nos de ijs qui foris sunt, uerum est. scilicet ut spiritualiter puniatur, uel ut ecclesia iudicet de ijs quæ faciunt secundum regulas superstitionis religionis eorum, uel ut ipsi præcise compellantur ad fidem catholicam uenire, ut 45. di. qui sincera. & c. de iudæis, superius allegat. quia iam non sunt cogendi nisi fuissent baptizati, & sic Christianæ fidei alligati ut extra de hæret. c. contra Christianos. lib. 6. at in ijs quæ faciunt in contemptum fidei Christianæ. & perniciem Christianorum, tunc bene se intromittet ecclesia, ut supra est dictum, & ita soluitur istud contrarium, & ita no. Goffre. in summa de iudæis. §. item permitti. In tertio uero casu ubi delinquit extra præmissa, tunc inquisitor indubie non intromittet se, cum tales non sint de causis suæ iurisdictionis, ut d. c. accusatus. §. sane. & §. exequenti. & 25. q. 2. amputato. ubi expresse dicitur quod iudex non debet attentare aliqua non commissis, quia sic excederet fines mandati, quod non licet, extra de rapt. cum dilecta.

CAPVT XXXVII.

De potestate inquisitoribus competente, & de indulgentiis quæ per ipsos conceduntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores in exterminium hæreticorum possunt implorare brachium seculare.
- 2 Cruciatâ potestâ concedi contra hæreticos, sicut contra occupantes terram sanctam.
- 3 **P**ossunt autem inquisitores admonere seculares potestates & ab eis exigere iuramentum ut exterminent hæreticos de suis terris, & possunt in exterminium hæreticorum implorare brachium seculare, & si prædictæ seculares potestates eis non paruerint in prædictis, graues pœnas incurunt, & reddunt se de hæresi suspectos, ut prædicta probantur extra de hæret. c. excommunicamus. §. moneantur. extra eo. c. præscindentes. & c. ut officium. §. statuius. lib. 6. & habentur hæc clarius in quadam constitutione extrauaganti, quæ fuit Innocentij quarti, & incipit statuius.

2 Item possunt indicere bellum contra hæreticos. Nam ecclesia quoniam doque indicit bellum ut malos compescat & eos reducat ut 24. q. 2. p. 1. Et in super possunt contra eos concedere caracterem crucis catholicis & fidelibus in exterminium hæreticorum, & assumptis sic ab eis caracterem crucis multa privilegia consequuntur, sed in summa cōsequuntur omnia illa privilegia quæ sunt concessa assumptis in subsidium terræ sanctæ, Ita probatur extra eo. c. excommunicamus. §. catholici. & extra de pœnitent. Quod in te. in fi. Et patet latius in quadam constitutione extraneaganti, quæ fuit Innocentij. 4. & incipit malitia huius temporis. & fuit postea approbata per Alexandrum in quadam eius constitutione quæ incipit, cum scelicis. quæ constitutiones sunt servandæ. ut extra eo. c. fi. n. fi. lib. 6. & præter potestatem eis attributam per constitutiones & iura communia, habent ipsi inquisitores alias potestates, & plures eis concessas in spiritualibus in privilegijs eorundem, quæ quidem privilegia semper sunt attendenda ut ipsi eorum terminos non excedant. ut extra de privilegijs. c. recipimus. & c. ex parte & c. porro. 42. di. Quiescimus. ad quod. ff. de arbitris. l. non distinguemus. §. de officio. & in auth. de man. prin. §. si quis autem.

CAPVT XXXVIII.

An inquisitor possit damnatum de hæresi restituere ad honores & famam.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitor an possit vere hæreticos & damnatos de hæresi restituere ad honorem & famam.
- 2 Restitutio in integrum ad testificationem pertinet ad solum principem.

Vpra in ca. de pœnis hæreticorum fuit dictum, quod hæretici sunt infames, & intestabiles actiue & passiue, & inhabiles ad honores & ad ciuiles actus.

- 1 Sed illud quæritur, an inquisitor possit sua autoritate qua fungitur tales vere hæreticos & de hæresi damnatos restituere in integrum ad honores & famam & similia, & dicas expresse quod non, quia inquisitor est iudex delegatus. per c. per hoc, extra eo. li. 6. & sibi est commissum ut inquirat & procedat, culpabiles puniat, & Innocentes absoluat, ut

uat, ut supra sæpius ostensum est. Nec ipse poterit excedere fines mandati. extra de offi. deleg. c. pen. & infra de Rescr. c. cum dilecta. Ad q. ff. ma. l. diligenter. c. simul. præterea & ordinarius iudex etiam hoc non posset quia postq̄ damnauit hæreticum functus est officio suo, unde non intromitteret se amplius ut ff. de re. iudi. l. iudex. & extra de off. dele. c. in literis.

2 Item & alia ratione non possent, quia restituere in integrum ad testificationem pertinet ad solum principem ut C. de inof. te. l. si quando. ff. de bonis liber. l. etiam. §. j. & de iniusto & rup. te. l. si quis filio ex hæreda to. §. plane. sic & ad famam potest restituere solus princeps uel senatus. ut ff. de postul. l. j. §. de qua. & no. instit. qui. mo. ius pa. po. sol. §. j. in g. o. principis. ad quod C. de sen. passis. l. j. & per totum. sic & in Papa est dicendum, ut ipse solus uel cœtus Cardinalium & non alii possit in integrum restitutionem istam concedere, ut extra de re. iudi. capit. cum te. Et ita plene no. per Ber. & Innoc.

CAPVT XXXIX.

De domo in qua hæretici fecerunt consolationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Domus in qua hæretici ad hæreticalia conuenerunt an ueniat confiscanda.
- 2 Domus in qua hæreticalia commissa sunt est destruenda sine spe reedificationis.

Vit aliquando dubitatum quid fieri debeat de domo in qua hæretici fuerunt adorati, uel receptati, uel manus aliis impo fuerunt, uel in qua iam fecerunt consolationem, quæ uere potest dici desolatio. ut extra eo. c. filij. lib. 6. An debeat ꝑ confiscari uel destrui, & circa hoc dixerunt quidam distinguendo, Aut is cuius erat domus illa damnatur de hæresi, & tunc omnia bona sua teniunt confiscanda. & per consequens eius domus, ut supra dictum fuit de confiscatione bonorum. Aut ipse dominus domus non damnatur de hæresi, puta quia in domo aliena hæretici talia commiserant, & tunc aut ipse dominus sciuit in sua domo talia committi, aut ignorauit, si ignorauit, domus remanet sibi illæsa, si uero sciuit uel scire debuit, tunc ipsa domus confiscatur, & confiscata remanet arbitrio inquisitoris uel episcopi destruenda. ita dicunt ipsi posse probari per casum & argumentum, quia

id dicitur in minori crimine. scilicet falsæ moneræ. unde multo fortius in isto. ut. C. de falsa. mo. l. j. §. domus. & in alio. C. de iis qui latrones. l. si. iuncta cum. c. uergentis. extra eo. & extra eo. cum secundum leges. li. 6.

- 2 Tu potes hoc clarius dicere & per alia iura probare, uidelicet quod domus in qua inuētus fuerit hæreticus cōmorari, & in qua inuētus fuerit p̄dicare, uel in qua manus imposuerit, uel adorauerit, uel fecerit consolatio nē, uel ēt in qua euaserit ne caperetur, est funditus destruenda sine spe aliqua reārdificatiōis, etiam si esset alta Turris, siue ipsa domus fuerit talia cōmittentis siue fuerit cuiuscunque alterius scientis in ea talia committi & patiētis, ut sic locus ille qui fuit latibulum & receptaculum hæreticorum ad perpetuam receptionem putredinis & sordium depute tur, secus si fuisset alicuius innocētis & ignorantis quæ tali sua domus il læsa maneret. Et eo casu quo domus ipsa destruitur lapides & cements ueniunt ad fiscum, & diuiduntur sicut alia bona quæ propter crimen hu iusmodi confiscantur, & prout fuit dictum supra in capitulo. Quis dica tur fiscus, ita probatur aperte in quadam extrauaganti constitutione Fe derici Imperatoris quæ incipit, patharenorum. §. adiciimus, & in quadā alia constitutione extrauaganti Innoc. quarti. Quæ incipit, statimimus. §. & domus illa, & §. domus autem. Quæ fuit postea approbata per Cle men. 4. in alia constitutione, quæ incipit, cum in constitutionibus, & iste constitutiones licet non habeantur in compilatione librorum, tamē sint seruandæ, ut extra eo. c. ut inquisitionis. in prin. & c. si. in fi. li. 6. & ita ser uat generalis cōsuetudo officij inquisitionis. Cæteræ uero domus hæreti corum in quibus talia non sunt commissa non destruuntur, sed in confis cationem bonorum ueniunt, prout patet in dictis iuribus, & dictum fuit supra de confiscatione bonorum, an uero super ipso terreno possit po stea edificari, statim dicitur.

CAPVT XXXX.

De præscriptione bonorum hæreticorum, & terreni domus destructæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona hæreticorum an & quo casu possint præscribi, & quæ requirantur ad præscriptionem.
- 2 Præscriptio requirit ad sui ualiditatem titulum, bonam fidem, & possessio nem

- 3 nem diuinam continuatam, absque interruptione civili uel naturali.
- 3 Præscriptio quibus concurrentibus locum habeat in bonis defuncti cuius memoria de hæresi non damnatur.
- 4 Præscriptio centenaria an habeat locum in bonis eius qui post mortem de tegitur fuisse hæreticus.
- 5 Præscriptio centenaria currit contra ecclesiæ, etiam in bonis sibi delatis, licet nunquam possessis.
- 6 Præscriptio centenaria subrogata in locum alterius assumit naturam illius.
- 7 Terrenum uacuum per sententiam inquisitionis an possit præscribi spatio quadraginta annorum ut possit reārdificari.
- 8 Inquisitor an possit dare licentiam reārdificandi terrenum uacuum ex sententia inquisitionis.

Super præscriptione bonorum illius qui inuenitur hæreticus de cessisse uidet distinctio adhibenda uidelicet. Aut ille de cuius bonis quæritur reputabatur tempore suæ mortis, aut non reputabatur catholicus, puta quia forte damnatus decessit, uel saltem diffamatus & suspectus de hæresi. primo casu. scilicet quando defun ctus reputabatur catholicus, successores ipsius uniuersales & singulares iuris & rei præscribunt. uniuersa bona defuncti spatio xl. annorum. si modo hæc in eis concurrant, Primo quod ipsi successores sint catholici. Se cundo quod habuerint iustum titulum. Tertio quod habuerint bonam fidem. Quarto quod habuerint diurnam possessionem absque interruptione per totum dictum tempus xl. annorum. Et ita intelligi debet quod hæc exigan tur in c. 2. in fi. extra de præscrip. lib. 6. & ibi in textu probatur quod illa duo exiguntur uidelicet quod defunctus qui detegitur modo hæreticus tem pore mortis reputabatur catholicus, & quod ipse successor qui possidet sit catholicus. Et etiam secundum potest adiuuari alio iure, quia si esset infi delis uel hæreticus non posset possidere de iure. ut 23. q. 7. per totum. 8. dist. quo iure. Et sine possessione præscriptio non procedit. ut. ff. de vsu cap. l. sine possessione. & extra de reg. iur. c. siue. lib. 6.

- 2 Item exigitur secundum uidelicet iustus titulus, ut puta quod ille succes serit, uel quod rem emerit & familia, nam nullo titulo præcedente præ scriptio non uendicat sibi locum, ut C. de acquiren. pos. l. diuina. & de rei uendi. nullo. & ff. de vsu cap. l. Celsus. cum sua materia. An autem & quando titulus debeat probari, uide extra de præscrip. c. j. lib. 6. Item exi gitur tertium, uidelicet bona fides, nam sine ea præscriptio non proce dit, ut extra de reg. iur. c. possessor malæ fidei. lib. 6. item exigitur quar tum, uidelicet possessio diuina continuata absque interruptione natu-

rali vel ciuili vt. ff. de vsucap. l. naturalis. & C. de præscrip. 30. an. compe-
tere. & l. cum notissimi. §. sed & si quis debitor. & ibi not. Ad quod extra
de præscript. capitulo. illud & capitulo. Ad aures.

Ijs autem concurrentibus procedit quadragenalis præscriptio in bo-
nis illius defuncti cuius memoria de hæresi non damnatur, quibus alia lite-
ra sequi solebat conditionem personæ damnatæ. vt C. de bonis damn.
auth. bona. In secundo vero casu, quando defunctus de cuius bonis agi-
tur modo, & qui modo detegitur hæreticus decessisse non reputatur
catholicus tempore suæ mortis, dic quod & si cætera præmissa concu-
rerent, tunc quadragenalis præscriptio nõ habebit locum, quia illa præscri-
ptio demum permittitur vbi catholicus defunctus reputabatur tempore
mortis, ergo vbi nõ reputabatur catholicus inhietur iuxta illud. Quod
de vno permittitur de cæteris prohiberi videtur vt. ff. de iudic. cum præ-
tor. & extra de præsump. c. nõne. cum simil.

4 Sed dato quod quadragenalis præscriptio non vendicet sibi locum
hoc secundo casu, an saltē centenaria locum habebit, & videtur quod non, quia
a tempore commissi criminis bona fuerunt delata in fiscum, vt supra de
cõfiscatione bonorum, & res fiscali sunt impræscriptibiles. vt instit. de vsu
cap. §. res fiscali. Sed tunc ego credo quod sic. Quia verum est quod bona istius
hæretici fuerunt delata in fiscum, etiam a tempore commissi criminis, sed
publicari debent Romanæ Ecclesiæ prout dicitur supra de confiscatione
bonorum, & contra Romanam Ecclesiam habet locum præscriptio cen-
tenaria. vt. C. de sacrosan. ecc. auth. quas actiones que est canonizata. 16.
q. 3. quas actiones. Et habetur aperte extra de præscrip. c. 2. in prin. lib. 6.

5 Et licet ecclesia nunquam possederit illa bona, tamen sufficit ad præscri-
bendum contra eam quod bona fuerint sibi delata. vt. ff. de iure fiscali. l. j.
§. præscriptio. Et extra de hæreticis c. 2. in prin. lib. 6. sed illud tamen in-
telligi esse verum si modo ista possessor est catholicus, prout supra est
dictum in alio membro, & si etiam habuit titulum, sine quo præscriptio,
non procedit, vt supra proximus dictum fuit & si habuit fidem bonam,
cum possessor male fidei nullo tempore præscribat vt dicto. c. possessor.
Circa quam bonam vel malam fidem, quando vitium contractum a de-
functo committeretur successorem vel non, potest dici, ut not. C. de acqui-
ren. possess. l. vitia, cum sua materia. Nec mirum, quia ea exiguntur in
præscriptione quadragenali.

6 Nam ista centenaria subrogata in locum alterius præscriptionis as-
sumit sibi naturam illius. vt. ff. de noxal. si ex duobus. in prin. si quis caut.
l. si eum. §. si. C. de rei vx. acti. l. j. §. fuerat. & ff. si quis testa. lib. esse iustus
fuer. l. j. §. hæc actio. Nec in illa centenaria exigitur quod ille reputabatur ca-
tholicus

tholicus, quia tunc præmissis concurrentibus sufficeret quadragenalis,
vt supra. hoc ergo deficiente exigentur centum anni sicut in aliis rebus
ratione ecclesiæ per iura prædicta. Sed pone quod domus aliqua fuit de-
structa funditus propter labem hæresis, & fuit damnatum terrenum, ut
perpetuo vacuum remaneret ad receptaculum sordium, vt dictum fuit su-
pra de domo in qua hæretici fecerunt consolationem. Modo quidam ca-
tholicus acquisiuit aliquo titulo hoc terrenum & possedit illud xl. annis,
quando fuerat alicuius qui decefferat catholicus, vel centum annis quan-
do fuerat non catholicus, nunquid iste possessor diceretur præscripsisse
hoc terrenum vt in eo possit ædificare de nouo.

7 Quidam dicunt quod sic spatio xl. annorum, eo casu quo defunctus ca-
tholicus decessisset, per dictum. c. 2. in fin. de præscrip. lib. 6. sed ego di-
cerem quod neutro casu, nec aliquo tempore præscribatur quantum ad ius
reædificandi, quia ex quo fuit damnatum ut perpetuo vacuum remane-
ret, res fuit impræscriptibilis, & affecta vitio impediende præscriptione.
Nam istud vitium seu vitium est reale & afficit ipsam rem, & hoc reale vi-
tium impedit præscriptionem, quia committatur rem ad quemcunque
perueniat, cum semper transeat cum suo onere, & per mutationem per-
sonæ vel per lapsum temporis non purgatur, ut instit. de vsucap. §. furti-
uæ. & §. sed aliquando. & d. l. vitia. & quod ibi no. accedat. ff. de contrahē.
emp. l. alienatio. & ff. de seruis expor. l. Titius. C. si mancipia fuer. alien-
per totum. Ex quo. n. lex prohibet alienationem vel ædificationem sem-
per & omnia prohibet. ut ff. de vsucap. l. ubi. Ad quod. ff. de fideiuss. l. cū
lex. ff. de postul. quos prohibet, plus potest dici, quoniam ex quo terrenum
est perpetuo prohibitum reædificari, succedens in eo non potest dici bo-
næ fidei quatenus ad ius reædificandi, cum mereretur contra interdicta le-
gum vel canonum, & per hoc non præscribit. ut. C. de agricol. & censitis.
l. quemadmodum. l. xj. Et quod no. extra de reg. iur. c. possessor. lib. 6. Et
quod ibi not.

8 De iure ergo debet in detestationem criminis perpetuo vacuum re-
manere, sed ipsi inquisitores afferunt se habere potestatem ex apostoli-
cis priuilegijs & consultationibus concedendi catholicis hæredibus licē-
tiam dicta terrena claudendi cum muris & sepibus, & faciendi in eis sca-
las & porticus & domos, & hanc potestatem exercent quotidie, & hanc
licentiam de consuetudine sic concedunt.

DE formis sententiarum propter crimen hæresis proferendis.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententiarum genera quot principaliter sint in crimine hæresis.
- 2 Forma sententiæ condemnatoriæ contra hæreticum uiuentem.
- 3 Forma sententiæ contra hæreticum mortuum.
- 4 Forma sententiæ super destructione domorum in quibus hæretici exercuerunt hæreticalia.
- 5 Forma sententiæ contra hæreticum redeuntem ad penitentiam. Numer. 7.
- 6 Tempus sententiæ attenditur circa damnationem hæreticorum.
- 8 Forma sententiæ absolutoria in crimine hæresis.

IN superioribus ea quæ ad theoreticam pertinent sunt tractata, nunc aliqua de ijs quæ ad practicam pertinent inferuntur, uidelicet. Quædam formæ sententiarum quæ circa crimen huiusmodi proferuntur. Circa ꝑ quod est sciendum, quod quantum ad hoc crimen tria sunt principaliter genera sententiarum, Quædam sententiæ sunt condemnatoriæ, Quædam purgatoriæ, & quædam absolutoriæ. Circa sententias condemnatorias subijciam tres formas per quas paucis competenter mutatis secundum uarietatem contractuum comprehendere poterit. modus & forma alias sententias formandi & uariandi legitime. Prima igitur forma est, quando hæreticus uiuens damnatur, Secunda quando sententia fertur post mortem, Tertia quando damnatur domus uel fundus. vbi ergo uiuens damnatur de hæresi, quod quando fieri debeat dictum est supra in c. de hæreticis, & credentibus redeuntibus, & in c. de pœnis hæreticorum, sententia poterit sic formari.

- 2 Nos. A. Dei gratia ꝑ episcopus &c. uel nos frater. A. ordinis prædicat. a sede apostolica deputatus super hæretica prauitate in tali prouintia uidelicet prout debitum nostri officij exigit, processimus contra. A. per uiam inquisitionis fama publica præcedente & clamosa insinuatione referente, uel ad denunciationem quorundam catholicorum ac fide dignorum, uidelicet super eo quod dicebatur dictum. A. male de fi-

de sentire, & fore hæreticum manifestum, uel credentem hæreticorum, & publice, & sæpius dixisse uerba hæretica. uidelicet Christum non fuisse natum ex uirgine incorrupta, non fuisse passum, non fuisse incarnatum ex Spiritu sancto, uel similia, seu in eo quod dicebatur dictum. A. publice prædicasse talia uerba quæ hæresim sapiunt manifestam, uel credidisse prædicantibus seu dicentibus tales errores, Quæ quidem omnia nobis constat per probationes legitimas esse uera, uel super quibus omnibus uoluimus a dicto. A. per eius confessionem exigere ueritatem, Qui tandem fuit coram nobis sponte confessus se prædicta dixisse, & se ea credere et tenere, & a tanto tempore citra ipsa credidisse. Nos uero mandatis ac uestigijs domini inhaerentes, qui non uult mortem peccatoris sed ut conuertatur & uiuat, nixi fuimus reducere & corrigere, eum per doctrinam Euangelicam, ac sibi exponendo christianæ fidei ueritatem, lucide & explicite declarantes quæ circa prædicta sacrosancta romana ecclēsia tenet docet & prædicat, & quamuis eundem a fide catholica deuium & penitus alienum inuenerimus adeo duræcernicis quod errorem suum noluerit confiteri, nec etiam detestari, eidem tamen paterno compatientes affectu, ac ipsius salutem cordialiter affectantes præfiximus sibi certum terminum iam elapsum ad deliberandum, ac etiam penitentium. Cum ergo ipse tanquam iniquitatis filius & tenebrarum, ac ueri luminis inimicus in tantum obdurauit cor suum ut non intelligat uocem sui pastoris, Nec ualeat monitionibus allici, nec reduci rectis & ualidis argumentis, Immo in suo pertinax sit errore, idcirco Nos. A. episcopus uel nos frater. A. Inquisitor prædictus attentis & pensatis diligenter eius de meritis atque culpis per ipsius damnabilem pertinaciam aggrauatis, nolentes ꝑ per ipsius impunitatem is qui est nequam fiat nequior & alios inficiat sua labe, Adiunctis nobis ad hæc solertius exequenda talibus prælatis & uiris religiosis, & communicato in iis diligenter & sæpius consilio sapientis uiri domini Vicarij Episcopi, uel domini episcopi & eius Vicarij, habitoque consensu & obtento, & aliorum etiam plurium iurisperitorum, & uirorum religiosorum communicato consilio. Christi nomine inuocato, eundem. A. de suo Reatu detestabili sponte confessum, uel plene conuictum, ac penitentialiter pertinacem, uel in abiuratum hæresim iam relapsum, si modo sit talis, & nolentem penitentialiter redire ad ecclēsiæ unitatem, sedentes pro tribunali, in ijs scriptis per hanc diffinitiuam sententiam nostram hæreticum iudicamus, & tanquam hæreticum condemnamus, relinquentes eum ex nunc tanquam hæreticum damnatum iudicio secularis potestatis cohærendum secundum legitimas sanctiones, & tam ipsum uelut hæreticum, quam omnes alios qui

qui scienter de cætero eum receperint, aut defenderint, aut sibi consiliū, auxilium, uel fauorem præbuerint, tanquam defensores, fautores, uel receptatores hæreticorū autoritate qua fungimur excommunicationis uinculo innodamus, per hanc nostram sententiam declaramus & bona eius a dicto tempore commissi criminis in nostrum fiscum fuisse delata, ac ea omnia & singula cameræ romanæ ecclesiæ & nostri officij inquisitionis confiscamus, & solemniter publicamus, singula quæ in hac forma ponuntur possent probari per multa iura sed ea uide supra in cap. de hæreticis & credentibus redeuntibus. Et in c. de pœnis hæreticorum. Et ad hoc quod dicitur de consilio, uide supra in cap. de consilijs & collationibus peritorum. Et secundum hanc formam inspectis illis iuribus poterit omnis condemnatoria sententia uariari, quæ modo in personam uiuentem ueniat promulganda.

3 SEQUITUR secundum genus † sententiæ condemnatoriæ quæ non contra uiuentem sed contra mortuum est promulganda, & in illa hæc erit forma seruanda omissis præfationibus.

QVIA nobis constat per probationes legitimas. C. fuisse hæreticum tempore suæ uitæ & infectum labe hæresis decessisse, eo quod talia uerba hæretica dixit, & publice prædicauit uel sæpius asseruit talem errorem se credere & tenere, idcirco pronuntiamus, & per nostram sententiam declaramus eum fuisse & decessisse hæreticum, & ob hoc sedentes pro tribunali in ijs scriptis per hanc nostram sententiam damnamus memoriæ ipsius, & si ossa eius poterunt discerni ab ossibus fidelium ea decernimus exhumanda, & extra cimiterium extrahenda, ac in detestationem sui criminis fore pœnitens concremanda, Declarantes insuper eius bona fuisse a tempore commissi dicti criminis in fiscum illata, Et ob hoc ea omnia & singula cameræ romanæ ecclesiæ & nostri officij inquisitionis confiscamus & solemniter publicamus, uel confiscata & publicata decernimus ipso iure; hæc forma not. in simili. institutio. de hæreditat. quæ ab intest. deferunt. §. per contrarium. Et singula quæ in ea ponuntur colliguntur ex iuribus allegatis supra in capitulo. Quomodo & ad quid super hoc crimine sit procedendum contra defunctum.

4 SEQUITUR tertium genus † sententiæ condemnatoriæ, uidelicet quæ fertur super destructione domorum, & in hac erit talis forma seruenda. QVIA NOBIS constat per legitimas probationes, quod in tali domo. P. ipso domino domus sciente, fuerunt tales hæretici receptati, uel quod in ea fuerunt hæretici consolati, uel quod in ea tales hæretici suam damnatam & detestabilem hæresim prædicarunt, uel docuerunt, seu dogmatizauerunt, uel similia. Idcirco ut locus ille in quo fuit hæreti-

hæreticorū receptaculum, uel latibulum, sit receptioni sordium & putridinum in detestationem criminis perpetuo deputatus, pronuntiamus, & autoritate qua fungimur, mandamus dictam domum funditus demoliri ac destrui, nullatenus reficiendam postea in futurum. Et pronuntiantes ipsius omnes lapides, rudera, & cements, in nostrum debere fiscum inferri. Hæc forma colligitur & probatur, ex iuribus quæ allegantur supra in ca. de domo in qua hæretici fecerunt consolationem. Deinde quia dictum fuit supra, & in prin. huius membri, quod quædam sententiæ feruntur in hoc crimine, in quibus accusatus uel inquisitus non condemnatur nec absoluitur, sed purgantur, quamuis hoc uideatur quodammodo speciale, cum regulariter cæteræ sententiæ habeant continere condemnationem uel absolutionem. ut C. quo. & quan. iud. l. præses. Et ff. de re iud. l. 1. & facit. C. de custo. re. in fi. Vnde circa istam formam sententiæ est aliquantulum insistendum.

5 Sciendum est igitur quod si confessus uel conuictus non est pertinax in errore, immo præsentet, se & uult redire ad ecclesiæ unitatē, & infra tēpus gratiæ humiliter petit misericordiam, tunc non debet episcopus uel inquisitor dicere in sua sententiā, quia es hæreticus, uel quia es credens erroris, pro eo quia sic dixisti uel fecisti, ideo tibi talem pœnam pœnitentialem impono &c. Nam certe ista qui modo redit non est talis, 24. q. j. hæc est fides. 24. q. vltima, dicit Apostolus. & ibi no. si enim esset modo talis uidelicet hæreticus, episcopus uel inquisitor non possent pœnas hæreticorum statutas a iure remittere uel mutare, prout fuit plene dictum supra in capitulo. An & quando inquisitor possit pœnas pecuniarias imponere, nec etiam debet dicere, quia fuisti hæreticus, ideo &c.

6 Quia circa damnationem hæreticorum attenditur tempus sententiæ, an tunc sint hæretici uel reuerfi, ut dictum fuit supra in capitulo. de hæret. & credentibus. Non enim debet in eo despici quod iam fuit, cum nunc per pœnitentiam incipiat esse quod non fuit ut l. distinct. ferrum. & c. si de iustor. siue ergo sit suspectus de hæresi cui imponitur pœnitentialis pœna, siue sit hæreticus qui rediens recipitur ad misericordiam, sententia sic formatur.

7 QVIA nobis constat per tuam confessionem, uel legitimas probationes, te talia uerba hæretica dixisse, uel te talibus erroribus credidisse, uel te scienter tales hæreticos defendisse, uel etiam receptasse, & per hoc in excommunicationis laqueum incidisti, nunc autem uisus consilio saniori, ex puro corde (ut asseris) petis misericordiam, & sponte redis ad ecclesiæ unitatem, idcirco in primis abiurata per te omni hæresi, & recepta prius a te secundum ritum ecclesiæ competenti cautela de paren-

do man-

do mandatis ecclesiæ, te absoluiimus ab omni excommunicationis vinculo quo teneris allicitus, & quia per prædicta quæ dixisti, fecisti, vel credidisti, in Deum & sanctam matrem ecclesiam temere deliquisti, & insuper quia per prædicta ostendisti te correctum, & ut fidelem in posterum te ostendas, tibi autoritate qua fungimur talem pœnitentialem pœnã duximus iniungendam, videlicet vt in prædicatione publica, vel in truius & locis publicis ciuitatis, vel in tua parrochia tuis vicinis astantibus, tuum profitearis & detesteris errorem, vel ut portes per unum annũ crucem coloris crocei tantæ longitudinis assutam ad uestem exteriorẽ, vel ut sis in tali monasterio per tempus tantum ad pœnitentiam peragendã, ut per hoc appareat. An ambules in tenebris an in luce, vel ut tanto tempore teneris ieiunare, vel ut limina apostolorum uisitare debeas, vel quod tantam pecuniam inferas & expendas in faciendo fieri unam ecclesiam uel hospitale in tali loco. uel secundum nostrum consilium in talia opera pietatis, uel si uolet pœnam pecuniariam inferre, dicat. Quia tantam summam pecuniæ in hæreticos contulisti, uel in eorum alimonia expendisti, uel quia pro extorsione pecuniæ multipliciter excessisti, ut puniaris in eo in quo deliquisti, tibi autoritate qua fungimur præcipimus & mandamus, quatenus camerę nostri officij inquisitionis hinc ad talem diem tantundem, uel tantam summam inferas & persoluas. Si uero iste modo rediens & cui indicenda est pœna foret relapsus, nõ est necesse quod de prædictis aliquid immutetur, nisi quod ibi circa principium addatur, & quia nobis constat te alias tanquam suspectum hæresim abiurasse, & in damnatam & abiuratam hæresim recidisse, quod patet per tuam confessionem, uel per probationes legitimas. Tunc postea cõtinua, usque ibi, duximus iniungendam, & demum adde te autoritate qua fungimur perpetuo carceri mancipamus, uel quod sis perpetuo in tali monasterio ad perpetuam pœnitentiam peragendam, ut ibi commissa defleas, & in posterum similia non committas, uel ne uagando per orbem inficias oues sanas. Iura per quæ ista probantur allegantur supra in capitulo de hæreticis & credentibus redeuntibus. & in capitulo de pœnitentia libus pœnis. & colligitur ista forma ex notatis per domi. Archidiacono. extra eodem. capitulo. ut commissi. super uerbo. carcere. libro 6.

8 SENTENTIA ABSOLUTORIA. † lauius & facilius formari poterit per quemcunq̃. Tamen de ipsa quia habuimẽtionem breuiter subiiciam, eius formam, quæ talis est.

NOS TALIS Episcopus, uel nos talis inquisitor &c. ex nostri officij debito per uiam inquisitionis procesimus cõtra. N. super eo quod nobis fuerat delatus a quibusdam, uel super eo de quo fama publica la-

borabat,

borabat, uidelicet q̃ ipse publice & sæpius talia uerba hæretica asserbat, uel quia in tali articulo male de fide catholica sentiebat, & similia, super quibus omnibus, ac etiam super ipsius conuersatione & uita testes recipere uoluimus, & tandem ad ueritatem lucidius indagandam eundem. N. diligenter examinauimus super præmissis & cæteris quæ ad cultum pertinent fidei orthodoxæ. sibiq̃ dilationem ad sui defensionem ordinauimus competentem, quia igitur nobis constat per probationes legitimas ipsam famam contra dictum. N. ortam fuisse ab ipsius capitalibus inimicis, uel ab hominibus maliuolis, qui non ex zelo Dei sed ex odij fomite processerunt, uel quia nobis constat per probationes legitimas testes omnes qui contra ipsum. N. deponere fategere tanquam eius inimicos uel cõspiratores, non catholicæ fidei zelatores, ex typo malitiæ ad prædicta deponenda & deferenda nequitur procesisse, & constat nobis tam per assertiones ipsius. N. bonis operibus approbas. q̃ per testes idoneos fide dignos & omni exceptione maiores. dictum. N. fore & fuisse uirum utiq̃ne catholicum & fidelem, boni testimonij, ac omni sinistra suspitione carentem, nos idcirco ipsum. N. tanquam penitus innocentem per nostram diffinitiuam sententiam in ijs scriptis absoluiimus a dicta inquisitione & contẽtis in ea prout etiam narrabitur causa propterea quam mereatur absolutionem ipse inquisitus, poterit narrari forma sententiæ absolutoriæ aliquibus ex prædicta forma additis uel detractis. Multæ forsan aliæ sententiæ poterunt occurrere proferendæ, sed omniũ formæ satis possunt elici ex præmissis. Vnde amplius non insisto. Deo gratias.

Explicit tractatus super materia hæreticorum Clarissimo Domino Ioanne Calderino Authore.

Sequitur modo liber qui inscribitur Forma procedendi contra hæreticos seu inquisitos de hæresi, & in causa hæresis.

TRACTATVS
SEV FORMA PROCEDENDI
contra de hæresi inquisitos.

Complectens praxim officij inquisitionis, quem
omnes dictum officium exercentes ut for-
mularium sibi proponere possunt.

TRACTATVS DIVISIO.

VT officium inquisitionis magis habeatur in habitu,
sciendum quod primo tractabo de officialibus huius
officij. Secundo de hæreticis, credentibus, recepta-
toribus, fautoribus, & defensoribus. Tertio de execu-
tione huius officij. In primo tractatu de officialibus,
primo tractabo de eorū institutione. Scdo de eorū
authoritate. Tertio de eorū si bene suum exercebunt
officium utilitate & spirituali. & temporalī. Quarto de eorum pena si
male & negligentē suum officium exercebunt & quia principalis offi-
cialis est Episcopus & inquisitor & privilegia magis loquantur de inquisi-
toribus idcirco de inquisitore primo principaliter est agendum.

Inquisitionis officium cui principaliter iniun-
gatur. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Officium inquisitionis principaliter iniungitur fratribus, a summo Ponti-
fice.
- 2 Prouinciales ordinum an habeant facultatem iniungendi officium seu mi-
nisterium inquisitionis.
- 3 Inquisitionis officium quando & a quo fuerit perpetuatum.

Inquisitionis autem officium principaliter iniungitur fratri-
bus a summo pontifice, unde in litera Clementis, licet ex om-
nibus mundi partibus, quæ scribitur inquisitoribus dicitur. ut
igitur inquisitionis officium contra hæreticos possit efficacius
adimpleri discretioni uestre per apostolica scripta mandamus, in remis-
sionem uobis peccatorum iniungentes, quatenus in charitate Dei, homi-
num timore postposito, uirtutem spiritus induentes ex alto, prædictum
officium quod apostolica uobis autoritate committimus &c. Item Vr-
banus in privilegio catholice fidei scribens prælati ordinum prædicato-
rum & minorum sic dicit. Nam si prædicta sedes interdum prælati ali-
quibus uestrorum ordinum per suas literas sub certa forma committat,
ut ad exercendum officium inquisitionis contra hæreticam prauitatem
aliquos suorum ordinum fratres assumere ualeat, ipsosq; cum expedire
uiderit amouere, ac alios subrogare, non tamen per hoc quod ipsis ea
duntaxat de causa in hac parte committitur, quia de fratrum suorum or-
dinum idoneitate pleniorē habere notitiā præsumitur, aliqua enim
super hmoi negotio uobis immediate a prædicta sede commissio & com-
mittendo facultas uel iurisdictio attribuitur seu potestas. Concordat
Alexan. item idem Clemens in constitutionibus quas scribit potestati-
bus & aliis rectoribus dicit, qd secundum illas constitutiones contra hæ-
reticos sine aliqua omissione procedat, alioquin dilectis filiis prædica-
torum & minorum ordinum fratribus inquisitoribus hæreticæ prauita-
tis & eorum singulis per Italiam deputatis autoritate sedis apostolicæ,
& in posterum deputandis damus nostris literis in mandatis &c.

2 Secundario uero & ministerialiter iniungitur istud officium a Pro-
uincialibus utriusque ordinis de mandato summi. pont. & cū præcepto.
unde idem Papa Clemens in alia litera quæ etiam incipit, licet ex omni-
bus, quam scribit prouinciali Lombar. & ita scripsit aliis prouincialibus,
sic dicit. Discretionī tuæ per apostolica scripta firmiter præcipiendo mā-
damus, quatenus de consilio aliquorum discretorum fratrum ipsius ordi-
nis eligas octo de fratribus eiusdem ord. tuæ prouinciæ idoneos ad hu-
iusmodi opus dominicum exequendum eisq; in uirtute sanctæ obedien-
tiæ distictē præcipere apostolica autoritate procures, ut inquisitionis
officium &c. Hic sequitur qd prouincialis uel eius uicarius de consilio di-
cretorum fratrum potest inquisitores ammouere & alios substituere,
& si inquisitores decesserint qd possunt alios substituere & quantumcū-
que hæc committantur eisdem, tamen secundum priuilegium Urbani qd
incipit. catholicæ fidei, non possunt se intromittere, nec inquisitoribus
præcipere quod quantum ad tempus, uel certos articulos, uel certas per

sonas superledere debeant in prædicto negotio. Idem dicit Alexander in priuilegio catholice. Innoc. in priuilegio. Odore suauis &c. concedit Magistro & prouinciali quod possint amouere inquisitores. & alios substituere uel commutare. & idem concedit de prædicatoribus Crucis.

- 3 Hoc autem officium inquisitionis perpetuum est per. d. Clementem & habetur in vij. Decreta. Ne aliqui dubitatione sollicita excitantes in dubium reuocent an officium inquisitionis hæreticæ prauitatis sollicitudini uestræ infra certos limites ab apostolica sede commissum expiret per mortem Romani pontificis qui commisit. præsentem declaramus edicto ipsum officium non solum propter negotia uiuente mandatore incepta, immo etiam quo ad integra & non cepta, & quod plus est quantum ad ea quæ tunc nequaquam emerferant in fauorem fidei post committentis obitum perdurare. In constitutionibus Clementinis habetur. Hoc sacro approbante concilio statutum est, quod nullis nisi qui quadragesimum annum attigerint possit officium inquisitionis prædictæ committi.

Authoritas inquisitorum qualis sit. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores una cum diocesano possunt interpretari statuta edita contra hæreticos.
- 2 Facultates inquisitorum quot & quales sint.
- 3 Inquisitores possunt compellere rectores ciuitatum ad seruandum constitutiones officij inquisitionis & quod eas registrari faciant in eorum capitularibus.
- 4 Excommunicatio inquisitorum grauior est aliis quantum ad quatuor.
- 5 Excommunicati ab inquisitoribus existentes per annum in excommunicatione sunt ut hæretici damnandi.
- 6 Inquisitores possunt excommunicare maiori excommunicatione participantes cum quibusdam excommunicatis ab eis.
- 7 Inquisitores possunt excommunicare laicos disputantes publici uel private de fide, & non reuelantes hæreticos.
- 8 Prædicatorum quæstuariorum officium quale sit, & de facultate inquisitorum super illos.
- 9 Authoritas inquisitorum ad quæ non se extendat.

Modo

Modo uidendum est de autoritate inquisitorum & primum in quo apparet magis autoritas eorum est, quia possunt interpretari statuta edita contra hæreticos una cum diocesano, ut patet ex priuilegio Innoc. quod sic incipit, cum negotium fidei catholice. ubi dicit, ut commissum uobis ab apostolica sede tam salubre & utile ministerium exequi liberius ac exercere possitis efficacius, in hac parte interpretandi statuta ecclesiastica & secularia contra hæreticos edita cum diocesano Episcoporum consilio liberam uobis autoritate presentium concedimus facultatem. Innoc. in alio priuilegio plenius dicit sic, & Alexander ut commissum uobis inquisitionis officium contra hæreticam prauitatem efficacius & liberius impleatis, interpretandi & declarandi una cum diocesano locorum in quibus uobis idem officium est commissum, uel ipsorum uicariis cum diocesano abesse contigerit statuta contra hæreticos, credentes, fautores, & defensores ipsorum edita, & capitularibus seu statutorum liberius ciuitatum aliorumque locorum in quibus dictum officium uobis exequendum incumbit posita uel ponenda, quoties in eis apparuerit aliquid ambiguum uel obscurum, uobis & singulis uestrum tenore presentium concedimus facultatem.

2 Aliud uero in quo etiam apparet magis autoritas inquisitorum est quia ut patet ex litera Clementis, licet ex omnibus mundi partibus, plena est eis facultas & autoritas concessa ab eo de infra scriptis, sic scribens inquisitoribus, plena sit uobis & singulis uestrum presentium tenore facultas conuocandi clerum & populum ciuitatum, castrorum, aliorumque locorum, prout dicto negotio fidei uideritis expedire, & accrescendi, siue aduocandi prout expedierit quoslibet peritos ut uobis assistant in ferendis sententiis huiusmodi. & præbeant consilium opportunum ac eis ut uobis pareant humiliter super iis in uirtute obedientie iniungendi, & faciendi quibuslibet assignari uobis libros seu quaternos, & alia scripta in quibus inquisitiones factæ, aut processus per quoscuque autoritate sedis apostolice uel legatorum eius contra hæreticos continentur, nec non & faciendi obseruari inuolabiliter omnes constitutiones apostolicas & leges Imperiales. per. q. Federicum olim Romanorum Imperatorem tunc in deuotione ecclesie persistentem Padue promulgatas aduersus huiusmodi pestem ecclesie persistentem hæreticæ prauitatis. Innoc. in constitutionibus idem dicit quod Clemens.

3 Clemens in constitutionibus dicit quod inquisitores debent compellere rectores & ciuitates per excommunicationem & interdictum quod seruent constitutiones, & quod eas faciant scribi in capitularibus. Alexander etiam dicit quod possunt etiam cogere eos ad seruandum statuta legatorum in pri-

G 3 uil.

uil. licet ex omnibus mundi. Item Innoc. in priuil. uolent es, dicit q̄ pos-
sunt cogi ab inquisitoribus per excoꝛcationem in personas. & per interdi-
ctum in terram. Et non solum rectores sed etiam alix ciuitates uel loci,
concordat cum priuilegiis, cum aduersus hæreticam, & in priuil. ad or-
thodoxæ fidei, & in priuil. ad aures uestras, & maxime de rectoribus qui
nolunt iurare seruare constitutiones. & Alexander in priuil. Cupientes di-
cit, q̄ etiam Communitates ciuitatum & aliorum possint cogi ut dictū
est, Alexander in priuil. cupientes, dicit q̄ per excommunicationem in p-
sonas & per interdictum in terras possint cogi, & etiam q̄ statuta contra
officiū edita de capitularibus abradantur, alios eodem modo conatur.
Denique ut circa præmissa plene sit uobis & singulis uestrum cohærcio-
nis expedita & inuolabilis adsit auctoritas, uolumus ut ea omnia uirili-
ter exequamini. inuocato si opus fuerit auxilio brachij secularis. Contra
dictores per cens. ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.
Non obstantibus aliquibus priuilegiis uel Indulgentiis quibuscunque
personis cuiusuis conditionis dignitatis uel gradus, religionis, uel ordi-
nis, communitatibus uel uniuersitatibus; ciuitatum uel locorum speciali-
ter uel generaliter sub quacunque uerborum expressione uel forma a me-
morata sede concessis, uel in posterum concedendis, cum ex huiusmodi
uel alijs priuilegiis uel indulgentiis nullum uobis in tantæ pietatis nego-
tio uolumus obstaculum interponi.

4 Ad prædictam autem ꝑ censuram pertinet excommunicatio Inquisi-
torum, quæ quidem excommunicatio grauior est alijs quantum ad qua-
tuor, & istud est aliud in quo apparet auctoritas inquisitoris. Primo gra-
uior est excommunicatio Inquisitoris cæteris, quia quidam excommu-
nicati ab eo debent banniri, & ad hoc possunt cogere potestates & alios
rectores. Secundo eorum bona debent confiscari, & ad hoc etiam pos-
sunt prædictos rectores cogere. Et hæc patent in priuil. Inno. q̄ incipit.
Cum fratres prædicatores &c. In que scribit baronibus & alijs dominis
& rectoribus & cõmunitatibus ciuitatum dicēs. Vniuersitatem uestram
rogandam hortandam attente duximus commonendam, per apostolica
scripta uobis districte præcipiendo mandantes quatenus omnes illos q̄
per inquisitores eosdem uel per alios de ipsorum mādato pro hæreseos
cripine, uel pro defensione, seu receptatione, aut fauore hæreticorū ex-
communicationis innodati uinculo uel denunciati excommunicati pu-
blice fuerint bonis confiscatis ipsorum banno publico exponatis. Hoc
idem dicitur ab eo dē in priuil. q̄ scribitur inquisitoribus. quod incipit.
Cum vos Inquisitores &c.

5 Tertio ꝑ grauis est excoꝛcatio Inquisitorum quia aliqui excommuni-
cati

cati ab eis & persistentes per annum in excommunicatione animo perti-
naci debent tanq̄ hæretici iudicari, & pœnis subijci contra hæreticos ꝑ-
mulgatis, & hoc patet in lege Feder. Imper. quæ incipit Patarenorū, ubi
dicitur, credentes, receptatores, fautores, & defensores hæreticorum ban-
nimus, statuentes, ut si postq̄ quilibet talium fuerit excommunicatione
notatus satisfacere contempserit intra annum ex nunc ipso iure sit fa-
ctus infamis & cætera. Et supra, qui autem fuerint inuenti sola suspitio-
ne notabiles, nisi ad mandatum ecclesie iuxta considerationem suspitio-
nis, qualitatemque personæ propriam innocentiam congrua purgatio-
ne monstrauerint, tanquàm infames & banniti ab omnibus habeantur,
ita q̄ si per annum permanerint, ex tunc eos sicut hæreticos condem-
namus. Et Alexander. consultationi uestre breuiter respondemus. q̄ cum
pro contemptu non impunitas sed pœna contumacibus debeat, & cõ-
tumacia maxime in causa fidei suspitioni præsumptionē adijciat uehe-
mentem, si quis suspectus de hæresi uocatus à uobis ut de fide respondeat
parere subterfugit, aut contumaciter se absentat, & ob eam contumaciã
a uobis excommunicationis uinculo innodatus per annum in excommu-
nicatione perstiterit animo pertinaci, ex tunc uelut hæreticum damnetis
quemadmodum de illis qui sola suspitione notabiles innocentiam suã
congrua purgatione monstrare neglexerunt, & propter hoc excoꝛmu-
nicationis innodati sententia eam per annum contempserint in genera-
li concilio est statutum. Hoc idem dicit Innoc. & Alexander in priuil. No-
uerit uniuersitas uestra. In sexto autem decretalium dicit Bonif. si quis ue-
ro de prædictis potestatibus dominis temporalibus, rectoribus, uel corū
officialibus, seu Balliuis contra prædicta fecerit, aut præfato fidei nego-
tio seu p̄fatis diocesano episcopo uel inquisitoribus incumbenti se oppo-
nere forte præsumperit, uel ipsum aliquatenus impedire, nec non &
qui scienter in prædictis dederit auxilium, consilium, uel fauorem, ex-
communicationis se nouerit mucrone percussum, quam si per annum
animo substinuerit pertinaci, ex tunc uelut hæreticus condemnetur.

6 Quarto grauis ꝑ est excommunicatio inquisitorum, quia possunt excoꝛ-
municare maiori excommunicatione participantes cum excommunica-
tis quibusdam ab eis. scilicet hæreticis, credentibus, fautoribus, receptatori-
bus, & defensoribus. Vnde Innoc. & Alexander in priuil. Nouerit uniuersitas
uestra, dicit, si qui autem tales postquam ab ecclesia fuerint denota-
ti euitare contempserint, excoꝛmunicationis sententia procelantur, alias
animaduersione debita puniendi.

7 Item ꝑ aliud in quo apparet auctoritas inquisitoris est, q̄ potest ex-
communicare laicos disputantes de fide publicæ uel priuatim, & potest

excommunicare eos qui non reuelant hæreticos per se uel interpositam personam, & hæc patent in priuil. Innoc. & Alex. Nouerit uniuersitas uestra. Item aliud apparet in quo autoritas inquisitoris est, quia potest reseruare sibi autoritatē addendi & diminuendi in pœnitentijs iniunctis ut patet ex concilio Narbonensi q̄ crederem esse concilium Tholosanum, nisi quia in hoc concilio fit mentio de concilio Tho. ubi ponitur pœnitentia quæ debet hæreticis imponi per inquisitores, & additur, uobis semper potestate retenta ut positis ex causa rationabili pœnitentijs iniunctis addere, uel detrachere, uel etiam commutare, & hac potestate cõsulimus uos usus quotiens saluti animarum & utilitati negotij uideritis expedire, & hoc forte haberi potest ex litera Innoc. quæ incipit. Dilecti filij &c. & sequitur, sed cum inquisitores pro maiori parte in talium condemnatione adiecto uerbo perpetuo, super iniunctis pœnitentijs relaxandis, immutandis, & minuendis retinuerint potestatem, & infra. Qui uero ad crucem uel ad carcerē pro hæretica prauitate sunt perpetuo cõdemnati, potestate super liberatione ipsorum inquisitoribus reseruata &c. Ita q̄ Papa uidetur approbare q̄ faciunt inquisitores de reseruatione pœnitentiarum, sicut dictum est. Item Innoc. in priuil. Cum literæ uestræ, concedit inquisitoribus prouintiarum Lombardiarum & Marchiarum Tarusinarum, quod si literæ suæ non sunt correctæ q̄ possint uti eis nõ obstat corruptione. In ijs enim apparet principaliter autoritas inquisitorum & non solum in ijs, sed etiam in multis alijs quæ inferius in articulis proprijs continentur, sed si aliqua alia apparebunt in hoc loco ponentur.

8 Inquisitores etiã habent & autoritatē cõpescendi, propterea monitione præmissa per censuram ecclesiasticam appellatione postposita prædicatores quæstuarios ubi contigerit pro inquisitionis seu fidei negotio cõgregationem fieri seu alios eidem negotio quolibet ex hoc impedimentum aliquod afferri a prædicationis officio q̄ ad illos nullatenus pertinet quorum interest tantum subsidia suppliciter ac indulgentiam si forte habent exponere uobis & singulis uestrum liberam concedimus autoritate præsentium facultatem.

9 Modo dicendum est & in quibus inquisitor non habet autoritatē, unde in 6. Decretal. dicitur sane cum negotium fidei q̄ summe priuilegiatū existit per occupationes alias non debeat impediri, inquisitores hæreticæ prauitatis a sede apostolica deputati de diuinationibus, ac sortilegijs, nisi hæresim saperent manifeste, introumittere se non debent, nec punire talia exercentes, sed eos relinquere suis iudicibus puniendos. De quæstionibus præterea usurarum motis etiam contra illos quibus restitutionem usurarum in pœnitentia pro hæresis crimine iniunxerint, & illi ad hoc faciendum

dicendum se & sua in iudicio ecclesiæ obligauerunt, introumittere se non possunt, ne per causas huiusmodi offendiculum negotio fidei præparetur. Sed in consultationibus Alex. addit tamen eos ad restitutionem usurarum de quibus constiterit compellere poterunt, quibus in satisfactionem pro dicto crimine huiusmodi restitutionem in præsentia iniunxerunt. Bonif. uero etiam prohibet q̄ de Episcopis se non introumittant inquisitores hæreticæ prauitatis ab apostolica sede seu alio uel alijs quibuslibet deputari, de huiusmodi crimine contra episcopos nequeant, aut eius prætextu procedere contra eos nisi in literis apostolicæ commissionis q̄ hæc possint, contineatur expresse. Si tamen inquisitores ipsi episcopos uel alios superiores prælatos scierint uel inuenerint circa crimen hæresis commississe, aut eos de hoc diffamatos existere uel suspectos id tenebuntur sedi apostolicæ nuntiare.

Inquisitorum utilitates quales sint. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Inquisitores sunt absoluti à pœna & à culpa.
- 2 Inquisitores possunt se mutuo absolueri ab excommunicationibus si quas incurrissent, & alia facere ut ibi.
- 3 Expensæ debent fieri inquisitoribus de bonis hæreticorum, uel officij & quomodo.

1 **M**ODO uidendum est tertio de utilitate inquisitorum quam cõsequuntur ex officio inquisitionis. Et primo de spirituali. Nã sunt & absoluti a pœna & a culpa, unde Clemens in priuil. licet ex omnibus mundi partibus, dicit & loquitur inquisitoribus,

Vobis autem pro huius negotij laborantibus illam peccatorum ueniã indulgemus quæ succurrentibus terræ sanctæ in generali concilio est concessa. Alex. uero inquisitoribus Tholosanis plenam concedit ueniã peccatorum. Innoc. inquisitoribus prædicantibus crucem id priuilegium & indulgentiam elargitur quæ transeuntibus in terræ sanctæ subsidium in generali concilio conceduntur.

2 Alia utilitas spiritualis est & quia possunt inquisitores mutuo se absolueri ab excommunicationibus si quas incurrissent, & dispensare in irregularitatibus quemadmodum possunt Priores secundum priuilegia fratrum prædicatorum ordinis, secundum priuilegium Alex. ut negotium si dei.

dei. Item q̄ plenè possunt absoluere suos, & dispensare cum eis de prædictis & in prædictis, & ab eis absolui, & per eos dispensari secundum modum supradictum, ut dicit Urbanus in priuil. Ne inquisitionis officium. Et Clemens, ne inquisitionis. Item possunt absoluere famulos & familiares ab excommunicatione quam incurserint propter iniectio- nem manuum occasione officij, ut dicit Inn. in priuil. Deuotionis uestræ.

3. Secundo de temporali utilitate est agendum, quæ est ꝑ quod ipsis inquisitoribus debent fieri expensæ sine difficultate de bonis hereticorum uel pertinentibus ad officium, sed computatio expensarum & introituum debeat fieri coram dioc. & hoc secundum Innoc. in priuil. super extirpatione. Sed dominus Benedictus hoc ammouit in litera quam mittit inquisitoribus, ex eo quod quædam nouella. Et ordinat quod hæc ratio reddatur summo Pontifici uel suo Nuntio.

Inquisitores malitiose exercentes officium quibus subiaceant pœnis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1. *Inquisitores malitiose exercentes uel ommittentes exercere suum officium suspenduntur ab officio, excommunicantur, & aliis pœnis ple-ctuntur.*
2. *Vicarij episcoporum & inquisitores extorquentes pecuniam modis illicitis qualiter puniantur.*

Varto uidendum est de pœna inquisitorum, si malitiose suum exercent officium, hæc autem pœna ꝑ ponitur in constitutionibus Clementinis. cap. multorum quærela &c. Verum quæ nimis est graue ad exterminationem prauitatis prædictæ non agere q̄ ipsius contagiosa enormitas agendum requirit, Graue est quoque & damnatione dignissimū. & malitiose in sumptibus eandem imponere prauitatem episcopo, & inquisitori prædictis, ac alijs ad dicti officij executionem substituendis ab eis, in uirtute sanctæ obedientiæ & sub interminatione maledictionis eternæ præcipimus, ut sic discrete & prompte contra suspectos, uel diffamatos de huiusmodi prauitate procedat quod malitiose aut fraudolenter tantam labem, seu quod ipsos in executione officij inquisitionis impediatur, falso alicui non imponant, q̄ si odij, gratiæ, uel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu contra iusti-

iustitiam & conscientiam suam ommiserint cōtra quemquam procedere, ubi fuerit procedendum, super huiusmodi prauitate, aut obtentu eo, dem prauitatem ipsam uel impedimentum officij alicuius imponendo eum super hæc præsumserint quoquomodo uexare, præter alias pœnas pro qualitate culpæ imponendas, idem episcopus aut superior suspensionis ab officio per trienniū, alij uero excoicationis sententias eo ipso incurrant, a qua quidem excommunicationis sententia, qui eandem incurrerit, nisi per Romanum Pontificem nequeat, præterquam in mortis articulo, tunc satisfactione præmissa, absolutionis beneficium obtinere, nullo in hac parte priuilegio suffragante.

Item præcipitur ꝑ in eodem cap. Vicarijs episcoporum & capitulorum sede uacante & inquisitoribus & eorum Vicarijs, quod non extorqueant pecuniam ab aliquibus quibus uis modis illicitis, & q̄ non debeant confiscare bona ecclesiarum propter delictum clericorum, & si contrarium fecerint sunt excommunicati ipso iure, nec possunt absolui nisi prius satisfaciant illis de pecunia sic extorta, nec possunt de tali pecunia pacta & remissiones fieri, & notarij & alij officiales & socij inquisitorum hæc scientes tenentur eos corrigere in secreto, & si se non correxerint, si tunc probare possunt, debent reuelare prælati eorum, & ipsi prælati debent eos absoluere ab officio. & eos punire, Et sic patent ea quæ pertinent ad officium inquisitoris quantum spectant ad hanc partem.

De officio uicarij inquisitionis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1. *Inquisitores an & in quibus casibus, & quibus possint committere uices suas.*
2. *Inquisitores non possunt committere suis uicariis prolationem sententiæ diffinitiuæ, nec executionem criminalem, sed solum pecuniariam.*

Secundus officialis post inquisitorem est uicarius inquisitoris, cui inquisitor potest committere, secundum Clemen. licet ex omnibus, citationes, testium examinationes, cum de huiusmodi crimine ac ipsius circumstantijs duxerit inquirendū, ita tamen q̄ huiusmodi examinationi duæ personæ religiosæ, ut dictum est, intersint & denunciations sententiarum quas in quoslibet hac de causa tuleritis, & hoc concluditur a sapientibus aliquibus q̄ inquisitores

- 1 † possunt committere uices suas in citando quoslibet infames & suspectos, & ipsi Vicarij possunt citatos ipsos si rebelles fuerint per censuram ecclesiasticam cogere ad presentandum se coram eis, & pertinaces exco-
municare, & si tandem se presentauerint possunt eos absolueri, & dicta eorum recipere & examinare, & etiam testes citare, & cogere per censuram ecclesiasticam ad testificandum contra eos, & dicta eorum examinare, inquisitores † uero suis vicarijs non possunt committere diffinitiuam sententiam, quia ipsi soli inquisitores diffinitiuam sententiam super principali ferre possunt postmodum uero possunt committere denunciationem sententiae latae per eos, & etiam executionem ipsius sententiae si fuerit pecuniaria, si autem esset ipsa sententia criminalis, non possunt. Nicolaus quartus dat potestatem inquisitoribus Marchiae Taruinae quod possint fratribus sui ordinis committere quod possint absolueri ab exco-
municationibus sui sic dicens. Nos uolentes animarum providere salutem, absoluendi quotiens fuerit opportunum per fratres uestri ordinis quibus ad hoc idoneis id duxeritis committendum, illos qui inter eandem administrationem in prauitate huiusmodi comiserunt cuiuscunque sexus existant uel committere forte contigerit ab excommunicationis uinculo quod propter huiusmodi incurrerunt uel incurrerint etiam infuturum uobis autoritate presentium concedimus facultatem. De utilitate uiciorum non inuenio neque de temporali neque de spirituali, nisi Vicarij intelligantur esse focij. De poena eorum si male fecerunt suum officium supra immediate in precedenti capitulo & in fine actum est.

De officio cruce signati. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 *Crucis signo omnes insigniri possunt qui contra haereticos arma suscipiunt.*
- 2 *Beneficio cruce signatorum gaudent omnes illi qui effectualiter exequuntur uotum pugnandi contra haereticos.*

ertius officialis est cruce signatus. De cruce signatorum autoritate institutione & utilitate eorum spirituali facit mentionem Inno. in privilegio quod incipit Malitia huius temporis, ubi sic dicitur. Quo circa † discretioni uestrae per apostolica scripta districte praecipiendo mandamus in remissionem uobis peccaminum

- minum iniungentes, quas in locis ubi contra haereticos uobis inquisitionis officium est commissum, curetis singuli opportuna iustitia contra eosdem haereticos eorumque fautores proponere populis publice uerbum crucis, & eos qui tacti zelo fidei ad extirpandam eandem uotum assumperint crucis caractere consignare, ut autem uobis de praedicatione huiusmodi & fidelibus qui eiusdem crucis ob hoc uotum assumperint copiose mercedis praemium afferant, uobis & eisdem fidelibus illam indulgentiam, illudque privilegium elargimur, quae transeuntibus in terrae sanctae subsidium in generali concilio conceduntur. Et infra scilicet, porro ut non solum inquisitionis uobis super haeretica prauitate commissae, sed & huius praedicationis officium in manibus uestris congruis fauoribus adiuuetur, absoluendi iuxta formam ecclesiae omnes qui contra haeticam prauitatem assumperint signum crucis ab interdicti, suspensionis, & excommunicationum sententijs, canonis, & praesertim ab illis quas pro incendijs, uel effractionibus ecclesiarum, seu iniectio manu uiolenta in personas ecclesiasticas incurrerunt, Et alijs quoque sententijs a nobis uel autoritate nostra a uobis generaliter promulgatis, nisi adeo grauis & enormis excessus fuerit personarum quod ab ijs oporteat absolutionis beneficium per sedem apostolicam obtineri.
- 2 Dummodo † assumpto crucis signaculo uotum huiusmodi qui absoluti fuerint efficaciter prosequantur, & ipsi caueant quod de caetero contra ecclesiam nunquam erunt, & tam ab ipsis quam ab alijs praemissis plena de damnis & iniurijs propter quae excommunicati noscantur, satisfactio uel satisfaciendi sufficiens securitas impendatur, nec non & dispensandi cum clericis super irregularitatibus quas celebrando diuina leg. summis sententijs canonicis contraxerunt, commutandi quoque uota crucis signatorum uouentium & uotorum qualitate pensata terrae sanctae uotis aliisque perpetuis quae commutationis non admittunt remedium dumtaxat exceptis, concedendi quoque cruce signatis eisdem quod tempore generalis interdicti possint interesse diuinis officijs & ecclesiastica sacramenta recipere in locis in quibus eadem ex indulto sedis apostolicae celebrantur, dummodo si in praemissis casibus ecclesiasticis tenentur ligati a sententijs prius absolutionis beneficium assequantur uobis & singulis uestrum autoritate presentium concedimus facultatem.

DE officio & potestate cuiuslibet Rectoris.
Rubrica.

S Y M M A R I V M.

- 1 Rectores quilibet terrarum tenentur iurare de seruando & seruari faciendo omnes constitutiones officij inquisitionis, sub pena ut ibid. & numer. 22.
- 2 Gubernantes ciuitates tenentur iurare exterminium & expulsionem hereticorum.
- 3 Regentes tenentur in initio suorum regiminum publicari facere omnes hereticos.
- 4 Fratribus pradicatoribus munus inquisitionis specialiter iniunctum est.
- 5 Assessor debet consignari inquisitori, qui ei in omnibus auxilietur in officio. & numer. 14.
- 6 Federici imperatoris constitutio contra hereticos seruanda est.
- 7 Terra principis negligentis extirpare hereticos catholicis occupanda conceditur.
- 8 Heretici ducendi sunt expensis communitatum quocunque iusserint inquisitores.
- 9 Heretici sunt custodiendi in carcere separato ab alijs.
- 10 Index laicus debet hereticum captum presentare inquisitori.
- 11 Heretici sunt cogendi cruciatibus propallare se & socios.
- 12 Rectorum debitum circa notam hereticorum.
- 13 Regentium officium circa executionem contra bona hereticorum.
- 15 Bona hereticorum condemnatorum qualiter diuidantur.
- 16 Venditio bonorum condemnatorum de heresi qualiter fieri debeat.
- 17 Pana attentantium contrauenire constitutionibus editis contra hereticos.
- 18 Statuta contra constitutiones officij inquisitionis sunt abradenda.
- 19 Constitutiones apostolicæ contra hereticos quomodo, & in quot uoluminibus sunt scribenda.
- 20 Inquisitor tenetur sindicare suum precessorem in officio.
- 21 Heresis crimen mere ecclesiasticum est, & non pertinet ad dominos temporales.

Virtus officialis est potestas & quilibet rector quorum officium ponitur & in constitutionibus Clementis, & in 6. decretal. satis perfecte, licet Imperator aliqua etiam tangat. & Gregorius & Alexander & Innoc. etiam tangunt. Ea autem quae facere debent potestates & alij rectores ponentur non sub illo ordine quo scribuntur sed sub alio ordine ut melius memoriae commendentur Clemens enim sic scribit potestatibus, & rectoribus, consulibus, Antianis, Consilijs, & communitatibus ciuitatum aliorumque locorum per Italiam constitutis. Vniuersitati uestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus singuli constitutiones nostras cum quibusdam adiectionibus modificationibus, & declarationibus per dictum Alexandrum predecessorem nostrum &c. per nos factas conscribi in uestris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas secundum eas contra omnem haeresim se aduersus sanctam hanc ecclesiam extollentem sine omissione aliqua procedatis, Alioquin dilectis filiis praedicatorum & minorum ordinum fratribus inquisitoribus haereticae prauitatis, & eorum singulis per Italiam deputatis auctoritate sedis apostolicae & in posterum deputandis damus nostris literis in mandatis ut infra designatos eis limites singulos uestrum ad id per excommunicationem in personas & interdictum in terram appellatione remota compellant.

- 1 Statuimus ut potestas, capitaneus, seu rector, seu consules, seu quilibet alij qui ciuitati praesunt, uel loco alij ad praesens aut pro tempore praesuerint in futurum in Italia, iurent praecise ac sine tenore aliquo attendere inuiolabiliter & obseruare & facere ab omnibus obseruari toto tempore sui regiminis tam in loco uel ciuitate quam in terris suae iurisdictioni subiectis omnes & singulas infra scriptas constitutiones, & super iis praecise seruandis recipere a quibuslibet sibi in potestaria uel regimine succedentibus iuramenta. Quae qui praestare uoluerint pro potestate capitaneae consules uel rectores nullatenus habeatur, & quae ut potestates capitaneae consules uel rectores fecerit nullam penitus habeant firmitatem nec ullus teneatur aut debeat sequi eos, etiam si de sequella praestanda eis praebuerit iuramentum.
- 2 Statuimus etiam hoc aedicto in perpetuum ualituro, ut potestas seu consules & rectores quibuscunque funguntur officijs, pro defensione fidei praestent publicum iuramentum, quod de terris suae iurisdictioni subiectis uniuersos hereticos ab ecclesia denotatos bona fide pro uiribus exterminare studebunt, ita quod ammodo, & omnino, quando cunque quis fuerit in perpetuam potestatem assumptus hoc teneatur iuramento firmare, alioquin nec pro potestatibus nec pro consulibus seu consimilibus habeantur

- habeantur, eorumque sententias ex tunc decernimus inutiles & inanes.
- 3 Idem quoque potestas, & capitaneus, consul, rector, uel quicuis alij ad regimen cuiuslibet ciuitatis uel loci assumpti in principio sui regiminis in publica concione more solito congregata banno Ciuitatis uel loci supponant tanquam pro maleficio omnis sexus utriusque hæreticos, quocunque nomine censeantur, & teneantur bannum huiusmodi a suis prædecessoribus positum confirmare, præcipiant etiam quod nullus hæreticus uel hæretica de cætero habitet, uel moretur, aut subsistat in ciuitate seu aliquo iurisdictionis suæ loco, aut districtus eiusdem.
- 4 Ad hoc notate fieri uolumus fratres prædicatores de ordine prædicatorum pro fidei negotio in partibus Imperij nostri contra hæreticos deputatos, cæteros quoque qui ad hæreticos iudicandos accesserint, nisi aliqui eorum ab imperio fuerint perscripti, eundo, morando, & redeundo, sub nostri Imperij speciali defensione receptos, & quos apud omnes sub opere ac recomendatione fidelium Imperij esse uolumus in offensos. Vniuersitati uestræ mandantes quatenus quocunque & apud quem cunque uestrum peruenerint benigne recipiatis, eisdem omne consilium ducatum & auxilium impendatis pro tam receptis coram Deo negotijs exequendis. Hæreticos uero quos ostenderint uobis in iurisdictione uestra singuli capientes diligentem custodia detinendos donec per ecclesiasticæ damnationis iudicium poenam subeant quam merentur.
- 5 Teneatur præterea potestas, seu rector, uel quicuis alius huic regimini præsidens, unum de assessoribus suis quem elegerit, diocæsano, si fuerit præsens, & inquisitoribus, seu inquisitori prædictis autoritate sedis apostolicæ deputatis mittere cum eis quocunque uoluerint in iurisdictione ciuitatis uel loci, ac eius districtu, qui assessor, secundum quod prædictis inquisitoribus seu inquisitori uisum fuerit, ibi tres aut plures boni testimonij uiros uel totam uiciniam si eis uidebitur iurare compellat quod si quos ibidem hæreticos sciuerint, uel bona eorum, uel aliquos occulta conuenticula celebrantes, seu a communi conuersatione fidelium uita & moribus discedentes, uel credentes, aut defensores, seu receptatores, uel fautores hæreticorum, eos dictis inquisitoribus siue inquisitori studeant indicare.
- 6 Ipsi autem potestates consules, seu rector, & quicunque alij regimini præsidentes, purgare teneantur ab hæretica feditate ciuitatem uel locum cui præfuerint, totamque terram uel districtum suæ iurisdictionis secundum leges per. q. Federicum olim Romanorum Imperatorem tunc in deuotione Romanæ Ecclesiæ persistentem Paduæ promulgatas contra hæreticam prauitatem, & earum tenores facere annotari in suis capitularibus,

- bus, nullis temporibus abolendis.
- 7 Si uero dominus temporalis requisitus & monitus ab ecclesia terram suam purgare neglexerit ab hæretica prauitate post annum a tempore admonitionis elapsum, terram ipsius exponimus catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis absque ulla contradictione possideant, & in fidei puritate conseruent, saluo iure domini principalis, dummodo super hoc nullum præstet obstaculum, neque aliquod impedimentum apponat, eadem nihilominus lege seruata contra eos qui non habent dominos principales.
- 8 Teneantur autem potestas, capitaneus, Consul, seu rector, uel alij ad huiusmodi regimen deputati quilibet in expensis communis cui præest facere duci eosdem hæreticos ita captos quocunque diocæsano uel eius uicario seu inquisitoribus, uel inquisitori prædictis iurisdictionem uel districtum diocæsano Episcopi seu ciuitatis uel loci placuerit illos duci.
- 9 Teneantur insuper potestas, capitaneus, consul seu rector uel alij omnes hæreticos & hæreticas qui capti amodo fuerint custodiri facere sub expensis communis uel loci cui præfunt per uiros catholicos ad hoc electos per diocæsano si præsens fuerit, uel ab inquisitoribus seu inquisitore in aliquo speciali carcere tuto & securo, in quo ipsi soli teneantur seorsum a latronibus & bannitis, donec de ipsis fuerit diffinitum.
- 10 Teneantur insuper potestas, capitaneus, consul, seu rector uel alij huiusmodi cum bono & sicuro comitatu omnes hæreticos quocunque nocte censeantur infra dies xij. postquam capti fuerint diocæsano uel eius spiritali uicario uel hæreticorum inquisitoribus uel inquisitori præsentare pro examinatione de ipsis & eorum hæresi faciendam.
- 11 Teneantur præterea potestas, capitaneus, consules, uel alij huiusmodi omnes hæreticos quos captos habuerint cogere, citra membri diminutionem & mortis periculum, tanquam uere latrones & homicidas animarum, & fures sacramentorum Dei, & fidei Christianæ errores suos expresse fateri, & accusare alios hæreticos quos sciuerint, & bona eorum & creditores, & receptatores, & defensores eorum, sicut coguntur fures & latrones rerum temporalium accusare suos complices, & fateri maleficia quæ fecerint, damnatos uero de hæresi per diocæsano uel eius uicarium seu inquisitores uel inquisitorem prædictos potestas cap. uel alij eorum seu prædicti uel eius seu eorum Nuntius specialis animaduersione debita puniendos sibi relictos statim recipere teneantur.
- 12 Teneantur insuper potestas, capitaneus, consul, seu rector, uel quicuis alius præsidens regimini ciuitatis uel loci nomina istorum omnium qui de hæresi fuerint diffamati seu infamati uel banniti in diuersis libellis.

unius tenoris facere annotari, quorum unum commune civitatis vel loci habeat, alium dioc. & tertium fratres prædicatores, & quartum fratres minores. Et ipsorum nomina ter in anno in concione public. solempniter faciat recitari.

13 Teneantur in superpotestas civitatis, rector, seu quivis loci quoecunque vocabulo nuncupetur in destructione domorum, & condemnationibus faciendis, & in rebus inuentis vel occupatis consignandis & dividendis, de quibus superius dicitur, in fra. xx. dies post accusationem seu denuntiationem factam hæc omnia exequi cum effectu, & condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menses exigere & dividere illa sicut inferius continetur.

14 Insuper teneantur potestas & capitanei unū de assessoribus suis quocunque dioc. vel eius vicarius & dicti inquisitores seu inquisitor hæreticorum voluerint ad hæc peragenda fideliter assignare & mutare pro tempore si eis visum fuerit, opportunum, Omnes autem condemnationes vel poenæ quæ occasione hæresis factæ fuerint nec per concionem, nec per consilium, nec ad uocem populi ullo modo aut ingenio aliquo tempore valeant relaxari.

15 Teneantur in superpotestas, capitaneus, consul, seu quivis alius rector omnia bona hæreticorum & receptorum eorum, quæ per dictos officiales fuerint occupata seu inuenta, & condemnationes pro ijs exactas, nec non & lignamina, lapides, & regulas domorum & Turrium, quæ occasione hæresis destruentur, & bona tam mobilia quàm immobilia quæ eadem occasione confiscabuntur dividere tali modo ut una pars veniat in commune civitatis seu loci secunda pars in fauorem & expeditionem officij, & detur officiariis qui tunc negotia ipsa peregerunt. Tertia ponatur in aliquo loco tuto secundum quod dicitur dioc. & inquisitoribus vel inquisitori videbitur, reservanda & expédenda per consilium eorundem in fauorem fidei, & ad hæreticos extirpandos non obstante in contrarium statuto aliquo condito vel condendo.

16 Teneatur præterea potestas, vel rector civitatis vel loci alterius, vendere bona fide cum consilio & assensu inquisitorum vel inquisitoris bona quæ confiscantur occasione hæreticæ prauitatis infra tres menses post confiscationes huiusmodi quod si non fecerit præmissas poenas eo ipso incurrant, & nihilominus inquisitores vel inquisitor libere ista vendere valeant requisito consilio dioc. vel eius vicarij si præsens non fuerit, & duorum fratrum prædicatorum & totidem minorum ordinū, quos prior & Guardianus si conuentus ibidem fuerint eorundem ordinum ad hæc duxerint eligendos, & emptores bonorum ea libere ac licite habeant

& pos-

& possideant, & verum ipsorum dominium per emptorem huiusmodi transferatur ad ipsos.

17 Si quis autem de cætero aliquod istorum statutorum seu constitutionum attemptauerit delere, diminuere, vel mutare, sine autoritate sedis apostolicæ speciali, potest Capitaneus seu consul aut alius quivis rector qui pro tempore fuerit in illa civitate vel locū teneant eū tanquam defensorem hæreticorum publicum, & fauorem secundum formam præscriptam perpetuo publice infamare, atque punire in libris. l. protuenti vel in pecunia numerata, quam si exigere non poterit, eum maleficij banno supponat, de quo eximi non valeat nisi soluerit duplam dictæ pecuniæ quantitatem.

18 Cæterum teneantur potestas seu Capitaneus, consul, aut quivis rector cuiuslibet civitatis & loci dolere seu abradere penitus de statutis & capitularibus communis quocunque statutum conditum vel condendum inueniat contradicere istis constitutionibus seu statutis & legibus memoratis quolibet obviare. Et in principio & in medio sui regiminis hæc statuta seu constitutiones & leges in publica concione solemniter facere recitari, & etiam in aliis locis extra civitatem suam seu locum sicut dioc. sano seu inquisitoribus siue inquisitori videbitur expedire.

19 Potro hæc omnia statuta siue constitutiones & leges præfatæ, & si quæ aliæ contra hæreticos & eorum complices tempore aliquo autoritate sedis apostolicæ conderentur, in quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri, quorum unum sit in statuto communis cuiuslibet civitatis vel loci, secundum apud dioc. cesanum, tertium apud fratres prædicatores, quartum apud fratres minores cum omni sinceritate seruentur ne possint per falsarios in aliquo violari.

20 Teneatur sane potestas, siue Cap. consul, seu quivis rector in fra. 12. dies sui regiminis indicare præcedentem proximum potestatem, Cap. consulem, vel rectorem, & eius etiam assessores per tres viros catholicos & fideles, quos infra tres dies regiminis supradicti eligant una cum dioc. ces. fratres prædicatores & minores a suis priore & guardiano pariter assignati, seu inquisitores vel inquisitor hæreticæ prauitatis de omnibus ijs quæ in statutis istis seu constitutionibus & legibus antedictis contra hæreticos & eorum complices continentur, & punire eos si excesserint in omnibus & singulis quæ ommisserint, & cogere & restituere de propria facultate, non obstante si per aliquam licentiam consilij vel alterius cuiuslibet a iudicatione fuerint absoluti. iurabunt autem prædicti tres viri bonæ fidei indicare præfatos de omnibus supradictis. Supradicta autem omnia quasi tangit Bonifacius Octavus cum dicit breuiter,

H 2 ut

ut inquisitionis negotium contra hæreticam prauitatem ad Dei gloriam, & augmentum fidei nostris temporibus prosperetur leges quasdam non Fed. olim Ro. Imperatorem tunc in deuotione Ro. persistentem ecclesie promulgatas, quatenus Dei & ecclesie sanctæ suæ honorem promouerent & hæreticorum exterminium prosequuntur, & statutis canonicis non obfistunt, approbamus & obseruari uolumus, uniuersos similiter prælatos & dominos temporales, ac prouintiarum terrarum ciuitatum aliorumque locorum rectores, quibuscunque dignitatibus uel officiis aut nominibus censeantur requirimus & monemus, ut sicut reputari cupiunt & haberi fideles, ita pro defensione fidei diocesis Episcopis, & inquisitoribus hæreticæ prauitatis a sede apostolica deputatis, aut in posterum deputandis pareant, & intendant in hæreticorum credentium fautorum, receptatorum, & defensorum ipsorum inuestigatione, captione, ac custodia diligenti, cum ab eis fuerint requisiti, ut præfatas personas pestiferas in potestatem seu carcerem ipsorum inquisitorum prædictorum, uel ad locum de quo ipsi uel aliqui ex eis mandauerint in eorundem dominium uel potestatem districtum ducant uel duci faciant sine mora, ubi per uiros catholicos a præfatis episcopis seu inquisitoribus uel eorum aliquo deputatis sub arcta & diligenti custodia teneantur, donec eorum negotium per ecclesie iudicium terminetur, utque de hæresi a diocesis Episcopo uel inquisitore seu inquisitoribus condemnatos, præfatis potestates, & domini temporales, seu rectores, uel eorum officiales, seu nuntij sibi relictos statim recipiant indilate animaduersione debita puniendos, nec obstantibus appellationibus seu proclamationibus prædictorum nequitæ filiorum, cum tam secundum ordinationem prædecessorum nostrorum quam secundum legem imperialem, appellationis & proclamationis beneficium expresse sit hæreticis, & credentibus, ac eorum receptatoribus, fautoribus, & defensoribus interdictum.

- 21 Prohibemus tamen quoque districtius potestatibus, & dominis temporalibus, & rectoribus, eorumque officialibus suprascriptis, ne ipsi de hoc crimine cum mere sit ecclesiasticum quoquo modo cognoscant uel iudicent seu captos pro eodem crimine absque dictorum episcoporum seu inquisitorum, aut saltem alterius eorundem licentia uel mandato a carcere liberent, aut executionem pro huiusmodi crimine a dioc. seu inquisitoribus uel inquisitore iniunctam, prout ad suum spectat officium facere siue adimplere dõrectent, uel alias diocessani aut inquisitorum iudicium sententiam seu processum directe uel indirecte impedire præsumant.
- 22 Statuimus tamen insuper, ut potestas capit. seu rector, uel consules, seu aliqui alij qui ciuitati præfunt uel loco alteri ad præfens uel præfuerint in futurum,

futurum, ad requisitionem dyocessani uel iuriorum suorum, seu inquisitorum hæreticæ prauitatis iurent præcise attendere inuolabiliter obseruare, ac facere a suis subditis obseruari toto tempore sui regiminis in terris suæ iurisdictioni & regimini subiectis constitutiones contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, ipsorumque filios & nepotes a sede apostolica promulgatas ac approbatas, quas qui iurare noluerit seruare, est infamis, & tanquam hæreticorum fautor, & de fide suspectus officio & honore sui regiminis spoliatur, nec ulterius potestas, capit. consul, uel rector habeatur, aut ad aliquam dignitatem uel officium publicum de cetero assumatur. Et quæ ut potestas consul uel rector fecerit nullam obtineant firmitatem. Clemens uero in constitutionibus sic dicit, quod si potestas cap. uel alius prædictorum constitutiones ipsas & singula in eis contenta seruare noluerit uel neglexerit, præter notam periurij & perpetuæ iacturam infamiae, ducentarum marcharum pecuniam incurrat, quæ irremissibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem communis cui præest integre conuertantur, & nichilominus ut periturus, & infamis, & tamquam hæreticorum fautor de fide suspectus officio & honore sui regiminis spoliatur, nec ulterius potestas, Cap. consul, seu rector habeatur in aliquo, aut de cetero ad aliquam dignitatem uel officium publicum nullatenus, assumatur, sed Bonifacius in 6. Decret. sic etiam dicit, si quis uero de prædictis potestatibus dominis temporalibus, rectoribus uel eorum officialibus, seu alijs contra prædicta fecerit, aut in præfato fidei negotio præfatis dyocesa. episcopo uel inquisitoribus se opponere forte præsumperit, uel ipsum aliquatenus impedire, nec non & qui scienter in prædictis dederit auxilium consilium uel fauorem, excommunicationis se nouerit mucrone percussum, quam si per annum animo substinuerit pertinaci, extunc uelut hæreticus condemnetur.

De officialibus officij inquisitionis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 *Officiales officij inquisitionis qui & a quo constituantur.*
- 2 *Officiales inquisitionis quanto tempore durent.*
- 3 *Officialibus inquisitionis plena fides adhibetur in omnibus quæ ad eorum officium pertinent.*
- 4 *Officialium seu nuntiorum inquisitionis facultas & obligationes, & numero 5.*

- 6 Officialibus inquisitionis quilibet debet fere auxilium ad capiendos hæreticos.
- 7 Officium inquisitionis à nullo debet impediri.

Ultimi officiales officij inquisitionis sunt notarii, officiales, & seruitores, qui quidem ꝑ debent sic institui à potestate, sicut dicit Clemens. Idē quoq; Cap. ptās cōsules seu rector uel quiniis alii, infra octo dies post introitum sui regimini duodecim uiros probos & catholicos, ac duos notarios, & duos seruitores uel quotquot fuerint necessarii instituere teneantur, quos dyoceanus si præsens extiterit & interesse uoluerit, & duo fratres prædicatores, & duo ordinis minorum ad hoc à suis prioribus & guardianis, si conuentus ibi fuerit, eorundem ordinum, deputati, seu per inquisitores uel inquisitorem prauitatis hæreticæ eligendos.

- 2 Ipsorum ꝑ autem officium duret tantummodo per sex menses, quibus completis, potestas uel quicumque ipsius ciuitatis, uel loci regimini præfuerit teneantur totidem subrogare officiales secundum formam præscriptam, qui prædictum officium secundum eandem formam in aliis sequentibus sex mensibus exequantur. Potestas uero militem suum uel alium assessorem si dyoceanus uel eius Vicarius aut inquisitores uel inquisitor autoritate sedis apostolicæ deputati seu dicti officiales petierint, cum dictis uel ipsis officialibus mittere teneantur, & cum ipsis eorum officio fideliter exercere.
- 3 Officialibus ꝑ uero prædictis plena fides de iis omnibus adhibeatur q̄ ad eorum officium pertinere noscuntur sine aliquo specialiter præstito iuramento, probatione aliqua in contrarium non admitta. Instituti autē & electi possint & debeant hæreticos & hæreticas capere, & eorum bona eis auferre, & facere auferri per alios, & procurare q̄ tā in ciuitate, quā in alio loco, q̄ in tota iurisdictione eius atque districtu plenarie ad impleantur, & eos ducere aut duci facere in potestatem dyoceanam, uel eius vicarii, seu inquisitoris. Et quicumque ꝑ ipsum uel ipsam inuenerint libere capiat & capere possit impune, & omnes res mobiles ipsius uel ipsorum penes eos inuentas eis liceat auferre, qui sint auferrentium pleno iure, nisi auferretes huiusmodi sint ad hoc officium specialiter deputati. Porro cum officiales huiusmodi eliguntur iurent hæc omnia exequi fideliter, & pro posse, ac super iis meram dicere ueritatem, quibus ab omnibus in iis quæ ad officium eorum pertinent plenius pareatur, & tam dicti. xii. quam seruitores, & notarii prætaxati simul & diuisim plenariam præcipiendi sub pœnis & bannis taxatis & expressis in constitutionibus

stitutionibus infra scriptis, quæ ad officium pertinent, habeant potestatem.

- 5 P̄r autem ꝑ officiales prædicti cōmunitati castri seu burgi uel uillæ præcipere sub pœna & banno usque ad ducentas marchas argenti & ultra ad arbitrium potestatis seu rectoris ciuitatis uel loci in cuius districtu uel iurisdictione fuerint, q̄ potestati, seu rectori, uel dyoceanano, aut eius vicario seu inquisitoribus aut inquisitori præsentēt infra præfigendum eis terminum cōpetentem oēs hæreticos & hæreticas quos & quas sibi dicti officiales duxerint assignandos, & potestas seu rector a non seruantibus præceptum, pœnam, uel bannum exigere teneatur.
- 6 Quilibet etiam ꝑ si præsens fuerit in terra uel requisitus fuerit, teneat tam in ciuitate q̄ in iurisdictione & districtu quolibet, dare ipsis officialibus & eorum lociis consilium & iuuantem quando uoluerint hæreticū uel hæreticā capere, uel spoliare, seu domum, uel locum, aut additum aliq̄ intrare pro hæreticis capiendis sub librarū. xxx. proueniē. uel pœna uel banno, uniuersitas autem castri uel burgi sub pœna & banno librarum quinquaginta, uillæ uero. xxv. proueniendum, uel pro qualibet uice soluenda in pecunia numerata.
- 7 Potestas ꝑ autem, uel Cap. consules, seu rector, uel alij huiusmodi quocumque uocabulo censeantur, teneantur habere firma & rata omnia præcepta quæ occasione officij sui fecerint duo ex ipsis seu plures & pœnas exigere non seruantium. Sed ad nullum aliud quam ad istud officium impediatur uel impedire possit, nec ad aliud ullo modo officium compellatur, nullum etiam statutum conditum uel condendum eorum officium ullo modo ualeat impedire.

De utilitate officialium inquisitionis. Rubrica.

S Y M M A R I V M.

- 1 Salarium quale constituatur officiali exeunti pro agendis pertinentibus ad eius officium.
- 2 Damnum passum ab officialibus inquisitionis occasione sui officij illis resarciri debet.
- 3 Officiales inquisitionis quas utilitates spirituales consequantur.

DICTO de officio & auctoritate officialium, dicendum est de eorum utilitate & temporali & spūali, & primo de temporali. Sane ipsis officialibus ꝑ dentur de camera communis prædicti. Et quando exiuerint ciuitatem uel locum pro hoc officio exe-
quendo unicuique pro qualibet die duo sol. prouen. senatus uel in pecunia numerata, quos potestas, Cap. consules, uel rector, uel alius hmodi teneatur eis dari facere infra diem tertium postquam redierint ad eandem ciuitatem uel locum, & insuper habeant tertiam partem bonorum hæreticorum & receptatorum quæ occupauerint, & mulctarum ad quas fuerint condemnati secundum quod inferius continetur, & hoc salario sint contenti.

Quod ꝑ si dictis officialibus aliquo tempore aliquod damnum contigerit in personis uel in rebus pro suis officijs exequendis à communi ciuitatis uel loci per restitutionem plenariam feruentur indemnes, nec ipsi si officiales uel hæredes eorum possint aliquo tempore conueniri de ijs quæ fecerint uel pertinent ad eorum officium, nisi secundum quod eisdem diocesano, & inquisitoribus uel inquisitori uidebitur expedire.

3 De utilitate ꝑ spirituali scribit autem Clemens in principio priuilegii. licet ex omnibus, dicens, socijs uero fratribus uestri ordinis, & notarijs uestris, qui uobiscum in prosecutione huius negotij laborabunt, & omnibus qui personaliter uobis assisterint in eodem negotio, & ad impugnandum hæreticos fautores, receptatores, & defensores eorum uobis ex animo præstiterint consiliū uel fauorem, de omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate consili, tres annos de iniunctis sibi penitentijs relaxamus. Et si qui ex ijs in prosecutione huius negotij forte decesserint eis peccatorum omnium de quibus corde contriti & ore confesi fuerint plenam ueniam indulgemus.

De poena officialium malitiose & negligenter exercentium. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1** *Officialis inquisitionis malitiose exercens suum officium ammoueri debet & à quo.*
- 2** *Testium receptio in crimine hæresis qualiter fiat.*
- 3** *Notarij si fiant religiosi possunt exercere officium notariatus in pertinentibus ad fidem.*

DICTO

DICTO de utilitate temporali et spirituali officialium nunc dicendum est de eorum poena si malitiose & negligenter se habuerint. Vnde Clemens in constitutionibus sic scribit, Et si quis ꝑ eorum officialium propter ineptitudinem uel inertiam seu occupationem aliquam uel excessum. diocef. & fratribus supradictis uisus fuerit amouendus, ad mandatum uel dictum eorum teneantur eum ammouere potestas Cap. uel quiuis alius prædictorum, & alium secundum formam præscriptam substituere loco eius. Quod si quis eorum contra fidem & sinceritatem officij sui in fauorem hæresis deprehensus fuerit excessisse, præter notam infamiae perpetuae quam tanquam fautor hæreticorum incurrerit, per potestatem Capitaneum consules. uel rectore seu alium similem ad diocesani, & dictorum fratrum inquisitorum seu inquisitoris arbitrium puniatur. de ijs aut quæ ad notarios pertinent multa scribuntur in sexto decretalium, & etiam alibi reperiuntur, sic scribitur in capitulo, ut officium inquisitionis. Verum ꝑ quia in tam graui crimine, cum multa oportet cautela procedi, ut in eos sine ullo profectur errore dure & digne seueritas ultionis, uolumus & mandamus, ut in examinatione testium quos recipi super crimine prædicto ipsumque contingentibus oportuerit adhibeatis duas religiosas & discretas personas in quarum præsentia per publicam, si potestis habere personam, aut per idoneos duos uiros fideliter eorundem depositiones testium conscribantur. ad scribendum quoque huiusmodi depositiones testium, & ad faciendum omnia quæ in commissio uobis officio ad scriniarij seu tabellionis officium pertinent teneri districti præcipimus, cum per uos fuerint requisiti omnes & singulos uestri ordinis fratres qui dum essent in seculo huius tabellionatus officium habuisse. & exercuisse noscuntur. Et illos & quibus illud tabellionatus officium ratione præfati officij fidei fuerit a dicta sede commissum & in posterum committetur. Concedentes ꝑ huiusmodi fratribus necnon & aliis religiosi quibuslibet qui similiter dum essent in seculo dicti tabellionatus officium habuerint & exercuerint, quibusuis clericis secularibus officium ipsum habentibus, & si idem fratres, religiosi clerici sint in sacris ordinibus constituti, exercendi libere officium ipsum quo ad præmissa non obstante statuto aliquo contrario canonum uel ordinum quocunque uallato munimine potestatem.

De hæreticis, credentibus, Receptatoribus, fautoribus, & defensoribus. Rubrica.

S V M-

S V M M A R I V M.

- 1 *Hæreticus quis sit, ex Beato Hieronimo.*
- 2 *Authoritas Beati Hieronimi circa diffinitionem hæretici declaratur.*
- 3 *Hæreticus quis esse dicatur ex beato Augustino.*
- 4 *Christianus quilibet tenetur scire præcepta decalogi, quæ fundantur super iure naturali.*
- 5 *Offensio omnis prohibita est iure naturali.*
- 6 *Excusatio non admittitur in concernentibus, præcepta naturalia & decalogi.*
- 7 *Prædicans scienter contra ea quæ tenet ecclesia punitur de hæresi.*
- 8 *Credentes hæreticis qui sint.*
- 9 *Singula quæ non profunt multa collecta inuuant.*
- 10 *Credentes hæreticis qui proprie dicantur.*
- 11 *Hæreticis alimenta & similia præbentes quando non dicantur fautores.*
- 12 *Suspicio uehemens non facit ad condemnandum etiam in crimine hæresis.*
- 13 *Audiens prædicationes hæreticorum quando dicatur illis credens.*
- 14 *Receptatores hæreticorum qui dicantur.*
- 15 *Defensores hæreticorum qui dicantur.*
- 16 *Fautores hæreticorum in duplici sunt differentia.*
- 17 *Hæreticum excusans, uel pro ipso aduocans quando dicatur ei fauere.*
- 18 *Prelati nolentes facere carceres & alia quæ ad promotionem officij inquisitionis pertinent an dicantur fautores hæreticorum.*

Nincipit secundus tractatus de hæreticis, credentibus, receptatoribus, fautoribus, & defensoribus, & primo dicendum est qui sunt hæretici credentes, & receptatores, defensores, & fautores. Secundo dicendum est de eorum pœnis. Igitur sciendum ꝛ quod sicut dicit Beat. Hiero. Hæreticus potest appellari qui aliter sacram scripturam intelligit q̄ sensus spiritus sancti flagitat à quo scripta est. Beatus autem Aug. dicit q̄ hæreticus est qui alicuius temporalis commodi & magis gloriæ principatusque sui gratia nouas ac falsas opiniones uel gignit uel sequitur. Glo. uero super hoc dicto. Beati August. & est in xxiiii. q. tercia. cap. Hæreticus est. sic dicit, hæreticus est ergo qui scienter contra fidem catholicam prædicat, licet quod dicit uerum esse non credat, Proprie autem hæreticus dicitur qui contra fidem credit, cuius

us autem hæc glossa fuerit ignoro sed eam inueni in decreto fratrum prædicatorum de Padua.

2 Ad euidenciam ꝛ autem autoritatis Beati Hieronimi, sciendum est, q̄ Apostolus dicit ad hæbreos, q̄ accedentem ad Deum oportet credere quia est, & q̄ inquirentibus se remunerator sit, oportet igitur credere quia est Deus trinus & unus, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, & per consequens perfectiones suas. scilicet eius potentiam infinitam sapientiam & bonitatem, item oportet credere q̄ inquirentibus se remunerator sit, quia ipse est remunerator bonorum & malorum, & per consequens oportet credere etiam quæ ordinantur ad prædictam remunerationem, quæ est gloria uitæ æternæ, opus enim creationis siue naturæ, & opus recreationis siue gratiæ ordinatur ad opus glorificationis siue gloriæ æternæ, & prædicta omnia manifestantur in sacra scriptura quæ fuit reuelata a Deo, siue a Spiritu Sancto, unde Beatus Petrus dicit, non enim uoluntate humana aliquando fuit allata propheta sed Spiritu Sancto inspirati locuti sunt Sancti Dei homines. Vnde apostolus prima ad Cor. 7. putō autem q̄ ego Spiritum Dei habeam, nam q̄ a Spiritu Sancto dicitur Deo inspirante suaderetur. 28. q. 1. sic enim, post principium. uers. quoniam. Vnde oportet credere q̄ omnia quæ manifestantur in sacra scriptura, q̄ secundum expositionem & doctrinam ecclesiæ pertinent ad prædicta uel reducuntur sint uera, & quicumque non crederet q̄ omnia quæ pertinent ad prædicta quæ manifestantur in sacra scriptura secundum expositionem & doctrinam ecclesiæ quæ regitur a Spiritu Sancto esse uera esset hæreticus, & sic supra intelligit Beatus Hieronimus.

3 Vnde etiam dicit ꝛ Beatus Augustinus, qui ut dictum est superius dicit, q̄ hæreticus est quicumque alicuius temporalis commodi & maxime gloriæ principatusque sui gratia nouas ac falsas opiniones uel gignit uel sequitur, uel gignit ut hæresiarcha uel sequitur ut sequaces eius. sicut sunt alij hæretici & credentes sui, qui etiam hæretici iudicantur. Ad euidenciam autem autoritatis Beati Augustini & glossæ superius allegatæ præsciendum, q̄ aliqui hæretici quando prædicauerint & locuti sunt hæretica excusant se q̄ non sic credebant, nec sic credunt, aliquando uero dato q̄ sic crediderint & scienter locuti fuerint contra fidem, tamen nõ pertinaciter errorem defendunt, sed parati sunt credere quod credit ecclesia, ad quæ breuiter respondendum est, & sciendum prius, q̄ quilibet Christianus quando peruenit ad annos discretionis & ad perfectam ætatem, tenetur scire quam citius potest articulos fidei Christianæ, & maxime illos articulos de quibus facit festum & solennizat ecclesia, nec aliquis Christianus potest se excusare qui habitat ubi festum fit ab ecclesia de

fia de prædictis, sicut est festum de incarnatione & natiuitate filij Dei Iesu Christi ex uirgine, & de passione, & morte eius, & de resurrectione, & ascensione eius, & Spiritus Sancti missione, & de trinitate, & corporum resurrectione, & æterna beatitudine. quæ omnia a pueris Christianorum etiam ante annos discretionis non totaliter ignorantur.

4 Item eodem modo tenetur quilibet Christianus quantum ad sententiam scire præcepta decalogi quæ fundantur super principiis iuris naturalis, primum autem principium iuris naturalis est, quod bonum est appetendum & malum fugiendum, item omnes homines naturaliter scire desiderant in quantum rationales, secundum etiam quod dicit philosophus, & maxime scire desiderant quid est illud quod est principium mundi, & gubernator eius, & dominus, & cognito siue per scientiam siue per fidem quod Deus est, statim homo iudicat naturaliter quod homines debent ei esse fideles, & non proditores, quod pertinet ad primum præceptum. Secundo quod debent ei exhibere reuerentiam & honorem, & non uituperium & irreuerentiam, quod pertinet ad secundum præceptum. Tertio iudicat homo naturaliter quod aliquando debent homines se ipsos deputare ad Dei obsequium, & eius cultum, quod pertinet ad tertium præceptum. Item homo est naturaliter socialis alias & politicus. philosophus in lib. politicorum. unde homo naturaliter desiderat quod bonum est uitare offensas sociorum & proximorum, & bonum est recognoscere beneficia recepta, unde naturaliter iudicat homo quod debet recognoscere beneficia parentum, & eos honorare, quod pertinet ad primum præceptum secundæ tabulæ.

5 Item naturaliter homo iudicat quod nullus hominum debet offendere proximos neque in persona nec in rebus neque in fama, quod pertinet ad alia præcepta, & idcirco nullus Christianus qui sit perfectæ ætatis & conuersatur inter Christianos debet ignorare articulos fidei de quibus solennizat ecclesia, nec debet ignorare præcepta decalogi quantum ad sententiam, quia fundantur super ius naturale hominis in quantum homo est animal rationale. unde si de prædictis se excuset hæreticus uel ab alio excusetur, quod licet docuerit uel dixerit quod non sit peccatum facere contra præcepta dicti decalogi, quod hoc dixit ignoranter credens bene dicere, non est ei credendum, nec excusatio recipienda. Si uero aliquis dixerit aliquid quod sit contra sacram scripturam, maxime contra illa quæ pertinent ad fidem siue ad bonos mores, licet ea contra quæ dixit non debent esse ita nota omnibus Christianis sicut illa quæ prædicta sunt excusat se quod ignoranter dixit, credens bene dicere, & dicens se esse paratum ad credendum ea quæ credit Sancta Mater Ecclesia, tunc considerandum est si

est si est uerisimile quod uerum dicat, quia aliter tenentur scire, & sciunt illa quæ pertinent ad fidem magistris prælati & magistri in theologia, & aliter alij inferiores, aliter prædicatores, aliter seculares intelligentes, & qui continent prædicationes, aliter seculares rustici & ignorantes, & sic secundum adiectiones & circumstantias eorum qui de hæresi examinantur recipienda est excusatio.

6 Secundo dato quod scienter prædicauerint uel dixerint contra fidem & bonos mores adhuc excusant se & excusantur quod non crediderunt nec credunt errores quos prædicauerunt & dixerunt contra fidem & bonos mores, & sic se excusauit Dulcinus, qui fuit magnus hæresiarcha dicens quod ea quæ prædicauerat & docuerat contra fidem & bonos mores, dixerat, non quia sic crederet, sed propter multa commoda, & delectabilia temporalia, & propter uanam gloriam, & propter dominium quod ex tali doctrina habebat, & nichilominus relictus fuit iudicio seculari, & ideo dicendum est, quod aut ille qui prædicat uel dicit errores contra fidem & bonos mores dicit seriose & scienter, uidelicet quia pro certo scit quod contrarium tenet ecclesia, aut dicit ex læuitate, uel ex ira, & ex turbatione, uel sine deliberatione, si dicit scienter & seriose non est recipienda excusatio, quia homines uident quæ foris apparent, Deus autem intuetur cor, unde si dicunt propter aliquod commodum temporale, uel uanam gloriam, uel propter aliquod dominium prædicauerunt & dixerunt errores, non propter hoc sunt excusati, sed puniendi, dato etiam quod uerum dicant, ex quo scienter & seriose locuti sunt contra fidem, & sic fuit punitus Dulcinus, sic etiam insinuauit Beatus Augustinus in autoritate superius allegata, & illa glossa super dicto suo sic exponit. Si uero dicit quis quod ex læuitate uel ex ira, ioco, & turbatione, & sine deliberatione docuit uel dixit aliquid contra fidem, tunc ipse reus debet probare prædicta & perfecte, & inquisitor debet prædicta diligenter inuestigare, & non debet esse facilis ad recipiendum talem excusationem, quia quasi omnes moderni hæretici sic se excusant. Inuenta autem ueritate quantum est possibile, si inuenitur quod se non excuset, det inquisitor contra eum procedere, si uero inuenitur quod uere se excuset, adhuc dicunt quidam quod inquisitor potest eum punire & debet, quia homo ex læuitate uel ioco uel turbatione uerba hæretica non debet proferre contra fidem & bonos mores.

7 Tertio aliqui hæretici se excusant, quod dato quod uerba hæretica scienter prædicauerint, & ita crediderint, tamen non pertinaciter defendunt, sed parati sunt credere quidquid credit sancta mater ecclesia, tunc dico, si isti pertinaciter totaliter tenerent errorem, quod tunc debent relinqui iudicio seculari, sed ex quo ediderunt, prædicauerunt, & dixerunt scienter contra

tra fidem & bonos mores, scientes pro certo quod ecclesia tenet contrarium, & prædicat, & præcipit contrarium obseruari quantumcumque ultimo non sint pertinaces, puniendi sunt sicut olim hæretici nunc conuersi, scilicet enim pertinaciter errorem tenuerunt qui errorem scienter prædicauerunt & dixerunt omnino se ipsos credentes, & etiam scientes pro certo quod ecclesia tenet contrarium. Si uero se excusarent quod nesciebant quod ecclesia sic tenet & doceret tunc redeundum est ad propriam declarationem superioris modo factam. Si uero ex lapsu linguæ aliquis dicit uel prædicat aliquid in errorem contra fidem, sciens illum bene esse errorem, sed non aduertens profert, quod apparet, quia statim hoc audito humiliter terræstrat nec in diuersis locis & temporibus prædictum errorem reuerterat, omnino excusandus est, & sic dictum est qui sunt hæretici, saluo meliori iudicio.

- 8 Secundo uidendum est qui sunt credentes. Credentes sunt qui fidem hæreticorum habent, sed uitam suam modum uiuendi non seruant, & dico qui fidem habent non explicitam sed implicitam, nam credentes nesciunt dicere errores hæreticorum, uidelicet eos more hæreticorum defendere, sed habent fidem ut dixi implicitam, quia credunt uerum esse quod credunt hæretici, & dicunt licet nihil dicant expresse contra aliquem articulum fidei specialem, ipsi autem cognoscuntur multipliciter secundum consultationem Guidonis Fulcodij ut credo, tolosani, in quo quidem concilio sic dicit, sane inter culpas ex quibus credentes possunt iudicari, ne ulterius dubitetis, has esse firmiter arbitramur. Si reuerentiam fecerint hæreticis eis credentes, orationes ipsorum implorantes, bonos homines profitentes, quasi adorantes illos, si consolationi eorum ubi eum quem consolatur hæreticorum recipientes consortium per impositionem manuum se saluare, perditionaliter metiuntur, aut seruitio eorum, ubi maiores ipsorum librum tenentem apertum per ipsum quasi sub generali confessione remissionem intelligunt fieri peccatorum, aut Valden. ubi die cænz mæsa posita, & pane superposito Valden. cetus benedicens & frangens, dant que altantibus credit secundum suam damnabilem sectam conficere corpus Christi, non causa prodendi eos, uel alia commendabili seu excusabili auferunt, si eisdem Valdentibus peccata confessi fuerint, ut solet & debet quis sacerdoti proprio confiteri, si pacem ab hæreticis seu Valden. uel panem ab eis benedictum a quocumque sibi commissum uel datum scienter & damnabiliter receperunt, si crediderunt eos in sua secta saluari posse, uel esse bonos uel sanctos homines, uel Dei amicos uel nuntios, uel bonæ conuersationis uel uitæ, uel eorum persecutores peccare, uel si eos taliter laudauerunt, uel si alio qualicumque signo seu uerbo in

bo in eis seu fidem seu credentiam habuisse in uite uel alibi sunt professi, siue eos libenter & pluries receperunt, audierunt, uisitauerunt, uel uitalia seu alia dederunt, seu miserunt eisdem, orationes ab eis uel epistolas uel euangelia didicerunt.

- 9 Hæc enim & similia & si non probant singula multa iuuant. præsertim cum Io. dicat in epistola si quis uenit ad uos & hanc doctrinam asserit nolite eum recipere in domo nec aue ei dixeritis, quod enim illi dicit aue communicat operibus eius malignis, hæc autem omnia intelligimus cum ipsi qui sic culpabiles sunt inuenti sciebant illos quibus uel per quos ista fiebant hæreticos, uel Valden. esse nec ignorabant quod sancta Ecclesia tales propter errores proprios sectasque suas damnabiles ab unitate fidei segregatos denuntiat, & excommunicat, persequitur, atque damnat, nec dicenti se ignorasse, læuiter est credendum, quis est solus ille peregrinus qui damnationem hæreticorum & Valden. nescierit, a longe retro annis iustissime sectam tam famam, tam publicam, tam prædicatam, tot & tantis expensis laboribus & sudoribus fidelium insecutam, & tot mortibus ipsorum infidelium solenniter damnatorum & publice punitorum, tamen firmiter sigillatam, utique non est ferendus tam euidentis discipulus mendacium magistrorum, sed potius cum ipsis damnatis damnandus, qui uerum tam notorium diffidetur, qui etiam ipsius rei gestæ modus ignorari non potuisse arguit & conuincit. nam & latere uolentes & celari querentes hæretici ac Valden. suis se tantum credentibus credunt, cum eisdem supradicta mala & similia in latibulo perperrantes. quæ & si quidam ex iis similiter negent se illorum errores audiuisse, uel auditis credidisse, a participatione tamen credendi eisdem erroribus saltem implicite immunes esse non possunt, licet enim isti nihil expresse dicant contra aliquem articulum specialem, tacite tamen & per consequentiam dicunt, cum dicant uel sentiant uerbo uel signo illos perfidos esse bonos quos constat ab ecclesia reprobatos, quoniam immo cum supradicta saluti animarum suarum prodesse crediderint, aut saltem extra Ecclesiam esse credenda, aut quos ecclesia damnat, extra eam esse non credendo proculdubio errauerunt.

- 10 Dominus uero & Guido Fulcodij sic dicit, quæro consequenter qui dici debeant credentes hæreticorum erroribus, & certe qui confitentur se credere ita sicut ipsi dicunt credentes itaque sunt, nam ore suo se iudicant, & non est confessi causa tuenda rei, & hoc sine dubitatione est, qui uero adorauerint, reuerentiam suo more exhibuerint, confessionem & communionem ab eis iuxta ritum eorum acceperint, uel similia perpetraverint quæ ad ritum eorum pertinent, credentes utique fuisse conuincuntur,

cuntur, nam ex præfatis exterioribus præsumitur affectus. vt ar. 3. q. 5. qui vidit. cap. de dolo vel uolun. nec enim refert utrum dictis an factis quis voluntatē suam insinuet. ff. de leg. & se. consul. l. de quibus. nam, negare & confiteri possumus non solum ore sed & facto. 6. q. 3. existimant & hoc de iis factis in quibus error exprimitur sicut supra etiam posui de iis quæ ad ritum errantium pertinent.

11 Vnde si quis iurauerit, alimoniam præbuit, ducatum præstitit, uel similia fecit, in quibus vel de ritu ipsorum expressum ostenditur, quamuis aliqui contrarium scripserint, nec credo quod possit credens iudicari. Nam hæc omnia fiunt interdum ex affectione carnali, interdum præcibus amicorum, interdum pecuniæ interuentu, & cum dicat Papa nõ simpliciter credentes, sed credentes eorum erroribus, ad hæreticos condemnandos necesse arbitror aliquid in eis erroris iudicij reprehendi, unde supra dictos quos ultimo notauit, non indico hæreticorum credentes, sed fautores potius & receptatores, sicut infra monstrabo, cum enim credens hæreticus iudicetur non sitis quæso faciles ad puniendum credentem, & sic per consequens hæreticum, nam in hoc crimine.

12 Etiam ex uehementi suspitione, nemo dånatur. extra de præsumptionibus literis. Et si quis obiiciat, quomodo ergo dicis illos credentes qui adorant & similia faciunt si ex præsumptione neminem damnas, Respondeo. Non condemno illos ex præsumptione solum, immo ex uera probatione, nam hæc est probatio euidentissima quæ fit ipso facto, alias enim de animo constare non posset, quia altum est cor hominis & imperscrutabile, sed huiusmodi indicia quæ ad bonum retorqueri nõ possunt, nec aliquid nisi quod expressum indicant pro probationibus sunt habenda, & ideo perspicue uocantur insidiæ. C. de dolo. l. dolum.

13 Quid ergo dicemus de iis qui sermones & prædicationes eorum audierunt. Respondeo. Si semel tantum audierunt, & postea nunquam redire uoluerunt inculpabiles uidentur quo ad hoc ne credentes iudicentur, nec uidentur approbasse quod postmodum euitauerunt, & dico ar. ean. 1. q. 1. constat. qui uero & prima uice uenerunt & postmodum frequentant locis & horis suspectis possunt credentes censerī. ar. ab affectu contrario ex dicto can. constat. & a simili extra de præsumptionibus ex studiis. Sane eos quos supra dixi non posse iudicari credentes fateor suspitione tamen maxima non carere, & ideo posset eis purgatio iudici iuxta mandatum apostolicum, & canonicas sanctiones, secundum illud. Si qui inuenti fuerint sola suspitione notabiles & cæt. extra de hæret. excommunicamus. Item & illos qui libros hæreticorum supprimunt similiter dico suspectos & purgandos, si tamen eos combusserunt immunes sunt. articu.

articu. 5. quæstione. 1. capitulo. in fine.

14 Tertio agendum est de receptatoribus, de quibus sic dicit Guido Fulcodij, subiungitur hic quæstio qui dicantur receptatores. Sed certe illi qui scienter huiusmodi homines recipiunt etiam si non frequenter recipiunt nã licet secundum iura gramaticæ hoc sit uerbum frequentatiuum tamē in iure pro simplici uerbo ponitur receptare pro recipere, ut probatur ff. de recept. l. ultima, sic & pulsare dicitur cedere sine dolore quauis nulla sit ibi frequentia. ff. de iniuriis. l. lex cornelia. uers. inter pulsationem. Multa quidem iura contra rationem disputadi recepta sunt. ff. ad legem aquilliam. ita uulneratus, dico autem de illis qui scienter recipiunt, alij enim non sunt in culpa. C. de iis qui latrones occul. l. j. hoc sane notandum uidetur, quod iura ciuilia uidentur intelligere illum receptatorem qui latenter recipit & celat ut conseruatus iudicis manus euadat, ut ff. de receptatoribus. l. 1. & dēt. Et de officio præsidis. congruit. & de iis qui latrones occul. fere per totum. Sed certe idem credo multo fortius de iis qui palam faciunt hoc, C. de iis qui latrones occultauerunt. l. ultima. ubi loquitur de iis qui resistunt præsidi & auxilio militari quod non potest esse non notorium.

15 Quarto secundum eundem uidentur est de defensoribus, dicit enim se de defensoribus inspicere diligenter. defendens ergo quis interdum errorem damnabilior est illo. q. errat, & non solum hæreticus immo hæresiarcha dicitur, 2. q. 4. qui aliorum, & in eodem causa intellige quod dicitur, 1. q. 3. qui consentit, quamuis ibi uideantur loqui de illo qui defendit errantem, sed intelligo quod defendit errantem & errorem per præal legatum. c. qui aliorum, alias enim non esset acrius puniendus errante, de huiusmodi autem defensoribus non loquitur Papa in nostro rescripto, illos enim non discerneret ab hæreticis nec sola daret excommunicatione notatos. loquitur igitur de defensione personæ, ubi quis defendit personam uiribus, uel prohibet ne ad manus iudicis ueniat examinandus uel puniendus, & de simili defensione loquitur canon. 2. 1. q. 5. si forte. & in aliis capitulis quæstionis eiusdem. & 2. 6. q. 1. si custos. & contra huiusmodi defensores potest procedi ad excommunicationem, & credo quod per suspitione posset eis iudici purgatio. Si quæras unde habeo quod sint suspecti, respondeo quod ex iniusta defensione opinio male uiuentium incurritur, ut 2. q. 5. si forte inter. Dicunt aliqui quod prælati seu principes qui non corrigunt eos & puniunt possunt dici defensores, quia negligere cum possis perturbare peruersos nihil aliud est quod fouere id est defendere, sed ego non consentio, & expone fouere, id est nutrire, & hoc ostendit canon. 86. dist. de inferiorum. illos ergo fautores appello. ut dixi in x. q.

16 Quinto de fautoribus hæreticorum sicut dicit dominus Guido Fol-
 todij subiicitur quæstio de fautoribus qui uidelicet sint cõsenti fautores,
 quo iure notandum arbitror quod aliqua sunt personæ priuatæ & aliqua
 quæ potestate funguntur, & non est omnium una conditio. qui enim gla-
 dij potestate funguntur ex sola omissione possunt dici fautores, puta
 si condemnatos ab ecclesia fugant & non puniunt sicut debent, & quod ex
 hoc fauere intelligantur probat ad literã canones isti. 23. q. 3. qui p̄r &
 q. 5. q. p̄t & q. 5. q. inuictus. & q. 8. p̄te rea. Priuatæ uero personæ nihil in
 hoc casu si non capiunt, si prætereuntem non detinent fautores dici non
 possunt, nam hoc ad eos pertinet qui potestate funguntur, & est ad hoc
 ar. 26. di. Si de terra, & hoc fat̄or de priuatis personis quæ ad hoc nõ sunt
 sacramento astrictæ. si uero iurauerint indicare, sicut faciunt multi, & cel-
 lant, & hoc non nego illos fauere, cum ad id teneantur ex debito iura-
 menti; & sit peccatum mortale in hoc casu ueritatem occultare. 11. q. 3.
 quisquis

17 Dixi ergo qualiter quis omissione fauere uidetur. sed & uerbis faue-
 re quis potest, si quis enim excusat hæreticos non ex linguæ lubrico nec per
 iocum sed in conuenticulis uel et inter laycos sicut multi faciunt, dicen-
 tes sæpe, isti hoies non sunt tales quales dicuntur, nec negant ista, uel illa
 uel forte quia aduocati sunt aliqui, & defendendo illos per mendaciã ex-
 cusant eorum excessus, possunt dici fautores consideratione personarũ
 temporis & locorum: nec enim hæc omnia possunt ad unguem perstrin-
 gi, plerumque enim hæc uerba hoies simplices ad hæreticorũ amorẽ pro-
 uocant, & deuotionem quã habent ad ecclesiam minuunt & enervant, &
 quod huiusmodi excusatores illis fauere uideantur insinuat canon. 11. q. 3. ti-
 mendo. Sed illi epi qui Lotario adhæserunt tanquã fautores condemnati
 sunt. 2. q. 1. e. ultimo, & dicit alibi Papa quasi fauendi modum exponens,
 quod factis defensionibus eius crimina tegere nitebantur. 11. q. 3. ita cõis-
 tui. & ex illis duobus capitulis colligitur, quod per huiusmodi coloratas defensio-
 nes intelligitur quis fauere. Sane de iis loquor quod consulte, non ut plerum-
 que fit ex præcipitio linguæ, nec per iocum huiusmodi dilabuntur, nam lu-
 bricũ linguæ uel ad pœnam uel ad damnum trahi non conuenit. ff. ad le-
 gem iuliam maiesta. l. famosi. sed similiter quæ per iocum dantur non obli-
 gant. ut ff. de act. & obligationi. l. obligationũ substantia. & 22. quæst.
 3. quod ait. Item fauet quis facto, & hoc satis uidetur per annum. Et hoc
 dico in eo, qui procurat, qui mittit alimoniam, qui liberat, quia ea
 per quæ liberantur subministrat, & si quæ sunt similia, & est ad hoc ar.
 quamuis probatione non egeat. 23. q. 4. est iniustum. ff. de fur. si pigno-
 rentur, uers. qui feramenta. idem dico in eo qui præcibus eum liberat,

ar. 24.

ar. 24. quæstio. 6. capitulo. primo. in illo uersiculo. illud uero fidentissimè
 me dixerim & cat. nec moueat quod ibi dicitur socius criminis, nec enim
 intelligitur socius quasi idẽ crimen commisserit sed socius. i. particeps
 infectionis, & de huiusmodi societate loquitur eantõ, ubi dicit, nec ca-
 ret scrupulo societatis iniquæ. 2. q. 7. negligere.

18 Sed quid dicemus de prælatis qui nolunt facere carceres uel similia
 quæ ad promotionem officii pertinent. Respondeo cum id non in fauore
 hereticorũ sed ex auaritia faciant non dico eos esse fautores, & ideo consu-
 lo fratribus quod de iis non se intromittant sed apostolicam sedem consu-
 lant. Sed in concilio Tholosano qui sunt fautores hereticorum sic poni-
 tur. Plane inter fautores accepimus tam eos qui hæreticorum seu cre-
 dentium extirpationem seu correctionem impediunt, quam eos qui nõ
 dant ad id operam quam non possunt sine culpa ommittere manifesta.
 Ex diligenti tamen circumstantiarum consideratione plus minusue con-
 tingit culpæ in talibus reperire, nam multum fauet hæreticis seu creden-
 tibus qui eos celat, cum eos possit & debeat indicare, plus, qui eos occul-
 tando seu aliter ipsorum examinationem uel incarcerationem uel puni-
 tionem malitiose impedire præsumunt, plurimum, qui captos uel incar-
 ceratos relaxat præter Ecclesiæ uoluntatem, seu cuius consilio uel man-
 dato uel cura talia perpetrantur, cuius criminis reus incomparabiliter est
 habendus ille qui temporalem habens iurisdictionem præfatos pestife-
 ros hæreticos seu rebelles ab ecclesia denotatos p̄seq, & de sua terra seu
 patria exterminare postponit, uel in eos animaduertere sine mora, quippe
 nec caret scrupulo societatis iniquæ qui tanto facinori sibi per denuncia-
 tionem ecclesiæ, seu aliter legitime manifesto, cum teneatur & possit, de-
 sist obuiare, p̄sertim si ad hoc faciendũ & iuramento proprio se astrinxerit.
 Sed illi non sunt immunes a crimine, qui cum se illis offert opportuni-
 tas loci & temporis ac facultas hereticos seu prænominos rebelles ca-
 pere, capientelue iuuare nequiter prætermittunt, & maxime si de hoc
 fuerint requisiti à capientibus seu capere uolentibus. Et quoniam quasi
 plures & inextimabiles sunt modi nocendi, quibus heretici eorũque credẽ-
 tes atque fautores nituntur uineã domini sabaot demotis, & eis tam pru-
 denter quam uerissimiliter occurrendum, curet uestra deuotio secundum
 datam uobis à domino gratiam mala illorum agnoscere, & saluarem
 apponere medicinam, suppleatque discretio quod scripto non posset fa-
 cile comprehendere.

De pœnis hæreticorum & similium. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 *Credentes hæreticis sunt excommunicati ipso iure.*
- 2 *Hæretici credentes, receptatores, defensores, & fautores non habent testamenti factionem actiue uel passiue.*

Dico qui sunt hæretici credentes, receptatores, defensores, & fautores, nunc est dicendum de pœnis eorum quas incurrun-
 t secundum iura, & primo dicendum est de pœnis hæreticorū
 & credentium, deinde de pœnis receptatorum, defensorum, &
 fautorum. Et quia breuiter pœnæ credentium & aliquorum qui condē-
 nantur tanquam hæretici describuntur, idcirco primo de pœnis creden-
 tium & aliquorum qui condemnantur tanquam hæretici est agendum.

Igitur de pœnis credentium est agendum. primo credentes ipso ꝑ iure
 sunt excommunicati, unde in v. decretalium. ubi tractatur de hæreticis.
 cap. excoīcamus. sic scribitur, credentes præterea, hæreticorum recepta-
 tores, defensores, & fautores eorum, excommunicationi decreuimus su-
 biacere, idem dicunt Inn. Alex. & Nico. in litera nouerit uniuersitas. Cle.
 in constitutionibus. dicit credentes quoque erroribus hæreticorum tan-
 quam heretici puniantur. Alex. uero dicit, credentes autem erroribus eo-
 rum. s. hæreticorum similiter hæreticos iudicamus. idem dicit Inno. &
 Nicolaus in priuilegio, nouerit uniuersitas uestra. idem dicit Greg. in pri-
 uilegio, excommunicamus, & idem habetur in v. ca. excommunicamus
 hæreticos & cætera. & sic dicendum de pœna in fama & in rebus, unde
 imperator in lege quæ incipit patarenorum, sic dicit, patarenorum rece-
 ptatores & complices idest credentes & quocunque modo fautores, qui
 ut a pœna possint alios eximere de se ualde improuidi non formidant,
 publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censemus, &
 ipsorum filij ad honores aliquos nullatenus admittantur, si tamen aliquis
 fautorum huiusmodi detexerit aliquem patarenū de cuius perfidia ma-
 nifeste probatur, in fidei præmium quam agnouit famæ pristinæ de impe-
 riali clementia restitutionis beneficium, in integrū consequetur. Et sicut
 infra in eadem. credentes præterea & receptatores, defensores, & fauto-
 res hereticorum bannimus, statuentes ut si postquam talium quilibet fue-
 rit excommunicatione notatus satisfacere contempserit infra annum,
 ex tunc ipso iure sit factus infamis, & ad publica officia seu consilia, uel
 aliquos

aliquos eligendos huiusmodi, nec ad testimonium admittatur, ꝑ sit etiam
 intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hæredi-
 tatis successione accedat, nullus ei præterea super quocunque nego-
 tio, sed ipse alijs respondere cogatur, Quod si iudex extiterit eius senten-
 tia nullam obtineat firmitatem, nec causæ aliquæ ad eius audientiam per-
 ferantur. Si fuerit aduocatus eius patrocinium nullatenus admittatur.
 si tabelio eius instrumenta confecta per manum ipsius nullius penitus
 sint momenti. In v. decretalium idem dicitur in ca. excommunicamus.
 In priuilegio Inno. Alex. & Nico. nouerit uniuersitas uestra. non ponun-
 tur credentes, quia in rei ueritate debent grauius puniri. sed ibi additur,
 si uero fuerit clericus ab officio & beneficio deponatur. In priuilegio
 uero licet ex omnibus. dat papa Cle. auctoritatem inquisitoribus de dio-
 cesanorum uel eis absentibus vicariorum suorum consilio hæreticos
 eosdem credentes receptatores & defensores, eorumque filios & nepo-
 tes personatibus, atq; dignitatibus, & beneficijs ecclesiasticis, officijs pu-
 blicis, ac honoribus quibuscunque priuandi, & hæc ad præsens de creden-
 tium pœnis dicta sufficiant.

De ijs qui condemnantur ut hæretici. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 *Christiani transeuntes uel redeuntes ad ritum iudeorum an sint damnandi ut hæretici.*
- 2 *Redeuntes uel transeuntes ad ritum iudeorum, tanquam infames & ban- niti ab omnibus haberi debent.*

NVNC de ijs qui iudicantur & condemnantur sicut hæretici
 dicendum est, & primo de christianis ꝑ qui ad ritum tran-
 seunt iudeorum & habetur hoc in sexto ubi dicitur. cōtra chri-
 stianos qui ad ritum transferint iudeorum, uel redierint, etiā
 si huiusmodi redeuntes dum erant infantes aut mortis metu non tamen
 absolute sed præcise coacti baptizati fuerint, et tanquam contra hæreti-
 cos, si fuerint de hoc confessi aut per christianos uel iudeos conuicti. Et
 sicut contra fautores, receptatores, & defensores talium procedendum.
 Item in eodem, vj. dicitur. Cum contumacia in causa præsertim fidei
 suspicioni præsumptionem adijciat uehementem, si suspectus de hæresi
 uocatus a uobis ut de fide respondeat, excōis uinculo pro eo quod pa-

rere subterfugit, aut contumaciter se absentat per uos fuerit innodatus eam per annum animo sustinet pertinaci, extunc uelut hæreticus condēnetur. Inno. Alex. Nico. in priuilegio. nouerit uniuersitas uestra, & in v. ca. excommunicamus, sic dicitur, qui autem inuenti fuerint sola suspitione notabiles; considerationem suspitionis, qualitatemque per propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint, anathematis gladio feriuntur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus euentur, itaque si per annum in excommunicatione perstiterint, uelut hæretici cōdeinentur, & Grego. in priuilegio excommunicamus, idem dicit.

- 2 Idem dicit imperator in lege patarenorum, & plus, quia dicit tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur Bonif. in sexto. c. ut inquisitionis sic dicit si quis uero de prædictis potestatibus dominis temporalibus rectoribus uel eorum officialibus seu baliuis supradicta fecerit aut præfato fidei negotio seu pfatis diocesano episcopo uel inquisitoribus incumbenti se opponere forte præsumpserit uel ipsum aliquatenus impedire necnon & qui scienter in prædictis dederit auxilium consilium uel fauorem excommunicationis se nouerit mucrone percussum quam si per annum animo sustinuerit pertinaci ex tunc uelut hæreticus condēnetur.

De pœnis hæreticorum filiorum, & nepotum eorum. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæreticorum quinque species.
- 2 Hæretici sunt perpetuo infames, banniti, & ab omnibus diffidati.
- 3 Confiscatio & executio contra bona hæreticorum ad quos pertineat.
- 4 Hæretici non solum bonis, sed etiam honoribus, officijs, & beneficijs obtentis & obtinendis priuantur.
- 5 Diocesani an & quando sint requirendi in priuandis hæreticis suis beneficijs, & eos priuatos nuntiando.
- 6 Capiantibus hæreticos eorum mobilia debentur, nisi illos ex debito sui officij capiant.
- 7 Forma exequendi contra hæreticos relictos brachio seculari.
- 8 Degradationis clericorum forma qualis sit.

Hære-

- 9 Hæreticis obstinatis non debent dari ecclesiastica sacramenta.
- 10 Captura hæreticorum damnatorum ab ecclesia. cuiuslibet officiali conceditur, appellatione remota.

Modo adijciendum est de pœnis hæreticorum. & similiter dicamus de pœnis filiorum eorum & nepotum, uel aliorum in quo præsciendum, qd sunt quidam hæretici obstinati & pertinaces, sunt quidam impœnitentes, sunt quidam rebelles, sunt quidam conuersi, & quidam relapsi, & de pœnis istorum isto ordine procedemus, Primo enim non solum obstinati sed etiam omnes hæretici sunt ipso iure excommunicati, & ipso facto. Vnde in v. decretalium, cap. excommunicamus, sic dicitur. Excommunicamus itaque & anathematizamus omnem hæresim extollentem se aduersus hanc sanctam & orthodoxam catholicam fidem quam superius exposuimus, & condemnamus omnes hæreticos uniuersos quibuscunque nominibus censeantur. Et Inno. Alex. & Nico. summi pontifices in priuilegio, nouerit uniuersitas uestra qd nos excommunicamus, anathematizamus uniuersos hæreticos, catharenos, patharenos, pauperes de lugduno, passaginos, Iosepinos, Amaldistas, speronistas, & alios quibuscunque nominibus censeantur. Adijciendum de alijs pœnis, primo dicendum est de pœnis ante mortem eorum, secundo de pœnis post mortem, in uita eorum ita punit eos imperator qd ut habetur in lege patarenorum. Catharos, patharenos, speronistas, leonistas, Arnaldistas, circuncisos, passaginos, Iosepinos, communelos, Verarinos, & ortholenos, cum illis de aqua nigra, & omnes hæreticos utriusque sexus quocunque nomine censeantur perpetua damnamus infamia, diffidamus atque bannimus, censentes; ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius reuertantur, ita qd filij eorum ad successionem peruenire non possint cum longe sit grauius æternam q̄ temporalem offendere maiestatem. Inn. in priuilegio. cū uos inquisitores sic scribit. Vniuersos Marchiones, comites, barones, & potestates, consules, & communia ciuitatum & aliorum locorum per Lombardiam & Marchiam Taruisinam & Romandiolam constiutos rogandos, hortandos attente duximus & monendos, nostris sibi literis, districte præcipiendo, mandantes ut omnes qui per uos uel per alios de uestro mandato pro hærescos crimine uel pro defensione seu receptatione ac fauore hæreticorum excommunicationis uinculo innodati uel denunciati excommunicati publice fuerint, bonis confiscatis eorum, banno exponantur publico alias cōtra eos temporaliter prout expedire uidebitur in fulcimentum catholicæ fidei potestate sibi tradita processuri, & Bonif.

in 6. decretalium. c. cum ergo secundum leges, sic dicit, bona hæreticorum qui grauius horribilius ac detestabilius quam prædicti qui ubi superius nominantur delinquant de fratrum nostrorum consilio decernimus, confiscata, Confiscationis tamen huius executio uel bonorum suorum occupatio fieri nõ debet per principes aut alios dominos temporales, iuxta Greg. Papæ prædecessoris nostri declarationem antequam per episcopum loci uel aliam personam ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata, & in eodem sexto dicit Boni. Decreuit felix recordationis Inno. Papa. III. q. propter hæresim maritorum uxoribus catholicarum dotes non debeant confiscari, quod intelligendum fore censuimus, nisi forte mulieres ipse cum uiris matrimonia consumpsissent quos hæreticos tunc sciebant. Item in eodem sexto dicit Alex. illorum autem filiorum emancipationem quorum parentes post emancipationem huiusmodi apparuerint ante ipsam a uia ueritatis ad hæreticam, superstitionis inuium declinasse nullius uolumus, esse momenti uelut, factam de hominibus sui iuris, cum dignum sit ut propter tanti atrocitatem delicti filij esse in parentum hæreticorum deserint patre.

4 Non solum tamen autem bona hæreticorum confiscantur sed etiam priuatur honoribus & officijs publicis. Vnde imperator in lege commisi uobis celitus. uers. ceterum. Quia quanto maiora diuinæ nutu miserationis accepimus, & altiore locum præ filijs hominum obtinemus, tanto deuotiora debemus obsequia gratitudinis conferenti. Si quando in nostri nominis contemptores nostri culminis ex causa ardeat auctoritas, si reos læsæ maiestatis in personis eorum & liberorum suorum exhæredatione damnamus, multo fortius iustiusque contra Dei blasphematores & nominis Christi, & catholicæ fidei detractores prouocandum, eorundem hæreticorum, receptatorum, fautorum, & aduocatorum suorum hæredes & posteros usque ad secundam progeniem beneficijs cunctis temporalibus publicis officijs & honoribus imperiali auctoritate priuantes, ut in paterni memoriæ criminis continuo merore tabescant, uere scientes quod Deus zelotes est peccata patrum in filios potenter ulciscens, nec quidem misericordiæ sinibus duximus excludendum, ut si qui paternæ hæresis non sequaces latentem patrum perfidiam reuelauerint quacunque reatus illorum animaduersione plectantur prædictæ punitio non subiacent innocentiam filiorum, item Clem. in consti. Testamenta eorum qui hæretici decesserint nullius uolumus esse momenti. Item hæretici sunt priuati successione, unde habetur in C. de hereticis. l. Manicheos. ipsos quoque, supple hæreticos uolumus amoueri ab omni libertate & successione quolibet titulo adueniente, Præterea non donandi nec emendi

diuini uendendi, non postremo contrahendi cuique conuicto relinquimus, uel tribuimus facultatem. & Alex. in 6. cap. quicumque hæreticos. dicit. Hæretici autem credentes, receptatores, defensores, uel fautores eorum ipsorumque filij usque ad secundam generationem ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium publicum admittantur, quod si secus actum fuerit decernimus irritum & inane. Ad hoc quoscunque uiros ecclesiasticos qui ad præces huiusmodi pestilentium primatum dignitates, personatus, & quacunque alia ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc priuamus taliter acquisitis, uolentes quod tales hæretici careant perpetuo, & si receperint illa scienter ad alia uel similia in posterum non admittantur. Inno. uero in privilegio ut commissum uobis, dat auctoritatem inquisitoribus priuandi omnes hic scriptos, sicut hic dicitur de consilio episcoporum uel uicariorum suorum. Boni. uero inferius in sexto sic dicit. Statutum felix recordationis Inno. & Alex. prædecessorum nostrorum, ne uidelicet hæretici credentes, receptatores, defensores, & fautores ipsorumque filij usque ad secundam generationem ad aliquod beneficium ecclesiasticum seu publicum officium admittantur, quod si secus actum fuerit sit irritum & inane, primum & secundum gradum per paternam lineam comprehendere declaramus per maternam uero ad primum. duntaxat uolumus hoc extendi. Hoc sane de filijs & nepotibus hæreticorum credentium & aliorum huiusmodi qui tales esse uel etiam decessisse probatur intelligendum esse uidetur, non autem illorum quos emendatos esse constitit, & reincorporatos ecclesie unitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum ecclesie penitentiam recepisse, quam ipsi uel iam perfecerunt uel humiliter persecutioni eius insistent, uel parati fuerint ad recipiendum eandem. Item in eodem sexto. ca. ut commisi. Bonifacius dat auctoritatem & plenam concedit facultatem inquisitoribus priuandi uel priuatos nuntiandi & officijs publicis & honoribus quibuscunque de diocesanorum uel eis absentibus uicariorum suorum consilio dignitibus ac alijs beneficijs ecclesiasticis hæreticis eisdem credentes receptatores & defensores, eorumque filios & nepotes.

5 Sunt tamen autem diocesani in priuando tales uel nuntiando priuatos beneficijs huiusmodi requirendi, nisi forte constaret legitime quod idem scienter huiusmodi personis eadem beneficia contulisset, tunc enim eos in iis requirendos non esse censemus, sed potius a suo iudice puniendos. In v. uero decretalium. cap. excommunicamus sic dicitur, in fine, absolutos se nouerint a debito fidelitatis onere, & totius obsequii quibuscunque lapsis manifeste in hæresim aliquo pacto quacunque firmitate uallato tenebantur stricti. Non solum hæretici sic sunt priuati, sed capi debent

debent, unde imperator in lege comisi dicit, p̄terea quicūq; hæretici te-
p̄t̄i fuerint i ciuitate oppidis seu aliis locis imperij p̄ inquisitores ab apo-
stolica sede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores, ij q̄ iurisdictionem
ibi dē habuerint ad inquisitorū & aliorū catholicorū uirorū insinuatio-
nē eos capere teneant, & captos arctius custodire donec p̄ censurā ecclē-
siasticā dānatos dānabili morte perimant, qui fidei sacrā & uitā dama-
būt, qualiter aut̄ dēant custodiri s̄ positū ē q̄n de offō p̄t̄is & aliorū te-
cto rū actū est, sed de captione hæreticorū sic d̄r̄ s̄, cū de authoritate offi-
cialiū actū est, & quicūq; hæreticū uel hæreticā inuenit libere capiat &
capere possit impune, & oēs rēs mobiles ipsius uel ipsoꝝ penes eos inue-
tas eis licēter auferre, q̄ sint auferētū pleno iure, nisi auferentes hmōi

6 sint ad hoc officii sp̄aliter deputati Imper. in l. paterenorū. dicit. Ad iu-
m̄is insuper q̄ hæreticus p̄ hæreticū conuinci p̄ssit, & q̄ domus, patere
norū & receptorū &c. siue ubi docuerint siue ubi manus aliis impo-
suerint destruant, nullo tpe restituendæ. Quo aut̄ hæretici dēant p̄sentari in
q̄storibus ut ab eis examinent, & si ueritatē de se & de aliis non dixerint
quā p̄r dēnt h̄retici exponi tormētis, s̄ dictū est q̄n de offō p̄t̄is actū est.

7 Nunc igitur dicendum q̄ si hæretici sunt pertinaces & nolunt cōuer-
ti, quod debent ab inquisitoribus relinqui iudicio seculari, & qualiter de-
bet ab eis puniri, unde de hoc dicitur in quinto decretalium, de hæreticis
cap. ad abolendam, præsentī nichilominus ordinatiōe sancimus, ut qui
cūque fuerint manifeste in hæresi deprehensi, si clericus est, uel cuiusli-
bet religionis obumbratione fuscatus, ecclesiastici ordinis prærogatiua
nudetur, sic omnino officio & beneficio spoliatus ecclesiastico secula-
ris relinquatur arbitrio potestatis animaduersione debita puniendus, nisi
continuo post deprehensionem erroris ad fidei catholicæ unitatem sp̄o-
te recurrere, & errorem suum ad arbitrium Episcopi regionis publice cō-
fiteri abiurare, & satisfactionem congruam exhibere laicus autem
nisi prout dictum est abiurata hæresi & satisfactione exhibita, confestim
ad fidem confugerit orthodoxam secularis iudicis arbitrio relinquatur
debitā recepturus pro qualitate facinoris ultionē, & idem h̄r̄. c. ex cōica-
mus. sc̄do. & primo. & in priuilegio Inno. Alex. & Nicolai. Nouerit uni-
uersitas uestra sic breuiter ponitur. Damnati uero per ecclesiam secula-
ri iudicio relinquuntur animaduersione debita puniendi, clericis prius a
suis ordinibus degradatis.

8 Degradatio aut̄ hæc p̄t̄ fieri per unū ep̄m. Vnde Greg. nonus & ha-
betur in sexto, dicit q̄m̄ ep̄orum numerus ad degradationē clericorū a
canonibus constitutus non p̄t̄ de facili cōuenire, cōcedimus ut sacerdo-
tē uel aliū clericū in sacris ordinibus constitutū cū pro hæresi fuerit se-
culari

culari curiæ relinquendus, aut perpetuo immurandus, cōuocatis abbati-
bus, aliisq; platis & religiosis p̄sonis, ac liberatis suæ diocesis, de quibus
expedire uidebit̄ suus ep̄us solus possit degradare, Inn. uero magis tēpe-
rate loquit̄ q̄ p̄dictæ decretales, scribēs archiep̄is pluribus ad multis ep̄is
dicēs, qui si frequenter moniti, supple, hæretici conueri noluerint a i-
ndurato habito eius t̄pis Inquisitorib. & aliis prob̄is uiris diligētī tracta-
tu s̄ eos poteritis ferre sniam, uel differre prout saluti eorū & negotio si-
dei uideritis expedire. & in consultatione ep̄orum secunda simile d̄r̄ con-
ueri uero nolentes ubi cōmode poteritis dānare tardetis, ipsos frequen-
ter, t̄a per uos q̄ per alios ad conuersionē monentes, ac tandē in sua mali-
tia pertinaces faciatis errores suos ad eorum detestationem publice con-
fiteri, & sic eos damnantes præsentibus secularibus potestatibus eorum
ue b̄n̄is secundum mandatum apostolicum relinquatis.

9 Itē p̄dictis hæreticis & maxime obstinatis non dēnt dari ecclesiastica
facta, vñ Inn. Alex. & Nicolaus in priuilegio, nonerit uniuersitas uestra.
dicit. Itē clerici nō exhibeāt ijs pestilētib. eccl̄ica sacrā, nec elemosinas
aut oblationes eorū recipiant, similiter hospitalarij, aut tēplarij, aut quilibet
regulares, alioq̄n suo priuent̄ offō ad quā nunq̄ restituant absq; indul-
10 to sedis Ap̄licæ sp̄ali. Teneat̄ p̄t̄ast̄ & quilibet rector uel eorū officiales ut
nūtijs hæreticos dānatos p̄ ecclesiam statim recipere sine aliqua app̄tione,
& eos statim punire, ut in legib. Fe. Reg. cōtinet, q̄ sic dicūt, statuius ita
que sancietes, ut h̄retici quocūq; noīe cēseant ubicūq; p̄ imperiū dānati
fuerint ab ecclesia seculari iudicio assignati a aduersione debita puniant.
hoc h̄r̄ in lege. comisi. sed in lege incōsutilē, de hæreticis, & ut ipsoꝝ ne-
quitia q̄, q̄a dñm non sequunt, in tenebris ambulānt, denegant̄ et nemi-
ne deferēte, inuestigari uolumus diligenter hmōi scelerū patratores, &
p̄ officiales nostros sicut & alios malefactores inquiri, ac inquisitione no-
tatos, & si læuis suspicionis argum. tāgant̄ a uiris de ecclesiasticis & platis
examinari iubemus, p̄ quos si iuēt̄ fuerint a fide catholica saltē in articulo
deuiare, ac p̄ ipsos pastoralī more q̄moniti, tenebrofi diaboli relictis
insidiis noluerint agnoscere Deū lucis, sed in erroris sui istātia q̄cepta p̄-
seuerauerit, p̄t̄is n̄q̄ legis edicto dānatos mortē pati, patarenos aliosq;
h̄reticos quocūq; noīe cēseant, decernimus q̄ affectat̄ ut uiui in aspectu
hoīū cōburāt, flamarū cōmissi iudicio nec dolemus q̄ i hoc illorū satis
facimus uolūtati, ex quo p̄nā solūmō nec fructū aliū sequuntur erroris.

De pœnis Hæreticorum post mortem. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 Hæretici morientes non debent tradi ecclesiasticæ sepulturae.

Declarato

Declarato qualiter puniendi sunt hæretici, pertinaces ante mortem. Nunc agendum est de pœnis post mortem, & primo dicendum est, quod non debent ecclesiasticæ tradi sepultura, unde in sexto dicit Alex. Quicumque hæreticos credentes, receptatores, defensores, uel fautores, eorū sciēter p̄sumpserint ecclesiasticæ tradere sepultura, usque ad satisfactionem idoneam excommunicationis sententię se nouerint subiicere, nec ab solutionis beneficiū mereantur, nisi prius propriis manibus publice extumulent & proiciant huiusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetua carcat sepultura. Sed Clemens in constitutionibus dicit, q̄ testamenta eorum qui hæretici decesserunt nullius uolumus esse momenti. damnatur etiam memoria hæreticorum. unde imperator in lege inconstituta, dicit sic. statuimus in primis ut crimen hæreseos & damnatae sectæ cuiuslibet quocunq̄ nomine censeantur sectatores, prout ueteribus legibus est indictum inter publica crimina numeretur, immo crimine læsæ maiestatis nostræ debet ab omnibus horribilius iudicari, quod in diuinæ maiestatis iniuriam est uel noscitur attentatum, quamuis iudicij potestate alterum alteri nō ex cellat, nam sicuti perduellionis crimen personas adimit damnatorum & bona, & damnat post obitum memoriam defunctorum, sic & in prædicto crimine, quo patareni notantur, per omnia uolumus obseruari.

De ijs quæ fuerint consolati ab hæreticis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

Mortuus consolatus ab hæreticis quomodo & quando puniatur.

Modo uidendum est de illis qui in morte fuerint consolati uel nō. de hoc habetur in sexto de hæreticis capitulo si filij uel hæredes, & est Alex. qui sic dicit, si filij uel hæredes illorum qui dum in ægritudinis lecto decumberent petierunt hæreticos consolatores uel, ut ab eis per manus impositionem consolationem reciperent secundum consuetudinem eorum, sicque fuerint uiam uniuersæ carnis ingressi, & ad probandum, q̄ ipsi defuncti consolationem illam, immo uerius desolationem non sanæ mentis effecti susceperint, uel post perditam iam loquellam, cum tamen moris sit ut dicitur, apud eos, q̄ nullum taliter consolentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam, admitti non debent, si dum uiuebant diffamati erant de hæresi

hæresi uel suspecti, aut legitime cōfiterit q̄ sanæ mētis existens hmodi hæreticos petierit, alioquin admitti poterunt prædicti filij uel hæredes ad probandum præmissa, non tamen per uxorem, filios familiares uel de consociis aliquos, sed per testes aliquos fide dignos, & specialiter fidei zelatores. In secundo concilio sic dicitur de hæreticis ante mortem non reconciliatis, ad hæreticorum seu credentium condemnationem qui nō fuerint reconciliati canonice ante mortem, citatis eorum hæredibus si uel alijs qui de iure citandi fuerint, concessa eisdem oportuna copia defendendi similiter procedatis. Alex. in consultationibus. in eo uero casu in quo huiusmodi hæredes ad successionem non deberent ob culpam sui authoris admitti, non obstante, quod authoribus ipsis uiuentibus hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

De Hæreticis impœnitentibus. Rubrica.

S V M M A R I V M.

Forma procedendi contra hæreticos impœnitentes.

De hæreticis impœnitentibus consequenter est agendum, de quibus sic dicitur in secundo concilio. Illos & qui cum sint culpabiles contemnunt comparere infra tempus gratiæ, aut malitiose se supprimunt ueritatem, citatis, suo tempore nominatis, eisq̄ si ueritatem contra se inuentam confiteri noluerint, explicitis culpam super qua inuenti sunt culpabiles, & dicta simul testium publicetis, ac datis dilationibus competentibus & defendendi facultate concessa benigne admittatis exceptiones & replicationes legitimas eorundem, & siquidem in sua defensione defecerint, nisi culpam probatam gratiæ confiteri uoluerint, assignato ad sententiam termino peremptorio competenti damnetis eosdem. Non enim sunt ad misericordiam admittendi dum in sua negatione persistant quantuncumque ecclesiæ se supponant. & in concilio Tholo. sic dicitur, si quis culpam suam ex qua possit credens uel hæreticus iudicari de qua plene per testes uel aliam probationem constat pertinaciter negare non metuit, quamdiu in huiusmodi negatione persistit, licet conuersionem prætendat, hæreticus absque dubio est censendus, euidenter nanque impœnitens est qui peccatum nec etiam

etiam uult confiteri & sic patet de impœnitentibus.

De hæreticis contumacibus. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Pœnitentiam & satisfactionem sibi iniunctam adimplere recusans qualiter puniatur.
- 2 Forma procedendi contra absentes, in crimine hæresis.

Secundum prædictum ordinem modo agendum est de rebellibus & contumacibus, de quibus sic dicitur in secundo concilio. Eos qui contumaciter se absentant faciatis citari solemniter in parrochiali ecclesia seu cathedrali eorundem, & in locis in quibus domicilium habent uel habere solebant, & ita contra eos legitimis edictis propositis præcedente expectatione matura, & diligenti discussione habita super actis, ac prælatorum de quibus expedire uideritis consilio sigillato, ad talium condemnationem eorum absentia Dei, & angelorum supplete præsentia, pro culpæ exigentia procedatis, a quibus postmodum redire atque obedire uolentibus, & generaliter ab omnibus qui prius contumaces, seu inobedientes fuerint uel de quorum fuga merito timere possetis, cautiones recipiatis fideiussorias, uel faciatis detineri eosdem ubi magis uideritis expedire, De rebellibus autem sic dicitur in concilio Tholosan.

- 1 Porro ꝑ illos hæreticos seu credentes qui postquam iurauerint mandatis ecclesiæ obedire, & absolutiois beneficium fuerint uel non fuerint consecuti, iniunctam sibi pœnitentiam carceris, uel non intrando, uel post ingressum exeundo, seu quancumque aliam pœnam seruare seu perficere renuentes, uel se ab ea recipienda contumaciter absentes, rebelles existunt, & sic suam impœnitentiam, fictamq; conuersionem aperte ostendunt seculari iudicio sine ulla pœnitentia audientia relinquatis, animaduersione debita puniendos, cum sufficiat tales per falsam conuersionem semel ecclesiam decepisse. Eos sane qui legitime moniti contemptum suum cum possint gratis emendare non curant indubitanter dicimus rebellare. Imperat. in lege. commissi sic dicit, eos uero qui conuicti in uno loco de hæresi ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere uirus hæreticæ prauitatis, debitam censemus subire uindictâ, ut super hoc per uiros ab eodem errore conuersos ad fidem, necnon per alios

alios qui eos de hæresi conuicerunt, quod in hoc casu licite concedimus faciendam, cuius testimonium habeatur. Dominus uero Guido fulco dijsic dicit.

- 2 Quomodo ꝑ autem & qualiter procedi possit contra absentes satis plane indico, nam si constat de ipsorum perfidia, & sint contra eos solènia edicta proposita, quamuis de iure ciuili in criminalibus non pronuntietur diffinitive contra absentem ad impositionem pœnæ ut. ff. de pœn. absentem, credo de iure canonico posse pronuntiarî diffinitive super ipso crimine, ut extra de do. & contu. ueritatis est uerbum. In fideiussores autem absentium pœna pecuniaria indici potest. ff. de custodia reorum, si quis reum. Item idem dicit. Adijcitur quæstio alia, an in alios, s. eos qui carceres exierunt, uel pœnitentias alias iniunctas uiolant sit aliqua potestas inquisitorum, & aliquibus uidetur qd non, quia functi sunt officio suo, nec habent potestatem aliquam ultra annum, extra de potestate iudicis delegati, quærenti. Ego autem dico contrarium, quod ut liqueat, inspiciendum æstimo, qd absoluti & postmodum detrusi in carcerem uel alijs pœnis læuioribus onerati nullam diffinitiuam sententiã receperunt, non uero sunt absoluti a crimine, quod utique probatum est, sed a sententia excommunicationis quam incurrerant ipso facto, sed nec pœna imponitur eis iudiciaria secundum qd crimen requirit, sed pœnitentiã temporalis, & carceris illa inclusio non est tam ad pœnã criminis quàm ad cautelam, ne noceât uel alios inficiant, ut appareat an in tenebris ambulent an in luce, & ubi pœniteant, nam diffinitive nemo in pœna criminis ad perpetuum carcerem damnari potest. ff. de pœnis, aut damnum. §. solent, est ergo pœnitentiã iniunctio, & non iudiciariæ pœnæ impositio, sicut ipse Papa Greg. dicit de hæreticis in illa gregoria. na. excommunicamus, & in concilio Tholo. in illo. c. hæretici autem qui timore mortis, &cæt. Durat ergo inquisitorum potestas, adeo quod illi qui prædicta comiserunt, si excommunicationem habent, possunt tanquam hæretici condemnari, nam præsumitur ficta conuersio & confessio simulata, & materia ueteris erroris recondita, ar. bon. de pœn. dist. 2. c. si quis in die, nam exitus acta probat, ut dicit poeta, & canon similiter. 24. q. 2. qui ait, & ex post facto ostendunt sibi excessum ueterem placuisse. arg. 21. q. 1. cum per bellica. circa finem, ibi, ostendentes, illos sane dico excusatos qui autoritate suorum episcoporum hoc dimiserunt, & sufficit si ad primas redeunt pœnitentias, nam excusat eos ecclesiæ iudicium, quale ar. extra qui filij sint legit. per venerabilem.

De Hæreticis redeuntibus, & conuerfis.
Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Pœnitentia redeuntibus iniungenda relinquitur arbitrio inquisitoris.
- 2 Bona hæreticorum an à principibus licite confiscantur & occupentur.
- 3 Redeunti sponte quomodo indulgeatur, & quis dicatur sponte redire.
- 4 Sponte uenire dicitur qui non admonitus nominatim, uenit.
- 5 Conuersi ab hæresi non debent intrare religionem.
- 6 Forma procedendi contra accusatos de hæresi redeuntes post tempus gratiæ.
- 7 Carceratus pro hæresi nullo respectu relaxandus est donec fuerit expeditus.
- 8 Carceris perpetui pœna quando relaxari possit.
- 9 Pœnitentiarum publicarum quadruplex differentia.
- 10 Forma procedendi cum hæreticis redeuntibus post sententiam latam, & postquam sunt damnati, timore mortis.
- 11 Clericus perpetuo carcerandus debet prius degradari.

NVNC seruatō primo ordine, de hæreticis redeuntibus & cōuerfis est agendum, de quibus dominus Guido fulcodij sic dicit. Quid iniungendum sit talibus redeuntibus diffiniri non potest, † quia committitur arbitrio iudicantium, & aliter cū simplicibus est agendum q̄ cum prudentibus, aliter cum ecclesiasticis q̄ cum laicis, aliter cum prælatis quàm cum subditis, & omnes circumstantiæ sunt notandæ, de pœn. dist. 2. cap. 1. quia cum multi ex simplicitate in hoc crimen incidunt, credo multorum simplicitati parcendum, ut non excusentur a toto sed a tanto, lxxxvj. dist. tanta. Credo etiam eos qui fauerunt uel receperunt sanguine coniunctos minus puniendos, sicut lex dicit. ff. de receptatoribus. lege vltima, quamuis magister Laurentius dicat contrarium. argu. can. xxvj. q. 1. cap. de filia prudentum. saluo meliori consilio. Idem dicit quando bona hæreticorum debent confiscari, dicens.

- 2 Nouissime † quæritur de bonis istorum an a principibus licite occupentur,

pentur, & confiscantur, & constat q̄ hæreticorum bona confiscantur, ut extra de hære. uergentis. Sed quid de illis qui sponte redeunt uel non sponte, sed tantum pœnitent & immutantur, certe ad cognitionem fratrum non spectat hæc quæstio, quia tantum proposita est inter cæteras, & forsam expedit eis dare super hoc consilium certum principibus, uel præces porrigere eisdem super istis, Discussio primo & allego q̄ licite bona detinent omnium prædictorum, nam eo ipso q̄ incidunt in crimen videntur bona amissa ex die commissi criminis, quod ex eo patet, quia rei læse maiestatis ex eo die nihil possunt alienationis genere in personam quancunque transferre, C. ad leg. Iuliam Maiesta. lege quisquis. ergo idē & hic, quia crimen istud exequatur illi, imo grauius iudicatur. extra de hæret. uergentis. potest & induci, quia nemo per pœnitentiam desinit esse nocens. ff. de furtis leg. qui ea mente, ego autem hoc non admitto in ijs qui sponte & ante probationes receptas suam hæresim manifestant, nam quamuis sero cognita, tamen archana reuelant, unde uenia digni sunt, ut eadem leg. quisquis, in fine legis. Sed nec de illis uidetur qui postea conuicti redeunt, & si incarcerentur, quoniam ecclesia non iudicat eos hæreticos uel credentes, ut infra dicam, ergo tanquam hæretici uel credentes puniri non possunt, unde in concilio Tho. in illo. ca. sane autē innocentes. Sed puto contrarium, s. q̄ licite confiscantur prædictorum bona per ipsa iura. 6. q. 1. c. Quæro. §. uerum. & dicunt. Honorius. & Archaadius imperatores. C. ad leg. Iul. maiest. l. Quisquis cum militibus uel priuatis uel barbaris scelestam inuit factionem, aut factionis illius suscepit sacramentum uel dederit de nece etiam uirorum illustrium, qui consiliis & constitorio nostro intersunt senatorum etiam, nā & ipsi pars corporis nostri sunt, uel cuiuslibet postremo, qui nobis militat cogitauerit, eadem enim sœueritate uoluntatem sceleris & effectum puniri iura uoluerunt, ipse quidem utpote maiestatis reus gladio ferietur, bonis eius omnibus fisco nostro addictis, filii uero quibus uitam imperatoria specialiter lænitate concedimus, paterno enim deberent perire supplicio, in quibus paterni hoc est hæreditarii criminis exempla metiuntur à materna & auita omnium et proximorum hæreditate ac successione habeantur alieni, testamētis extraneorum nihil capiāt, sint perpetuo egētes & pauperes, & infamia semper eos paterna committetur, & ad nullos unquam honores, nulla prorsus sacramenta perueniant, sint postremo tales, ut iis perpetua egestate sordentibus, sit & mors solatium, & uita supplicium, denique uidebimus et notabiles esse infamia sine uenia qui pro talibus unquam apud nos interuenire tentauerint. & infra, sane si quis ex iis in exordio inuit factionis studio ueræ laudis accensus ipse prodiderit factionem, præmio à

uobis & honore donabitur, is uero qui usus fuerit factione si uel sero tamen incognita adhuc consiliorum arcana patefecerit absolutione tamen ac uenia dignus habebitur.

Ijs sic dictis in generali, dicendum quod quidam redeunt tempore gratiae, qui dam antequam sint citati uel accusati & isti dicuntur sponte uenire, quidam uero quando sunt per sententiam seculari brachio traditi, quidam uero postquam deprehensi uel delati uel accusati & citati, & non est in poenitentia eorum una conditio, & ideo de singulis specialiter est agendum, & primo de iis qui tempore gratiae redeunt, de quibus dicit dominus Guido Fulcodij.

- 3 Quoniam illis qui sponte redeunt infra tempus gratiae permittitur & obseruatur impunitas mortis, uidelicet carceris & confiscationis, quod fieri credo posse iuxta mandatum domini Papa & concilium thol. Queritur hic, qui sponte redire dicantur. Sponte igitur iudicio meo redeunt qui infra tempus gratiae redeunt, licet in generali sint moniti, non enim coacti uidentur qui in crimine sunt praeventi. Et facit bene ad hanc materiam. ff. de testam. tur. leg. ij. si nemo. cum sequentibus uersiculis. Certe post tempus gratiae si res est integra, hoc est quia non est personaliter inquisitus, nec probationes contra eum receptae & tunc ei donatur impunitas, quod credo per l. ff. de adopt. l. macipiorum, nam si post tempus gratiae personaliter requiritur & auditur quamuis errorem suum detegat dignus est uenia, & sic sonat canon. in suo casu. 33. di. c. ultimo. Quod autem tempus huiusmodi recte praefigatur non est in dubium ab aliquo reuocatum, & possent ex utroque iure multa induci similia hoc nihilominus est a materia alienum.
- 4 Sponte ergo uenit qui non admonitus nominatim uenit, & colligitur haec distinctio. C. de iis qui latrones occul. l. ultima. In principio autem secundi concilij sic dicitur mandetis ut omnis qui se uel alios in crimine labis haereticae deliquisse comperiuntur compareant coram uobis ueritatem dicturi, assignantes eis terminum competentem, infra quem terminum uenientem tempus gratiae uocare soletis, quibus tamen alias gratia non est facta, infra quem uenientes petentes & dicentes plenam de se & aliis ueritatem habeant impunitatem, mortis, immurationis exilij, & confiscationis bonorum, & Abba. dicit illi qui sic uenerit supple tempore gratiae, & qui de se & de aliis plenam ueritatem dixerit & car. non imponat publica poenitentia nisi ipsi sint publici haeretici, credentes, fautores, & defensores, uel receptatores eorum, cum quibus etiam misericordia ista fiat, quod non condemnentur ad mortem nec ad carcerem perpetuum, non ad peregrinationem longam nimis, sed aliae poenitentiae iniungantur, quas

quas pro qualitate delicti dicti inquisitores uiderint imponendas. in eodem etiam concilio in fine sic dicitur. Circa uero redeuntes per se sine aliorum accusatione, attendat diligenter inquisitor, quod cautionem pecuniariam praestent, postquam iurauerint stare praecise mandatis ecclesiae & seruare & parere, postea poenitentia priuata imponatur arbitrio inquisitoris sic redeuntes absoluantur & secum dispensentur. Cle. uero in priuilegio, licet ex omnibus. dicit sic. Si uero aliqui ex praedictis haeretica labe penitus abiurata redire uoluerint ad ecclesiasticam ueritatem eis iuxta formam ecclesiae absolutionis beneficium impendatis, & iniungatis eisdem quod iniungi talibus consueuit prouiso solerter ne simulata conuersione redeant fraudulenter, & uos, immo se ipsos potius fallentes, sub agni specie gerant lupum. Et in concilio secundo sic dicitur, praefatos haereticos seu uestitos coram discretis aliquibus & fidelibus examinetis, secreto ipsos ad conuersionem prout poteritis inducentes, & conuerti uolentibus fauorabiles uos exhibeatis & benignos, cum per tales multum fuerit illuminatum negotium, & promotum, ac ipsorum poenitentias pro qualitate conuersionis & meritis mitigetis, uel quoad uisum fuerit uobis differatis.

- 5 Item notandum quod tales sic conuersi non debent intrare religionem, unde in concilio thol. sic dicitur, ne autem per tales religionis simplicitas corrumpatur, nullum de praefatis culpabilibus religionem quamcumque ingredi, nisi domini Papae uel eius legati indulgentia, permittatis, & si sine ipsorum aut uestri licentia post inceptam inquisitionem, uel si etiam ante uotum confessi & canonicè absoluti ingressi fuerint reuocetis, quia soli confessori non debet credi de poenitentia & conuersione haeretici, unde in eodem concilio sic dicitur, utrum autem soli confessori credi debeat de absolutione & poenitentia defuncti seu uiui, licet satis uideatur quod non, ne aliquid tamen ecclesiae possit impingi, domini Papae responsio expectetur, absolutis etiam per alios qui absoluere potuerunt ad uestram inquisitionem secundum modum praefinitum pertinentibus non iniunctam ab illis poenitentiam iniungatis.

- Habito igitur de redeuntibus tempore gratiae & antequam essent accusati, nunc agendum est de iis qui redeunt post tempus gratiae, & postquam fuerint accusati, conuicti, & condemnati, de quibus sic dicitur in priuilegio Inno. Alex. & Nico. Nouerit uniuersitas uestra. Si qui autem de praedictis postquam fuerint deprehensi redire uoluerint ad agendum poenitentiam condignam, in perpetuo carcere detrudentur. Et in concilio tholo. primo. de haereticis autem seu credentibus praefata immunitate indignis, quia ueritatem uel de se uel de aliis contra iuramentum proprium

supprefferunt, aut prohibuerunt, aut procurauerunt ne ab aliis diceretur, aut tempore gratiæ obedire, contempserunt etiam comparere, aut crimen suum prius per alios quàm per se detegere expectantes, non aliter quàm nominatim citati uenire curarunt, seu alias indigni, peractis tamen absolute mandatis ecclesiæ obedire & recognoscere, quam uel sumpserat uel negauerunt ueritatem, consulumus, ut tales secundum statuta domini Papa sint proculdubio in carcere perpetuo detrudendi, & si uobis aliquorū siue propter multitudinem siue propter aliam rationabilem causam, uideatur fortasse ad tempus immutatio differendi, illorum saltem qui tā facinorosi sunt, ut de ipsorum impœnitentia, uel fuga, uel relapsu, uel corruptione, seu turbatione aliorum timeri posset nullatenus differatur.

7 Et in eodem dicitur, circa incarcerationos etiam duximus hoc agendum uel addendum, ut a carcere, nec uir propter uxorem licet iuuenem, nec uxor propter uirum, nec quisquē propter filios, seu parentes, seu aliter necessarios, aut propter debilitatem, uel senium, uel aliam causam excusetur, absque indulgentia sed apostolicæ speciali in secundo concilio sic dicitur. Damnatos hæreticos relapsos contumaces & fugitiuos redire uolentes similiter & deprehensos qui uidelicet post tempus gratiæ, non nisi nominatim citati uenire curarunt, aut ueritatem supprefferunt scienter, & contra proprium iuramentum, ex apostolico mandato in perpetuo carcere detrudatis, nec iniungatis alicui pœnitentiam temporalem, sed huiusmodi perpetui carceris pœnam seu pœnitentiam ex domini Papæ indulgentia super hoc uobis concessa mitigare uel commutare poteritis de prælatorum quorum iurisdictioni subsunt consilio postquam fuerint in carcere aliquandiu detenti uestris humiliter parendo mandatis, & signa pœnitentiæ apparuerint in eisdem, quæ uos ad misericordiam moueant, simulque noueritis expedire, receptis prius ab illis bonis satisfactionibus quæ iniunctas sibi pœnitentias pro posse facient, & iuramentum de persequenda hæresi & de fide defendenda, sicut de reconciliandis superioribus est expressum, lata etiam in illos sententia, quæ si laui argumento cõperiri poterunt, eos de cætero deuiare a fide, pœna debita sine misericordia punientur, ea semper uobis præsertim retenta, ut si uideritis negotio fidei expedire, sine noua etiam causa possitis ad carcerem reducere supradictos. In damnatis etiam fugitiuis, relapsis & contumacibus adhibeatur ante immurationem ipsorum de iuramentis & satisfactionis cautela superioribus memorata. Curetis etiam in talibus immurandis ut fiant iuxta sedis apostolicæ ordinationem separatæ & occultæ camerulæ, sicut fieri poterit in singulis ciuitatibus diœcesum corruptarum, ut alterutrum uel se uel alios peruertere nequeant, & eos enormis rigor carceris non extinguat,

gnar, quos ab illis qui bona eorum tenuerunt fieri, & in carceribus de necessariis prouideri faciatis eisdem secundum statuta concilij thol.

8 Hæc autem perpetui carceris pœna siue pœnitentia, nulli ab initio de præfatis culpabilibus remittatur, aut in aliam commutetur, nisi uel hæreticos redderet, uel propter eius absentiam euidentis mortis periculum liberis eius aut parentibus immineret, aut propter aliam causam quæ multum iusta & rationalis uideretur. Sit autem liber accessus uxoris ad uirum immuratū, & econuerso, nec cohabitatio denegetur eisdem, siue ambo immurati sint siue alter, cæteris qui propter promissam gratiam, uel propter qualitatem delicti uel propter aliam rationabilem causam immurandi non fuerint huiusmodi pœnitentias iniungatis, uidelicet ut fidem & ecclesiam quam taliter offenderunt defendant ad tempus pro uestro arbitrio diffinitum per se uel alios magis idoneos ultra mare uel citra, contra saracenos uel hæreticos & fautores eorum aut aliter fidei & ecclesiæ rebellantes, & in detestationem ueteris erroris eorum portet in superiori ueste duas cruces coloris crocei longitudinis duorum palmorum & dimidij, latitudinisque duorum, & in fetrium digitorum habentes latitudinem, unam antè in pectore, & aliam posterius inter scapulas, uestes in quibus cruces portauerint non habentes crocei coloris superiori ueste intellecta supra quam in domo uel extra alia non portetur, & si fuerint uestiti hæretici uel damnati portent crucem tertiam cõpetentis quantitatis seu coloris eiusdem in caputio uel in uelo, & si forte deierauerint aut induxerint alios ad deierandum, portent in superiori parte duarum crucum quas portare habent in pectore & inter scapulas brachium transuersale palmi uni unius uel circa, & in singulis dentur testimoniales uestræ literæ, hæc eadem continentes. Vobis semper potestate retenta ut possitis ex causa rationali pœnitentiis iniunctis addere uel detrachere uel etiam commutare, & hac potestate cõsulimus uos usus quotiescunque saluti animarum & utilitati negotij uideritis expedire. Quibus autem fuerint peregrinationes iniunctæ teneantur dictas testimoniales literas ostendere in singulis peregrinationibus ei qui præfuerit ecclesiæ quam uisitauerint, & easdem literas de peregrinatione illa peracta uobis reportare, qui uero transfretauerint, cum fuerint ultra mare, ut citius poterunt, præsentent se cum uestris literis uenerabilibus patribus Patriarchæ Ierosolimitano & Aconensi, uel alij cuicunque Episcopo, uel eorum cuiuslibet locum tenenti, & reportent uobis cum redierint de sua peregrinatione laudabiliter ibidem completa literas cuiuslibet episcopi transmarini.

9 Pœnitentiarum præsertim publicarum quadruplex est differentia. Indicatur

aitur quædam peregrinatio cum habitu nigro, quem deferat cum litera inquisitoris ad sanctum Iacobum, & post in testimonium veritatis reportet literam fratrum prædicatorum illius conuentus, possit mitti etiam Romam eodem modo. Alia, ut crucem magnam ante & retro, uel solum ante super palium deferat ad voluntatem inquisitoris, Tertia morari ante fores magnæ Ecclesiæ in solemnibus diebus missarum tempore nudis pedibus super palio corrigiam ad colum tenens. Quarta incarceration ad tempus uel perpetuo, secundum dispositionem inquisitoris una istarum quatuor imponitur.

I O Modo prægendum est de hæreticis redeuntibus post sententiam latam, & postquam sunt damnati timore mortis, de quibus dicit imper. in l. cõmissi. sic. Si qui uero de prædictis postquam fuerint deprehensi, territi metu mortis redire uoluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendam pœnitentiam in perpetuum carcerem detrudantur, & in concilio secundo dicitur. Item si aliquis de professis uel consolatis timore pœnæ reuertit uoluerit ad fidem, debet per Episcopum perpetuo carceri mancipari, ne sub prætextu boni simulati deludatur ecclesia. Hæc autem pœna perpetui carceris potest immutari uel commutari per inquisitores de consilio diocesani, ut Dominus Bonifacius dicit in sexto, dicens. Illorum qui uestris humiliter obedientes mandatis stant propter hæresim in carcere uel in muro reclusi, pœnam una cum prælatis quorum iurisdictioni subsunt mitigandi uel mutandi, cum uideritis expedire, plenam concedimus facultatem. Sed Inn. in privilegio quod scribit Episcopo Albien. addit sic. lata in ipsorum liberatione contra ipsos sententia, quod si laici etiam argumento poterit comperiri eos a fide de cætero deuiare sine misericordia pœna debita puniantur, ac semper tali potestate retenta, quod si uel tu uel inquisitores prædicti uideritis negotio fidei expedire, sine noua etiam causa possitis ad carcerem reducere supradictos.

I I Aduertendum tamen quod clericus qui debet poni in perpetuo carcere prius debet degradari. Vnde Alexander in consultationibus dicit. quod clericus qui est perpetuo immurandus prius debet a suis ordinibus degradari. In sexto autem decret. dicit Alexan. quod religiosi etiam sunt immurationis pœna uel aliter grauius puniendi quam seculares si inuenti fuerint in hæresi uel consimilibus deliquisse.

De Hæredibus Hæreticorum ad quæ cogantur,
& ad quæ non. Rubrica.

SVM-

- 1** Absoluti ab inquisitoribus si decedant ante peractam pœnitentiam sibi iniunctam seruantur purgatorio.
- 2** Hæredes an possint cogi satisfacere pœnitentiam iniunctam suo auctori qui decessit non peracta pœnitentia.

I D quæ cogantur hæredes hæreticorum & ad quæ non est ostendendum, & circa hoc dicit dominus Guido. de iis autem qui ab inquisitoribus absoluti, ante sibi iniunctam pœnitentiã decesserunt credo quod purgatorio seruentur, nec dico aliud hæredibus iniungendum, licet alij scripserint contrarium, nam impositio pœnæ personam sequitur & non transit ad hæredes, quod ex eo manifeste probatur, quia morientibus non imponitur pœna, quod utique fieret si ad hæredes transiret, & canon dicit, quod ignoscenda est eis non iniungenda. 26. q. 7. capitulo primo. Nec obstat si dicas, plerumque puniuntur hæredes pro peccatis parentum. extra de hæreticis. uergentis. uerum est enim in confiscatione bonorum, non tamen corporaliter, nam peccata suos debent tenere authores, quo ad pœnam. C. de pœnis. l. Sancimus. & ideo nec pœna iudicialia potest ad hæredes transire. concordat cum eo Alex. in consultationibus ubi sic dicitur, sunt & alij qui confessi sunt in iudicio de hæresi coram inquisitoribus huius prauitatis, sed antequam eis iniungeretur pœnitentia decesserunt. Respondemus quod postquam tales non decesserunt hæretici sed incorporati potius ecclesiæ unitati, non uidemus quod eis post mortem, uel hæredibus qui ad successionem talium admittuntur sit satisfactio pro extincto iam crimine iniungendam, in eo uero casu in quo huius hæredes ad successionem non darent ob culpam sui authoris admitti non obstat quod authoribus uiuentibus hæc non fuerit, intercedente morte per finiam declaratam ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur, in texto melius ponitur. c. Accusatus. iuxta finem ibi enim dicitur ad occupandum bona sua post mortem eiusdem nihilominus procedatur. Sed in concilio secundo sic dicitur. ab eorum hæredibus qui confessi & reconciliati non accepta pœnitentia decesserunt satisfactionem congruam exigatis, ne tantum ac tale crimen quod etiam publice in iudicio confessi sunt remaneat in aliquibus impunitum, & idem faciatis de illis qui decesserunt, accepta pœnitentia, nec impleta, si esse in mora ceperunt, uel pro illa complenda se obligauerunt, ut supra tetigimus, bona sua omnia, uel iniunctus fuerit transitus rranstramarinus.

- 2** Concordat tamen cum hoc dicto Alex. in consultationibus dicens. quidam

insuper ut adiicitis pro iis quæ comiserunt in hæresi astringunt se inquisitoribus sub obligatione bonorum suorum ad recipiendum ab eis poenitentiam complendam, sed licet iniuncta, non tamen peracta, quin potius in toto uel in parte neglecta decedunt. Quæritur ergo utrum inquisitores ipsi uel qui in eorum loco succedunt possint ad satisfactionem pro ipsis defunctis hæredes uel detentores bonorum sic decedentium coartare. Ad quod dicimus, quod si per huiusmodi poenitentiam aliquod onus ad salutem proficiens impositum fuerit in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipsius inquisitores cogere debent hæredes uel alios ad quos bona talium cum suo onere deuenerunt. Inn. in privilegio super extirpatione prauitatis hæreticæ in locis in quibus contra hæreticos uobis inquisitionis officium est commissum, statuimus obseruandum, ut hæreticis credentibus fautoribus & receptatoribus, & defensoribus hæreticorum ipsorum ad mandatum ecclesiæ redeuntibus, sub certa poena pecuniaria iniungatis districte, quod fidem catholicam firmiter teneant & ulterius hæreticis ipsis auxilium, consiliium, & fauorem aliquem non impendant, necnon mandatis ecclesiæ obediant, & obseruent præcepta quæ eis feceritis, uel unus uestrum occasione ipsius hæreticæ prauitatis, & ab eisdem de soluenda huiusmodi poena si secus fecerint cautio exigatur. Nos autem uobis & singulis uestrum cogendi per censuram ecclesiasticam appellatione remota tam redeuntes uel recidiantes ipsos quam fidei uel fiores si opportuerit eorundem ad præstationem uel solutionem huiusmodi poenæ pecuniariæ ad quam se obligauerunt uel obligauerint, si quod absit, in dictam poenam inciderint concedimus autoritate præsentium facultatem.

De hæreticis relapsis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Relapsis in crimine hæresis mors debetur.
- 2 Relapsi hæretici qui sint reputandi.

Nextimo secundo ordinem prætaxatum dicendum est de hæreticis relapsis, de quibus dicit imper. in lege commissi. Item post mortis sententiæ ducimus adiciendos si quos hæreticorum ad iudicium tractos in extremo uitæ periculo hæresim abiurantes postmodum de falso iuramento constiterit, & fide mentita conuincti,

ei, ac eos contigerit eiusdem morbi spontaneam incurere recidiam, & sibi damnabilius iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendatium non euadat, & in v. decretalium sic dicitur. c. ad abolendam. Illos quoque qui post abiurationem erroris, uel postquam se (ut diximus) proprii antisitis examinatione purgauerunt, deprehensi fuerint in abiuratum hæresim recidisse, seculari iudicio sine ulla penitus audientia decernimus relinquendos. Et in concilio Tho. sic dicitur. Et illos qui post abiurationem erroris seu purgationem deprehensi fuerint in abiuratum hæresim recidisse seculari iudicio sine ulla penitus audientia relinquatis, animaduersione debita puniendos, cum sufficiat tales per falsam conuersionem semel ecclesiam decepisse, præsertim ubi tanta illorum inualuit multitudo licet eis poenitentibus nequaquam poenitentia sit neganda. Et Alex. ut habetur in sexto decre. sic dicit, super eo quod scriptum est & legitur. Ecclesia nulli claudit gremium redeunti, quodque ij fit qui post abiurationem erroris, uel postquam se proprii antisitis examinatione purgauerint si deprehensi fuerint in abiuratum hæresim recidisse seculari decernantur iudicio sine ulla penitus audientia relinquendi, cum scripturæ huiusmodi uideantur inuicem aduersari, quid tenendum sit edoceri per sedem apostolicam postulatis. Nos itaque inquisitioni uestræ de fratrum nostro consilio respondemus, quod taliter deprehensi, etiam si ut dictum est sine ulla penitus audientia sint iudicio seculari relinquendi, si tamen postmodum poeniteant, & poenitentiae signa in eis apparuerint manifesta, nequaquam sunt humiliter petita sacramenta poenitentiae ac eucharistiae eis deneganda.

- 2 Qui autem f. reputandi sint hæretici relapsi dicit Alex. & habetur in 6. decretalium ubi sic dicitur, Accusatus de hæresi uel suspectus contra quem de hoc crimine magna & uehemens suspitio orta erat, si hæresim in iudicio abiurauit, & postea committit in ipsa, censeri debet quadam iuris fictione relapsus, licet ante abiurationem suam plene non probatum fuerit crimen hæresis contra ipsum. Si autem læuis & modica suspitio illa fuerit, quamquam ex hoc sit grauius puniendus, non debet tamen puniri poena in hæresim relapsorum. Eum uero qui in una hæresis spē uel secta commisit, aut in uno fidei articulo seu ecclesiæ sacramento errauit, & postmodum hæresim simpliciter uel generaliter abiurauit, si ex tunc in aliam hæresis speciem seu sectam, aut alio articulo seu sacramento committat, uolumus relapsum in hæresim iudicari. Ille quoque de cuius lapsu in hæresim ante abiurationem constiterit uel nunc constat, si post illam hæreticos receptet, deducat, uisitet, seu associet, aut bona uel munera eis dozet uel mittat, seu fauorem eis impendat, qui excusari non possit. Et sine

sine adoratione (ut verbis uestris utamur) merito debet iudicari relapsus cum illum ex approbati a se prius erroris cōsequētia non sit dubium id fecisse. In concilio Thol. sic additur, q̄ si occasionem aliquam habuerint per quam vehemēti suspitione valeant excusari, saltem perpetuo carceri sine dilatione aliqua mancipētur. In concilio uero secundo sic dicitur. Post huiusmodi uero abiurationem supple generalem, quicumque lapsi fuerint, & q̄ non seruauerint, nec fecerint sibi iniunctas pēnitentias, pœna relapsis debita puniantur. Inn. in priuilegio sperabamus. dicit conuocantes ad uos de nouo tam confessos quàm etiam non confessos de hæretica prauitate, siue eis super hoc siue non à uobis pēnitentiæ sint iniuncti ipsos ad exprimendam ueritatem tam de se quam de alijs suspectis de hæresi compellatis, ita quod si aliqui ex eis reperti fuerint suppressisse in aliquo ueritatem, seu tanquam canes rediisse ad uomitum, indigni omni gratia pœnitentis habeantur.

3 Ex ijs t̄ quæ dicta sunt colligere possumus, q̄ relapsus potest dici aliquis tripliciter, uel quia relabitur in crimē hæresis modis, s. supradictis, & tunc sine misericordia est seculari iudicio relinquendus, uel quia post abiurationem inuenitur perituros, uel quia post abiurationem & purgationem non seruauit pœnitentiam impositam ab inquisitoribus, & istis duobus modis in arbitrio inquisitoris est ut tradatur iudicio seculari uel nō tradatur. Quod possit tradi patet per leg. Federici de relapsis superius positam, & per concilium allegatum ad præsens, & per concilium allegatum superius cum de rebellibus & contumacibus ageretur, quod incipit. Porro. Quod uero inquisitor possit parcere ne tradatur, patet per concilium a legatum, damnatos relapsos & cæt. & per priuilegium Inno. super extirpatione, & per dictum dominum Abba. qui dicit q̄ si illi q̄ sic uenerint & quibus tanta misericordia sit recidiuauerint, uel reperti fuerint ueritatem de se uel de aliquo non dixisse, ex tunc pœnis contra hæreticos promulgatis subiaceant secundum quod inquisitori uidebitur expedire.

De pœnis receptatorum, defensorum, & fautorum. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 Receptatores, defensores, & fautores hæreticorum ipso facto, & ipso iure sunt excommunicati.

Fauto-

- 1 *Fautores hæreticorum ipso iure efficiuntur perpetuo infames, & alias patiuntur pœnas, ut ibid.*
- 3 *Receptatores fautores & defensores relapsi suam culpam humiliter recognoscentes quomodo sint habendi.*
- 4 *Receptatores hæreticorum priuantur omnibus beneficijs & honoribus, & quid de eorum filijs.*
- 5 *Hæredes receptatorum, fautorum, & defensorum hæreticorum an & quando possint cogi ab inquisitoribus ad satisfaciendum pro eorum patribus.*
- 6 *Fautorum hæreticorum pœna.*
- 7 *Receptaculum hæreticorum quando debeat destrui, uel non.*
- 8 *Impediens ne capiantur hæretici qualiter puniatur.*
- 9 *Opponens se exequenti circa officium inquisitionis qualiter puniatur.*
- 10 *Constitutiones papales destruens punitur ut publicus fautor hæreticorum.*
- 11 *Laici disputantes de fide debent excommunicari.*

DICTO de pœnis hæreticorum & credentium, nunc dicendum est de pœnis receptatorum, defensorum, & fautorum, sed primo dicemus de pœnis talium, secundo de pœnis illorum qui non sunt tales, sed uel puniuntur ut fautores, uel sunt eis similes, uel quasi puniuntur ut tales. Ad dicendum de receptatoribus & cæteris, primo dicemus de pœnis cōmunibus receptatorum, defensorum, & fautorum, secundo dicemus de pœnis specialibus receptatorum, & defensorum. nunc igitur dicamus de pœnis communibus prædictorum.

1 Et primo sciendum q̄ t̄ ipso facto & ipso iure sunt excommunicati. Vnde in priuilegio Inno. Alex. & Nicolai, Nouerit uniuersitas, sic scribitur. Receptatores, defensores, & fautores hæreticorum excommunicationis sententiæ decernimus subiace, idem dicitur in v. decretalium de hæreticis, cap. excommunicamus. & habetur supra ubi tractatum est de credentibus. Item imper. dicit, q̄ patarenorum receptatores & complices & quomodocunque fautores, qui ut a pœna alios possint eximere de se uel de improuidis non formidant, publicatis bonis omnibus, relegandos in perpetuum esse censemus, & ipsorum filij ad honores aliquos nullatenus admittantur, si tamen aliquis fautorum detexerit aliquē patarenum de cuius perfidia manifeste probatur, in fidei præmium quā agnouit famæ pristinæ de imperiali clementia restitutionis beneficium in integrum consequatur. Et infr. dicit, credentes præterea receptatores

&

& defensores, & fautores hæreticorum bannimus, statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus satisfacere contempserit in fra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, & ad publica officia seu consilia uel aliquos eligendos huiusmodi nec ad testamentum admittatur, sit etiam intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hæreditatis successionem accedat, nullus ei præterea super quocumque negotio, sed ipse alijs respondere cogatur, & si iudex extiterit eius sententia nullam obtineat firmitatem, nec causam aliquam ad eius audientiam perferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur, si tabellio, eius instrumenta confecta per manum ipsius nullius penitus sint momenti. Idem continetur in v. decreta. de hæreticis. cap. excommunicamus, & in prædicto priuilegio. nouerit uniuersitas, sed in constitutionibus Clementis ipso iure prædicti cadunt ad penas, ubi sic dicitur.

2 Quicumque igitur uero deprehensus fuerit dare alicui hæretico auxilium consilium uel fauorem, præter aliam penam superius & inferius prætaxatam, ex tunc ipso iure in perpetuum sit factus infamis, nec ad publica officia &cæt. In prædicto priuilegio nouerit uniuersitas, additur. Iudices aduocati & notarij, nulli eorum, s. hæreticorum creden. receptatorum defensorum & fautorum officium suum impendat, alioquin eodem officio perpetuo sint priuati. Item clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesie sacramenta, nec elemosinas aut oblationes eorum recipiant. Similiter hospitalarij aut templarij aut quilibet regulares alioquin suo priuentur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis apostolicæ speciali. Inno. in priuilegio. Cum uos inquisitores, concordat cum aliquibus prædictorum, scribens inquisitoribus, & dicens, præcepit omnibus dominis temporalibus & rectoribus quod omnes qui per inquisitores, uel per alios de mandato eorum pro hæreseos crimine, uel pro receptatione, uel defensione ac fauore hæreticorum, excommunicationis uinculo innodati uel denunciati excommunicati fuerint publice bonis confisicatis eorum banno exponantur publico, alias contra eos temporaliter pro ut expedire uidebitur in fulcimentum catholicæ fidei potestate sibi tradita processuri.

3 Quid igitur autem debeat fieri de recep. defen. & fautoribus relapsis, quâdo humiliter suam culpam recognoscunt, dicitur in concilio Thol. cum dicitur. Illi autem qui cum receptatores defen. & fautores notati, extiterint & reconciliati fuerint, seu mandatis ecclesie iurauerint obedire, in culpa reciderint abiuratam, seu pœnitentias contumaciter resugerint accipere uel implere, si postea moniti uel non moniti, reatum suum humiliter

liter recognoscentes uoluerint emendare, receptis ab ipsis talibus & tantis securitatibus præter iuratoriâ cautionem, quod timore pœnæ temporalis debeant cohærere, talem eis pœnitentiam iniungatis quæ motus possit esse aliorum, alioquin aduersus eos quantum de iure poteritis procedatis. Nō solum autem hæretici & fautores & alij prædicti priuantur honoribus ut dictum est. Sed etiam filij & nepotes, unde imper. dicit sic, Cæterum quia quanto maiora diuinæ nutu miserationis accepimus, & altiorum locum præ filijs hominum obtinemus, tanto deuotiora &cæt. si quando in nostri nominis contemptores nostri culminis ex causa defuit authoritas, si reos læse maiestatis in personis eorum & liberorum suorum exhæredatione damnamus, multo fortius iustusque contra Dei blasphematos & nominis Christi & catholicæ fidei detractores prouocamus, eorundem hæreticorum receptatorum, & aduocatorum, & fautorum suorum hæredes & posteros usque ad secundam progeniem beneficijs cunctis temporalibus, publicis officijs, & honoribus imperiali authoritate priuantes, ut in paterni memoriam criminis continuo merore tabescant, uere scientes quod Deus zelotes est peccata patrum in filios potenter ulciscens, Nec quid à misericordiæ finibus duximus excludendum, ut si qui paternæ hæresis non sequaces latentem patrum perfidiam reuelauerint, quacunque reatus illorum animaduersione plectantur, prædictæ pœnitenti non subiaceant innocentie filiorum. Sed & Alex. ut habetur in sexto sic dicit. hæretici autem credentes recep. & defen. uel fautores eorum, ipsorum filij usque ad secundam generationem ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium publicum admittantur. In concilio secundo dicitur, quod non solum non sunt admittendi sed etiam priuandi.

4 In priuilegio igitur uero. Nouerit, additur, Nos enim prædictos ex nunc priuamus beneficijs acquisitis, uolentes ut tales & habitis perpetuo careant, & ad alia similia nequaquam in posterum admittantur, quod si secus actum fuerit decernimus irritum & inane. Bonifa. uero in eodem sexto sic dicit, concedimus facultatem priuandi præterea, uel priuatos nuntiandi, & officiis publicis, & honoribus quibuscunque, de diœcesanorum, uel eis absentibus uicariorum suorum consilio dignitatibus ac alijs beneficijs ecclesiasticis hæreticos eosdem, credentes, recep. & def. eorumque filios & nepotes. Sed inferius Bonifa. prædictis declarat prædicta quod ad quædam, sic dicens. statuta Fe. Re. Inno. Alex. prædecessorum nostrorum, ne uidelicet hæretici credentes recep. defen. & fautores, ipsorumque filij usque ad secundam generationem, ad aliquod beneficium ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur, quod si secus actum fuerit sit irritum & inane, primum & secundum gradum & paternam lineam comprehendere

prehendere credamus, per maternam uero ad primum duntaxat uolumus hoc extendi. Hoc sane de filijs & nepotibus hæreticorum creditum & aliorum huiusmodi, qui tales esse uel tales etiam decessisse probantur intelligendum esse uidetur non autem illorum quos emendatos esse constitit, & reincorporatos ecclesiæ unitati; Et pro culpa huiusmodi ad mandatum ecclesiæ pœnitentiam receperunt, quam ipsi uel iam perfecerunt, uel humiliter prosecutioni eius insunt, uel parati fuerint ad recipiendum eandem.

5 Quando autem hæreses receptatorum & def. ac faut. debeant cogi per inquisitores ad satisfactionem pro patribus uel non, declarat Alexan. & habetur in sexto, ubi sic dicitur. Si uero pro ijs qui in hæresim receptando uel defendendo hæreticos, non tamen existens hæreticus quis commisit sub obligatione bonorum suorum inquisitoribus se astrinxit ad recipiendum ab eis pœnitentiam & complendam, & ea licet iniuncta non tamen perfecta decessit, si per huiusmodi pœnitentiam onus impositum fuerit proficiens ad salutem, & in dictis bonis temporalibus exequendis ad complementum ipsius per inquisitores cogi debent hæreses alij ad quos cum onere suo bona huiusmodi deueniunt. Inno. scribens inquisitoribus Lombardiæ, Romandiolæ, Marchiæ Anconitanæ & Taruisinæ ord. prædicatorum sic dicit. Cum ven. frater noster Albanus episcopus auctoritate nostra super extirpatione prauitatis hæreticæ inter alia duxerit statuendum, ut inquisitores hæreticorum in prouincia Lombar. & credentibus recep. fau. & defensoribus hæreticorum ad obedientiam ecclesiæ redeuntibus, sub pœna pecuniaria exigent cautionem, quod fidem catholicam firmiter teneant, et ulterius fauorem aliquem hæreticis non impendant, & statutum huiusmodi approbauerimus, & ex abundantia, ut firmiter maneat, uidetur in hac parte processus prædicta uobis & alijs quos in huiusmodi ministerio contigerit subrogari, auctoritate præsentium duximus committenda, & nota quod approbauit Papa ordinationem & cōsultationem domini Albani. Porro si pp hmoi hæreticorum receptatorum defensionem seu fauorem ad faciendam pœnitentiam quam inquisitores iniungere ipsi uellent bona obligauerit eisdem, & antequam iniungeretur ei pœnitentia decesserit, eius hæredibus non est satisfactio pro extincto iam crimine iniungenda, in eo uero casu quo hæreses huiusmodi ad successionem non deberent ob hæresim sui auctoris admitti non obstante quod auctore ipso uiuente hoc non fuerit interueniente ipsius morte, per sententiam declaratum, ad occupandum bona sua post mortem eiusdem nihilominus procedatur. Sacerdotes insuper & alij clerici qui negotium inquisitionis instruendo citatos hæreticos uel eorum

credentes

credentes de celanda ueritate uel dicenda falsitate, seu eos indebite liberando inuenti fuerint impedire, cum non sit dubium ipsos ea facere in fauorem hæreticæ prauitatis, per inquisitores a talibus compefci possunt, & pœna debita castigari tam per captionem personarum quam alijs uel culpa exegerit delinquentis Religiosi etiam sunt immurationis pœna, uel aliter grauius puniendi quam seculares si inuenti fuerint in hæresim uel cōsimilibus deliquisse. Idem C. de apostatis l. ultima. in princ.

Dicto de pœnis communibus receptatorum defen. & faut. eorumque filiorum & hæredum, nunc dicendum est de pœnis specialibus defensorum uel receptatorum & primo de defensoribus est dicendum, de quibus dicit sic imper. in lege commissi nam primo præcipit rectoribus quod hæreticos debeant capere, eosque arctius custodire donec per censuram ecclesiasticam damnatos damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta & uitæ damnabāt, simili quoque pœna plecti censemus omnes quos ad fouendū hæreticorum errorem callidus hostis suscitauit aduocatos, uel parat illicitos defensores, maxime cum facinus par quos inquinat æquat nisi monitione præmissa destiterint, & eorum uitæ duxerint consulendum. De pœnis autem specialibus tam receptatorum quam defensorum sic dicit imper. Patarenorum. Adiciamus insuper quod domus patarenorum recep. & defensorum & fautorum siue ubi docuerant, siue ubi manus alijs imposuerunt destruantur, nullo tempore restituen. In concilio uero secundo sic dicitur, domos autem in quibus inuenti sunt uel fuerint hæretici uiui uel mortui uestiti seu damnati scientibus & consentientibus dominis domorum existentibus legitime ætatis dirui faciatis, & bona omnia ibidem tunc habitantium confiscari, nisi suam innocentiam & iustitiam ignorantiam probare potuerint manifeste, quoque bona hæreticorum & credentium quos damnaueritis uel pro hæreticis uel ad murum faciatis similiter confiscari.

7 In constitutionibus uero Clemens sic dicitur, domus autem in qua receptus fuerit hæreticus uel hæretica sine ulla spe reedificandi funditus destruat, nisi dominus domus illius eos ibidem procurauerit reperiri, & si dominus illius domus habuerit alias domos cum ea appendices cum una eademque domus interdum diuersis & cohærentibus mansionibus distinguatur, omnes illæ domus appendices siue in domo illa siue in eius appendicibus hæreticus uel hæretica deprehensus fuerit, similiter destruantur, & bona quæ fuerint in domo illa inuenta ipsiusque appendicibus, nisi forte legitime per testes fide dignos & omni exceptione maiores ipsa bona esse aliarum personarum quam domini domuum earundem constitit, publicentur, & fiant auferentium, nisi auferentes fuerint in huiusmodi

iusmodi officio constituti, & insuper dominus domus illius præter notã infamiæ perpetuæ quam incurrat imponat communi ciuitatis uel loci lib. 50. proueniẽ. leg. imper. in pecunia numerata, quam si non soluerit in perpetuo carcere detrudatur. Quæ autem de domorum & appenditium destructione, bonorum publicatione, ac pœnarum impositione facien. domino domuum earundem, præmissa sunt, uolumus obseruari, nisi forte diœcesano uel eius absentia ipsius uicario una cum inquisitoribus seu inquisitore hæreticorum uel soli ipsi diœcesano quando inquisitorum uel inquisitoris præsentia de facili haberi non poterit legitime constiterit per testes fide dignos & omni exceptione maiores præfatarum domorum dominos in hoc casu penitus innocentes & prorsus inculpabiles extitisse, ac etiam eos non esse credentes uel recep. siue fautores hæreticorum seu de hæretica labe suspectos, quos nec in domibus uel appendicibus, nec bonis eiusdem, seu quouis modo puniri uolumus, si ut dictum est apparuerint innocẽtes. Burgus autem ille seu castrum in quo hæretici capti fuerint uel inuenti componat communi ciuitatis uel loci in cuius districtu est centum lib. & uilla quinquaginta, & uicinia tam burgi quã castri & ciuitatis lib. xv. proueniẽ. uel imper. in pecunia numerata, nisi infra quintum diem receptatores ipsorum captos præsentauerint potestati, siue alii præsidenti regimini ciuitatis, nisi forsam per legitimas probationes diœcesano uel in eius absentia ipsius uicario una cum inquisitoribus seu inquisitore hæreticorum, uel soli ipsi diœcesano quando inquisitorum uel inquisitoris præsentia de facili haberi non poterit plene & euidenter constiterit quod ipsos capere nullatenus potuissent, & eos ad captionem & præsentationem huiusmodi faciendas sufficientem & congruam adhibuisse sollicitudinem & cautelam, & in eisdem constitutionibus dicit clemens.

8 Quicumq; autem hæreticum uel hæreticam captum uel captam auferre de manibus capientium uel capientis ausus fuerit, uel defendere ne capiat, seu prohibere aliquem intrare domum aliquam, uel curtem, siue locum aliquem ne capiantur, & inquiratur ibidem iuxta legem Paduæ promulgatam per quondã Federicum olim Imperatorem Romanorum, publicatis bonis omnibus in perpetuum relegetur, & domus illa a qua prohibiti fuerint, sine spe reedificandi funditus destruat, nisi forte diœcesano, uel in eius absentia ipsius uicario una cum inquisitoribus uel inquisitore hæreticorum, uel soli ipsi diœcesano, quando inquisitorum uel inquisitoris præsentia de facili haberi non poterit, legitime constiterit præfatæ domus dominum in hoc casu penitus innocentem, & prorsus inculpabilem extitisse, ac etiam eum non esse credentem, uel receptatorem

torem, aut defensorem, siue fautorem hæreticorum, seu de hæretica labe suspectum. Et semper bona quæ ibi fuerint reperta fiant capientium uel inquentium ac si hæretici fuissent ibidem inuenti nisi forte prædictis, ut dictum est, legitime constiterit per testes fide dignos & omni exceptione maiores ipsa bona esse aliarum personarum quã domini domus eiusdem. Et tunc propter hanc impeditionem uel prohibitionem specialem, Burgus uel castrum componat communi in cuius districtu est, lib. cc. & uilla cc. & uicinia tam burgi quã castri & ciuitatis lib. l. proueniẽ. siue imponen. in pecunia numerata, nisi in quintum diem ipsos defensores uel defensorem hæreticorum potestati uel rectori captos duxerint personaliter præsentandos, uel nisi forsam per legitimas probationes, diœcesano uel in eius absentia ipsius Vicario una cum inquisitoribus uel inquisitore hæreticorum, uel soli ipsi diœcesano, quando inquisitorum uel inquisitoris præsentia haberi non poterit, plene ac euidenter constiterit quod ipsos uel ipsum capere nullatenus potuissent, & eos ad captionem uel præsentationem huiusmodi faciendas sufficientem & congruam adhibuisse sollicitudinem & cautellam.

Dicto de receptatoribus defensoribus & fau. & pœnis eorum, nunc dicendum est de similibus, & eorum pœnis & primo de ijs qui opponunt se officio, de quibus dicit Clemens in priuilegio licet ex omnibus. Ceterum si forte (quod nõ credimus) aliqui cuiuscunque conditionis huic negotio uobis commisso se opponere, & illud præsumperit aliquatenus impedire, ut non possit procedi libere in eodem. contra illos uero quod idem negotium requisiti iuxta officium & posse suum, nõ iuuerint seu foverint studiose, statim eadem authoritate intrepide procedatur secundum canonicas sanctiones. Concordat Alex. in priuilegio, licet ex omnibus mundi. Item dicit Inno. in priuilegio, licet ex omnibus, sic dicens, quod si forte (quod non credimus) aliqui cuiuscunque conditionis huic negotio uel prædicationis crucis officio contra hæreticos per uos & alios, prout dudum, per literas apostolicas est dispositum exequendo se opponere, seu illud præsumperint aliquatenus impedire, ut non possit procedi libere in eisdem, imo nisi requisiti utrumque foverint, & iuxta officium & posse suum singuli iuuerint studiose, contra eos tanquam hæreticorum fautores & defen. secundum sanctiones canonicas eadem fratri authoritate intrepide procedatis. Item de opponentibus se officio dicit dominus Alban. in quadam sua ordinatione. & sic inquisitoribus se manifeste opponentibus & ijs quibus iurant ne dicatur ueritas ex nunc prima uice puniantur secundum qualitatem delicti, & si in ijs relabantur, sine misericordia puniantur.

10 Nec ꝑ soli prædicti puniuntur sicut fautores sed. Et illi qui destruunt constitutiones papales. vnde Clem. in constitutionibus sic dicit. Si quis autem de cætero aliquod istorum statutorum seu constitutionum attenuauerit delere diminuere, uel mutare sine autoritate sedis apostolicæ speciali, potestas Capitaneus seu consul uel alius quis rector qui pro tempore fuerit in illa ciuitate uel loco teneatur cum tanquam defensores hæreticorum publicum & fautorem secundum formam præscriptâ perpetuo publice infamare atque punire in libr. l. prouenien. uel imponatur in pecunia numerata, quod si exigere non poterit eum banno maleficij supponat de quo eximi non ualeat nisi soluerit duplam dictæ pecuniæ quantitatem, sed sciendum etiam est, qd illi qui participant cum hæreticis cred. recep. defen. & fautor. excommunicatis possunt excommunicari, ut dicitur in priuilegio Inno. Alex. & Nicolai Nouerit uniuersitas, ubi sic dicitur. Siqui autem tales postquam ab ecclesia fuerint denotati euitare contempserint, excommunicationis sententia percellantur, alias animaduersione debita puniendi. Idem dicit Greg. ix. in priuilegio excommunicamus, & idem habetur in quinto decretalium ca. excommunicamus.

11 Debent ꝑ etiam excommunicari laici disputantes de fide, unde in eodem priuilegio dicitur. Item firmiter inhibemus ne cuiquam laicæ personæ publice uel priuatim liceat de fide catholica disputare qui uero contrafecerit excommunicationis laqueo inno detur. Item habetur. C. de summa Trinitate. nemo clericus, & ibi ponitur temporalis pœna. quilibet etiam tenetur reuelare hæreticos alias debet excommunicari, unde in eodem priuilegio sequitur. Item si quis hæreticos sciuerit occultata conuenticula celebrantes, seu à communi conuersatione fidelium uita & moribus disidentes, uel discedentes, eos studeat indicare confessori suo uel alij, per quem credat ad prælati sui & inquisitorum hæreticæ prauitatis notitiam peruenire alioquin excommunicationis sententia percellatur. Item iudices, aduocati, & notarij, nulli eorum officium suum impendant, alioquin officio perpetuo sint priuati. Imper. uero dicit qd nullus pro eis debet interuenire alioquin ab eo puniri debet, dicens in lege Inconsutilem, sic, apud nos pro talibus nemo interuenire præsumat, quod si fecerit, in ipsum nostræ indignationis aculeos non immerito conuertemus. In prædicto uero priuilegio. Nouerit uniuersitas uestra, sic dicitur, item clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec elemosinas, aut oblationes eorum recipiant, similiter hospitalarij, aut templarii, aut quilibet regulares, alioquin suo priuentur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis apostolicæ

apostolicæ speciali, Item quicumque tales præsumperint ecclesiasticæ tradere sepulturæ usque ad satisfactionem idoneam excommunicationis sententiæ se nouerit subiacere, nec absolutionis beneficium mereantur, nisi propriis manibus extirulent, & proiciant huiusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetua careat sepultura, in sexto uero Clem. sic dicit. Denique ut circa præmissa plene uobis & singulis uestrum constitutionis expedita inuolabiliter adsit autoritas, uolumus ut ea omnia uiriliter exequamini, si opus fuerit inuocato auxilio brachii secularis, contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. non obstantibus aliquibus priuilegijs uel indulgentijs quibuscunque, cuiusuis personis conditionis dignitatis uel gradus religionis uel ordinis, communitatibus, uel uniuersitatibus ciuitatis uel locorum specialiter uel generaliter sub quacunque uerborum expressione uel forma à memorata sede concessis uel in posterum concedendis, cum ex huiusmodi uel alijs priuilegijs uel indulgentijs nullum uobis in tantæ pietatis negotio uolumus obstaculum interponi, & constitutione de duabus dietis edita in concilio generali. In eod. de hæreticis leg. damnato. capitu. nec uero impios libros nefandi & sacrilegi Nestorii aduersus uenerabilem orthodoxorum sectam, decretaque sanctissimi cœus antistiti ephepsi habiti scriptos habere aut legere aut describere quisquam audeat, quos diligenti studio requiri ac publice comburi decernimus, Et subiicitur pœna in fine legis. Scientibus uniuersis uolentem huius legis publicatione bonorum esse cohærendum. Puniuntur etiam pœna deportationis, ut habetur. C. de hæreticis. l. quicumque. §. nulli & cæ.

TERTIA PARS TRACTATVS.

DE ijs quæ pertinent ad executionem officij inquisitionis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Officium inquisitoris debet esse liberum sine aliquo impedimento.
- 2 Delegatus uel subdelegatus Papæ non possunt impedire officium inquisitoris.
- 3 Magister ordinis prædicatorum, nec prior conuentualis uel prouincialis possunt impedire officialem eiusdem ordinis in procedendo.
- 4 Episcopi & alij superiores non possunt impedire processum inquisitorum.
- 5 Impedientibus officium inquisitoris quæ pœna debeantur.
- 6 Episcopus negligens in expurgandis hæreticis qualiter puniatur.
- 7 Fautores hæreticorum qui dicantur.
- 8 Inquisitor non potest procedere contra episcopum & alios superiores, sed debet insinuare factum summo Pontifici.
- 9 Excommunicati & complices hæreticorum an possint recipi ad testimonium in causa hæresis.
- 10 Suspecti possunt esse testes in causa hæresis.
- 11 Exceptiones quæ admittantur contra testes in causa hæresis. & numero 18.
- 12 Calumniatoris pœna quæ sit.
- 13 Accusatores quomodo possint impedimentum asserre officio inquisitionis.
- 14 Domicilij mutatio non liberat inquisitum citatum à processu inquisitoris.
- 15 Forma procedendi contra inquisitos absentes. & nu. 16
- 17 Inquisitus comparens non potest appellando impedire processum inquisitoris.

INCIPIT tertia pars tractatus huius operis, s. de executione officij inquisitionis contra hæreticos cred. recep. defen. & faut. & alios qui contra officium in aliquo se opponunt, uel aliquatenus impediunt, uel non iuuant secundum posse suum quando fuerint requisiti.

Ad

- 1 Ad euidentiã & dicendorum præsciendum, est q̄ primo est ostendendum qualiter officium inquisitionis in inquirendo & procedendo contra prædictos est liberum & expeditum propter remotionem multorum impedimentorum. Secundo est ostendendum qualiter processus officij fiat & fieri debeat sine figura & strepitu iudiciorum. Tertio quæ sententia & qualis debet fieri contra hæreticos & alios prædictos, & quinto de executione sententiæ est tractandum. Circa primum. s. q̄ officium inquisitionis est in procedendo liberum & expeditum, est præsciendum q̄ posset esse defectus & impedimentum ne per inquisitorem libere procederetur ex parte superiorum, ex parte officialium, ex parte testium, ex parte accusatorum. Et omnia ista impedimenta tolluntur, & etiam alia ut inferius ostenderetur.
- 2 Nam delegatus & uel subdelegatus Papæ non possunt impedire ne procedatur. unde Vrbanus scribit inquisitoribus Lombardicis, dicens, ne inquisitionis officium siue negotium contra damnatam hæresim prudentiæ uestræ commissum, & in posterum committendum impediri, q̄ absit, uel etiam retardari contingat, uobis autoritate præsentium indulgemus, ut nullus apostolicæ sedis delegatus ab eo conseruator aut etiam consecutor à sede deputatus eadem seu etiam deputandus in uos & decem & octo notarios siue scriptores uestros super iis uobis fideliter exequentes, quandiu in prosecutione huius negotij uos & ipsi fueritis, possit excommunicationis uel suspensionis aut interdicti sententiam promulgare absque mandato prædictæ sedis, faciente plenam & expressam de hac indulgentia mentionem. decernentes irritum & inane si secus à quocunque fuerit attentatum.
- 3 Item nec magister ord. prædicatorum, nec prior prouincialis uel conuentualis possunt impedire inquisitores eiusdem ordinis, & eodem modo est de prælati minorum. Vnde ille Vrbanus scribit inquisitoribus utriusque ordinis dicens, Catholicæ fidei negotium quàm plurimum infidet cordi nostro in uestris prosperari manibus, ac de bono in melius procedere cupientes, ac uolentes omne ab eo impedimentum omneque obstaculum amoueri, præsentium uobis autoritate mandamus, quatenus in eodem negotio de diuino & apostolico favore confisi, omni hu mano timore postposito, constanter ac intrepide procedentes contra extirpandam hæreticam prauitatem tam de Lombardia & Tuscia, q̄ de omnibus alijs Italiæ partibus cum omni uigilantia omnique studio laboretis, & si forsitan magister & minister generales, alijque priores & ministri prouinciales ac custodes seu guardiani aliorum locorum uestrorum ordinum, prætextu quoruncunque priuilegiorum seu indulgentiarum

L 3 eiusdem

eiusdem sedis apostolicæ dictis ordinibus concessorum aut concedendorum in posterum, uobis uel alicui uestrum uel aliquibus iniunxerint, seu quocumque modo preceperint, ut ad tempus uel quo ad certos articulos certasue personas negotio superseatis eidem, nos uobis & uniuersis & singulis auctoritate apostolica districtius inhibemus, ne ipsis obedire in hac parte uel intendere quomodolibet præsumatis. Nos enim priuilegia seu indulgentias huiusmodi quantum ad hunc articulum tenore præsentium renouantes, omnis excommunicationis interdicti, & suspensionis sententias, si quas in uos uel in uestrum aliquos hac occasione fieri contigerit prorsus decernimus irritas & inanes, nam si prædicta sedes interdum prælati aliquibus uestrorum ordinum per suas literas sub certa forma committat ut ad exercendum inquisitionis officium contra hæreticam prauitatem, & aliquos suorum ordinum fratres assumere ualeant, ipsosque non expedire uiderint ammouere, ac alios subrogare, non tamen per hoc quod ipsis ea duntaxat de causa in hac parte committitur, quia de fratrum suorum ordinum idoneitate plenior habere notitiam præsumitur aliqua eis super huiusmodi negotio uobis immediate a prædicta sede commissio, & committendo, facultas uel iurisdictio attribuitur seu potestas.

- 4 Item nec ipsi ꝑ episcopi & superiores possunt impedire ne procedatur, licet multa habeat inquisitor facere cum episcopis uel eorum uicariis, uel cum uicario capituli uacante episcopatu, mortuo uel ammoto suo episcopo, quia si uolent impedire contra conscientiam & iustitiam episcopus uel superior essent suspensi per triennium, & Vicarij prædicti essent excommunicati, a qua excommunicatione non possunt absolui nisi a summo pontifice. Hæc superius posita sunt cum de pœna inquisitorum in prima parte tractatus ageretur, sed non potest esse impedimentum & defectus ex parte officialium, ne libere procedatur in officio, quia hoc læuiter potest auferri, quia tales aut sunt rectores, aut sunt officiales ipsius officij. Si sunt rectores, posset officium impediri occasione eorum uel per eos tripliciter, primo si essent excommunicati, uel solum rectores de facto & non de iure, & istud impedimentum tollitur per Alex. & habetur l. vj. ubi dicitur, præidentes regimini alicuius provincie siue loci, licet excommunicati uel de facto tamen & non de iure iurisditionem habentes, ac eorum officiales ad requisitionem ordinariorum uel delegatorum ipsorum aut inquisitorum hæreticæ prauitatis non ualentium sine moræ dispendio uel negotij periculo recursum habere ad superiores qui legitime in locis ipsis possunt iustitiam & suum officium assequi, possit & debet contra hæreticos. cre. fau. recep. & defensores eorum iustitiam & suum officium

cium exercere, nec requirentes huiusmodi excommunicationis propter hoc excommunicationis sententiam incurrant, non tamen præsentibus ipsis uel officialibus eorundem propterea in aliis casibus aliquid intelligatur concessum uel permissum. Secundo occasione rectorum posset impediri officium, si essent negligentes, quod quidem tollitur quia possent cogi per inquisitores quod seruent & obseruari faciant omnes constitutiones contra hæreticos editas per censuram ecclesiasticam. scilicet per excommunicationem in personas, & per interdictum in terras, sicut patet ex constitutionibus Clemētis in priuilegio. Et non solum rectores sic possunt cogi sed etiam communitates, sicut patet ex priuilegio Alex. Cupientes. Clemens uero sic primo dicit scribens omnibus rectoribus, uniuersitati uestræ &c. sicut superius habetur, cum de officio rectorum actum est. Sed Alex. scribens inquisitoribus in priuilegio cupientes sic scribit. Discretionem uestram per apostolica scripta mandamus, quatenus uos & singuli uestrum omnes communitates ciuitatum & locorum Lombardie & Marchie Ianuensis ad recipiendum & obseruandum constitutiones apostolicas contra hæreticos editas, & etiam leges quas quondam Federicus olim Roma Imperator in deuotione sedis apostolicæ existens aduersus hæreticam prauitatem edidisse dignoscitur, nec non & omnia statuta ab eis ut dicitur edita quæ prædictis constitutionibus & legibus quomodolibet obuiare, seu processum inquisitionis huiusmodi faciendæ impedire uidentur, prorsus abradat de capitularibus suis, & similia de cætero non attēdet, monitione præmissa per excommunicationis in personas, & in terras eorum interdicti sententias appellatione remota cogatis, non obstante si aliquibus de partibus illis ab eadem sede indultum existat, quod excommunicari, seu terræ ipsorum ecclesiastico interdicto supponi non possint per literas apostolicas non facientes plenam & expressam de indulto huiusmodi mentionem, aut quibuslibet aliis indulgentiis uel literis apostolicis per quas attributæ uobis iurisditionis effectus impediri ualeat seu etiam retardari.

- 5 Non solum autem inquisitores possunt cogere communitates & rectores per censuram ecclesiasticam sicut modo dictum est, sed etiam ipsi rectores cadunt ad multas pœnas si negligentes fuerint, sicut patet per ea quæ dicta sunt cum de pœnis rectorum ageretur in primo tractatu. Tertio impediri posset officium quando rectores facerent contra constitutiones, uel opponerent se officio uel impedirent, & tunc ipso iure ipsi & eorum officiales, si sunt culpabiles, & qui dant eis consilium auxilium & fauorem sunt excommunicati maiori excommunicatione, quam si per annum animo sustinuerint pertinaci, uelut hæretici debent condemnari,

& adhuc rectores cadunt ad magnas pœnas, sicut patet superius cum de pœnis rectorum dictum est in primo tractatu, si uero per officiales ipsius officii siue notarii, quorum occasione officium impediri potest multipliciter impedimentum tale læuiter tollitur, quia si fuerint negligentes, inquisitores possunt eos facere ammoneri & alios loco eorum subrogari, ut patet in constitutionibus Clem. & habetur superius in prima parte tractatus, ubi agitur de officialibus, si uero fuerint infideles, sunt ammonendi & puniendi per potestates ad dictum inquisitorum, sicut patet ex prædictis constitutionibus, & habetur superius cum de pœna officialium dictum est in prima parte tractatus, si uero fuerint pauci numero, & non sufficientes, potestas tenetur tot instituire quot fuerint necessarij secundum iudicium inquisitorum, sicut habetur in prædictis constitutionibus Clementis & supra dictum est in prima parte tractatus, cum de officialibus ageretur, similiter potest esse defectus ex parte notariorum, quia possunt cogere inquisitores omnes notarios cuiuscunque status & conditionis, & maxime fratres sui ordinis ad scribendum ea quæ sunt necessaria ad dictum officium. Sed si notarius non inueniretur, tunc possunt assumere inquisitores duas religiosas personas siue duos uiros idoneos ad prædictum tabellionatus officium exercendum, & hæc habentur in sexto decretalium, Et in privilegio Clem. licet ex omnibus & supra in fine primæ partis, tractatus, & quod maius est ad hoc ut non possit esse aliquis defectus in executione officij, præcipit Papa Alex. omnibus religiosis & clericis secularibus cuiuscunque ordinis seu dignitatis existant in privilegio. Imminente uobis cura gregis dominici ex officio. ubi infra dicit. Vniuersitatē uestram rogamus & hortamur attente per apostolica scripta uobis in uirtute obedientiæ firmiter præcipiendo, mandantes quatenus ob reuerentiam diuinam & nostram inquisitoribus ipsis fauorabiliter assistentes, eis in prosecutione dicti officij consilium auxilium & fauorem totis uiribus, tota mente, omni occasione postposita, efficaciter impendatis, præces & mandatum nostrum taliter impleturi, ut causam fidei uideamini ex animo assumere ac fauere, sicut apud Deum & homines positis exinde merito commendari. Alex. in privilegio. Ne commissum uobis, dicit, quod si clerici & religiosi non iuuerint inquisitores secundum officium & posse suum quod procedant contra eos secundum canonicas sanctiones non obstant aliquibus privilegijs. In. v. decretalium sic scribitur in cap. excommunicamus, in fine. Volumus & mandamus & in uirtute sanctæ obediētiæ districte præcipimus, ut ad hæc efficaciter exequetur episcopi per dioceses suas diligenter inuigilent, si canonicam uolunt effugere ultionem.

Si

- 6 Si quis enim episcopus super expurgando de sua diocesi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit uel remissus cum id certis indicij apparuerit, ab episcopali officio deponatur, & in locum ipse alter substituat idoneus, qui uelit & possit hæreticam confundere prauitatem. Item etiam præcipit Alex. archiepiscopis & episcopis & alijs prælatis in privilegio orthodoxæ fidei Christianæ dicens. Cum igitur quidam fratres ord. prædi. sint in prædictis prouincijs inquisitores contra hæreticos per sedem apostolicam constituti per negotium fidei feruenti animo & corde constanti non sine multis tribulationibus & persecutoribus prosequantur, uniuersitatem uestram monemus & exhortamur in domino Iesu Christo, uobis per apostolica scripta in uirtute obedientiæ districte præcipiendo mandantes quatenus inquisitoribus ipsis fauorabiliter assistentes ad promouendum dictum negotium eis consilium & auxilium omni humanotimore postposito efficaciter impendatis, sciētes quod ipsi quæ ea præstiterint sibi hactenus & præstabunt in omnibus fauorem sedis apostolicæ sentient specialem, & in eorum opportunitatibus nos inuenient fauorabiles & benignos. Ij autem quos nouerimus contemptores, præter diuinum iudicium quod eis inuinet, ecclesiasticam non effugient ultionem. Item Papa dat auctoritatem inquisitoribus conuocandi clerum & populum ciuitatum & castrorum & aliorum locorum prout dicto negotio fidei uiderint expedire & habetur in privilegio Clementis licet ex omnibus, & in vj. decretalium, alias si omnes prædicti non iuuerint officium, si fuerint requisiti iuxta officium & posse suum, debet inquisitor procedere contra eos secundum canonicas sanctiones, ut in prædicto privilegio dicitur, uel quod est secundum Inno. & Alex. in privilegijs suis licet ex omnibus, debet procedere contra prædictos tanquam contra fautores hæreticorum rec. & defen. Et hoc habitum est superius in secunda parte tractatus cum de pœnis illorum qui puniuntur sicut recep. fau. & defen. actum est.
- 7 Sed hic addendum est quod dicitur in secundo concilio prælatorum. Plane inter fautores accepimus tam eos qui hæreticorum seu credentium extirpationem seu correctionem impediunt, quam eos qui non dant ad id operam quam nec possunt sine culpa omittere manifesta, sed certe illi quibus præcipitur uel qui iurauerint iuare inquisitores in iis quæ pertinent ad officium fidei, quando requiruntur ad hoc, non possunt hoc omittere sine culpa manifesta, ergo sunt fautores. Inno. scribens nobilibus Marchionibus, comitibus, Baronibus, potestatibus & rectoribus, confuilibus, ac communitatibus ciuitatum & aliorum locorum Lombard. Marchiæ Taruifinæ, & Romandiolæ infra sic dicit. Vniuersitatem uestram rogandam & hortandam duximus & monendam per apostolica uobis scripta districte

districte præcipien. mandantes quatenus ob reuerentiam sedis apostolicæ & nostram, eisdem fratribus in ipsius prosecutione negotij, cuius quidem salutaris effectus profectus est catholica fidei ac hæreticæ prauitatis defectus requisiti ab eis opportunum impendatis auxilium consiliū & fauorem, & sic alioquin sententias quas in rebelles uel etiam negligentes in hoc idem inquisitores duxerint promulgandas ratas habebimus & faciemus (authore Deo) usque ad satisfactionem condigna (appellatione remota, inuiolabiliter obseruari.

8 Sed aduertendum ꝑ q̄ inquisitor non potest procedere contra episcopos & superiores, sed si in prædictis errant, debet insinuari summo pontifici. Tertio posset esse defectus ex parte testium, ne. s. libere procederetur in prosecutione officij, & ideo omnia impedimenta tolluntur, quia inquisitor potest accipere testimonium hæretici, complices hæreticorum, excommunicati, infamis, & periuri, & etiã suspecti de inimicitia. Quod inquisitor possit recipere testimoniū hæretici patet per lege. Fed. Patarenorum, ubi dicit, adiiciamus insuper q̄ hæreticus per hæreticū possit conuinci. In fine cōsultationis domini Guidonis Fulcodij sic dicitur. Quinto quæritur si duo uel tres conuersi ab hæresi testificentur contra hæreticos cre. recep. defen. uel fau. eorum, utrum eorum testimonio sit credendum, ad q̄ respon. est quod sic. quoniam (ut dictum est) omnes criminosi & infames in huiusmodi crimine admittuntur, & participes criminis, sicut in crimine læsæ maiestatis. 2. q. prima, si quis cum militibus, extra de simon. c. 2.

9 Quod autem ꝑ excommunicati & complices hæreticorum possint recipi ad testimonium, patet per Alex. & habetur in vj. ubi sic dicitur. In fidei fauorem concedimus in negotio inquisitionis hæreticæ prauitatis excommunicati uel participes uel socij omnes ad testimonium admittantur, præsertim in probationum aliarum defectum contra hæreticos cre. recep. & fau. & defen. eorum, si ex uerisimilibus coniecturis, & ex numero testium aut personarum tam deponentium quàm eorum contra quos deponitur qualitate ac alijs circumstantiis sic testificantes non falsa dicere præsumantur. Periuri etiam ad prædictum testimonium possunt admitti. Vnde Alex. dicit, & habetur in sexto. licet uero periuri a testimonio etiam post pœnitentiam repellantur, si tamen ij qui coram inquisitoribus iurantes tam de se quàm de alijs super facto hæresis dicere ueritatē eam celando dicerent, & postmodum uelint corrigere dictum suum contra se ac alios suos complices deponendo, cum crimen hoc sit exceptū, si ex manifestis indicijs apparuerit tales non animi læuitate, aut odij fomite, seu corruptione pecuniæ, sed Zelo fidei orthodoxæ dictum suum uelle

uelle corrigere, ac modo quod prius tacuerāt reuelare in fauorem fidei, nisi aliud obstitet, stari debet tam contra se quàm contra alios contestationibus eorundem.

10 Insuper etiam ꝑ suspecti possunt admitti ad testimonium, unde dominus Alban. dicit. inquiratur præterea ab inquisitoribus ab eo contra quē habent procedere, utrum habeant aliquos inimicos capitales uel certa suspitione suspectos, quod in ipsius odium deierent & deinde deductis in scriptis nominibus eorum quos dixerit legitime se habere suspectos, & causam suspitionis, procedant & recipiant testes alios contra eū & nichilominus recipere poterunt quos suspectos dederit, si uisum fuerit expedire, & sequitur infra aliquantulum, & licet testes qui suspecti dicuntur uel inimici recipiantur, non credatur eis nisi in quantum adminiculo legitimo adiuuantur. In concilio autem primo prælatorum sic dicitur, quamuis in huiusmodi crimine propter ipsius enormitatem omnes criminosi uel infames, & criminis etiam participes ad accusationem uel testimonium admittantur, illis tamen exceptionibus fidem testium ex toto euacuantibus, quæ non ex zelo iustitiæ sed de malignitatis fomite procedere uideantur, ut sunt conspirationes & inimicitæ capitales; alia uero crimina (& si debilitent,) non repellunt, præsertim si testes de crimine sunt emendati.

11 In fine etiam ꝑ consultationis domini Guidonis Fulcodij sic dicitur. Quarto quæritur, quæ exceptiones contra testes admittantur, ad q̄ respon. dendum est, q̄ inimicitæ capitales, conspirationes contra tales sunt admittendæ, alia uero crimina, & si fidem debilitent testium, non tamen expellunt propter criminis enormitatem, ut probatur extra de sy. tanta, & de sententia & re. iu. cum. I. & A. de symo. per tuas. & in pluribus alijs cōcordantiis. Item a ferendo testimonium nullus excusare potest se, unde in consultatione domini Fulcodij dicitur, a ferendo testimonio priuilegiatos excusari non puto, nisi super hoc ipso priuilegium haberent, quia ad ueritatem detegendam in hoc casu omnes tenentur, ut infra dictum. Sed nec iuramento nec uoto in contrarium emisso, nam licet ueritatem celare possimus hosti uel persecutori, ut 2. q. 2. Ne quis iudici tamē ueritatē inuestigati celare peccatū est ut 1. q. 3. quisquis. Ergo iuramentū uel uotum in contrarium emissum non debet seruari, 2. q. 4. In mal. & determinat quæstionem expresse extra de test. c. peruenit, & c. ultimo, sed nec excommunicatio ordinarij nocet qui illos excommunicare præsumperit qui coram inquisitoribus deponerent ueritatem, tum quia nō potest inferior superiorem suis diffinitionibus subiungere. 2. i. dist. inferior. Tum quia maiori est potius obediendū. 1. q. 3. cap. qui resistit. tū quia

quia huius sententia continet errorem expressum. extra de sen. excommunicationis p tuas. nec est quæstio quin in crimine hæreseos testes sint compellendi, ut extra de hæreticis. Excommunicamus. §. adiicimus.

12 Qui uero probauerit q̄ obiecerit (supple calumniose) pœnam quã ipse intulerit patiat. 2. q. 3. Calumniator si accusatione defecerit talio nem recipiat idest pœnam consimilem. 2. q. 3. Damasus Papa, & in eadẽ causa & quæstione allegatur lex digestorum lib. 48. tit. de abolitionibus criminum quæ sic dicit. Accusatorum temeritas tribus modis detegitur, aut enim calumniantur, aut præuaricantur, aut tergiversantur, calumniari est falsa crimina scienter intendere, præuaricari uero est crimina abscondere. tergiversari in uniuersum ab accusatione desistere, sed nõ utique qui nõ probat quod intendit profinus calumniari uidetur, nam eius rei inquisitio arbitrio cognoscentis committitur, in hoc autem capitulo & in tota quæstione multa de hac materia ponuntur.

13 Quarto & ultimo ꝑ quantum ad primum membrum posset esse impedimentum ex parte accusatorum, quod quidem impedimentum tollitur quia aut sunt absentes, aut præsentis, si sunt absentes, inquisitor potest procedere contra eos, unde Boni. in vj. dicit. Ac contra illos quos in provincia in qua uobis inquisitionis officium est commissum in hæreseos crimen constiterit commisisse, licet ad alias partes se transferendos duxerint, procedendi plenam concedimus facultatem. Et in eodem sexto dicit Alex. cum contumacia in causa præsertim fidei suspicioni suspicionẽ adiiciat uehementem, si suspectus de hæresi uocatus a uobis ut de fide respõdeat, excommunicationis uinculo per quod parere subterfugit aut contumaciter se absentat per uos fuerit innodatus, eam per annum animo sustinuerit pertinaci, ex tunc uelut hæreticus condemnatur. Innoc. uero scribens inquisitoribus ultramontanis dicit. Quia sicut intimantibus uobis accepimus propter fautorum & credentium hæreticorum insidias non potestis ad aliqua loca secure accedere, audire confessiones de hæresi suspectorum, uel reishuiusmodi criminis pœnitentiam iniuncturi. Nos uolentes eisdem insidiis obuiare, citandi dictos hæreticos uel suspectos pro hæresi pro audiendis eorum confessionibus & pœnitentiis iniungendis ad loca uobis tuta, ea præcipue in quibus poteritis habere prælatorum & aliorum proborum consilium, in iis præsertim casibus in quibus deberet feri sententia contra ipsos hæreticos, de consilio prælatorum auctoritate uobis præsentium concedimus facultatem, non obstant. &c. Et imper. in leg. commissi uobis dicit. Eos præterea qui conuicti in uno loco de hæresi ad alia loca se transferunt, ut cautius possint efundere uirus hæreticæ prauitatis debitam censemus subire uindictam,

ut

ut super hoc per uiros ab eodem errore conuersos ad fidem, nec nõ & per alios qui eos de hæresi conuicerunt, quod in hoc casu concedimus, licite faciendum euidentis testimonium habeatur.

14 Dominus autem Guido ꝑ Fulcodii sic dicit. Quam autem habeant in eos potestatem qui cum scirent contra eos procedere domicilium mutauerunt quæri non oportet. Nam si citati erant non mutant forum quia præuenti sunt. de iuris. omni. iudi. l. cum quædam puella. extra de foro cõpe. c. proposuisti. q̄ si citati non erant, & ibi iam deliquerant, ibi possunt conueniri ratione delicti, & remittendi sunt. C. ubi de crim. agi. oportet. in aut. qua in provincia. & in auth. ut nulli iudi. §. si uero, & 3. q. 6. c. 1. in pluribus locis utrobique puniri possunt in bonis, sed & in corpore si pœnitentia sit eis iniungenda quæ sit terribilis, puta peregrinationis uel clausuræ, sed in carcere secus, sicut patet lippis & tonsoribus.

15 Qualiter autem ꝑ procedi possit contra absentes satis plane iudico, nam si constat de ipsorum perfidia & sint contra eos solẽnia edicta proposita, quamuis de iure ciuili in criminalibus non pronuntietur diffinitive contra absentem per impositionem pœnæ. ut. ff. de pœn. absentem, credo de iure cõonico posse pronuntiar diffinitive super ipso crimine, ut extra de dol. & cont. ueritatis. in fideiussores absentium an pœna pecuniaria indici potest. ff. de custodia reorum. si quis. In primo autem concilio prælatorum sic dicitur de absentibus. si qui uero culpabiles uel suspecti ad uestram pertinentes inquisitionem præsentis non sunt, uel fuerint, & infra competentem terminum eisdem a uobis preemptorie assignatum, & per ecclesias publicatum non curauerint comparere, uel se excusare, contra eos tanquam contra pœnitentes sine dubio procedatis, ad inquisitionem quippe uestram eos intelligimus pertinere qui uel in eiusdem inquisitionis limites deliquerunt, uel domicilium ibi habent seu habebant quando inquisitio facta fuit, uel cum ibi morarentur ratione officii cuiuscunque publici uel priuati, uel certum domicilium non habentes ibidem inuenti citati fuerint a uobis, siue illis per quamcunque cautionem astrictis siue non, si inquisitionem contra eos facere incepistis, uel eis purgationem forsitam indixistis, siquidem contra tales pœnitentes uel absentes potestis procedere, uel debetis, nisi forte rone delicti maioris seu minoris comissi alibi uel rone domicilii uel alia de p̄dictis causis inquisitores alii pcedere cæperint q̄ illos. etenim cū in locis diuersis, & per inquisitores diuersos Deo auctiore inquisitio celebretur, tutius & salubrius est ut quisquam culpabilis in quotcunque loci deliquerit, uni & illitantum inquisitori permaneat obligatus a quo primo ex aliqua de causis præscriptis sine fraude ac sine periculo negotii & animarum fuerit occupatus,

enpatus, ita tamen ut inquisitores ceteri quidquid de illo nosce poterunt inquirant, & nihilominus conscribant inquisitoribus illis quibus idem culpabilis sit astrictus, sic enim quasi uir unus pugnabit & conuincetis.

- 16 Et in secundo concilio ꝑ prælatorum sic scribitur. Eos autem qui contumaciter se absentant faciat citari solemniter in parochiali seu cathedrali ecclesia eorundem, & in locis in quibus domicilium habent uel habere solebant, & ita contra eos legitime (ædictis propositis) præcedente expectatione matura, diligenti etiam discussione habita super actis, ac prælatorum de quibus expedire uideritis consilio sigilato, ad talium condemnationem eorum absentiam Dei & Angelorum supplente præsentia, pro culpæ exigentia procedatis, à quibus postmodum redire ac obedire uolentibus, & generaliter ab omnibus qui prius contumaces seu inobedientes fuerint, uel de quorum fuga merito timere possitis, cautiones recipiat fideiussorias, uel faciat detinere eosdem ubi magis uideritis expedire.
- 17 Si uero ꝑ pœnitentes fuerint & comparuerint nullo modo impedire possunt ne libere procedatur, quia non possunt appellatione appellare, non possunt inordinatas exceptiones quæ admittantur proponere nulli debent eos iuuare. Dico q̄ non possunt appellare, & hoc dicit imper. in lege commissi uobis dicens. Omne proclamationis & appellationis beneficium ab hæreticis recep. & faut. eorum debet pœnitentia à moueri, uolentes ut de finibus imperii in quibus debet semper existere fides hæreticæ labis germina modis omnibus debeantur. Et Bonifacius Papa in 6. sic dicit. Præfati potestates, domini temporales, seu rectores, uel eorum officiales seu nuntii sibi relictos statim recipiant indilate, animaduersione debita puniendos, nõ obstantibus appellationibus seu proclamationibus prædictorum nequitæ filiorum, cum tam secundum ordinationes prædecessorum nostrorum, quam secundum legem imperialem, appellationis & proclamationis beneficium expresse sit hæreticis & creditibus, ac eorum recep. faut. & defen. interdictum. Idem dicitur in privilegio Inno. Alex. & Nico. Nouerit uniuersitas uestra. Idem dicit Grego. ix. in privilegio excommunicamus.
- 18 Item secundo exceptiones ꝑ ab eis pro eis datæ non admittantur nisi exceptiones inimicitie capitalis & conspirationis, & hoc etiã est in arbitrio inquisitoris, ut supra tactum est cum de testibus ageretur. Item tertio nullus debet eos iuuare, nec ꝑ eis interuenire, unde imperator, in lege inconfutilem, dicit, apud nos pro talibus nemo interuenire præsumat quod qui fecerit in ipsum nostre indignationis aculeos non immenno conuer-

uertemus. In privilegio Nouerit uniuersitas uestra, dicit Alex. Item iudices aduocati & notarii nulli eorum suum officium impendant, alioquin eodem officio perpetuo sint priuati. Item secundum Clementem in constitutionibus, Quicumq; ausus fuerit dare alicui hæretico auxilium consilium uel fauorem est infamis & priuatus honoribus dignitatibus & publicis officiis & multa alia mala incurrit, & sic patet primum dictum tertij tractatus: seu tertie partis tractatus.

DE materia processuum inquisitionis.
Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Processus officij inquisitionis fit sine strepitu & figura iudicij.
- 2 Testis semel examinatus in causa inquisitionis quando possit repro-
duci.
- 3 Forma procedendi contra culpabiles non comparentes infra tempus
gratiæ.
- 4 Forma procedendi contra contumaces in causa hæresis. & nu. 5.
- 6 Comparentibus ad mandata ecclesie quando possit imponi publica pœni-
tentia uel non.
- 7 Testium nomina quando non sint publicanda in causa hæresis.
- 8 Forma procedendi in priuata inquisitione.
- 9 Testes singulares cum fama an sufficiant ad condemnandum in causa hæ-
resis.
- 10 Testes possunt super omni re repeti in materia inquisitionis.
- 11 Masculi & femina in qua ætate cogantur abiurare hæresim.
- 12 Forma procedendi in hæresis abiuratione.
- 13 Defunctus potest inquiri de hæresi.

Secundo ostendendum est quod ꝑ processus officij fiunt sine fi-
gura & strepitu iudiciorum, quod patet, quia non solum nemi-
ne accusante sed etiam nemine deferente potest inquiri de
crimine hæresis, unde imper. in lege inconfutilem, dicit, & ut
iporum nequitia, qui, quia dominum non sequuntur in tenebris ambu-
lant, detegatur, nemine etiam deferente, inuestigari uolumus, diligenter
huiusmodi scelerum patratores, & per officiales nostros sicut & alios
malefactores inquiri. Tamen potestates & alii iudices seculares non de-
bent.

bent cognoscere de hoc crimine, neque iudicare, cum mere sit ecclesiasticum, sicut dicit Bonif. Papa. & habetur superius cum de officio potestatis actum est, in fine. Item Bonif. dicit in 6. Statuta quædam Fe. Re. In no. Alex. & Clemen. prædecessorum nostrorum quibusdam declaratis & additis recensentes, concedimus quod inquisitionis hæreticæ prauitatis negotio procedi possit, simpliciter & de plano absque aduocatorum ac iudiciorum strepitu & figura. Iubemus tamen quod si accusatoribus uel testibus in causa hæresis interuenientibus seu deponentibus pro potentia personarum contra quas inquiratur uideant episcopus uel inquisitores graue periculum imminere, si contingat fieri publicationem nominum eorundem, ipsorum nomina exprimantur non publice sed secreto coram diocesano episcopo, uel absente eo ipsius uicario, quando inquisitores procedunt, quando uero procedit episcopus, ceteram inquisitoribus si haberi possit commode copia eorundem, ac nihilominus siue episcopus siue inquisitores processerint aliquibus aliis personis prouidis & discretis, uirisque peritis quos ad hoc uocari & eis totum processum super quo deliberandum est seriose manifestari, ac integraliter explicari, & de ipsorum consilio ad sententiam uel condemnationem procedi uolumus exprimantur, sicque non obstant quod illi contra quos huiusmodi deposuerint nomina eorum non fuerint publicata ad cognitionem iudicis instruendam, adhibeatur plena fides depositionibus testium eorundem, & ut eorundem accusatorum & testium periculis efficacius occurratur, & cautius in inquisitionis negotio procedatur, præsentis constitutionis autoritate permittimus quod episcopi uel inquisitores secretum possint indicare, uel in quibus (ut præmissum est) processum huiusmodi explicabunt, & in eos si archana consilij seu processus sibi sub secreto ab eisdem episcopo uel inquisitoribus patefacta præter eorum licentiam aliis patefecerint excommunicationis sententiam quam ex secreti uiolatione ipso facto incurrant si eis uidebitur promulgare, sic tamen quod inquisitores episcopum uel episcopus inquisitores non excommunicent. hac de causa, si ipsi ex iniuncto ex tunc a nobis sub uirtute sanctæ obediencie districtè præcepto ad secretum huiusmodi teneantur. Cessante periculo suprascripto accusatorum & testium nomina prout in aliis fit iudiciis publicentur, ceterum in iis omnibus præcipimus tam episcopum quam inquisitores puram & prouidam intentionem habere, ne accusatorum uel testium nomina supprimendo, ubi est securitas, periculum omnè dicant, ne in eorundem discrimine securitatem asserant ubi tale periculum imminet, super huiusmodi eorundem conscientiam onerantes. Illud autem caueatis secundum prouidam sedis apostolicæ uoluntatem, ne testium nomina

uerbo

uerbo uel signo aliquo publicentur, sed si instat ille contra quem fit inquisitio, dicens se forte inimicos habere, uel in se aliquos conspirasse inimicorum ab eo seu conspiratorum nomina & inimicitiarum seu conspirationis causa ueritatis exigatur, ut sic & testibus consulatur, & ipsis etiam conuincendis, & quasi statim scribit.

2. Testes autem qui de se & de aliis generaliter requisiti semel deposuerint, si etiam post huiusmodi depositionem in quemquam de quo quid nouerint dixerint, inquisitio ceperit, non est necessarium ut iterum producantur, nisi de aliquibus circumstantiis de quibus requisiti non fuerant uiderentur forsitam requirendi, & hoc idem statim habebitur in consultatione secundi concilij ubi de modo procedendi agitur, & ideo sciendum, quod ad præsens intendo statim ponere omnes modos procedendi & inueniuntur in consultationibus ut ex eis eliciatur modus conuenientior. Et si multa repetam de ijs quæ dicta sunt, hoc faciam ne in aliquo mutem dictum eorum. In principio igitur secundi concilij prælatorum sic dicitur, consulimus ut infra terminos inquisitionis uobis limitatæ ad locum de quo expedire uideritis iuxta mandatum apostolicum declinetis, ut inquisitionem de illo uel de locis aliis faciatis, cum non sit tutum uos ad singula declinare, atque ibi conuocatis clero & populo, & proposito uerbo Dei, mandatum uobis & aduentus uestri causam lectis literis quarum auctoritate procedere haberis sicut oportere uoueritis exponatis, ac deinde mandetis ut omnes qui se uel alios sciuerint in crimine labis hæreticæ deliquisse compareant coram uobis ueritatè dicturi, assignando eis terminum competentem, quem tempus gratiæ uocare soletis, quibus tamen alias gratia non est facta huiusmodi, infra quem terminum uenientes poenitentes & dicentes plenam de se ac aliis ueritatem, habeant impunitatem mortis, immurationis, exilij, & confiscationis bonorum & cum de locis aliis fuerit inquisitio facienda huiusmodi, generalem faciatis citationem, ac tempus gratiæ assignetis clericis & laicis in loco illo de quo fiet citatio, conuocatis per aliquam personam ecclesiasticam cui per uestras patentes literas committatis quæ in testimonium recepti mandati sigillum suum literis eisdem appendat, & nihilominus scribat per suas patentes literas similiter cum suo sigillo pendentem, qualiter, & coram quibus, & quando mandatum impleuerit sibi factum. Ab illis qui citati coram uobis, infra tempus apparuerint assignatum accipiatis iuramenta de mera & plena super facto labis hæreticæ tam de se quam de aliis uiuis & mortuis dicenda quam nouerint ueritate, ac postea per uos uel scriptores diligenter interrogantes eosdem de singulis de quibus interrogandi uel requirendi uidebuntur, faciatis confessiones & depositiones

M eorum

eorum fidenter scribi, & in actis inquisitionis deponi, aut per publicam si potestis habere personam, aut per aliam idoneam & iuratum, cui & alius uir idoneus & iuratus similiter adiungatur, ut sit scriptum huiusmodi per manum publicam, uel per duos (ut tetigimus) uiros idoneos, in actis officij reposita & conscripta, ac ei qui confitetur & deponit coram inquisitore & notario uel dictis duobus uiris idoneis recitata, robur obtineat firmitatis. Iuramenta uero supradicta publice, ac presentibus omnibus, qui ad confitendum conuenerunt recipere procuretis, ut ex forma iuramenti secundum quæ exigitur quilibet tam de se quam de aliis dicere ueritatem, intelligant singuli quod sit contra ipsos inquisitio, & quibus ista capitula de quibus inquiritur, singulis quasi exposita uideantur, propter quod nec sit necesse ut testes qui semel deposuerint in tam generali & notoria inquisitione producantur. Item si etiam post huiusmodi depositionem contra quemcunque quod nouerant dixerint ceperit inquisitio specialis nisi de aliquibus circumstantiis de quibus requisiti non fuerint uiderentur forsitan requirendi, præsertim cum (sicut tangemus inferius) restium nomina nullatenus sint in hoc tam fauorabili tamque priuilegiato negotio publicanda. Talibus infra tempus gratiæ, plene ac sponte confitentibus, ad ecclesiasticam se redire dicentibus unitatem, beneficium iuxta formam ecclesiæ absolutionis impendatis, facientes uidelicet ipsos abiurare omnem hæresim extollentem se aduersus sanctam Romanam ecclesiam, & fidem catholicam orthodoxam, quibuscunque nominibus censeatur, & iurare quod fidem catholicam quam eadem sacro sancta Ro. Ecclesia tenet & prædicat, & seruabunt pariter & defendent, & hæreticos cuiuscunque sectæ uestitos pariter & damnatos credentes, recepissent, & fauere eorum persequentur pro uiribus inuestigando, accusando, & capiendo, uel saltem eos inquisitoribus seu aliis fidelibus qui eos opportunius capere ualuerint & ualeant bona fide manifestando, & quod super ijs quæ inuenta sunt uel fuerunt in eodem crimine deliquisse stabunt mandatis inquisitorum & ecclesiæ, ac poenitentiam quæ sibi fuerit quandoocunque per ipsos iniuncta recipient & implebunt, & pro ea recipienda & implenda bona sua omnia inquisitioni & ecclesiæ solemniter obligantes.

3. Illos qui cum sint culpabiles comparere contemnunt infra tempus gratiæ, aut malitiose supprimunt ueritatem, citetis suo tempore nominatim, eisque si ueritatem contra se inuentam confiteri noluerint, expositis capitula super quæ inuenta sunt culpabiles, & dicta simul testium publicetis, ac datis dilationibus comperentibus, & defendendi facultate concessa, benigne admittatis exceptiones & replicationes legitimas eorundem,

dem, & si quidem in sua defensione defecerint, nisi culpam probatam gratis confiteri uoluerint, assignato ad sententiam termino peremptorio competenti, damnatis eosdem, non enim sunt ad misericordiam admittendi dum in sua negatione persistunt quantumcunque uoluntati ecclesiæ se supponant.

4. Eos qui contumaciter se absentant faciat citari solemniter in parochiali ecclesia seu cathedrali eorundem, & in locis in quibus domicilium habent uel habere solebant, & ita contra eos legitimis edictis propositis præcedente expectatione matura, diligenti etiam discussione habita super actis, ac prælatorum de quibus expedire uideritis consilio sigillato, ad talium condemnationem (eorum absentiam Dei & Angelorum suppleta presentia) pro culpæ exigentia procedatis, a quibus postmodum redire uolentibus atque obedire, & generaliter ab omnibus qui prius contumaces seu inobedientes fuerint, uel de quorum fuga merito timere possentis, cautiones recipiat fideiusorias, uel faciat detineri eosdem ubi magis uideritis expedire. Et in fine suæ consultationis sic consulunt ipsi prælati dicentes. Inter alia quæ ad nostrum laboriosum latissimumque spectant officium, hoc summo opere providere curetis, ut iuris ordinem nisi in quantum priuilegiatum est hoc negotium, & ut nos supra expressimus & consulimus seruari studeatis, & omnia quæ feceritis uidelicet citationes, gratias, siue indulgentias, interrogationes, confessiones, depositiones, abiurationes, & obligationes, sententias, & poenitentias, ac cætera omnia quæ occurrerint, taliter in actis inquisitionis uel per manum publicam uel per duos idoneos uiros ut prædiximus & iuratos, designatis locis, temporibus, & personis, competenti conscribi ordinem faciat, quod si super processu uestro fuerit in aliquo suborta contentio, per hoc possit ueritas declarari.
5. Alia consultatio f. Domini Alban. sic dicit. Petrus miseratione diuina Alban. episcopus, dilecto in Christo fratri priori prouinciali fratrum prædicat. & cat. Cū nuper dominus Papa tibi præceperit ut per te ac fratres tuos infisteres ad extirpanda de Lombar. & Romadiolę prouincia hæreticam prauitatem, & super hoc eodem quibusdam fratribus tui ordinis litteras direxerit speciales, tu quæ mandata sunt uolens provide adimplere, summum pontificem super modo procedendi, & alijs ad dictam fidei negotium spectantibus consulere decreuisti, nos igitur cui idem dominus comisit hanc deliberationem super ijs, præhabita consideratione diligenti tibi ac tuis fratribus tuæ curæ commissis ad dictum officium deputatis uel etiam deputandis, de ipsius domini autoritate, modum procedendi tradidimus subsequenter. Ad hoc ergo quod hæretici ad fidem spontanei

atrahantur, & ut in notitiam hominum ueniat q̄ ecclesia romana & delegati ab ipsa quærent animas & fidem catholicam ab omnibus obseruari, expedit, q̄ hæretici, cred. faut. & def. ac recep. eorum tempus habeant aliquod infra quod possint uoluntarie pœnitere & redire ad fidei catholicæ unitatem. Quando ergo inquisitores hæreticæ prauitatis accesserint ad locum aliquem, uolentes inquirere de hæreticis, cred. faut. defen. & recep. eorundem, conuocent populum & exponant eis mandatum, a summo pontifice sibi factum, & mandato exposito expresse dent illis de loco illo tempus prout eis uidebitur expedire, dum tamen id mensis spatium non excedat, infra q̄ ad mandata ecclesiæ uenire ualeant, qui contumaces fuerint ea labe, & loquentur secrete uel publice si uoluerint, & confiteantur peccata sua, hæreses cuiuscunque generis uel modi, ceram ipsi inquisitoribus & alijs quos ipsi ad hoc reputauerint opportunos, & iurent dicere ueritatem de se uel de alijs quoscunque sciuerint uel scire possunt peccare in hæresi, & omnes personas nominent & reuelent, & si tunc non haberent ad memoriam, quam citius ad memoriam reducerint, eisdem inquisitoribus uel alijs quibus ipsi duxerint commitendam, bona fide sine fraude aliqua reuelabunt, & abiurabunt omnem hæresim, credentiam, receptationem, ac defensionem hæreticæ prauitatis, obligabunt etiam se iuramento & alijs cautionibus quas præstare poterunt ad uoluntatem inquisitorum, quod fidem catholicam seruabunt, & catholicos posse suo defendent, persequentur hæreticos credentes fau. def. ac recep. eorum, & accusabunt inquisitoribus quando in uocitiam eorum aliquis uel aliqui uenerint, prout inquisitoribus uidebitur expedire, obligabunt se nihilominus ad pœnas canonicas & legitimas si reperti fuerint recidiuasse, uel ueritatem de se & de alijs non dixisse.

6 Illis autem qui sic ad mandata ecclesiæ uenerint non imponatur publica pœnitentia, nisi ipsi sint publice hæretici, cre. fau. & def. uel receptatores eorum, cū quibus etiam misericordia ista fiat, q̄ nō condemnentur ad mortē, nec ad carcerē p̄pecuū, non ad peregrinationē nimis longam, sed alia pœnitentiæ iniungantur, quas pro qualitate delicti dicti inquisitores uiderint imponendas, q̄ si illi qui sic uenerint, & quibus tanta misericordia facta fuerit, recidiuauerint uel reperti fuerint ueritatem de se uel de alijs non dixisse, ex tunc pœnis contra hæreticos promulgatis subiacent, secundum q̄ inquisitoribus uidebitur expedire, cum autem fuerit contra aliquem procedendum, citandus est primo per nuntium fidelem ad hoc specialiter deputatum. & si quidem non uenerit qui sic uocatus est, citetur in prædicatione publica, aut in ecclesia sua peremptorie bis uel semel prout uidebitur inquisitoribus supradictis, & si sic non uenerit

rit procedatur ad pœnas debitas contra eum. Si autem uenerit & parere uoluerit, facient inquisitores eum iurare secundum formam quæ superius est expressa, facta tamen protestatione, q̄ si fuerit inuenus fide in raste, uel uerum non dixisse, q̄ nihilominus animaduertent secundum q̄ debuerint in eūdem, inquiratur præterea ab inquisitoribus ab eo contra quem habent procedere, utrum habeat aliquos capitales inimicos uel certa suspitione suspectos, q̄ in ipsius odium deierent, & deinde reductis in scriptis nominibus eorum quos dixerit legitime se habere suspectos, & causam suspitionis, procedant & recipiant testes alios contra eum, & nihilominus recipere poterunt quos suspectos dederit si uisum fuerit expedire, postmodum uero publicatis attestationibus & nominibus testium non expressis procedatur contra eum sicut de iure fuerit procedendum, quando uero testes uel diffamationes singulares sunt in dictis, concordant autem in substantia uel in specie rei, relinquatur inquisitorum iudicio uel arbitrio, ut sicut eis secundum Deum uidebitur procedant maxime si fama consentit, & idoneitas & fides deponentium contra eum contra quem fuerit inquirendum.

7 Id autem q̄ dicimus q̄ testium nomina non erunt publicanda, intelligimus, cum uiderint inquisitores testibus legitimis & bonæ famæ periculum imminere, & licet testes qui suspecti dicuntur uel inimici recipiantur, non credatur eis nisi quantum ad miniculo legitimo adiuuantur. Alia consultatio quæ dicitur fuisse prima sic dicit. Hic est modus quem debent inquisitores habere. In primis cum ueniunt ad ciuitatem, anteq̄ prædicent, debent ire ad episcopum uel uicarium & ostendere auctoritatem & officium sibi commissum, & rogare q̄ congreget sibi clerum, quo congregato sermonē faciant & ostendant literas, & auxilium episcopi & cleri postulent ex parte domini Papæ & consilium & fauorem, hoc autē facto adeant potestatem & auctoritatem dicant, petant consilium, sermonem breuem faciant, literas legi faciant, & constitutiones, & super ijs requiratur similiter ex parte domini Papæ consilium auxilium & fauor ad extirpandam hæreticam prauitatem, post postulet magistrā concionē populi, & uniuersalem, & similiter faciant, & attendant q̄ in talibus conuocationibus sit breuis sermo propter illa quæ legi debent, & dicant auctoritatem domini Papæ super isto negotio promptam esse & apertam, & quod istud erit sibi gratum, Et promouentes comendabuntur & impediētes reputabuntur hostes Christi & sanctæ Romanæ ecclesiæ inimici, post hæc inquisitor semel in hebdomada prædicet de fide per se uel per alium aut per alios, & ordinet sicut melius poterit q̄ populus melius conueniat, Item cum pluries de fide prædicauerit

rit, quando sibi expediens uidebitur, hæreticos & eorum fautores & recep. uocabit ad gremium matris ecclesie, ac ecclesiasticam unitatem, p. mittens redire uolentibus q̄ quidquid dixerint priuatum erit, & secum mi sericorditer agetur nisi retro aspicerent & ad uomitum redirēt, & dabit eis terminū .x. dierum. Item post decem dies assignabit alios decem, & post illos alios decem, & de hoc faciet sibi fieri publicum instrumentum. Post xxx. uero dies excommunicabit omnes hæreticos, & eorum fautores, & recep. & hoc in scriptis, ut iuris ordo seruetur. Item caueat inquisitor ne sub sigillo confessionis aliquid recipiat. Circa uero redeuntes per se sine accusatione aliorum attendat diligenter q̄ cautionem pecuniariam præstent postquam iurauerint stare præcise mandatis ecclesie, & seruare, & parere, postea penitentia priuata sic redeuntibus inquisitoris arbitrio imponatur, & absoluatur, & secum dispensetur. Si autem, q̄ absit, tales relapsi fuerint, non recipiantur nisi cum penitentia publica, quæ habetur alibi determinata nisi forte scandalum foret, & maior scisura fieret, quam debemus sollicitè deuitare.

- 8 Circa uero inquisitionem priuatam talis habeatur modus. Primo debet uocari capellanus loci uel contratæ & ad locum secretum deduci, & debet requiri ab eo per iuramentum de ueritate dicenda. Hoc facto queratur ab eo si fama est q̄ sit aliquis hæreticus, aut de fide suspectus in contrata sua, uel fautor, siue receptor, & si dixerit talis est, uel de tali dicitur, querat si dicitur a pluribus. Et si habeat aliquas probabiles coniecturas ex huiusmodi, ex tunc præcipiat ei q̄ nominet aliquas personas bonas & honestas uiros & mulieres, & ab eis prius recepto iuramento similiter querat, qui si consenserint, & uideatur quod non ex odio uel inuidia aut uindicta procedant, dicat eis quod secretum habeant, & dicat etiam similiter, ego etiam secretum habeo, nec uos oportet timere, Hoc facto debet uocari hæreticus infamatus ad locum secretum, ubi pauci fratres & unus notarius bonæ famæ sint & dicatur ei, Tu es mihi accusatus & nominatus hæreticus uel fautor uel receptor, sed ego uolo procedere tecum per uiam pacis & secretioris consilii, & ideo uolo quod debeas abiurare omnem hæresim pestiferam, & cautionem præstare congruentem, q̄ ad similia non redeas. Caueat autem inquisitor ne accusantes accusatis reuellet. Item debet dicere, si placet tibi iurare & facere quæ dico paratus sum tibi facere literas testimoniales meas quod tu es de numero fidelium. Si uero non feceris, dicam coram populo te esse hæreticum uel credentem, nec unquam potero te recipere nisi cum penitentia manifesta. Et oportebit q̄ aut redeas, & obserues penitentiam, aut bona tua publicentur, & sic teneberis infamis, & uitaberis ab omnibus, & priuaberis actibus

actibus communibus, sed in hoc magna adhibenda est cautella. Item sit sollicitus inquisitor ne passim det literas suas, & maxime illis qui alias fuerint depræhensi, quia hoc non debet facere, nisi publicam agant penitentiam, Item si aliquis de profesis uel consolatis eorum timore penitentiæ reuerti uoluerit ad fidem, debet perpetuo carceri mancipari, ne sub prætextu boni simulati deludatur ecclesie. Non est disputandum cum hæreticis, maxime in officio inquisitionis, sed fides catholica siue articuli denuntiandi. Et queratur super ijs sine strepitu & disputatione, & querationis litigio, ut si credat recipiatur secundum formam prætestatam, si uero credere recusat, condemnetur ut supra diximus.

- 9 Dominus autem Guido Fulcodij non uidetur concordare cum domino Alban. sed concordat sicut scis, dicit enim an per testes singulares & famam possit aliquis in hoc crimine condemnari queri non oportet constat enim quod non, ut extra de testi. ca. literis. præsertim cum in criminibus probationes debeant esse luce clariores. C. de probationibus. leg. sciât. & in hoc crimine nemo sit ex præsumptione damnandus. Inidcetur ergo purgatio, ut ostensum est supra.
- 10 De modo autem procedendi etiam tangit dominus Guido Fulcodij dicens in summa, nec minueram nec solem facibus adiuuare præsumam, sed ut memoriam uestram excitem in orbe, plurimorumque negotiorum oppressam, admonendos uos arbitror, quoniam in alienum laborem intratis quamuis acta inquisitionis diligentius euoluatis, & si testes inuenitis confuse deposuisse, & de causa scientiæ minus plene fuisse inquisitos suppleatis ommissa, & de causa scientiæ, & de causa causæ ubi faciendum uidebitur, sollicitè requiratis. Quod fieri posse, scilicet iterari testium interrogationes ommissas dicit decre. de testam. per tuas. & concordat. ff. de quæst. repeti. & hoc dico cum tota diligentia faciendum, quia illi contra quos inquiritur præcluditur uia iuris in notitia testium, & reddendis interrogationibus prout in iure fieri consuevit, & quanto eis magis præcluditur tanto magis uobis sollicitudo maior incumbit, adeo ut de inimicitia testium per uos debetis inquirere, cum non possint alii demandari, & nisi testes plene & plane in omnibus concordauerint, melius est uobis purgationem indicere uel sententiam differre quàm damnare, adeo quod non crederem tutum, ad uocem duorum testium hominem bonæ opinionis damnare, licet uideatur ius contradicere, quia ubi maior numerus testium non exigitur sufficiunt duo Sed hoc dico, quod duo uix duos iudico eoque urgente necessitate legitime defensionis ordo truncatur, supple iuris.
- 11 In concilio uero prælatorum secundò quædam dicuntur quæ non be

ne plane intelligo, ubi sic dicitur, Vt autem adiuuante domino hæresis melius extirpetur & citius fides plantetur in terra, statuta & iura per sedē apostolicam eiusque legatos ac principes super iis ædita faciatis plenissime obseruari. Præterea uniuersam tam mares quam fœminas, masculos a 14. fœminas a 12. annis & supra faciatis abiurare omnem hæresim, & iurare quòd fidem seruent, & defendant catholicam ecclesiam, & hæreticos persequantur, prout supra in iuramento quod conciliandi habent facere de iis plenius & latius continetur, conscriptis singulorum nominibus tam in actis inquisitionis quàm in parochiis eorundem, & qui præsentem infra xv. dies post suum redditum tale iuramentum non præstiterint, suspecti de hæresi habeantur. Hanc autem uniuersalem abiurationem fieri procuretis quàm citius per uos ipsos uel per uestros notarios, seu scriptores, uel per alios ecclesiasticos uiros quibus hoc duxeritis committendū, adiecto in iuramentis comitum baronorum rectorum & consulum ciuitatum & aliorum locorum quòd fideliter & efficaciter cum ab eis fuerit requisitum ecclesiam contra hæreticos & eorum complices adiuuabunt iuxta officium & posse suum, & de terris suæ iurisdictioni subiectis bona fide pro uiribus exterminare studebunt uniuersos hæreticos ab ecclesia denotatos, post huiusmodi autem abiurationem quicumque lapsi fuerint, & qui non seruauerint, uel fecerint iniunctas sibi pœnitentias, pœna relapsis debita puniantur.

12 Hoc idem dicit dominus Alban. in quadam sua ordinatione dicens: Abiuretur hæresis in terra communiter prout statutum est in concilio tholo. & qui post abiurationem lapsi fuerint, & qui pœnitentiam iniunctam non fecerint iuxta qualitatem & quantitatem delicti pœna relapsis debita puniantur. Item præstetur iuramentum a communitatibus, baronibus, potestatibus, consulibus, rectoribus sicut continent decretales, & continentur in pace parisiens. & in conciliis Tholo. Quilibet iuuet inquisitionem faciendam pro uiribus bona fide ad inuestigandum hæreticos per fratres, & alios destruendo domos & cluſellos, & alia loca in quibus solent hæretici commorari, prout negotio fidei & extirpationi hæreticæ prauitatis uidebitur expedire, & exequantur bona fide & sine mora inquisitorum sententias, & in personis & in bonis damnatorum. De hac autem abiuratione supradicta admiror, nisi forte quia intelligitur quòd hoc debeat fieri quando communiter terra siue ciuitas est infecta, & tunc congruum est quòd ita fiat.

13 Non solum autem inquisitor debet procedere contra hæreticos uiuos, sed etiam contra defunctos. Vnde in concilio secundo prælatorum dicitur sic, Ad hæreticorum seu credentium condemnationem qui non fuerint

fuerint reconciliati canonicè ante mortem, citatis eorum hæredibus, siue aliis qui de iure citandi fuerint, & concessa eisdem opportuna copia defendendi, similiter procedatis.

DE Processibus inquisitorum an possint Episcopi seu eorum uicarij se introrittere. Rubric.

S V M M A R I V M.

- 1 Forma procedendi communiter uel diuisim per Episcopum uel inquisitorem in causa hæresis.
- 2 Clausula, sine strepitu & figura iudicij, qualiter intelligatur.

Odo ultimo dicendum est, qualiter & quantum se debet introrittere episcopi uel eorum uicarij uel uicarij capitulorū episcopali sede uacante de processibus inquisitorum. unde sciendum quod in vj. decretalium sic dicitur. Per hoc autem quod negotiū hæreticæ prauitatis alicui uel aliquibus ab apostolica sede generaliter in aliqua prouincia, ciuitate, uel diocesi delegatur, diocesanis episcopis, quin & ipsi ordinario uel delegato iure si habeat in eodem procedere non lumus derogari, uerum ut dictum inquisitionis negotium efficacius melius utiliusque procedat, concedimus quod per ipsos episcopos & per inquisitores de facto eodem inquiri ualeat communiter uel diuisim.

- 1 Et si diuisim processerint, teneantur sibi inuicem communicare processus, ut per hoc possit melius ueritas inueniri. Et nisi in hoc casu inquisitores in sententiæ prolatione diocesana. uel econuerso duxerint defendendum, per utrosque simul sententia proferatur, in qua ferenda si non cōuenerint, per utrosque negotiū sufficienter instructum ad sedem apostolicam remittatur, siue autem ordinaria siue delegata episcopi potestate procedant, illum in procedendo modum obseruent quem inquisitores possunt & debent, per iura communia, uel per speciales concessiones, seu ordinarias sedis apostolicæ obseruare. Hæc quæ in isto modo dicta sunt declarantur quantum ad unum passum per dominum Benedi. & quantum ad alia per septimum siue constitutiones clementinas. vñ. Dominus Benedictus in constitutione sic dicit. Nos de fratrum nostrorum consilio, intelligendo diocesanos, & inquisitores, tunc demum diuisim procedere cum ij & illi separatim, non quando episcopi tantum, uel inquisitores tantum procedunt, & sequitur, consultationi uestre breuiter respondeamus, quod quando utriusque procedunt seiunctim sibi debent in fine tamen, duna

dum nil restat agendum, nisi quod sententia promulgetur communicare processus, licet enim quibusdam potuisset uideri per legem civilem quod si quando aliquis ex actitatis coram alio debet ferre sententiam, ut puta quando administrator delegat alii causam sibi sententia reseruata, semel in principio, id est in contestatione, rursus in medio, & semel in fine quæ sunt examinata audire debeat, ita quoque in casu præsentis ubi ex actis coram alio habitis alter profert sententiam, sicut huiusmodi acta recentiat quod fieri non potest si eorum denegetur editio, tamen id æquitas canonum non admittit. Vnde sane casum excipimus, si aliter commode non possit procedere, nisi alterius actis uisus, ex hac enim causa semel tantum, ut fraudi locus non fiat in toto negotio, copia tribuatur. In constitutionibus uero clementinis sic scribitur. *felicitus* quo deinceps eiusdem labis indago solemnitus diligentius & cautius peragetur, ipsum tam per diocesanos episcopos quam per inquisitores a sede apostolica deputatos, omni carnali amore, odio uel timore, ac cuiuslibet commodi temporalis affectione semotis, decernimus exerceri, sic quod quilibet de prædictis citare sine alio possit, & arrestare, seu capere, ac tutæ custodiæ mancipare, ponendo etiam in compedibus uel manicis ferreis, si cum iussu fuerit faciendum, super quo conscientiam ipsius oneramus, nec non in inquirendo contra illos, de quibus pro huiusmodi negotio secundum Deum & iustitiam uiderit expedire. Duro tamen tradere carceri seu arcto qui magis ad poenam quam ad custodiam uideatur, uel tormentis exponere illos, aut ad sententiam procedere contra eos, episcopus sine inquisitore aut inquisitor sine diocesano, aut eius uicario, uel episcopali sede uacante, capituli super hoc delegato, si sui ad inuicem copiam habere ualeant infra octo dierum spatium postquam se inuicem requisuerint non ualebit, & si secus præsumptum fuerit nullum sit & irritum ipso iure. Verum si episcopus uel eius uicarius seu capituli sede uacante delegatus cum inquisitore, aut inquisitor cum altero eorundem propter præmissa nequeat aut nolit personaliter conuenire, possit episcopus uel eius uicarius seu capituli sede uacante delegatus, Inquisitori, & inquisitor episcopo uel eius delegato seu sede uacante illi qui ad hoc fuerint per capitulum deputati super illud committere uices suas, uel suum significare per literas consilium & consensum, si uero odij, gratiæ, uel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu prædicti contrarium faciunt, & impediunt sententiam, inquisitor & prædicti uicarii sunt excommunicati, ut patet inferius a qua excoicatione non possunt absolui nisi per summum pontificem, & episcopus est per triennium suspensus; hæc habita sunt supra in primo membro, cum de poena inquisitorum ageretur. quæ autem dicta sunt in primo

primo membro huius tertie part. tractatus quantum ad tertiam & quartam partem eius, pertinent etiam ad hoc secundum membrum.

2. Qualiter tamen autem debeat intelligi sine strepitu & figura iudicii, declaratur in constitutionibus clementinis, ubi sic dicitur. *Sæpe contingit quod causas committimus, & in earum aliquibus simpliciter & de plano ac sine strepitu & figura iudicii procedi mandamus, de quorum significatione uerborum a multis contenditur, & qualiter procedi debeat dubitatur. Nos autem dubitationem huiusmodi, quantum est nobis possibile, decidere cupientes, hac in perpetuum ualitura constitutione sancimus, ut iudex cui taliter causam committimus necessario libellum non exigat litem contestationem non postulet, tempore etiam feriatarum ad necessitates hominum indulgarum a iure procedere ualeat, amputet dilationum materiam, litem quanto poterit faciat breuiorem, exceptiones, appellationes, & dilationes frustratorias repellendo, partium, aduocatorum, & procuratorum contentiones, & iurgia, testium que superfluum multitudinem refrenando. Non sic tamen iudex litem abbreviet, quin probationes necessarias & defensiones legitimæ admittantur. Citationem uero ac præstationem iuramenti de calumnia uel malitia, siue de ueritate dicenda, ne ueritas occultetur per commissionem huiusmodi intelligimus non excludi. Verum quia iuxta petitionis formam pronuntiatio, sequi debet pro parte agentis & etiam rei si quid petere uoluerit, est in ipso litem exordio petitio faciendæ, siue in scriptis, siue in uerbo, actis tamen continuo (ut super quibus positiones & articuli formari debeant possit haberi plenior certitudo, & ut fiat diffinitio clarior) inferenda, & quia positiones ad faciliorem expeditionem litium propter partium confessiones & articulos ad clariorem probationem usus longeuus in causis admittit. Nos usum huiusmodi obseruari uolentes statuimus ut iudex sic deputatus a nobis, nisi aliud de partium uoluntate procedat ad dandum, simul utrisque terminum dare possit. Et ad exhibendum omnia acta & munimenta quibus partes uti uolunt in causa post dationem articulorum diem certam sibi uidebitur ualeat assignare. Eo saluo, quod ubi remissionem fieri contingeret pro testibus producendis, possint etiam instrumenta produci assignatione huiusmodi non obstante, interrogabit etiam partes siue ad earum instantiam, siue ex officio, ubicunque æquitas suadebit, sententiam uero diffinitiuam citatis ad id, licet non peremptorie, partibus, in scriptis & prout magis sibi placuerit stans uel sedens proferat, etiam si ei uidebitur conclusione non facta prout ex petitione & probatis & aliis actiatis in causa fuerit faciendum, quæ omnia & in illis casibus in quibus per aliam constitutionem nostram uel alias procedi potest simpliciter et*

de

de plano ac sine strepitu & figura iudicij uolumus obseruari, si tamen in præmissis casibus solemniter ordo iudiciarius in toto uel in parte, non contradicentibus partibus, obseruetur, non erit processus propter hoc irritus nec etiam irritandus.

DE sententia Inquisitorum. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia qualis esse debeat in causa hæresis.
- 2 Forma sententiæ in causa reuertentis conuersi.
- 3 Cautela pro inquisitoribus in materia processuum.
- 4 Absolutus seu penitentiatuus in causa hæresis quando possit iterum penitentari.
- 5 Confessori soli an credi debeat de absoluteione uel penitentia defuncti seniuui.

Tertio secundum ordinem prætaxatum, agendum est de sententia inquisitorum, & ad euidenciam istius capituli sciendum quod ea quæ continentur in secundo tractatu pertinent quasi omnia ad istud capitulum, nam in illo tractatu etiam ostenditur qui sunt hæretici, qui credentes, qui rece. qui dese. & qui fau. deinde de pœnis singulorum, & hæc omnia pertinent materialiter ad sententiam inquisitorum. forma autem ferendi sententias debet per se poni, & ideo in isto capitulo non ponetur, ponam tamen hic quædam quæ alibi nõ sunt per se ete posita, & primo dicendum quod dicitur in secundo concilio prælatorum ubi sic dicitur.

- 1 Ad nullius ꝑ uero condemnationem sine lucidis & apertis probationibus uel confessione propria procedatis. Sanctius enim est facinus impunitum relinquere quam innocentem condemnare. Et dominus Guido Fulcodii dicit, & nisi testes plene & plane in omnibus concordauerint, melius est uobis purgationem indicere uel sententiam differre, quam danare, adeoque non crederem tutum, ad uocem duorum testium hominem bonæ opinionis damnare licet uideatur ius contradicere, quia ubi maior numerus non exigitur, duo sufficiunt, sed hoc dico, quia duo uix duos iudico, eo quod urgente necessitate legitime defensionis ordo truncatur. Supra dicitur contrarium in capitulo de testibus, ubi dicitur, quod si duo hæretici conuersi testificentur contra alium hæreticum quod credendum, est eis, & multo magis si erunt duo catholici & digni fide, & secunda cau-

sa quæstione 4. dicitur quod contra episcopum duo testes bonæ famæ recipiuntur, & eis creditur, & multo magis contra hæreticum. unde ibi dicitur, quorum uero uita adeo laudabilis est ut omnibus imitanda appareat, de quorum assertione nulli dubitatio nasci poterit, eorum testimonio duorum uel trium testium quilibet iure conuinci & damnari poterit, & sequitur in eodem. in ferendis autem sententiis uel potius iniungendis pœnis in eos uel eis qui redierint non credo quod sint pronuntiandi hæretici uel credentes, quia non sunt tales ut probatur 24. q. ultima, dicit Apostolus. in fine capituli, nec pronuntiandum est fuisse, quia nec est modus pronuntiandi in iure, dicitur ergo sic.

- 2 Quia te inuenimus ꝑ te uel per tuam confessionem hæreticum fuisse, uel hæreticos adorasse, uel similia perpetrasse, nunc uero saniori consilio ad unitatem ecclesiæ, prout asseris, de corde bono & de fide non ficta uis redire, ideo, in primis abiurata a te omni hæretica prauitate, absolui mus, si tamen ad cor & ex corde redieris, & iniuncta tibi mandata seruaueris. & quia in Deum & sanctam ecclesiam prædictis modis temere deliquisti ad peragendam condignam penitentiam in perpetuum carcerem te retrudi uolumus, & præcipimus ibidem te perpetuo morari, uel talem peregrinationem tibi iniungimus, & iis similia. nec miremini de illis conditionibus, si tamen & cæt. causa enim tollentur hæ quæstionis expedit eas poni, ut si forte non seruauerint, appareat eos non fuisse absolutos, nec dicant aliqui, quod uestro officio functi sitis, quamuis super huiusmodi responderim in 13. quæstione.
- 3 Sane ꝑ in iis omnibus cautum arbitror instrumenta publica retineri, & sigillo episcoporum muniri, præcipue ubi causa erit nobilium & potentum, Sed illud addo, quod omnes errores suos sigillatim confiteri & abiurare faciat, quia nihil magis in confusionem hæreticæ prauitatis reducat, & gloriam nominis christiani. & infra, quid uero iniungendum sit talibus diffiniri non potest quia committitur arbitrio iudicantium, & aliter cum simplicibus est agendum quam cum prudentibus, aliter cum clericis quam cum laicis, aliter cum prælatis quam cum subditis, & omnes circumstantiæ sunt. s. notandæ, quia cum multi ex simplicitate quadam in hoc crimen incidunt, credo multorum simplicitati parcendum, ut excusentur à tanto. lxxxvj. di. tanta. Credo etiam eos qui receperint uel fauerint sanguine coniunctos minus puniendos, sicut dicit lex. ff. de recepta. l. ultima, quamuis magister Laurentius dicit contrarium articulo canonis. 27. q. j. de filia. In secundo uero concilio prælatorum sic scribitur, inquisitoribus, uobis semper hac potestate retenta, ut possitis ex causa rationabili penitentibus iniunctis addere uel detrudere uel commutare, quoties-

eunque animarum & utilitati negotij uideritis expedire. Non solum prædicta committuntur inquisitoribus,

4 Sed Alex. committit ꝑ inquisitoribus Tholosanis, & prouinciæ pictauiæ & Regni Franciæ, q̄ si aliqui qui peccauerunt in crimine hæresis sunt ab soluti à pœnitentijs. minus iuste a quocunq̄ q̄ possunt corrigere, sic scribens. Auctoritate uobis præsentium concedimus facultatem, ut si aliqui à pœnitentijs occasione prauitatis hæreticæ ipsis impositis à quocunq̄ absque speciali mandato sedis apostolicæ minus iuste fuerint ab soluti. Vos errata huiusmodi ad salutem eorum, ne facilitas ueniã ipsos (quod absit) ad ulterius peccandum protrahat, prouide corrigere, ipsosque in statum meliorem reducere ualeatis, contradictores, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescentibus.

5 In concilio primo prælatorum ꝑ sic scribitur, utrum autem soli confessori credi debeat de absolutione & pœnitentia defuncti seu uiui, licet satis uideatur q̄ non, ne quid tamen ecclesiæ possit impingi, domini Patris responsio expectetur. Absoluti etiam per alios qui absoluere poterunt ad uestram inquisitionem secundum modum præfinitum pœnitentibus, non iniunctam ab illis pœnitentiam iniungatis. Ad sententiam autem non potest procedere episcopus sine inquisitore si usque ad octo dies eius copiam habere possit, uel sine consilio & consensu suo, nec inquisitor eodem modo sine episcopo uel eius uicario, uel uicario capituli sede episcopali uacante, uel sine consilio & consensu episcopi, uel prædictorum uicariorum, ut supra habitum est immediate in capitulo de processibus, in fine, & hoc habetur in constitutionibus Clementis. In quibus etiam constitutionibus quædam quæ pertinent ad hoc capitulum ponuntur, ubi sic dicitur, inquisitoribus, & tam ipsorum quàm episcoporum seu capitulorum sede uacante super hoc deputatis commissarijs quibuscunq̄ districtius iniungimus, ut prætextu officij inquisitionis quibusuis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant. Nec scienter attentent ecclesiarum bona ob clericorum delictum prædicti occasione officij filico etiam ecclesiæ applicare, quòd si fecus in iis uel in eorum altero fecerint excommunicationis sententiæ eos subiacere decernimus ipso facto, a qua non possint (præterquam in mortis articulo) donec illis a quibus extorxerint plene satisfecerint de pecunia sic extorta absolui nullis priuilegijs pactis aut remissionibus super hoc ualituris. Notarij uero & officiales dicti officij, necnon & fratres & socij inquisitorum & commissariorum suorum qui dictos inquisitores aut commissarios secrete nouerit talia commisisse, si indignationem Dei & Apostolicæ sedis uitare uoluerint & offensam, ipsos graui-

ter

ter arguere & corrigere studeant in secreto. Quod si taliter ea sciuerint ut ea probare ualeant, si sit opus, hæc prælati inquisitorum uel commissariorum eorundem ad quos id pertinebit, nūtiare sollicitè debeant. Qui quidem prælati inquisitores & commissarios prædictos reos inde reperi- tos ab officiis amouere, & amotos aliter punire debite, seu corrigere teneantur. Prælati autem inquisitoribus uel negligentibus agere præmissa, omnia nūciari per prædictos locorum ordinarijs uolumus, quibus ut ea in apostolicæ sedis uocitiã proferantur in uirtute sanctæ obedi- tiæ districtè præcipimus & mandamus. Aduertendum diligenter tamen q̄ non solum omnia quæ sunt in secundo tractatu pertinent ad hoc ca- pitulum uerum etiam multa quæ continentur in capitulo prædicto de processibus tertij tractatus pertinent ad hoc capitulum unde ibi uideas diligenter.

DE executione sententiæ in crimine hære-
sis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententiæ executio contra obstinatum relapsum & traditum brachio secu- lari ad quem spectet.
- 2 Sententiæ executio contra hæreticum redeuntem & conuersum ad quem spectet.
- 3 Bona hæreticorum conuersorum an possint per inquisitores confiscari in to- to uel in parte.
- 4 Pœnæ pœcuniariæ impositæ hæreticis an possint ab eorum hæredibus exigi.
- 5 Sententiæ executio contra receptatores, fautores, & defensores hæretico- rum pertinent ad inquisitores.
- 6 Fautores hæreticorum penitentium redeuntes ad uomitum qualiter pun- niantur.
- 7 Inquisitores liberi sunt in procedendo, sentiendiando, & exequendo.
- 8 Bona hæreticorum confiscata deuoluuntur ad cameram Papæ.
- 9 Episcopi qualiter prouidere debeant inquisitoribus de expensis.

Varto & ultimo agendum est de executione sententiæ, circa quod sciendum, quod aut sententia fertur contra hæreticum & credentem, aut sententia fertur contra recep. defen. & fau. uel impeditorem officij. Si sententia fertur contra hæreticum, aut fertur contra hæreticum obstinatum uel relapsum, & maxime in crimine, aut fertur contra redeuntē & conuersum, si sententia fertur contra obstinatum & relapsum in crimine, & traditur brachio seculari sicut tradi debet, talis sententiæ executio pertinet ad rectores seculares, sicut patet per legem Fe. Commis. §. prætereā, & per legem inconstitilem. §. & ut eorum, & in sexto. ca. ut inquisitionis negotium, & si in eadem sententiā confiscantur bona, tunc, aut confiscantur fisco ciuitatis siue communis, aut confiscantur fisco ecclesiæ. Si confiscantur fisco communis tunc talis executio quantum ad uenditionem rerum & diuisionem, & quantum ad multa alia, pertinet ad potestatem & rectorem secularem, sicut tamen uidebitur inquisitori. Hæc autem sententia dari debet ab inquisitore quando potestas omnia seruauerit quæ scripta sunt in constitutionibus, & soluerit officialibus, & hæc omnia continentur in primo tractatu, si uero bona confiscantur fisco ecclesiæ per sententiam inquisitoris, sicut de iure, & rationabiliter confiscari debent, quia istud crimen est mere ecclesiasticum, quia est crimen læsæ maiestatis diuinæ & eternæ, & quod diuidantur talia bona à summo pontifice in tres partes, hoc est, quia quod suum est potest diuidere prout uult, quia alias non sic diuideret bona alienius ciuitatis. Et pro tanto sic diuidit ut prouocaret magis ac magis & communitates & eorum rectores ad auxilium inquisitorum contra hæreticos & complices eorum. Sed quando communitates & eorum rectores non seruant ea quæ scripta sunt in constitutionibus & maxime quando opponunt se officio, tunc omnia bona hæreticorum debent confiscari fisco ecclesiæ, & eidem applicari, de qua quidem applicatione fit mentio in constitutionibus, ubi dicitur, quod bona ecclesiarum non debent applicari fisco ecclesiæ propter delictum clericorum, & hæc quæ dicta sunt probantur per ea quæ continentur in interpretationibus inquisitorum, & in consiliis sapientum. Item condemnationes quæ fiunt à communitatibus ciuitatum, castrorum, burgorum, & uillarum, necnon et singularibus personis, secundum quod continetur in constitutionibus supradictis, deberent etiam diuidi sicut superius dictum est, dumdo rectores ciuitatum ita se habuerint sicut dictum est in prædictis constitutionibus. De aliis uero condemnationibus quæ fiunt per inquisitores non debet fieri aliqua diuisio, sed ipse inquisitor debet satisfacere officialibus & notarijs & sapientibus secundum quod ei uidebitur expedire.

& hoc

& hoc inferius melius apparebit.

- 1 Si uero sententia fertur contra hæreticum redeuntē & conuersum, siue redierit tempore gratiæ, siue sponte ante citationem, siue postquam fuerit citatus & conuictus, siue timore mortis, siue post latam sententiā, tunc talis sententiæ executio pertinet ad inquisitorem, quia debet cogere tales ad seruandum poenitentiam iniunctam, & si non seruauerit t debet eos punire secundum quod superius continetur cum de rebellibus & contumacibus ageretur. Et cum de relapsis, & etiam cum de redeuntibus damnatis. Item possunt exigere poenas pecuniarias, sicut patet per Innocen. in priuilegio, dicentem, super extirpatione prauitatis hæretice in locis in quibus contra hæreticos uobis inquisitionis officium est commissum, statui mus obseruandum, ut hæreticis credentibus recep. fau. & defen. hæreticorum ipsorum ad mandatum ecclesiæ redeuntibus, sub certa poena pecuniaria iungatis districte, quod fidem catholicam firmiter teneant & ulterius hæreticis ipsis auxilium, consilium, & fauorem aliquem non impendat, necnon mandatis ecclesiæ obediant, & obseruent præcepta quæ eis feceritis, uel unus uestram occasione ipsius hæreticæ prauitatis, & ab eisdem de soluen. huiusmodi poena si secus fecerint cautio exigatur. Nos autem uobis & singulis uestrum cogendi per censuram ecclesiasticam appellatione remota tam redeuntē, uel reciduiantes ipsos, quam fidei iussores si opportuerit eorundem ad præstationem, uel solutionem huiusmodi poenæ pecuniariæ ad quam se obligauerant uel obligarint, si (quod absit) in dictam poenam inciderint concedimus autoritate præsentium facultatem. Et in alio priuilegio scribens Archiepiscopus & Episcopus & prouinciali prouinciæ Thol. sic dicit, nos foelicis recordationis Gregorii Papæ prædecessoris nostri uestigijs inhærentes, uolumus ut bona mobilia & domus incarcerandorum pro hæresi quæ absque suorum præiudicio do minorum ac graui scandalo uendi poterunt, ac poenæ pecuniariæ quasi per dictos fratres inquisitores quibuscunque pro hæretica prauitate prædicti utilitate negotij, & qualitate personarum, ac culparum quantitate pensatis, imponi contigerit, integre conseruentur, & pro carceribus separatis, & tollerabilibus faciendis, & ministrandis necessariis expensis incarcerandis, & eisdem dictis fratribus ac personis alijs quas ad præfatum negotium promouendum assumere ipsos oportet.
- 3 Et sic patet, quod hæreticis conuersis possunt imponi per inquisitores poenæ pecuniariæ, & per consequens recep. & fau. & non solum possunt imponi poenæ tales sed etiam bona possunt confiscari in toto uel in parte, unde idem Innocen. scribit Inquisitoribus Thol. in priuilegio ad extirpandam dicens. Quia casus hæreticorum sunt diuersi, ideo contra eos est ali

N ter

ter & aliter procedendum illam uolumus nos super huiusmodi cautelam & distinctionem habere. Quod contra manifestos hæreticos debeatiscedere prout hætenus processistis, contra uero illos qui manifesti non sunt, quibusque sunt pœnæ huiusmodi, uidelicet immuratio, gessio crucis, bonorum omnium uel partis eorum confiscatio, itineris longa peregrinatio, uel iis similes iniungendæ, usque ad consilium nullatenus procedatis. Igitur ex hoc apparet quod bona hæreticorum redeuntium possunt confiscari per inquisitores in toto uel in parte, sicut & aliæ prædictæ quæsolum redeuntibus imponuntur possunt imponi.

4 Et non solum prædictæ pœnæ pecuniariæ possunt imponi hæreticis & ab eis exigi, sed etiam possunt exigi ab hæredibus, unde Alex. in consultationibus dicit, Quidam insuper ut adiicitis pro iis quæ commiserunt in hæresi astringunt se inquisitoribus sub obligatione bonorum suorum ad recipiendum ab eis pœnitentiam & complendam. sed licet iniuncta non tamè peracta, quin potius in toto uel in parte neglecta decedunt. Quæritur ergo, utrum inquisitores ipsi uel qui in eorum locum succedunt possint ad satisfactionem pro ipsis defunctis hæredes uel detentores bonorum sic credentium coarctare, Ad quod dicimus quod si per huiusmodi pœnitentiam alii onus ad salutem proficiens impositum fuerit in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipsius per inquisitores cogi debent hæredes uel alii ad quos bona talium cum suo onere deueniunt, & multo magis possunt cogi hæretici per inquisitores, & si cur inferius. in eo uero casu in quo huiusmodi hæredes ad successionem non deberent ob culpam sui auctoris admitti, non obstant. quod auctori bus ipsis uiuentibus hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur. In vj. uero decretalis descriptionis sic dicitur. Si post mortem hæreticorum, qui dum uiuerent catholici putabantur bona ipsorum a catholicis eorum filiis uel nepotibus, aut extraneis quibuscunque spatio 40. annorum fuerint bona fide possessa. Sancimus eos super bonis huiusmodi etiam a Romana ecclesia in hoc casu non esse ulterius molestos, quanquam illi quorum bona fuerunt tunc detegantur hæretici extitisse.

5 Si uero sententia proferatur contra receptatores defen. & fau. & etiã contra impeditores officij, tunc executio sententiæ pertinet ad inquisitores. Vnde Alex. & habetur in vj. ubi sic dicitur, si uero pro iis quæ in heresim receptando uel defendendo hæreticos non tamen existens hæreticus quis commisit sub obligatione bonorum suorum inquisitoribus se astringit ad recipiendum ab eis pœnitentiam & complendam, & ea uidelicet

delicet iniuncta non tñ peracta decessit, si per huiusmodi pœnitentiã onus impositum fuerit proficiens ad salutem, & in dictis bonis temporalibus exequendũ, ad complementum ipsius per inquisitores cogi debent hæredes ad quos cum onere bona huiusmodi deueniunt, & subdit. In eo uero casu quo hæredes & cæt. ut supra modo dictũ est, & sic apparet quod executio talium sententiarum pertinet ad inquisitorem.

6 Si uero prædicti fau. & huiusmodi ad uomitum redierint, uel pœnitentias non seruauerint, inquisitores possunt eos punire, & ad seruandum pœnitentias compellere, unde in concilio primo prælatorum sic dicitur. Illi autem qui cum recep. def. fautores uel tantum extiterint & reconciliati fuerint, seu mandatis ecclesiæ iurauerint obedire, in culpam recidua uerint abiuratam, seu pœnitentias contumaciter refugerint accipere uel implere, si postea moniti uel non moniti, reatum suum humiliter cognoscere uoluerint emendare, receptis ab ipsis talibus & tantis securitatibus præter iuratoriam cautionem, quod timore pœnæ temporalis debeant coherceri, talem ei pœnitentiam iniungatis quæ metus possit esse aliorum, alioquin aduersus eos quantum de iure poteritis procedatis.

7 Qualiter autem sint liberi inquisitores in procedendo sententiando & exequendo ostenditur in primo concilio prælatorum, ubi sic dicitur. & quidẽ cum discretionis uestræ dilecti in Christo filij negotium istud tam dominus Papa quã dominus legatus in plerisque prouinciis prouiderint committendum, hæc scribimus, non ut uos uelimus iis obligare consiliis uel arctare, cum non deceat cõcessam uobis districtam arbitrij libertatem, aliorum consiliis formis seu regulis quæ sedis apostolicæ in ipsius negotij iudicium coarctari. Sed uestram deuotionẽ cupimus adiutare, sicut & nobis ab ipsa sede apostolica est mandatum, ut qui nostra portatis onera, consilium a nobis & auxilium in ipso nostro negotio charitate mutua reportetis.

8 Quod bona hæreticorum creden. recep. defen. & fau. & similibus que officio inquisitionis applicantur sint cameræ Pape, insinuat Papa Benedictus in constitutione, ex eo quod quædam nouella, ubi sic dicit. uerum quia nonnulli dicecesani partem partis protuentium de hæreticorum bonis inquisitionis officio deputatæ propter expensas quas dum inquirunt in sæpe dicto negotio faciunt a uobis exigere moliantur, hoc tanquam iuri absonum (cum ordinarij sint) ideoque officium tale quod eis incumbit propriis oportet eos complere stipendiis, fieri penitus prohibemus. Rationem autem dicecesani protuentium ex inquisitionis officio a uobis non obstant. aliqua constitutione consuetudine uel mandato contra literas non exposcant, sed ea cameræ nostræ uel alij cui nos uel successio

FORMA PROCEDENDI

res nostri Romani pontifices mandarem reddenda reddatis, quæ generaliter obseruare debemus. Et sic patet quod bona officij inquisitionis sunt cameræ domini Papæ.

9 Item non solum episcopij non debent aliquid petere ab inquisitoribus pro expensis factis propter hæreticos sicut modo dictum est. Sed ipsi si exigunt pœnas quas incurrunt hæretici siue fautores, quia relabuntur, debent de iis facere expensas inquisitoribus. unde Innocen. in litera. quam mittit Archiepiscopis & Episcopis Lombar. sic dicit. Cum per nostras uobis mandamus literas ut hæreticorum cred. recep. fautores & defensores qui post præstitam cautionem quod fidem catholicam firmiter teneant & ulterius hæreticis fauorem aliquem non impendant in id quod abiurauerant sunt relapsi, & quos in postcrum labi forte contigerit ad soluendam pœnam ab ipsis promissam iuxta ordinationem fratris nostri Alban. Episcopi autoritate apostolica factam per cenfuram ecclesiasticam appellatione postposita compellatis, fraternitati uestræ p apostolica scripta mandamus quatenus de iis quæ taliter recipere uos contingeret, dilectis filiis priori puinciali ordi. pdi. & inquisitoribus hæreticæ prauitatis in Lombar. Romadiola, Marchia Anconitana, & Taruina, & substituendis eis in expensis prouidere curetis ad inquisitionis huiusmodi officium opportunis. Datum &c.

Expliciunt tractatus Domini Ioannis Calderini De hæreticis, & forma procedendi contra de hæresi inquisitos. Quæ duo opuscula in exemplari manu scripto tam obstrusis, obscuris, & inuolutis characteribus scripta erant, ut multa diuinando potius intellecta fuerint, quam quod legendo percipi potuerint explicite, ea tamen diligentia adhibita est, ut uerborum seruata explicatione quarum fieri potuit, omnium sententiarum clarum sensum studiosis conseruauerimus, labore & diligentia, D. Brunori Sole Iuriconsf. Veneti.

INDEX

INDEX

COMPLECTENS ORDINE ALPHABETICO omnia notatu & obseruatione digna, quæ tam in tractatu Calderini, quam in forma procedendi contra de hæresi inquisitos continentur. per Rubricas capitula, numeros, & folia distinctus.

Authore Domino Brunoro sole Veneto doctore.

A bsoluti ab inquisitoribus si decedant ante peractam penitentiam sibi iniunctam seruantur purgatorio, intellige, ut in forma. Rubr. de here. heret. nume. 1. fol. 76	Appellatio an olim daretur, & nunc datur a sententia inquisitoris diffinitiuæ. idem. cap. 29. nu. 1. 37
Absolutus uel punitus de crimine semel an & quo casu poterit iterum inquiri. cal. cap. 8. nu. 7 fol. 12	Appellatio an datur ab interlocutoria & a grauamine in causa hæresis. in eo. nu. 2. eod. 37
Absolutus seu penitentiatus in causa hæresis quando possit iterum penitentiari. in forma. Rubr. de senten. inquisitor. nu. 4. fol. 95	Appellatio a processu episcopi ad quæ deuoluit in cā hæresis. in eo. nu. 3. 73
Accusare & deferrre an quilibet possit in causa hæresis. cal. c. 11. nu. 1. 16	Archidiaconus reprehenditur quod aliena dicta sibi appropriauerit. idem. ca. 6. nume. 3. 9
Accusator quare indistincte admittatur, secus sit in teste. idem. cap. 13. nume. 6. 18	Arioli, Aruspices, Augures, qui sint, & unde dicantur. idem. c. 22. nu. 4. 28
Accusatores quomodo possint impedimentum afferre officio inquisitionis in forma. Rubr. De ijs quæ pertinent, etc. num. 13. 86	Astrologi, nigromantes, & similes tendunt ad unam sceleris nequitiam, & ueniunt pariter cohercendi in eod. numero. 9. 29
Alienatio bonorum facta ab hæretico an retractetur post eius mortem, si constat ipsum in uita fuisse hæreticum. cal. c. 27. nu. 1. 34	Assessor debet consignari inquisitori qui ei in omnibus auxilietur in officio. in forma. Rubr. de offi. & potes. cuius. rest. nu. 5. 56
	Audiciens prædicationes hæreticorum quando dicatur illis credens in eadē. Rubr. de hæreti. credē. etc. nu. 13. 64
	Autoritas inquisitorum ad quæ nõ se extendat in ea. rubr. Auth. inquisit. qualis

qualis sit. nu. 9
 Autoritas Beati Hieronymi circa dif-
 finitionem heretici declaratur in ead.
 Rub. de heret. creden. etc. nu. 2. 62
 B
Baptizatus & fidei catholicae alliga-
 tus compellendus est ipsam serua-
 re & collere. calder. cap. 33. nu. 1. 49
 Beneficio cruce signatorum gaudent omnes
 illi qui effectualiter exequentur uotum
 pugnandi contra hereticos. in forma.
 rubr. De offic. cruce sig. nu. 2. 55
 Bona quo casu ueniant confiscanda in
 crimine heresis. cal. cap. 25. nu. 1. 32
 Bona patris damnati de heresi quibus
 casibus non auferantur filiis. in eodē.
 nume. 4. 33
 Bona matris hereticae confiscata an auf-
 ferantur ab eius filijs. idem cap. 28.
 nume. 6. 36
 Bona hereticorum an & quo casu possint
 praescribi, & quae requirantur ad praes-
 criptionem. idem cap. 40. nu. 1. 45
 Bona hereticorum condemnatorum qua-
 liter diuidantur. in forma. De offi. &
 potest. etc. nu. 15. 57
 Bona hereticorum an a principibus li-
 cite confiscentur & occupentur. in ead.
 rubr. De hereti. redeunt. etc. nu. 2. 72
 Bona hereticorum conuersorum an pos-
 sint ab inquisitoribus confiscari in to-
 to uel in parte. in ead. Rubr. de execu-
 tio. senten. etc. nu. 3. 97
 Bona hereticorum confiscata deuoluun-
 tur ad cameram Papae. ibid. nu. 8. 93
 C
Calumniatoris poena quae sit. in for-
 ma. Rub. De ijs quae pertinent etc.
 nume. 12. 86

52 Cipientibus hereticos eorum mobilia
 debentur, nisi illos ex debito sui offi-
 cij capiant. in forma. Rubr. de poenis
 heret. & c. nu. 6. 69
 Captura hereticorum damnatorum ab
 ecclesia cuiuslibet officiali conceditur,
 remota appellatione. in ead. nu. 10. 70
 Carceratio ad poenam aliquando fit &
 quando, & quo casu inquisitor sine e-
 piscopo, & episcopus sine inquisitore
 possint aliquem carcerare. Cal. cap.
 10. nu. 2. 15
 Carceratus ad custodiam frangens car-
 ceres, fugiens, uel frangere & fugere
 attentans, an & qua poena puniatur.
 in eo. nu. nu. 3. 15
 Carceratus ad poenam in crimine here-
 sis, fugiens condemnatur ut hereticus,
 quia desicit in purgatione sibi iniun-
 cta. in eo. nu. 4. 15
 Carceratus pro heresi nullo respectu
 relaxandus est donec fuerit expedi-
 tus. in forma. rubr. de heret. redeunt.
 nu. 7. 74
 Carceris perpetui poena quando relaxa-
 ri possit. ibid. nu. 8. 75
 Cautela pro inquisitoribus in materia
 processuum. in forma. rubr. de senten-
 inquisit. nu. 3. 95
 Christiani transeuntes uel redeuntes ad
 ritum iudeorum an sint damnandi ut
 heretici. in ead. rub. de ijs qui condem-
 & c. nu. 1. 67
 Christianus quilibet tenetur scire praes-
 cepta decalogi quae fundantur super
 iure naturali. in ead. rubr. de heret.
 cred. & c. nu. 4. 62
 Clausula (sine strepitu & figura iudi-
 cij) qualiter intelligatur. in ead. rubr.
 de

de proces. inquisit. & c. nu. 2. 93
 Clementia diuina non patitur quod cri-
 mina semel dimissa ueniant in sua am-
 plius ultionem. Cal. c. 34. nu. 1. 40
 Clericus hereticus rediens & receptus
 an debeat deponi uel suspendi a diui-
 nis. Cal. cap. 16. nu. 9. 22
 Clericus hereticus quando sit degradan-
 dus & tradendus curiae seculari. idem.
 cap. 18. numer. 7. 24
 Clericus perpetuo carcerandus debet
 prius degradari. in forma. rubr. de ha-
 ret. redeunt. & c. nu. 11. 75
 Coparentibus ad mandata ecclesiae qua
 do possit imponi publica poenitentia,
 uel non. in ead. rubr. de mater. proces.
 & c. num. 6. 89
 Confessio ex qua probatur crimen here-
 sis contra aliquem potest fieri tribus
 modis. Cal. cap. 12. nu. 2. 16
 Confessori soli an credi debeat de abso-
 lutione uel poenitentia defuncti seu ui-
 ui. in forma. rub. de sent. inq. n. 5. 95
 Confessus in crimine heresis poterit su-
 per socijs interrogari, & quid opere-
 tur in hoc casu dictum socij contra so-
 cium. Cal. cap. 9. nu. 4. 14
 Confessus heresim, & suam confessio-
 nem postea retractans, non dicitur co-
 uersus uere, sed ficte. idē. c. 23. n. 1. 31
 Confiscatio honorum in crimine here-
 sis, ut locum habeat, quae requiratur.
 idem. cap. 18. numer. 5. 24
 Confiscatio honorum haeretici per quem
 iudicium fiat. idem. cap. 27. nu. 2. 34
 Confiscatio & executio contra bonos
 hereticorum ad quos pertineat. in
 forma. rubr. de poen. her. & c. nu. 5. 68
 Constitutiones apostolicae contra ha-
 reticos quomodo & in quot uolumini-
 bus sunt scribeandae. in ead. rubr. de of-
 fic. & potest. & c. nu. 16. 58
 Constitutiones papales destruens puni-
 tur ut publicus fautor hereticorum. in
 ead. rubr. de poen. recep. & c. n. 10. 80
 Conuersi ab haeresi non debent intrare
 religionem. in forma. rubr. de haeret.
 redeunt. & c. nu. 5. 74
 Corpus mortuum alicuius miracula fa-
 cientis non canonizati & non adscrip-
 ti cathalogo sanctorum, an & quando
 liceat uel non liceat uenerari. Cal. ca.
 22. nu. 11. 30
 Credens haeticis dicitur qui plusquam
 semel iuit ad audiendas praedicatio-
 nes haeticorum. Cal. cap. 3. nu. 4. 7
 Credentes haeticis censentur haetici,
 & pari poena cum haeticis puniun-
 tur. idem. cap. 3. nu. 3. 7
 Credentes haeticis qui sint. in forma.
 rubr. de haeret. creden. & c. n. 10. 64
 Credentes haeticis sunt excommuni-
 cati ipso iure. in ead. rub. de poen. hae-
 ret. & simi. nu. 1. 66
 Crimen haeresis est grauissimum, & e-
 ius cognitio & punitio ad quem perti-
 neat. Cal. cap. 8. num. 1. 11
 Crimen quando dicatur extinctum mor-
 te in causa haeresis. idē. c. 24. nu. 2. 31
 Crimen commissum in inquisitorem ui-
 detur tangere ecclesiam. idem. ca. 32.
 nume. 2. 39
 Criminis dispensatio ei permittitur qui
 de eo habet cognitionem. c. 34. nu. 5. 41
 Criminoso duplex debetur poena spiri-
 tualis & temporalis, & a duobus iu-
 dicibus irrogatur. idem in eo. n. 3. 41
 Cruciatu potest concedi contra haere-
 ticos

ticos sicut contra occupantes terram
 sanctam. idem. cap. 37. nu. 2 43
 Crucis signo omnes insigniri possunt qui
 contra haereticos arma suscipiunt. in
 forma. rubr. de offic. cruce sign. nu.
 mer. 1 54
D
 Annum passum ab officialibus in
 quistionis occasione sui officij il-
 lis resarciri debet. in forma. rubr. de
 mili. offic. inquis. nu. 2 60
 Defensor haereseos, & defensor haeretici
 diuersimodè puniuntur, & quomodo.
 Cal. cap. 4. nu. 2 7
 Defensor consanguinei an uideatur fa-
 cere ratione sanguinis, uel in contemp-
 tum fidei. ibid. nu. 3 7
 Defensores haeticorum qui dicantur.
 in forma. rubr. de haere. cred. & c. nu.
 15 65
 Defunctus potest inquiri de haeresi. in
 ead. rubr. De materia proces. inquis.
 num. 13 92
 Degradationis clericorum forma qua-
 lis sit. in ead. rubr. de pæn. haeret. & c.
 nu. 8 69
 Delator an possit testificari in causa quã
 defert. Cal. cap. 13. nu. 7 18
 Delegatus uel subdelegatus Papa non
 possunt impedire officium inquisito-
 ris. in forma. rubric. de ijs quae perti-
 nent. & c. nu. 2 83
 Delinquens in pluribus locis circa fidẽ
 an poterit de haeresi ubiq; puniri. Cal.
 cap. 8. nu. 6 12
 Dictum illud (nihil ad nos de ijs qui fo-
 ris sunt) quomodo intelligatur. idem.
 cap. 36. num. 5 43
 Diocesani an & quando sint requiren-
 di in priuandis haeticis suis benefi-
 cijs, & eos priuatos nuntiando. in for-
 ma. Rubric. de pæn. haeret. & c. nu-
 mer. 5 69
 Diuinatores, sortilegi, incantatores,
 idolatrae, & magici qui sint, & unde
 dicantur, & eorum finis qui sit. Cal. c.
 22. nu. 2. & 3 28
 Diuinatores, incantatores, & similes.
 quibus pœnis puniantur tam de iure
 canonico quam in foro seculari. idem.
 cap. 22. nu. 12. & 13 30
 Diuinatoria ars à iure punitur, & ab
 ecclesia reprobat. in eodem. numer.
 5 29
 Domicilij mutatio non liberat inquisi-
 tum citatum, a processu inquisitoris. in
 forma. rubr. de ijs quae pertinent & c. nu.
 me. 14 87
 Domus in qua haeretici ad haeticalia
 conuenerunt an ueniat confiscanda.
 Cal. cap. 39. nu. 1 44
 Domus in qua haeticalia commissa
 sunt est destruenda sine spe reedifica-
 tionis. ibid. nu. 2 44
 Dubiorum declaratio circa articulos fi-
 dei spectat ad sedem apostolicam. idẽ.
 cap. 2. nu. 4 5
E
 Brius proferens uerba haeretica
 an sit ut haeticus puniendus. Cal.
 cap. 7. nu. 8 10
 Episcopi & alij superiores non possunt
 impedire processum inquisitorum. in
 forma. Rubric. de ijs quae perti. & c.
 num. 4 83
 Episcopi qualiter prouidere debeant
 inquisitoribus de expensis. in ead. ru-
 bric. de execut. senten. nu. 9 98
 Epi-

Episcopus & inquisitor possunt proce-
 dere contra quoscunque delinquentes
 sub sua iurisdictione. Cal. cap. 8. nu-
 mer. 4 11
 Episcopus & inquisitor an & quo casu
 possint procedere contra haeticum
 qui se dolose absentauit & mutauit
 domicilium. ibid. nu. 5 11
 Episcopus an contra inquisitorem, &
 inquisitor an contra episcopum possit
 procedere super crimine haereseos. in
 eo. nu. 9 13
 Episcopus uel inquisitor quomodo de-
 beant se habere cum redeunte ad pœ-
 nitentiam. idem. cap. 16. nu. 8 22
 Episcopus negligens in expurgandis
 haeticis qualiter puniatur. in for-
 ma. rubr. de ijs quae pertinent & c. nu.
 mer. 6 85
 Error cum consistat in animo, non po-
 test nisi per exteriora indicia consta-
 re. Cal. cap. 7. nu. 4 10
 Exceptio contra personas uel dicta te-
 stium post eorum depositionem in cau-
 sa haereseos an sit releuans, committi-
 tur arbitrio inquisitoris. idem. ca. 13.
 nu. 4 17
 Exceptiones quae & quot sint ex qui-
 bus testis repellitur in causa haereseos.
 in eod. nu. 3 17
 Exceptiones quae admittantur contra
 testes in causa haereseos, in forma. ru-
 bri. de ijs quae perti. & c. numer. 11.
 & 18 86 & 87
 Excommunicati ab inquisitoribus exi-
 stentes per annum in excommunicatio-
 ne sunt ut haeretici damnandi. in ead.
 Fautores, defensores, & receptatores
 haeticorum an sint haeretici uel de
 haeresi suspecti. idem. c. 17. nu. 1. 22
 Fautores, defensores, & receptatores
 haeticorum quibus pœnis afficiantur,
 & quando puniri possint ut haeretici.

torum an possint recipi ad testimonium
 in causa haereseos. in ca. rub. de ijs quae
 perti. & c. nu. 9 85
 Excommunicatio inquisitorum grauior
 est alijs quantum ad quatuor. in ead.
 rubr. Auth. inquis. & c. nu. 4 51
 Excommunicatus persistens in excom-
 municatione per annum, quas pœnas
 incurrat de iure civili. Cal. cap. 17.
 num. 3 23
 Excusatio non admittitur in concernen-
 tibus praecepta naturalia & decalo-
 gi. in forma. rubr. de haeret. creden.
 & c. nu. 6 63
 Expensae debent fieri inquisitoribus
 de bonis haeticorum, uel officij, &
 quomodo. in ead. rub. inquis. util. & c.
 nu. 3 53

F

Acto seu cooperatione haeticis fa-
 uere quomodo quis dicatur. Cal. ca.
 5. nu. 3 8
 Facultates inquisitorum quot & qua-
 les sint. in forma. rubr. Auth. inquis.
 & c. nu. 2 51
 Fautor haeretici dicitur qui tenetur in-
 dicare & non indicat, & ibi quod oēs
 tenentur haeticos indicare. Cal. c. 5.
 num. 2 8
 Fautores haeticorum tribus modis di-
 cuntur, ommittendo, cooperando, &
 cõsulendo, & id quomodo intelligatur.
 Cal. cap. 5. num. 1 8
 Fautores, defensores, & receptatores
 haeticorum an sint haeretici uel de
 haeresi suspecti. idem. c. 17. nu. 1. 22
 Fautores, defensores, & receptatores
 haeticorum quibus pœnis afficiantur,
 & quando puniri possint ut haeretici.

in eo. nu. 2.	eo. 22	parentem in crimine hæresis, Cal. cap. 9. nu. 3.	13
Fautores hæreticorum in duplici sunt differentia. in forma. Rubr. de hæret. creden. & c. nu. 16.	65	Forma procedendi contra citatum comparentem & negantem, in causa hæresis. in eod. nu. 5.	14
Fautores hæreticorum ipso iure efficiuntur perpetuo infames. & alias patiuntur pœnas, ut in forma. Rub. de pœn. recep. & c. nu. 2.	78	Forma procedendi contra hæreticos impenitentem. in forma. rubr. de hæret. impœnit. nu. 1.	71
Fautores hæreticorum qui dicantur in ead. rubr. de ijs quæ pertinet. & c. numero. 7.	85	Forma procedendi contra absentes in crimine hæresis. in ead. rubr. de hæret. contum. nu. 2.	72
Fautores hæreticorum pœnitentiati redeuntes ad uomitum qualiter puniantur in ead. rubr. de execut. sent. & c. nu. 6.	97	Forma procedendi contra accusatos de hæresi redeuntes post tempus gratiæ in ead. rubr. de hæret. redeun. & c. numer. 6.	74
Fautorum hæreticorum pœna in ead. rubr. de pœn. recept. & c. nu. 6.	80	Forma procedendi cum hæreticis redeuntibus post sententiam latam, & postquam sunt damnati, timore mortis. in ead. Rubr. nu. 10.	75
Federici Imperatoris constitutio contra hæreticos seruanda est in ead. rubr. de offic. & potest. & c. nu. 6.	56	Forma procedendi contra inquisitos ab hæreticis in ead. Rubr. de ijs quæ pertinet. & c. nu. 15. & 16.	87
Fideles quomodo tentantur circa articulos fidei, & in pertinentibus ad religionem, Cal. cap. 2. nu. 3.	5	Forma procedendi contra culpabiles non comparentes infra tempus gratiæ. in ead. Rub. de mater. proces. & c. nu. 3.	89
Filiatio quomodo probetur idem, cap. 28. nu. 10.	37	Forma procedendi contra contumaces in causa hæresis. ibid. nu. 4.	89
Filij hæretici an possint impedire confiscationem bonorum idem, cap. 25. numer. 3.	33	Forma procedendi in priuata inquisitione. ibid. nu. 8.	91
Filij suspectorum de hæresi propter fauoriam, receptationem, & similia, an sint inhabiles ad obtinenda beneficia idem, cap. 28. nu. 3.	35	Forma procedendi in hæresis abiuratione. ibid. nu. 12.	92
Fiscus in causa hæresis quis hodie sit quo ad bonorum confiscatorum applicationem idem, cap. 26. nu. 2. 33	33	Forma procedendi communiter uel diuim per episcopum uel inquisitorem in causa hæresis. in ead. for. Rubr. de proces. inquisit. & c. nu. 1.	93
Forma exequendi contra hæreticos relictos brachio seculari in forma. rubric. de pœn. hæret. & c. nu. 7.	69	Forma sententiæ condemnatoriæ contra hæreticum uiuentem. Cal. ca. 41. nu. 2.	46
Forma procedendi contra citatum com-			46

Forma

Forma sententiæ contra hæreticū mortuum. ibid. nu. 3	47	cal. ca. 1 nu. 1.	4.
Forma sententiæ super destructione domorum in quibus hæretici exercuerunt hæreticalia. in eo. nu. 4.	47	Hæretici nomen quid significet. in eod. nu. 2.	4
Forma sententiæ contra hæreticum redeuntem ad pœnitentiam in eo. nu. 5 & 7.	48	Hæretici diffinitio secundum beatum Hieronymum, & ibi quomodo differant hæresis & scisma. in eo. nu. 3.	4.
Forma sententiæ absolutoria in crimine hæresis. in eo. nu. 8	48	Hæretici qui dicantur striete & generali modo sumpti. idem. cap. 2. nu. 7. fol.	6
Forma sententiæ in causa reuertentis queri. in forma. Rubr. de sentent. in iust. nu. 2.	94	Hæretici bona confiscantur, & quomodo confiscatio locum habeat. idem, ca. 18. nu. 3.	23
Fratribus prædicatoribus munus inquisitionis specialiter iniunctum est. in forma. Rubr. de off. & potest. & c. nu. 4	56	Hæretici cadauer sepultum in cimiterio an & quando possit exhumari. idem ca. 24. nu. 4.	32
		Hæretici ducendi sunt expensis communitatum quocunque iusserint inquisitores. in form. rubr. de off. & potest. & c. nu. 8.	57
G		Hæretici sunt custodiendi in carcere separato ab alijs. ibid. nu. 9.	57
Gubernantes ciuitates tenentur iurare exterminium & expulsionem hæreticorum. in forma. Rubr. de off. & potest. & c. nu. 2.	56	Hæretici sunt cogendi cruciatibus propallare se & socios. ibi. nu. 11	57
H		Hæretici eredentes, receptatores, defensores, & fautores non habent testamenti factionem actiue uel passiue. in forma. rubr. de pœn. hæret. & c. numero. 2.	67
Hæredes an possint cogi satisfacere pœnitentiam iniunctam suo auctori qui decepsit non peracta pœnitentia. in forma. Rubr. de hæred. hæret. & c. numero. 2.	76	Hæretici sunt perpetuo infames, banniti. & ab omnibus diffidati. in ead. rubric. de pœn. hæret. & c. nu. 2.	68
Hæredes receptatorum, fautorum, & defensorum hæreticorum an & quando possint cogi ab inquisitoribus ad satisfaciendum pro eorum patribus. in ead. Rubr. de pœn. receptat. nu. 5.	79	Hæretici non solum bonis, sed etiam honoribus, officijs, & beneficijs obtentis & obtinendis priuantur. ibid. numero. 4.	68
Hæresis crimen mere ecclesiasticum est & non pertinet ad dominos temporales. in ead. Rub. de off. & potest. & c. nu. 21.	58	Hæretici morientes non debent tradi ecclesiasticæ sepulture. in ead. rubric. de pœn. hæret. & c. nu. 1.	70
Hæretici nomen unde descendat, & in hoc referuntur multorum opiniones.		Hæreticis proximi qui sunt, & qui dicuntur	

tur credentes hæreticis. Cal. c. 3. n. 1. 6 me. 2. 9
 Hæreticis uerbis fauere quando et quo modo quis dicatur. idem. cap. 5. nu. me. 4. 9
 Hæreticis ipsi credentes sunt in pari culpa, & ueniunt pari pœna puniendi. idem ca. 7. nu. 1. 9
 Hæreticis alimenta & similia præbentur quando non dicantur fautores. in forma. rubr. de hæretic. creden. & c. nu. 11. 64
 Hæreticis obstinatis non debent dari ecclesiastica sacramenta. in ead. rubric. de poenis hæreticis. & c. nu. me. 9. 70
 Hæretico redeunti quid profit receptio. cal. cap. 16. nu. 7. 21
 Hæreticorum quinque species. in forma. rubric. de poen. hæretic. & c. nu. me. 1. 89
 Hæreticum est credere quod aliquid sit diuinum præter Deum, uel quod aliquid fieri possit, uel mutari ab alio quam a Deo. Cal. cap. 22. nu. 6. 29
 Hæreticum excusans, uel pro ipso aduocans quando dicatur ei fauere. in forma. rubr. de hæret. creden. & c. nu. 17. 65
 Hæreticus in iure quotupliciter summatur, & qualiter primo modo. cal. ca. 2. nu. 1. 5
 Hæreticus, secundo, tertio, quarto, quinto, & sexto modo quis dicatur. in eo. nu. 5. 5
 Hæreticus septimo, octauo, nono, & decimo modo qui sit. in eo. nu. 6. 5
 Hæreticus detegitur duobus modis, ex uerbis & ex factis, & id quomodo intelligatur ex uerbis. cal. ca. 7. nu. 1. 6
 Hæreticus ex factis & quomodo quis detegatur. ibid. nu. 3. 9
 Hæreticus non est qui ad prædicandū hæreticis uadit non ut ab illis instruat, sed ut illos instruat & reducat. in eo. nu. 6. 10
 Hæreticus an sit qui per iocum, lubricum linguæ, uel calore iracundiae dixit aliquod uerbum hæreticum. in e. nu. 7. 10
 Hæreticus an possit aliquem accusare de aliquo alio crimine, uel ferre testimonium in aliquibus causis. idem. ca. 13. nu. 2. 17
 Hæreticus conuictus an recipiatur ad misericordiam, idem cap. 16. nu. 1. 20
 Hæreticus pertinax quis dicatur. in eo. nu. 2. 20
 Hæreticus quis & quando ad misericordiam recipiatur in eo. nu. 5. 21
 Hæreticus an admittatur ad misericordiam, si eam non petat statim, sed solū ante sententiam in eo. nu. 6. eo. 21
 Hæreticus est, & ut hæreticus puniendis qui persistit in negatione, & deficit in pœnitentia & purgatione sibi iniuncta, idem. cap. 23. nu. 2. 31
 Hæreticus restitutus ad pœnitentiam per confessorem quas pœnas cuitet, & quas non, idem, cap. 34. nu. 2. 41
 Hæreticus quis sit, ex Beato Hieronymo. in forma. rubr. de hæret. cred. & c. nu. 1. 61
 Hæreticus quis esse dicatur ex Beato Augustino. ubi sup. nu. 3. eo. 62
 Ignorantia iuris an excuset errantem circa materiam hæresis. Cal. cap. 2. nu. 2. 2. nu.

2. numer. 2. 5
 Ignorantia facti non est punibilis, quia etiam prudentissimos fallit idem, cap. 5. nu. 5. 19
 Impediens ne capiantur hæretici qualiter puniatur in forma. rubr. de poen. recep. & c. nu. 8. 8
 Impedientes officium inquisitionis incidunt in suspicionem hæresis seu fautorie, & excommunicationem incurrunt Cal. cap. 31. nu. 2. 80
 Impediētibus officium inquisitoris quæ poena debeantur in forma. rubr. de ijs quæ pertim. & c. nu. 5. 38
 Inquiri an possit contra mortuum in causa hæresis. Cal. cap. 24. nu. 1. 31
 Inquisitio de hæresi ad quem effectum formetur cōtra mortuū, in eo. n. 3. 32
 Inquisitio de hæresi infra quantum tempus contra defunctum possit formari in eo. nu. 5. eo. 32
 Inquisitor an in causa hæresis contra episcopum possit saltem ita cognoscere ut mittat negotium instructum ad Papam idem cap. 8. nu. 10. 13
 Inquisitor quo casu possit de hæresi inquisitos carcerare idē. cap. 10. n. 1. 14
 Inquisitor qui semel condemnauit aliquem in poenam carceris an possit se intromittere in puniendo ipsum fugientem, a carceribus in eo. nu. 5. 15
 Inquisitor potest omnes publice monere ut sibi deferant hæreticos idem. cap. 11. nu. 2. 16
 Inquisitor an, nullo deferente, possit ex sola fama procedere contra aliquem in crimine hæresis. ibid. nu. 3. eo. 16
 Inquisitor an possit cogere aliquem ad testificandum. idem, cap. 13. nu. 8. 18
 Inquisitor quid facere debeat ut salua iustitia procedere possit contra hæreticum. cap. 15. nu. 1. 19
 Inquisitor uel episcopus quid seruare debeant in puniendo clericum hæreticum, idem, cap. 18. nu. 6. 24
 Inquisitor, tradito clerico curiæ seculari, non potest amplius se intromittere. ubi sup. nu. 8. eo. 24
 Inquisitor an & quo casu possit aliquem condemnare in pœnam pecuniariam. idem cap. 19. nu. 1. 25
 Inquisitor in imponēda poena poenitentiali debet considerare personam poenitentis. idem cap. 20. nu. 3. 26
 Inquisitor non potest remittere, mitigare, uel mutare pœnam determinatam a iure, quæ non dependet ab eius arbitrio idem cap. 21. nu. 1. 27
 Inquisitor in pœnis aliter procedit contra laicos & aliter contra clericos in eo. nu. 2. 28
 Inquisitor an & quo casu possit facere gratiam hæretico super bonis idem, cap. 25. nu. 2. 33
 Inquisitor an possit punire inferentem iniuriam sibi uerbis uel factis. idem. cap. 32. nu. 1. 39
 Inquisitor uel episcopus an se debeant amplius ingerere in reduciendo hæreticum post sententiam condemnatoriā contra ipsum idem. cap. 33. nu. 3. 40
 Inquisitor non potest se intromittere in criminibus in quibus non sit saltem suspitio hæresis. idē, cap. 35. n. 1. 41
 Inquisitor potest procedere cōtra exiſtēs publice in peccato mortali, qui suspectos se reddunt de hæresi, ut in exemplis ubi supra. nu. 2. eo. 41
 Inquisitor

Inquisitor an possit uere hereticos & damnatos de heresi restituere ad honorem & famam. idem Cal. cap. 38. nu. 1. 43
Inquisitor an possit dare licentiam reedificandi terrenum uacuum ex sententia inquisitionis. idem. cap. 40. numero. 8. 46
Inquisitor non potest procedere contra episcopum & alios superiores, sed debet insinuare factum summo pontifici in forma. rubr. de ijs qua pertinet. & c. nu. 8. 85
Inquisitores an possint se introrittere circa iudeos, paganos, & alios infideles. Cal. cap. 2. nu. 8. 6
Inquisitores quare in procedendo debent requirere consilia peritorum, assignatur rō per Cal. cap. 15. nu. 2. 19 19
Inquisitores ex qua potestate possint punire pœna pecuniaria, et an tali pœna clerici puniri possint idem. cap. 19. nu. 3. 25
Inquisitores de quibus non se introrittere tant, licet sint proximi hereticis idem cap. 22. nu. 1. 28
Inquisitores quando se introrittere contra magos & nigromantes ibid. numero. 10. 29
Inquisitores sunt delegati Papa, idem. cap. 30. nu. 1. 38
Inquisitores quomodo & qua possint subdelegare. ubi supra nu. 2. eo. 38 38
Inquisitores possunt se introrittere contra impediētes eorum officium idem. cap. 31. nu. 1. 38
Inquisitores an possint se introrittere contra iudeos. idem. cap. 36. nu. 1. 42 42
Inquisitores in exterminium hereticorum possunt implorare brachium secularare idem. cap. 37. nu. 1. 43
Inquisitores una cum diocesano possunt interpretari Statuta edita contra hereticos. in forma. rubr. Auth. inquis. & c. nu. 1. 51
Inquisitores possunt compellere rectores ciuitatum ad seruandum constitutiones officij inquisitionis, & quod eas registrari faciant in eorum capitularibus. ubi supra nu. 3. eo. 51
Inquisitores possunt excommunicare maiori excommunicatione participantē cum quibusdam excommunicatis ab eis. ubi supra. nu. 6. 52
Inquisitores possunt excommunicare laicos disputantes publice uel priuate fide, & non reuelantes hereticos, ubi supra nu. 7. 52
Inquisitores sunt absoluti a pœna & a culpa. in forma. rubr. inquisit. utilit. nu. 1. 53
Inquisitores possunt se mutuo absoluerē ab excommunicationibus si quas incurrisent, & alia facere, ut ubi supra nu. 2. 53
Inquisitores malitiose exercentes uel omittentes exercere suum officium suspenduntur ab officio, excommunicantur, & aliis pœnis plectuntur in ead. rubri. inquisit. malitiose & c. numero. 1. 53
Inquisitores an & in quibus casibus, & quibus possint committere uices suas. in ead. rub. de offi. Vicar. inquisit. nu. 1. 54
Inquisitores nō possunt committere suis uicarijs prolationem sententia diffinitiuæ, nec executionem criminalē, sed solum

solum pecuniariam. ubi sup. nu. 2. 54 54
Inquisitores liberi sunt in procedendo, sententiando, & exequendo. in eadem rub. de execut. senten. & c. nu. 7. 98 98
Inquisitores tenentur syndicare suum predecessorem in officio. in eadem. rub. de offi. & potest. etc. nu. 20 58
Inquisitus comparens non potest appellando impedire processum inquisitoris in eadem. rub. de ijs qua pertinet. numero. 17 87
Iudei qui casu subiacent iudicio inquisitionis. Cald. cap. 36. nu. 2 42
Iudei ratione delicti efficiuntur de foro ecclesie, & subiacent officio inquisitorum. ubi supra. nu. 3 42
Iudei delinquentes circa officium inquisitionis quibus pœnis puniantur. ibid. nu. 4 42
Iudex ecclesiasticus habens potestatem in materia heresis quis & quotuplex sit. Cald. cap. 8. nu. 3 11
Iudex potest punire excessus commissos circa eius officium. Cald. c. 31. nu. 3. 38 38
Iudex laicus debet hereticum captum presentare inquisitori. in forma. Rub. de offi. & potest. etc. nu. 10 57

L

Lici disputantes de fide debent excommunicari in forma. rubri. de peni. recept. etc. nu. 10 81
Libros hereticorum penes se tenens scienter an censeatur hereticus & credens. Cald. cap. 7. nu. 5 10

M

Magister ordinis prædicatorū, nec prior conuentualis uel prouincialis possunt impedire officialem eiusdem ordinis in procedendo. in forma. rubr. de ijs qua pertinet. etc. nu. 3 83
Maçuli & fœmina in qua atate cogantur abiurare heresim. in forma. rubr. de mater proces. nu. 11 92
Matrimonium an & quomodo dissoluitur si alter coniugum labatur in heresim. Cald. cap. 18. nu. 2 23
Mortuus consolatus ab hereticis quomodo & quando puniatur in forma. rub. de ijs qui fuerint etc. nu. 1 70

N

Nepotes heretici nati ex filia an excusentur à pœnis inflictis eorum patris circa confiscationem bonorū. in forma. rub. qua pœna descen. etc. numero. 8 36
Notarij si fiant religiosi possunt exercere officium notariatus in pertinentibus ad fidem in ead. rubr. de pœna officii. etc. nu. 3 61

O

Offensio omnis prohibita est iure naturali. in forma. rub. de heret. cred. etc. nu. 5 62
Officiales officij inquisitionis qui & à quo constituantur. in ead. rubr. de offi. officii. inquisi. nu. 1 59
Officiales inquisitionis quanto tempore durent. ubi supra. nu. 2 59
Officiales inquisitionis quas utilitates spirituales cōsequantur. in ead. rub. de utili. officia. inquisit. nu. 3 60
Officialis inquisitionis malitiose exercēs suū officium ammoueri debet, et à quo. in ead. rub. de pœna offic. etc. nu. 1 61
Officialibus inquisitionibus plena fides adhibetur in omnibus qua ad eorum officium pertinent in ead. rubr. de official. of. inquisi. nu. 3 59

Officialibus

Officialibus inquisitionis quilibet debet
fere auxilium ad capiendos hæreticos
ubi sup. nu. 6. 60
Officialium seu nuntiorum inquisitio-
nis facultas & obligationes. ubi su-
pra nu. 4. & 5. 59. 60
Officium inquisitionis principaliter iniū-
gitur fratribus a summo Pontifice. in
forma. rubr. inquisitionis officii. & c.
nu. 1. 50
Officium inquisitionis a nullo debet im-
pediri. in ead. rubr. de official. aff. in-
quis. nu. 7. 60
Officium inquisitionis quando & a quo
fuerit perpetuatum. in ead. rubr. in-
quis. offi. & c. nu. 3. 50
Officium inquisitoris debet esse liberum
sine aliquo impedimento. in ead. ru-
bri. de ijs quæ pertinent & c. nume-
ro. 1. 83
Opponens se exequutori circa officium
inquisitionis qualiter puniatur in ead.
rubr. de pæn. receptat. & c. nu. 9. 81

P
Pœna ex delicto patris an transeat
in filios ex crimine hæresis. Cal. ca.
28. nu. 1. 35
Pœna ademptionis bonorum quo casu
non habeat locum in filiis inquisito-
rum pro crimine hæresis. ubi supra nu-
mer. 2. 35
Pœna legis quisquis. C. ad leg. iuli. ma-
iest. quo casu habent locum in filios.
ubi supra nu. 7. 36
Pœna confiscationis bonorum hæretici
an habeat locum in filios legitimos
tantum, uel extendatur etiam ad ille-
gitimos, & quoscunque alios. ubi su-

pra. nu. 9. 36
Pœna contra impediētes officium in-
quisitionis est arbitraria inquisito-
rum. Cal. cap. 31. nu. 5, 39
Pœna grauior irrogatur iniurianti in-
quisitori quam iniurianti alteri prin-
cipaliter personæ idem, capit. 32. numero
3. 39
Pœna attentantium contrauenire con-
stitutionibus editis contra hæreticos.
in forma. rubr. de offi. & potest. & c.
nu. 17. 58
Pœna hæreticis & ipsis credentibus de-
bita quæ & quotuplices sint. Cal. ca.
18. nu. 1. 23
Pœna quæ iniungi possint pro arbitrio
inquisitoris uel episcopi contra hereti-
cos. idem. cap. 20. nu. 1. 26
Pœna pœnitentiæ quæ infliguntur hæ-
reticis an & quando transeant in eo-
rum filios. idem. cap. 28. nu. 4. 35
Pœna personales hæretico iniunctæ an
& quo casu in filios transeant. ubi sup.
nu. 5. 35
Pœna quæ debeantur in foro exteriori
illi qui hæresim sacerdoti cōfessus est.
idem. cap. 34. nu. 4. 41
Pœna pecuniariæ impositæ hæreticis an
possint ab eorum hæredibus exigi. in
forma. rubr. de execu. senten. etc. nu-
mero. 4. 97
Pœnitentia redeuntibus iniungenda re-
linquitur arbitrio inquisitoris. in for-
ma. rubr. de hæreti. redeun. etc. nume-
ro. 1. 72
Pœnitentiam & satisfactionem sibi in-
iunctam adimplere recusans qualiter
puniatur. in eadem. rubri. de hæret.
contum. nu. 1. 71

Pœn iten-

Pœnitentiæ publicarum quadruplex
differentia. in ead. Rub. de hæret. re-
deunt. etc. nu. 9. 75
Potestas secularis quibus casibus se in-
gerat in crimine hæresis, & in perti-
nentibus ad hæresim. Cald. cap. 8.
nume. 2. 11
Potestas secularis non se intromittit in
bonis hæretici confiscatis nisi fuerit
requisitus a iudice ecclesiastico. idem
cap. 26. nu. 1. 33
Praedicans scienter contra ea quæ te-
net ecclesia punitur de hæresi. in for-
ma. rubr. de hæret. cred. etc. nume-
ro. 7. 63
Praedicatorum quæstuariorum officium
quale sit, & de facultate inquisitorum
super illos. in forma. Rubr. Auth. in-
quis. & c. nu. 8. 52
Prælati nolentes facere carceres, &
alia quæ ad promotionem officij inqui-
sitionis pertinent an dicantur fauto-
res hæreticorum. in ead. rubr. de hære-
ti. creden. & c. nu. 18. 66
Præscriptio requirit ad sui ualiditatem
titulum, bonam fidem, & possessionem
diutinam continuatam, absque inter-
ruptione ciuili uel naturali. Cald. cap.
40. nu. 2. 45
Præscriptio quibus concurrentibus lo-
cum habeat in bonis defuncti cuius me-
moriam de hæresi non damnatur. ubi su-
pra. nu. 3. eod. 45
Præscriptio centenaria an habeat locum
in bonis eius qui post mortem detegi-
tur fuisse hæreticus. ibid. nu. 4. eod. 45
Præscriptio centenaria currit contra ec-
clesiam, etiam in bonis sibi delatis, li-
cet nunquam possessis. in eo. nu. 5. eod. 45

Præscriptio centenaria subrogata in lo-
cum alterius assumit naturam illius.
ibidem. nu. 6. 45
Pretium an sit restituendum emptoribus
a quibus bona hæreticorum auuocan-
tur per confiscationem. idem. cap. 27.
nu. 3. 34
Probationes contra hæreticum ex qui-
bus sumantur, & quomodo fieri pos-
sint. idem. cap. 12. nu. 2. 16
Procedendi modus contra hæreticos
qualis esse debeat. idem. cap. 9. nu. 1. 13
Procedendi modus contra contumacem
in causa hæresis. in eo. nu. 2. 13
Processus officij inquisitionis fit sine
strepitu & figura iudicij in forma. ru-
bri. de mater. proces. etc. nu. 1. 88
Prouinciales ordinum an habeant facul-
tatem iniungendi officium seu ministe-
rium inquisitionis. in forma. rubr. in-
quisitio. offi. etc. nu. 2. 50
Purgandus si deficit in purgatione non
impledo pœnitentiæ sibi iniunctas po-
test ut hæreticus damnari. Cal. ca. 20
nu. 4. 27
Purgatio relicta inquisitoris arbitrio
potest ab eo in pecuniariam uel aliam
pœnam mutari. idem. cap. 19. nu. 2. 25

R
Receptaculum hæreticorum quædo
debeat destrui uel non in forma.
rubr. de poen. recep. etc. nu. 7. 80
Receptator hæretici an quis dicatur
qui semel receptauit ad hoc ut puniri
possit ut hæreticus, uel requiratur bi-
na receptatio. Cal. cap. 6. nu. 2. 9
Receptatores hæreticorum qui dicantur
in eo. nu. 1. eod. 9. & in forma. rub. de
hæreti. cred. etc. nu. 14. 65

O Re-

Receptatores, defensores, & fautores hæreticorum ipso facto & ipso iure sunt excommunicati. in forma. rub. de poeni. recept. etc. nu. 1	Cal. cap. 8. nu. 8	12
Receptatores, fautores, & defensores re lapsi suam culpam humiliter recogno scentes quomodo sint habēdi. ibidem. nu. 3	Relapsus quis dicatur. & quot modis. idem. cap. 16. nu. 3	20
Receptatores hæreticorum priuantur omnibus beneficijs & honoribus, & quid de eorum filijs. ubi supra. n. 4. 79	Relapsus fidei quot modis quis dicatur. in eo. nu. 4	20
Rectores quilibet terrarum tenentur iu rare de seruando & seruari faciendo omnes constitutiones officij inquisitio nis. sub poena, ut i forma. rub. de offi. & potest. & c. nu. 1. & 23. 56. & 58	Restitutio in integrum ad testificatio nem pertinet ad solum principem. Cal. cap. 38. nu. 2	44
Receptorum debitum circa notam hæreti corum. ubi supra. nu. 12		
Redeuntes uel transeuntes ad ritus iu daeorum tanquam infames & banniti ab omnibus haberi debent. in forma. Rubr. de ijs qui condemn. & c. nu mer. 2		
Redeunti sponte quomodo indugentur, & quis dicatur sponte redire. in ead. rubr. de hæret. redeun. & c. nu. 3.		
Regentes tenentur in initio suorum re giminum publicari facere omnes hæ reticos. in ead. rubr. de offic. & potes. & c. nu. 3		
Regentium officium circa executionem contra bona hæreticorum. ubi supra. nu. 13		
Relapsi hæretici qui sint reputandi. in forma. rubr. de hæret. relap. nume ro 2		
Relapsus in crimine hæresis mors debe tur. in ead. nu. 1		
Relapsus quando quis cenferi possit.		
	S	
	Salarium quale constituatur officia li exeunti pro agendis pertinenti bus ad eius officium. in forma. rubr. de util. offic. inquis. nu. 1	60
	Salutem non licet sperare ab alio quam à Deo. Cal. cap. 22. nu. 8	29
	Seeta hæreticorum stricto modo sump torum quot sint, & quomodo differat. Cal. cap. 2. nu. 9	6
	Sententia declaratoria iudicis an sit ne cessaria super confiscatione bonorum hæretic. Cal. cap. 18. nu. 4	24
	Sententia qualis esse debeat in causa hæresis. in forma. rub. de senten. in qui sit. nu. 1	94
	Sententia executio contra obstinatum relapsum & traditum brachio secula ri ad quæ spectet. in ea. rub. de execu. sen. & c. nu. 1	96
	Sententia executio contra hæreticum redeuntem & conuersum ad quem spectet. ubi supra. nu. 2	97
	Sententia executio contra receptato res, fautores, & defensores hæreti corum pertinet ad inquisitores. ibid. num. 5	97
	Sententiarum genera quot principali ter sint. in crimine hæresis. Cal. c. 41.	

numer. 1	46	ficari. Cal. cap. 40. nu. 7.	46
seueritate disciplina compellendi sunt illi quos Dei timor non reuocat. Cal. cap. 33. nu. 2	40	Testes qui admittantur & qui repellā tur in causa hæresis. Cal. cap. 13. nu mer. 1.	17
Singula qua non prosunt multa colle cta iuuant. in forma. rubr. de hæret. creden. & c. nu. 9	64	Testes singulares an & quando probēt in causa hæresis contra hæreticum. in eo. cap. nu. 5	17
Sortes quando sint licite uel non sint. Cal. cap. 22. nu. 7	29	Testes singulares cum fama an sufficiāt ad condemnandum in causa hæresis, in forma. rubr. de mater. proces. & c. nu mer. 9.	92
Sponte uenire dicitur qui non admoni tus nominatim, uenit. in forma. rubr. de hæret. redeunt. & c. nu. 4	73	Testes possunt super omissis repeti in materia inquisitionis. ibid. nu. 10.	92
Statuta impediencia officium inquisi tionis non ualent. Cal. cap. 31. nu mer. 4	39	Testis deponens falsum coram inquisito re an & à quo possit puniri. Cal. cap. 14. nu. 1	18
Statuta contra constitutiones officij in quisitionis sunt abradenda in forma rubr. de offic. & potest. & c. numer. 18.	58	Testis falsus, seu falsum deponens quis dicatur. ubi supra. nu. 2	18
Suspecti possunt esse testes in causa hæ resis. in forma. rubr. de ijs qua pertim. & c. nu. 10.	86	Testis obscure deponens coram inquisi tore poterit ab eo repeti ut clare de ponat. ubi supra. nu. 3	19
Suspicio uehemens non facit ad condem nandum etiam in crimine hæresis in forma rubr. de hæret. cred. & c. nume ro. 12.	64	Testis qui semel deposuit coram inquisi tore an poterit redire ad retrahē dam suam depositionem. in eod. nu mer. 4	19
		Testis semel examinatus in causa in quisitionis quando possit reproduci. in forma. rubr. de mater. proces. nu mer. 2	89
	T		
Tempus sententia attenditur circa damnationem hæreticorum. Cal. cap. 41. nu. 6.	48	Testium receptio in crimine hæresis qualiter fiat. in ead. rubr. de pena of fic. & c. nu. 2	61
Terra principis negligentis extirpare hæreticos catholicis occupanda conce ditur. in forma. rubr. de offi. & potest. & c. nu. 7.	57	Testium nomina quando non sint publi canda in causa hæresis. in ead. rubr. de mater. proces. & c. nu. 7	91
Terreuum uacuum per sententiam in quisitionis an possit prescribi spatio quadraginta annorum ut possit reedi		Torqueri an & ex quibus quis pos sit in crimine hæresis. Cal. cap. 9. nu mer. 6	14

INDEX IN TRACTATVM

	fol.		
<i>V</i> oluntas uerbo uel factis declaratur non refert. Cald. capi. 3. numero. 2	54		
<i>V</i> enditio bonorum condemnatorum de hæresi qualiter fieri debeat. in forma rubr. de offi. & potest. etc. nu. 16.	7		
<i>V</i> icarij episcoporum & inquisitores extorquentes pecuniam modis illicitis qualiter puniantur in forma rubr. inquisit. malitiose etc. numero. 2.	57		
<i>V</i> icarius asserens usuram non esse peccatum poterit puniri etiam ad restitutionem usurarum. Cald. cap. 20. numero. 2	26		
<i>V</i> xor hæretici an & quo casu perdat dotem. Cald. cap. 25. nu. 5	33		

F I N I S .

S E R I E S R V B R I C A R V M .

Quæ continentur in forma Procedendi
contra de hæresi inquisitos.

Inquisitionis officium cui principaliter iniungatur. Rubr. fol.	49
Authoritas inquisitorum qualis sit. Rubr.	50
Inquisitorum utilitates quales sint. Rubr.	53
Inquisitores malitiose exercentes officium quibus subiaceant penis. Rubr.	53
De officio vicarij inquisitionis. Rubr.	54
De officio cruce signati. Rubr.	54
De officio & potestate cuiuslibet Rectoris. Rubr.	55
De officialibus officij inquisitionis. Rubr.	59
De utilitate officialium inquisitionis. Rubr.	60
De pœna officialium malitiose & negligenter exercentium. Rubric.	60
De hæreticis credentibus, receptatoribus, fautoribus, & defensoribus. Rubr.	61
De pœnis hæreticorum & similibus. Rubr.	60
De ijs qui condemnantur ut hæretici. Rubr.	61
De pœnis hæreticorum, filiorum, & nepotum eorum. Rubr.	67
De pœnis hæreticorum post mortem. Rubr.	70
De ijs qui fuerint consolati ab hæreticis. Rubr.	70
De hæreticis impœnitentibus. Rubr.	71
De hæreticis contumacibus. Rubr.	71
De hæreticis redeuntibus & conuersis. Rubr.	72
De hæredibus hæreticorum ad quæ cogantur & ad quæ non. Rubr.	75
De hæreticis relapsis. Rubr.	76
De pœnis receptatorum, defensorum, & fautorum. Rubric. fol.	77
De iis quæ pertinent ad executionem officij inquisitionis. Rubric.	82
De materia processuum inquisitionis. Rubr.	88

De

De processibus inquisitorum an possint Episcopi seu eorum iurisdictionem se intrudere. Rubric.	93
De sententia inquisitorum. Rubr.	94
De executione sententiæ in crimine hæresis. Rubr.	96

F. I. N. I. S.

